

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**EDİRNE ÖZELİNDE DÜZENSİZ GÖÇMENLERİN
TERCÜMANLIK BOYUTUNDA SORUNLARI VE ÇÖZÜMÜNDE
TOPLUM TERCÜMANLIĞININ ROLÜ**

DOKTORA TEZİ

Coşkun DOĞAN

Enstitü Anabilim Dalı: Çeviribilim

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Şeref ATEŞ

ARALIK 2017

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

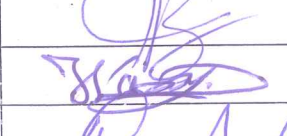
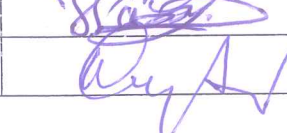
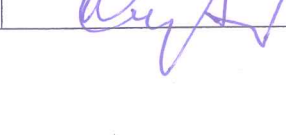
EDİRNE ÖZELİNDE DÜZENSİZ GÖÇMENLERİN
TERCÜMANLIK BOYUTUNDA SORUNLARI VE ÇÖZÜMÜNDE
TOPLUM TERCÜMANLIĞI ROLÜ

DOKTORA TEZİ

Coşkun DOĞAN

Enstitü Anabilim Dalı: Çeviribilim

Bu tez 11/12/2017 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Oybirliği / Oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

JÜRİ ÜYESİ	KANAATI	İMZA
Prof. Dr. Seray Aksoy	Başarılı	
Prof. Dr. Hilvanet Arıoğlu	Başarılı	
Prof. Dr. Bayram Ali KATA	BASARILI	
Doç. Dr. Hüseyin ERSOY	BASARILI	
Doç. Dr. Neşet Meydan	BASARILI	

SAKARYA
ÜNİVERSİTESİ

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEZ SAVUNULABİLİRLİK VE ORJİNALLİK BEYAN FORMU

Sayfa : 1/1

Öğrenci Adı Soyadı	:	COŞKUN DOĞAN
Enstitü Anabilim Dalı	:	ÇEVİRİBİLİM
Enstitü Bilim Dalı	:	ÇEVİRİBİLİM
Programı	:	☐ YÜKSEK LİSANS ☒ DOKTORA
Tezin Başlığı	:	EDİRNE ÖZELİNDE DÜZENSİZ GÖÇMENLERİN TERCÜMANLIK BOYUTUNDA SORUNLARI VE ÇÖZÜMÜNDE TOPLUM TERCÜMANLIĞININ ROLÜ
Benzerlik Oranı	:	%6

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE,

Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Lisansüstü Tez Çalışması Benzerlik Raporu Uygulama Esaslarını inceledim. Enstitünüz tarafından Uygulama Esasları çerçevesinde alınan Benzerlik Raporuna göre yukarıda bilgileri verilen öğrenciye ait tez çalışması ile ilgili gerekli düzenleme tarafımda yapılmış olup, yeniden değerlendirilmek üzere sbtezler@sakarya.edu.tr adresine yüklenmiştir.

Bilgilerinize arz ederim.

İmza

Prof.Dr. Şeref ATEŞ Soyadı

Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Enstitüsü Lisansüstü Tez Çalışması Benzerlik Raporu Uygulama Esaslarını inceledim. Enstitünüz tarafından Uygulama Esasları çerçevesinde alınan Benzerlik Raporuna göre yukarıda bilgileri verilen tez çalışmasının benzerlik oranının herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda verilen öğrenci bilgilerinin doğru olduğunu beyan ederim.

Yukarıda bilgileri verilen tezin jüri karşısında savunulabilir olduğunu bilgilerinize arz ederim.

Danışman
Unvanı / Adı-Soyadı: Prof.Dr. Şeref ATEŞ

Tarih:20.11.2017

İmza:

...../...../ 20..... tarih ve .....sayılı EYK kararı ile tez savunma jürisine TEZ SAVUNULABİLİRLİK VE ORJİNALLİK RAPORUNUN gönderilmesine OYBİRLİĞİ/OYÇOKLU ile karar verilmiştir.

Enstitü Birim Sorumlusu Onayı

ÖNSÖZ

Bu tezin yazılması aşamasında, çalışmamı sahiplenerek titizlikle takip eden danışmanım Prof. Dr. Şeref Ateş'e değerli katkı ve emekleri için içten teşekkürlerimi ve saygılarımı sunarım. Tez İzleme Komisyonu üyeleri Sayın Prof. Dr. Bayram Ali KAYA ve Sayın Doç. Dr. Hüseyin ERSOY'a çalışmam süresince değerli önerilerde bulunmuşlar ve katkılar yapmışlardır. Doktora tez savunma sınavı sırasında jüri üyeleri Prof. Dr. Hikmet ASUTAY ve Doç. Dr. Necdet NEYDİM'de çalışmamın son haline gelmesine değerli katkılar yapmışlardır. Ayrıca Sayın Prof. Dr. Hikmet ASUTAY ve Sayın Yrd. Doç. Dr. Demirali Yaşar ERGİN çalışmamın bütün süresi boyunca her anlamda yanımda olmuş, desteğini ve katkılarını esirgememiştir. Bu vesileyle tüm hocalarıma ve tezimin son okunmasında yardımlarını esirgemeyen meslektaşım Sayın Yrd. Doç. Dr. Rahman AKALIN ve Sayın Araş Gör. Dr. Fadime ÇOBAN'a teşekkürlerimi borç bilirim. Son olarak bu günlere ulaşmamada emeklerini hiçbir zaman ödeyemeyeceğim anneme, babama, çocuklarıma, kardeşlerime ve torunlarıma şükranlarımı sunarım.

Coşkun DOĞAN

11.12.2017

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	iv
TABLO LİSTESİ	vi
ÖZET	xviii
SUMMARY	xix
GİRİŞ	1
BÖLÜM 1: ÇEVİRİ VE TOPLUM	9
1.1. Çeviri Alanına Toplumsal Yaklaşımlar	9
1.1.1. Çoguldizge Kuramı	12
1.1.2. Betimleyici Kuram.....	15
1.1.3. Skopos Kuramı.....	18
1.2. Toplumbilim Odaklı Kuramların Çeviri Eylemine Etkileri	23
1.2.1. Pierre Bourdieu'un Alan Kuramı ve Çeviri Alanına Etkisi	25
1.2.2. Pierre Bourdieu'un Habitus Kuramı ve Çeviri Alanına Etkisi	28
1.2.3. Pierre Bourdieu'un Sermaye Kuramı ve Çeviri Alanına Etkisi.....	31
1.2.4. Niklas Luhmann'ın Sistem Kuramı ve Çeviri Alanına Etkisi.....	34
BÖLÜM 2: ÇEVİRİ KÜLTÜR İLİŞKİSİ	38
2.1. Çeviri Alanına Kültürel Norm Odaklı Yaklaşımlar	38
2.1.1. Umberto Eco'nun Erek Kültür Yaklaşımı	40
2.1.2. Hans G. Gadamer'in Evrensel Hermeneutik Yaklaşımı	42
2.1.3. Helmut Brackert ve Jörn Stückraht'ın Kültürel Açından Metinlerarasılık Yaklaşımları.....	45
2.1.4. Gideon Toury'nin Kültür Norm Yaklaşımı	46
2.1.5. Otto Kade'nin Idio- Kültür Yaklaşımı	48
2.2. Çeviri ve Kültürel Öğelerin Önemi	49
2.3. Kültürlerarası İletişim ve Çokkültürlülük	50
2.3.1. Çokkültürlülük ve Göç İlişkisi	52
2.3.2. Düzensiz Göç ve Göçmen Tanımı	53
2.3.3. Dünyada Düzensiz Göç.....	54
2.3.4. Türkiye'de Düzensiz Göç	56

2.3.4.1. Transit Göçmenler	56
2.3.4.2. Döngüsel Göçmenler	57
2.3.4.3. Sığınmacı ve Mülteci Hareketleri	57
2.3.5. Edirne’de Düzensiz Göç	59
2.4. Çokkültürlü Toplumlarda Çevirmenlik Hizmetleri	60
2.4.1. Kültürlerarası Köprü Olarak Çevirinin Rolü	63
2.4.2. Kültürlerarası İletişime Aracı Olan Çevirmenin Rolü	64
BÖLÜM 3: TOPLUM TERCÜMANLIĞI	66
3.1. Toplum Tercümanlığı Tanımı ve İşlevi	66
3.1.1. Sağlık Alanında Toplum Tercümanlığı	69
3.1.2. Hukuksal Alanda Toplum Tercümanlığı	71
3.1.3. Spor Alanında Toplum Tercümanlığı	73
3.1.4. Afette Toplum Tercümanlığı	74
3.1.5. Çatışma Ortamında Toplum Tercümanlığı	76
3.1.6. Düzensiz Göçmenlere Yönelik Toplum Tercümanlığı	76
3.1.7. Toplum Tercüman’ının Uyması Gereken Temel İlkeler	77
3.2. Farklı Ülkelerde Toplum Tercümanlığı	79
3.2.1. İsviçre’de Toplum Tercümanlığı	80
3.2.2. Belçika’da Toplum Tercümanlığı	81
3.2.3. Avusturya’da Toplum Tercümanlığı	83
3.2.4. İspanya’da Toplum Tercümanlığı	85
3.2.5. İtalya’da Toplum Tercümanlığı	88
3.2.6. Almanya’da Toplum Tercümanlığı	90
3.3. Türkiye’de Toplum Tercümanlığı	92
BÖLÜM 4: UYGULAMA	95
4.1. Araştırmanın Teknik Özellikleri ve Tanıtımı	95
4.1.1. Araştırmanın Konusu ve Amacı	95
4.1.2. Araştırmanın Temel Kavramları	95
4.1.3. Araştırmanın Yöntemi	95
4.1.4. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi	96

4.1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları	96
4.1.6. Araştırmanın Sayıltıları	97
4.1.7. Verilerin Değerlendirilmesinde Kullanılan İstatiksel Teknikler.....	97
4.1.8. Anketin Tanıtılması ve Katılımcılara Ait Bazı Bilgiler	97
4.2. Araştırmanın Tablolarla Analizi ve Değerlendirilmesi.....	988
4.2.1. Genel Bulgular	100
4.2.2. Cinsiyet Değişkenine Göre Bulgular	119
4.2.3. Yaş Değişkenine Göre Bulgular	149
4.2.4. Medeni Durum Değişkenine Göre Bulgular	178
4.2.5. Türkiye’de Bulunulan Süre Değişkenine Göre Bulgular	208
TARTIŞMA VE DEĞERLENDİRME	237
SONUÇ.....	250
KAYNAKÇA	257
EKLER.....	264
ÖZGEÇMİŞ.....	267

KISALTMALAR

GÖÇMENLERE YÖNELİK YARDIM KURULUŞLARININ KISALTIMA LİSTESİ

AB	:	(Avrupa Birliği)
AÇD	:	(Afette Çevirmenlik Derneği)
AFAD	:	(Afet ve Acil Durum)
akt	:	Aktaran
ASAM	:	(Sığınmacılar ve Göçmenlerle Dayanışma Derneği) (Association for Solidarity with Asylum Seekers and Migrants)
bkz	:	Bakınız
BM	:	(Birleşmiş Milletler)
BMMYK	:	(Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği)
FIT	:	(Uluslararası Çevirmenler Federasyonu)
GİGM	:	(Göç İdaresi Genel Müdürlüğü)
IGAM	:	(İl Göç Araştırmaları Merkezi)
IHEB	:	(İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi ; (İngilizce: Universal Declaration of Human Rights ya da kısaca UDHR))
IHH	:	(İnsani Yardım Vakfı)
IOM	:	(Uluslararası Göç Örgütü)
IPDS	:	(Ülkesinde Yerinden Edilmiş Kimse)
KAYKARE	:	(Gözlenen ve beklenen frekanslar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığı temeline dayanır. Niteliksel olarak belirtilen verilerin analizinde kullanılır)
krş	:	karşılaştırınız
STK	:	(Sivil Tolum Kuruluşları)
TÇ	:	(Toplum Tercümanlığı)
TÖMER	:	(Türkçe Öğretim Merkezi)
TUİK	:	(Türkiye İstatistik Kurumu)
UİDB	:	(GİGM bünyesinde Uyum İletişim Daire Başkanlığı)
UNHCR	:	(Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği)
UNICEF	:	(Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Örgütü)

vb : ve başka
WHO : (Dünya Sağlık Örgütü)
YUKK : 6458 Sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu)

TABLO LİSTESİ

Tablo 1	: Cinsiyet Değişkenine Göre Frekans Dağılımı	100
Tablo 2	: Yaş Değişkenine Göre Frekans Dağılımı	100
Tablo 3	: Medeni Durum Değişkenine Göre Frekans Dağılımı	101
Tablo 4	: Türkiye’de Bulunma Değişkenine Göre Frekans Dağılımı	101
Tablo 5	: Eğitim Durumu Değişkenine Göre Frekans Dağılımı	102
Tablo 6	: Ülke Değişkenine Göre Frekans Dağılımı.....	102
Tablo 7	: Ülkенizde barış sağlandıktan sonra ülkenize dönmeyi düşünüyor musunuz? Değişkenine Göre Frekans Dağılımı	103
Tablo 8	: Kendi ülkenizin Türkiye’deki temsilcisi veya temsilcilikleri sizinle ne derecede ilgilenmektedir? Değişkenine Göre Frekans Dağılımı	103
Tablo 9	: Türkiye’ye gelmeden önce Türkçeyi ne derecede biliyordunuz? Değişkenine Göre Frekans Dağılımı.....	104
Tablo 10	: Türkiye’de Türkçe dil kursuna devam ediyor musunuz? Değişkenine Göre Frekans Dağılımı.....	104
Tablo 11	: Türkiye’ye gelme nedeniniz nedir? Değişkenine Göre Frekans Dağılımı	105
Tablo 12	: Hangi dilleri biliyorsunuz? Değişkenine Göre Frekans Dağılımı	105
Tablo 13	: Şu an nerede kalıyorsunuz? Değişkenine Göre Frekans Dağılımı	106
Tablo 14	: Tercümanlık hizmetine en çok hangi alanda ihtiyaç duydunuz? Değişkenine Göre Frekans Dağılımı.....	106
Tablo 15	: Tercümanlık hizmetinden en çok faydalandığımız alan hangisidir? Değişkenine Göre Frekans Dağılımı.....	107
Tablo 16	: Yaşadığımız şehirde Tercümanlık hizmetlerinin en çok hangi alanda verilmesini istersiniz? Değişkenine Göre Frekans Dağılımı	108
Tablo 17	: Tercüman bulamadığımız durumlarda dil sorununuzu nasıl çözdünüz? Değişkenine Göre Frekans Dağılımı.....	108
Tablo 18	: Tercümanlık yardımı alamadığımız bir olayla ilgili sorun yaşadınız mı? Değişkenine Göre Frekans Dağılımı.....	109
Tablo 19	: Yaşadığımız ilde size her konuda yardım edebilecek “Tercüman” gerekli mi? Değişkenine Göre Frekans Dağılımı.....	109

Tablo 20	: Tercüman bulunduğu yerlerde sizin dilsel ihtiyaçlarınız tam olarak giderilebiliyor mu? Değişkenine Göre Frekans Dağılımı.....	110
Tablo 21	: Tercümanların hangi alanda donanım eksikliğini görmektesiniz? Değişkenine Göre Frekans Dağılımı.....	110
Tablo 22	: Tercümanların sizin söylediklerinize sadık kaldığına inanıyor musunuz? Değişkenine Göre Frekans Dağılımı	111
Tablo 23	: Tercümanları yaptıkları işle ilgili tarafsız buluyor musunuz? Değişkenine Göre Frekans Dağılımı.....	111
Tablo 24	: Tercümanlara bir sırdaşınız gibi inanıyor musunuz? Değişkenine Göre Frekans Dağılımı.....	112
Tablo 25	: Tercümanların sizin kişilik haklarınıza saygılı olduğuna inanıyor musunuz? Değişkenine Göre Frekans Dağılımı	112
Tablo 26	: Tercümanlar, sadece tercümanlık görevi mi yapıyorlar? Değişkenine Göre Frekans Dağılımı.....	113
Tablo 27	: Size verilen tercümanlık hizmetlerini kaliteli buluyor musunuz? Değişkenine Göre Frekans Dağılımı.....	113
Tablo 28	: Kaldığınız şehirdeki yaşamınızda tercümanlık hizmeti alıyor musunuz? Değişkenine Göre Frekans Dağılımı.....	114
Tablo 29	: Hangi dillerde Tercümanlık hizmetleri alıyorsunuz? Değişkenine Göre Frekans Dağılımı.....	115
Tablo 30	: Verilen Tercümanlık hizmetlerinden ne kadar faydalaniyorsunuz? Değişkenine Göre Frekans Dağılımı.....	115
Tablo 31	: Size verilen Tercümanlık hizmeti sorunlarınızı çözmede yeterli mi? Değişkenine Göre Frekans Dağılımı.....	116
Tablo 32	: Günlük yaşamınızda sorunlarınızı Tercümansız çözebiliyor musunuz? Değişkenine Göre Frekans Dağılımı.....	116
Tablo 33	: Özellikle kadın ve çocukların sosyo-psikolojik yardım alması açısından Tercümana gerek var mıdır? Değişkenine Göre Frekans Dağılımı	117
Tablo 34	: Görsel-işitsel medya (TV-radyo) araçlarında tercih ettiğiniz dil hangisidir? Değişkenine Göre Frekans Dağılım.....	117

Tablo 35 : Basılı yayın (gazete-mecmua) araçlarında tercih ettiğiniz dil hangisidir? Değişkenine Göre Frekans Dağılımı.....	118
Tablo 36 : Cinsiyet Değişkenine Göre “Yaşınız?” Sorusu İçin Kaykare Analizi.....	119
Tablo 37 : Cinsiyet Değişkenine Göre “Medeni Durumunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi	120
Tablo 38 : Cinsiyet Değişkenine Göre “Kaç aydır Türkiye’de bulunuyorsunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi.....	120
Tablo 39 : Cinsiyet Değişkenine Göre “Eğitim durumunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi	121
Tablo 40 : Cinsiyet Değişkenine Göre “Ülkeniz?” Sorusu”İçin Kaykare Analizi.....	122
Tablo 41 : Cinsiyet Değişkenine Göre “Ülkenizde barış sağlandıktan sonra ülkenize dönmeyi düşünüyor musunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi.....	122
Tablo 42 : Cinsiyet Değişkenine Göre “Kendi ülkenizin Türkiye’deki temsilcisi veya temsilcilikleri sizinle ne derecede ilgilenmektedir?” Sorusu İçin Kaykare Analizi	123
Tablo 43 : Cinsiyet Değişkenine Göre “Türkiye’ye gelmeden önce Türkçeyi ne derecede biliyordunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi.....	124
Tablo 44 : Cinsiyet Değişkenine Göre “Türkiye’de Türkçe dil kursuna devam ediyor musunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi.....	125
Tablo 45 : Cinsiyet Değişkenine Göre “Türkiye’ye gelme nedeniniz nedir?” Sorusu İçin Kaykare Analizi.....	125
Tablo 46 : Cinsiyet Değişkenine Göre “Hangi dilleri biliyorsunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi	126
Tablo 47 : Cinsiyet Değişkenine Göre “Şu an nerede kalıyorsunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi	127
Tablo 48 : Cinsiyet Değişkenine Göre “Tercümanlık hizmetine en çok hangi alanda ihtiyaç duydunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi	128
Tablo 49 : Cinsiyet? Değişkenine Göre “Tercümanlık hizmetinden en çok faydalandığınız alan hangisidir?” Sorusu İçin Kaykare Analizi.....	129

Tablo 50 : Cinsiyet Değişkenine Göre “Yaşadığınız şehirde Tercümanlık hizmetlerinin en çok hangi alanda verilmesini istersiniz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi.....	130
Tablo 51 : Cinsiyet Değişkenine Göre “Tercüman bulamadığınız durumlarda dil sorununuzu nasıl çözdünüz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi.....	131
Tablo 52 : Cinsiyet Değişkenine Göre “Tercümanlık yardımı alamadığınız bir olayla ilgili sorun yaşadınız mı?” Sorusu İçin Kaykare Analizi.....	131
Tablo 53 : Cinsiyet Değişkenine Göre “Yaşadığınız ilde size her konuda yardım edebilecek Tercüman gerekli mi?” Sorusu İçin Kaykare Analizi.....	132
Tablo 54 : Cinsiyet Değişkenine Göre “Tercüman bulunduğu yerlerde sizin dilsel ihtiyaçlarınız tam olarak giderilebiliyor mu?” Sorusu İçin Kaykare Analizi.....	133
Tablo 55 : Cinsiyet Değişkenine Göre “Tercümanların hangi alanda donanım eksikliğini görmektesiniz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi.....	134
Tablo 56 : Cinsiyet Değişkenine Göre” Tercümanların sizin söylediklerinize sadık kaldığına inanıyor musunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi	135
Tablo 57 : Cinsiyet Değişkenine Göre “Tercümanları yaptıkları işle ilgili tarafsız buluyor musunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi	136
Tablo 58 : Cinsiyet Değişkenine Göre “Tercümanlara bir sırdaşınız gibi inanıyor musunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi.....	137
Tablo 59 : Cinsiyet Değişkenine Göre “Tercümanların sizin kişilik haklarınıza saygılı olduğuna inanıyor musunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi.....	138
Tablo 60 : Cinsiyet Değişkenine Göre “Tercümanlar, sadece tercümanlık görevi mi yapıyorlar?” Sorusu İçin Kaykare Analizi.....	139
Tablo 61 : Cinsiyet Değişkenine Göre “Size verilen tercümanlık hizmetlerini kaliteli buluyor musunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi	140
Tablo 62 : Cinsiyet Değişkenine Göre “Kaldığınız şehirdeki yaşamınızda tercümanlık hizmeti alıyor musunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi	141
Tablo 63 : Cinsiyet Değişkenine Göre “Hangi dillerde Tercümanlık hizmetleri alıyorsunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi.....	142
Tablo 64 : Cinsiyet Değişkenine Göre “Verilen Tercümanlık hizmetlerinden ne kadar faydalanıyorsunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi.....	143

Tablo 65	: Cinsiyet Değişkenine Göre “Size verilen Tercümanlık hizmeti sorunlarınızı çözmeye yeterli mi?” Sorusu İçin Kaykare Analizi	144
Tablo 66	: Cinsiyet Değişkenine Göre” Günlük yaşamınızda sorunlarınızı Tercümansız çözebiliyor musunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi	145
Tablo 67	: Cinsiyet Değişkenine Göre “Özellikle kadın ve çocukların sosyo-psikolojik yardım alması açısından Tercümana gerek var mıdır?” Sorusu İçin Kaykare Analizi.....	146
Tablo 68	: Cinsiyet Değişkenine Göre Görsel-İşitsel medya (TV-radyo) Araçlarında tercih ettiğiniz dil hangisidir? Sorusu İçin Kaykare Analizi.....	147
Tablo 69	: Cinsiyet Değişkenine Göre “Basılı yayın (gazete-mecmua) araçlarında tercih ettiğiniz dil hangisidir?” Sorusu İçin Kaykare Analizi	148
Tablo 70	: Yaş Değişkenine Göre “Kaç aydır Türkiye’de bulunuyorsunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi.....	149
Tablo 71	: Yaş Değişkenine Göre “Eğitim durumunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi.....	150
Tablo 72	: Yaş Değişkenine Göre “Ülkeniz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi.....	151
Tablo 73	: Yaş Değişkenine Göre “Ülkenizde barış sağlandıktan sonra ülkenize dönmeyi düşünüyor musunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi.....	152
Tablo 74	: Yaş Değişkenine Göre “Kendi ülkenizin Türkiye’deki temsilcisi veya temsilcilikleri sizinle ne derecede ilgilenmektedir?” Sorusu İçin Kaykare Analizi	153
Tablo 75	: Yaş Değişkenine Göre “Türkiye’ye gelmeden önce Türkçeyi ne derecede biliyordunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi.....	154
Tablo 76	: Yaş Değişkenine Göre “Türkiye’de Türkçe dil kursuna devam ediyor musunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi.....	155
Tablo 77	: Yaş Değişkenine Göre “Türkiye’ye gelme nedeniniz nedir?” Sorusu İçin Kaykare Analizi	156
Tablo 78	: Yaş Değişkenine Göre “Hangi dilleri biliyorsunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi	157
Tablo 79	: Yaş Değişkenine Göre “Şu an nerede kalıyorsunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi	158

Tablo 80	: Yaş Değişkenine Göre “Tercümanlık hizmetine en çok hangi alanda ihtiyaç duyduunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi.....	159
Tablo 81	: Yaş Değişkenine Göre “Tercümanlık hizmetinden en çok faydalandığınız alan hangisidir?” Sorusu İçin Kaykare Analizi.....	160
Tablo 82	: Yaş Değişkenine Göre “Yaşadığımız şehirde Tercümanlık hizmetlerinin en çok hangi alanda verilmesini istersiniz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi	161
Tablo 83	: Yaş Değişkenine Göre “Tercüman bulamadığınız durumlarda dil sorununuzu nasıl çözdünüz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi.....	162
Tablo 84	: Yaş Değişkenine Göre “Tercümanlık yardımı alamadığımız bir olayla ilgili sorun yaşadınız mı?” Sorusu İçin Kaykare Analizi	162
Tablo 85	: Yaş Değişkenine Göre “Yaşadığımız ilde size her konuda yardım edebilecek Tercüman gerekli mi?” Sorusu İçin Kaykare Analizi.....	163
Tablo 86	: Yaş Değişkenine Göre “Tercüman bulunduğu yerlerde sizin dilsel ihtiyaçlarınız tam olarak giderilebiliyor mu?” Sorusu İçin Kaykare Analizi.....	164
Tablo 87	: Yaş Değişkenine Göre “Tercümanların hangi alanda donanım eksikliğini görmektesiniz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi.....	165
Tablo 88	: Yaş Değişkenine Göre “Tercümanların sizin söylediklerinize sadık kaldığına inanıyor musunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi.....	166
Tablo 89	: Yaş Değişkenine Göre “Tercümanları yaptıkları işle ilgili tarafsız buluyor musunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi	167
Tablo 90	: Yaş Değişkenine Göre “Tercümanlara bir sırdaşınız gibi inanıyor musunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi.....	168
Tablo 91	: Yaş Değişkenine Göre “Tercümanların sizin kişilik haklarınıza saygılı olduğuna inanıyor musunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi.....	169
Tablo 92	: Yaş Değişkenine Göre “Tercümanlar, sadece tercümanlık görevi mi yapıyorlar?” Sorusu İçin Kaykare Analizi.....	170
Tablo 93	: Yaş Değişkenine Göre” Size verilen tercümanlık hizmetlerini kaliteli buluyor musunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi	171
Tablo 94	: Yaş Değişkenine Göre “Kaldığımız şehirdeki yaşamınızda tercümanlık hizmeti alıyor musunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi	172

Tablo 95 : Yaş Değişkenine Göre “Hangi dillerde Tercümanlık hizmetleri alıyorsunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi.....	172
Tablo 96 : Yaş Değişkenine Göre “Verilen Tercümanlık hizmetlerinden ne kadar faydalanıyorsunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi.....	173
Tablo 97 : Yaş Değişkenine Göre “Size verilen Tercümanlık hizmeti sorunlarınızı çözmede yeterli mi?” Sorusu İçin Kaykare Analizi.....	173
Tablo 98 : Yaş Değişkenine Göre “Günlük yaşamınızda sorunlarınızı Tercümansız çözebiliyor musunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi.....	174
Tablo 99 : Yaş Değişkenine Göre “Özellikle kadın ve çocukların sosyo-psikolojik yardım alması açısından Tercümana gerek var mıdır?” Sorusu İçin Kaykare Analizi	175
Tablo 100 : Yaş Değişkenine Göre “Görsel-İşitsel Medya (TV-radyo) araçlarında tercih ettiğiniz dil hangisidir?” Sorusu İçin Kaykare Analizi.....	176
Tablo 101 : Yaş Değişkenine Göre “Basılı Yayın” (gazete-mecmua) araçlarında tercih ettiğiniz dil hangisidir? İçin Kaykare Analizi.....	177
Tablo 102 : Medeni Durum Değişkenine Göre “Kaç aydır Türkiye’de bulunuyorsunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi	178
Tablo 103 : Medeni Durum Değişkenine Göre “Ülkeniz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi.....	179
Tablo 104 : Medeni Durum Değişkenine Göre “Ülkenizde barış sağlandıktan sonra ülkenize dönmeyi düşünüyor musunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi.....	180
Tablo 105 : Medeni Durum Değişkenine Göre “Kendi ülkenizin Türkiye’deki temsilcisi veya temsilcilikleri sizinle ne derecede ilgilenmektedir?” Sorusu İçin Kaykare Analizi.....	181
Tablo 106 : Medeni Durum Değişkenine Göre “Türkiye’ye gelmeden önce Türkçeyi ne derecede biliyordunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi	182
Tablo 107 : Medeni Durum Değişkenine Göre “Türkiye’de Türkçe dil kursuna devam ediyor musunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi.....	183
Tablo 108 : Medeni Durum Değişkenine Göre “Türkiye’ye gelme nedeniniz nedir?” Sorusu İçin Kaykare Analizi.....	184

Tablo 109 : Medeni Durum Değişkenine Göre “Hangi dilleri biliyorsunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi.....	185
Tablo 110 : Medeni Durum Değişkenine Göre “Şu an nerede kalıyorsunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi.....	186
Tablo 111 : Medeni Durum Değişkenine Göre “Tercümanlık hizmetine en çok hangi alanda ihtiyaç duydunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi	187
Tablo 112 : Medeni Durum Değişkenine Göre “Tercümanlık hizmetinden en çok faydalandığınız alan hangisidir?” Sorusu İçin Kaykare Analizi.....	188
Tablo 113 : Medeni Durum Değişkenine Göre “Yaşadığınız şehirde Tercümanlık hizmetlerinin en çok hangi alanda verilmesini istersiniz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi	189
Tablo 114 : Medeni Durum Değişkenine Göre “Tercüman bulamadığınız durumlarda dil sorununuzu nasıl çözdünüz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi.....	190
Tablo 115 : Medeni Durum Değişkenine Göre “Tercümanlık yardımı alamadığımız bir olayla ilgili sorun yaşadınız mı?” Sorusu İçin Kaykare Analizi	190
Tablo 116 : Medeni Durum Değişkenine Göre “Yaşadığınız ilde size her konuda yardım edebilecek bir Tercüman gerekli mi?” Sorusu İçin Kaykare Analizi.....	191
Tablo 117 : Medeni Durum Değişkenine Göre “Tercüman bulunduğu yerlerde sizin dilsel ihtiyaçlarınız tam olarak giderilebiliyor mu?” Sorusu İçin Kaykare Analizi	192
Tablo 118 : Medeni Durum Değişkenine Göre “Tercümanların hangi alanda donanım eksikliğini görmektesiniz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi.....	193
Tablo 119 : Medeni Durum Değişkenine Göre “Tercümanların sizin söylediklerinize sadık kaldığına inanıyor musunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi	194
Tablo 120 : Medeni Durum Değişkenine Göre “Tercümanları yaptıkları işle ilgili tarafsız buluyor musunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi.....	195
Tablo 121 : Medeni Durum Değişkenine Göre “Tercümanlara bir sırdaşınız gibi inanıyor musunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi	196

Tablo 122 : Medeni Durum Değişkenine Göre “Tercümanların sizin kişilik haklarınıza saygılı olduğuna inanıyor musunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi	197
Tablo 123 : Medeni Durum Değişkenine Göre “Tercümanlar, sadece tercümanlık görevi mi yapıyorlar?” Sorusu İçin Kaykare Analizi	198
Tablo 124 : Medeni Durum Değişkenine Göre “Size verilen tercümanlık hizmetlerini kaliteli buluyor musunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi ...	199
Tablo125 : Medeni Durum Değişkenine Göre “Kaldığınız şehirdeki yaşamınızda tercümanlık hizmeti alıyor musunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi	200
Tablo 126 : Medeni Durum Değişkenine Göre “Hangi dillerde Tercümanlık hizmetleri alıyorsunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi	201
Tablo 127 : Medeni Durum Değişkenine Göre “Verilen Tercümanlık hizmetlerinden ne kadar faydalaniyorsunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi.....	202
Tablo 128 : Medeni Durum Değişkenine Göre “Size verilen Tercümanlık hizmeti sorunlarınızı çözmeye yeterli mi?” Sorusu İçin Kaykare Analizi	203
Tablo 129 : Medeni Durum Değişkenine Göre “Günlük yaşamınızda sorunlarınızı Tercümansız çözebiliyor musunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi	204
Tablo 130 : Medeni Durum Değişkenine Göre “Özellikle kadın ve çocukların sosyo-psikolojik yardım alması açısından Tercümana gerek var mıdır?” Sorusu İçin Kaykare Analizi.....	205
Tablo 131 : Medeni Durum Değişkenine Göre “Görsel-İşitsel medya (TV-radyo) araçlarında tercih ettiğiniz dil hangisidir?” Sorusu İçin Kaykare Analizi.....	206
Tablo 132 : Medeni Durum Değişkenine Göre “Basılı yayın (gazete-mecmua) araçlarında tercih ettiğiniz dil hangisidir?” Sorusu İçin Kaykare Analizi	207
Tablo 133 : Türkiye’de Bulunulan Süre Değişkenine Göre “Ülkeniz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi	208
Tablo 134 : Türkiye’de Bulunulan Süre Değişkenine Göre “Ülkenizde barış sağlandıktan sonra ülkenize dönmeyi düşünüyor musunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi.....	209

Tablo 135 : Türkiye’de Bulunulan Süre Değişkenine Göre “Kendi ülkenizin Türkiye’deki temsilcisi veya temsilcilikleri sizinle ne derecede ilgilenmektedir?” Sorusu İçin Kaykare Analizi.....	210
Tablo 136 : Türkiye’de Bulunulan Süre Değişkenine Göre “Türkiye’ye gelmeden önce Türkçeyi ne derecede biliyordunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi.....	211
Tablo 137 : Türkiye’de Bulunulan Süre Değişkenine Göre “Türkiye’de Türkçe dil kursuna devam ediyor musunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi	212
Tablo 138 : Türkiye’de Bulunulan Süre Değişkenine Göre “Türkiye’ye gelme nedeniniz nedir?” Sorusu İçin Kaykare Analizi	213
Tablo 139 : Türkiye’de Bulunulan Süre Değişkenine Göre “Hangi dilleri biliyorsunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi	214
Tablo 140 : Türkiye’de Bulunulan Süre Değişkenine Göre “Şu an nerede kalıyorsunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi.....	215
Tablo 141 : Türkiye’de Bulunulan Süre Değişkenine Göre “Tercümanlık hizmetine en çok hangi alanda ihtiyaç duydunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi	216
Tablo 142 : Türkiye’de Bulunulan Süre Değişkenine Göre “Tercümanlık hizmetinden en çok faydalandığınız alan hangisidir?” Sorusu İçin Kaykare Analizi	217
Tablo 143 : Türkiye’de Bulunulan Süre Değişkenine Göre “Yaşadığınız şehirde Tercümanlık hizmetlerinin en çok hangi alanda verilmesini istersiniz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi.....	218
Tablo 144 : Türkiye’de Bulunulan Süre Değişkenine Göre “Tercüman bulamadığınız durumlarda dil sorununuzu nasıl çözdünüz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi	219
Tablo 145 : Türkiye’de Bulunulan Süre Değişkenine Göre “Tercümanlık yardımı alamadığınız bir olayla ilgili sorun yaşadınız mı?” Sorusu İçin Kaykare Analizi	220

Tablo 146 : Türkiye’de Bulunulan Süre Değişkenine Göre “Yaşadığınız ilde size her konuda yardım edebilecek Tercüman gerekli mi?” Sorusu İçin Kaykare Analizi	221
Tablo 147 : Türkiye’de Bulunulan Süre Değişkenine Göre “Tercüman bulunduğu yerlerde, dilsel ihtiyaçlarınız tam olarak giderilebiliyor mu?” Sorusu İçin Kaykare Analizi	221
Tablo 148 : Türkiye’de Bulunulan Süre Değişkenine Göre “Tercümanların hangi alanda donanım eksikliğini görmektesiniz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi.....	222
Tablo 149 : Türkiye’de Bulunulan Süre Değişkenine Göre “Tercümanların söylediklerinize sadık kaldığına inanıyor musunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi	223
Tablo 150 : Türkiye’de Bulunulan Süre Değişkenine Göre “Tercümanları yaptıkları işle ilgili tarafsız buluyor musunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi	224
Tablo 151 : Türkiye’de Bulunulan Süre Değişkenine Göre Tercümanlara bir sırdaşınız gibi inanıyor musunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi	225
Tablo 152 : Türkiye’de Bulunulan Süre Değişkenine Göre “Tercümanların sizin kişilik haklarınıza saygılı olduğuna inanıyor musunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi	226
Tablo 153 : Türkiye’de Bulunulan Süre Değişkenine Göre” Tercümanlar, sadece tercümanlık görevi mi yapıyorlar?” Sorusu İçin Kaykare Analizi	227
Tablo 154 : Türkiye’de Bulunulan Süre Değişkenine Göre “Size verilen tercümanlık hizmetlerini kaliteli buluyor musunuz? İçin Kaykare Analizi.....	228
Tablo 155 : Türkiye’de Bulunulan Süre Değişkenine Göre Kaldığınız şehirdeki yaşamınızda tercümanlık hizmeti alıyor musunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi	229
Tablo 156 : Türkiye’de Bulunulan Süre Değişkenine Göre “Hangi dillerde tercümanlık hizmetleri alıyorsunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi	230

Tablo 157 : Türkiye’de Bulunulan Süre Değişkenine Göre “Verilen Tercümanlık hizmetlerinden ne kadar faydalanıyorsunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi.....	231
Tablo 158 : Türkiye’de Bulunulan Süre Değişkenine Göre “Size verilen Tercümanlık hizmeti sorunlarınızı çözmede yeterli mi?” Sorusu İçin Kaykare Analizi	232
Tablo 159 : Türkiye’de Bulunulan Süre Değişkenine Göre “Günlük yaşamınızda sorunlarınızı Tercümansız çözebiliyor musunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi	232
Tablo 160 : Türkiye’de Bulunulan Süre Değişkenine Göre “Özellikle kadın ve çocukların sosyo-psikolojik yardım alması açısından Tercümana gerek var mıdır?” Sorusu İçin Kaykare Analizi.....	233
Tablo 161 : Türkiye’de Bulunulan Süre Değişkenine Göre “Görsel-İşitsel medya (TV-radyo) araçlarında tercih ettiğiniz dil hangisidir?” Sorusu İçin Kaykare Analizi	234
Tablo 162 : Türkiye’de Bulunulan Süre Değişkenine Göre “Basılı yayın (gazete-mecmua) araçlarında tercih ettiğiniz dil hangisidir?” Sorusu İçin Kaykare Analizi	235

Tezin Başlığı : Edirne Özelinde Düzensiz Göçmenlerin Tercümanlık Boyutunda Sorunları ve Çözümünde Toplum Tercümanlığının Rolü	
Tezin Yazarı: Coşkun DOĞAN	Danışman: Prof. Dr. Şeref ATEŞ
Kabul Tarihi : 11.12.2017	Sayfa Sayısı : xix (ön kısım) + 263 (tez)
Anabilim Dalı: Çeviribilim	Bilim Dalı : Çeviribilim
80’li yıllarla birlikte çeviribilim alanında sosyolojik odaklı yaklaşımların arttığı gözlemlenmektedir. Çeviri olgusu toplumsal bir gerçeklik olarak incelendiğinde sosyolojik veri ve yöntemlerin alan araştırmalarına katkısı ön plana çıkmaktadır. Bu bağlamda toplum ve kültürün birbirinden ayıramaz oluşu, iki kavramın çeviribilim alan faaliyetlerini etkilemektedir. Dolayısıyla toplumsal yaşamın bir parçası olan göç ve beraberinde getirdiği farklı kültürlerin birlikteliği olan çokkültürlülük, çeviri araştırmaları içerisinde yer almaktadır. Çalışmanın birinci bölümünde çeviribilim ve sosyoloji arasındaki ilişkiyi disiplinarasılık bağlamında belirlemek için, çeviri alanına yönelik toplumsal yaklaşımlar ile toplumbilim odaklı kuramların çeviri eylemine etkileri konularıyla ilgili literatür taranmış, her iki toplumsal yaklaşımın da çeviri ile ilişkisi tespit edilerek değerlendirilmiştir. Çalışmanın ikinci bölümünde, çeviri alanında kültürel norm odaklı yaklaşımları çeviri eylemi ile ilişkilendirebilmek amacıyla, kültürlerarası iletişim, çokkültürlülük kavramı ve buna neden oluşturan göç olgusu tüm yönleriyle mercek altına alınmıştır. Dünya da, Türkiye’de ve Edirne özelinde “Düzensiz Göç ve Göçmen” gerçekliği irdelenerek, bu bağlamda çevirinin ve çevirmenin üstlenmiş olduğu roller değerlendirilmiştir. Çalışmanın üçüncü bölümünde, “Toplum Tercümanlığının“ tanımı ve işlevinden hareketle; zamanla genişleyen kullanım alanları ve bu alanlarda toplum tercümanlığının gerekliliği incelenmiştir. Bunun yanında toplum tercümanlığının farklı ülkelerde durumu genel olarak yansıtılarak Türkiye’de ve Edirne’de gerekliliği hakkında değerlendirmeler yapılmıştır. Çalışmanın son bölümünde, “Toplum Tercümanlığının“ Edirne’de bulunan düzensiz göçmen konumundaki kimselerin, insani ihtiyaçlarını karşılamalarında ve genel kamu hizmetlerinden faydalanabilmeleri açısından gerekliliğini belirlemek için bir anket çalışması yapılmıştır. Araştırmanın teknik özellikleri ve tanıtımı yapılarak her bir bulgunun değerlendirilmesi yapılmıştır. Çeviri süreci sosyal bir pratik olarak şekillenmiştir. Bu anlamda dünyada kitleleri ilgilendiren ve etkileyen toplumsal değişimlerle birlikte “Toplum Tercümanlığı” gerekliliği de ortaya çıkmaktadır. Türkiye’de de her geçen gün kullanım alanı genişleyen Toplum Tercümanlığının bir meslek olarak değerlendirilmesi gerekmektedir.	
Anahtar Kelimeler: Çeviri, Kültür, Göç, Çokkültürlülük, Toplum Tercümanlığı	

Title of Thesis: Problems of Irregular Immigrants in terms of Interpreting in Edirne and The Role of Community Interpreting in its Solution	
Author: Coşkun DOĞAN	Supervisor: PROFESSOR Dr. Şeref ATEŞ
Date: 11.12.2017	Nu. of pages: xix (pre text) + 263 (main body)
Department: Translation Studies	Field: Translation Studies
With the 80's, it is observed that sociological-oriented approaches in the field of interpretation have increased. When the case of translation is examined as a social reality, contributions of sociological data and methods to the field research come to the fore. In this context, the inseparability of society and culture affects interpretation studies in the field. Therefore, migration, which is part of social life and multiculturalism, which is the coexistence of different cultures brought together are both in the scope of translation studies. In the first part of the study, in order to determine the relationship between transcription science and sociology in the interdisciplinary context, the literature on social approaches to the field of translation and on the effects of community-oriented theories on the translation studies was surveyed and both social approaches were assessed by determining the relationship with translation. In the second part of the study, in order to be able to relate cultural norm-oriented approaches to translation studies in the field of translation, the concept of intercultural communication, the concept of multiculturalism and the phenomenon of immigration that has caused it were examined. The reality of "Irregular Migration and Immigrants" in the world, in Turkey and in Edirne was examined and the roles of the translator and translation were evaluated in this context. In the third part of the study, from the definition and function of community interpreting; areas of use expanding over time and the necessity of these areas were examined. In addition to this, the situation of community interpreting in different countries was generally reflected and evaluations about the necessity in Turkey and in Edirne were made. In the last part of the study, a survey was conducted to determine the necessity of Community Interpreters in meeting irregular immigrants' human needs and in their benefiting from general public services. Each of the findings was evaluated by presenting the technical characteristics of the research study. Translation process has been shaped as a social practice. In this sense, the necessity of "Community Interpreting" has emerged with the social changes that affect the masses in the world. Community Interpreting, which is expanding in areas of use day by day, should be evaluated as a profession in Turkey.	
Key Words: Translation, Culture, Migration, multiculturalism, Community Interpreting	

GİRİŞ

Çalışmanın Konusu

İnsanlık tarihi kadar eski olan çeviri etkinliği, insanlığın yaşamsal ürünü kültürün taşıyıcısı dil ve dillerle doğrudan bağlantılı olduğu için, her zaman güncelliğini korumuştur. Farklı dil ve kültürlerle sahip kimseler arasındaki uzlaşmada aracı görevi olan çeviri, bir dinamik dönüştürüm ortamıdır. Ancak çeviri alan olarak çok karmaşık bir yapıya sahiptir. Bu nedenle, çeviri ile ilgili yapılan araştırmalar, uzunca bir zaman çevirmenlerin kendi çeviri anlayışları doğrultusundaki düşüncelerinden oluşmuştur.

Thomas Kuhn'un (1962) "Bilimsel Devrimler Yapısı" eserinde, bilimsel gelişmelerin oluşumunda sosyal etkenlerin önemli rol oynadığını belirtilmektedir. Bu düşünce, bilimin hem toplumsal hem de bilimsel disiplinlerin gelişim süreçleriyle yakından ilişkili olduğunu göstermektedir. Diller arası iletişim aracı olan çeviri ve çeviri çalışmaları, günümüz dünyasında iletişimin çok yönlü olması nedeniyle farklı bilimsel disiplinlerle birlikte olması gerekliliğini zorunlu hale getirmiştir. Yirminci yüzyılın son çeyreğinde çeviri alanında yaşanan bu paradigma değişimiyle birlikte, erek kültür ve erek metin işlevi toplumsal boyutuyla ön plana çıkmıştır. Bu bağlamda, çeviri alanında da yeni kuramların gerekliliği kaçınılmaz hale gelmiştir.

Çeviri; sosyo-kültürel bir bağlam içerisinde açıklandığında; diller arası aktarımdan çok, kültürler arası ve kültürler ötesi eylemlerin tamamını kapsamaması ve üzerinde uzlaşmış Prunc'un (2004) söylemiyle (*differentia specifica*) araçlar üzerinden aktarılmasıdır. Çeviri eylemi bu bağlamda hem bilimsel anlamda hem de disiplinler arası bir konum kazanmaktadır. Çeviri eyleminin kültürel bağlamda belirleyici kapsamı olması ve kültürler arası bir filtre yöntemi olması bilimsel bir alandaki gücünün bir göstergesidir. Çevirinin kültür sosyolojisi bağlamında araştırılması gerekliliği kurumsal boyutuyla ilk kez E.A.Nida tarafından 1945 yılında gündeme getirilmiştir. Basnett ve Lefevere (1990), "kültürel dönüşüm" (*cultural turn*) kavramı ile birlikte, dilbilim alanı içerisinde uzun yıllar boyunca yazılı ve sözlü metinlerle çalışmalara odaklanan çeviribilimin bilimsel alandaki belirleyiciliği ortaya çıkmıştır.

Çevirinin özgün bir alan olarak ortaya çıkması, günümüz dünyasının ihtiyaç ve toplumsal ihtiyaçlara paralel olarak çeviri çeşitliliğini de gerekli hale getirmiştir. Çeviri;

dilsel aktarım yaparken salt dilsel ögelerin yanında erek ve hedef kitlelerin de toplumsal- kültürel yapılarını da göz önünde bulundurmamak zorunluluğunu da gündeme getirmiştir. Çevirinin, soyo- kültürel bağlamda etkin rol oynadığı mevcut olmakla birlikte, uzunca bir süre dikkate değer bulunulmamış olsa da, alanda olan değişimler çeviri araştırmalarının yönünü değiştirerek, kültürel ve toplumsal yaklaşımlar çerçevesinde ilişkilendirilmesini sağlamıştır.

Küreselleşme bağlamında oluşan teknolojik gelişmelerle birlikte; hızlı iletişim ve ulaşım olanakları, çeşitli nedenlere bağlı olarak yaşanan göçler, farklı sosyo-kültürel yapıya sahip toplumların, kolayca bir araya gelmesini sağlamaktadır. Bunun yanında farklı toplumların bu birlikteliği, “Düzensiz Göç” olarak adlandırılan ve ülkelerarası yasal olmayan yollardan yapılan göçlerle de gündeme gelmektedir. Düzensiz göç ve bu göç eylemini gerçekleştiren “Düzensiz Göçmenler” artık uluslararası bir sorun haline gelmiştir. Özellikle Ortadoğu ve Afrika kaynaklı düzensiz göç, Avrupa’ya transit geçiş için kullanmak istedikleri Türkiye’yi de her anlamda etkilenmiştir.

Bu çalışmada, “Düzensiz Göçmenlerin”, Batı ülkelerine yönelik göç hareketliliğinin hedefi haline gelen ve batı ülkelerine açılan bir kapı olan Edirne ilinde “Tercümanlık” boyutunda yaşadıkları sorunların tespiti ve aynı zamanda çözümüne yönelik “Toplum Tercümanlığının” rolünü konu alan bir araştırma yapılmıştır.

Çalışmanın İçeriği

Çalışma 4 bölüm olarak tasarlanmıştır. Çalışmanın birinci bölümünde, çeviri alanına yönelik toplumsal ve toplumbilim odaklı yaklaşımlarla çeviri ilişkisi üzerinde durulmaktadır. Bu yaklaşımlar mevcut araştırmacılar çerçevesinde, çeviribilim alanı ile arasındaki ilişkileri, alana hangi bilimsel bakış açılarını getirmek istedikleri ve sağladıkları katkı yönünden irdelenmiştir.

Çeviri sürecini toplumsal ve kültürel bağlam içerisinde dizgeler halinde araştıran kuramsal yaklaşımlardan Even- Zohar’ın “Çoğul Dizge” kuramı, çeviriyi sistemin bir parçası olarak görmektedir. Bu anlamda Zohar, çeviriyi, kültürel sistemler arasında etkin bir rol oynadığı için kültürel ve toplumsal değişimler açısından gerekli görmektedir. Zohar’ın “Çoğul Dizge” kuramından hareketle ortaya çıkan Gieden Toury “Betimleyici Kuramı” adı altında çevirinin tarihsel süreç içerisinde sosyo- kültürel

etkilerini araştırmıştır. Gözlem yöntemi ile çeviriyi araştıran Toury'nin "Betimleyici Kuramı", eviribilim alnında diğer kuramların, çalışma alanlarını genişletmesine neden olmuştur. Hans Vermeer'in amaca yönelik eviri çalışmasını ngren "Skopos Kuramında" ise, kültür kavramı belki de en çok vurgulanan kavramlardan biridir. Vermeer'e göre, eviri eylemi bir iletişimsel gereklilik sonucunda ortaya çıkmaktadır. Çeviri etkinliğinin içinde farklı kültür katmanlarının rol oynamakta olduğu belirlenmiştir.

Birinci bölümde incelenen "Toplumbilim Odaklı Kuramların" eviri eylemine ne gibi etkileri olduğu tespit edilmeye çalışılmıştır. Özellikle Pierre Bourdieu ve Niklas Luhman'ın toplumbilim odaklı yaklaşımları, eviribilim alanı ile toplum ve kültür ekseninde yolları birleşmektedir. Bourdieu'nün birey- toplum arasındaki ilişkilerden hareketle, tarihsel süreç içerisinde oluşan kültürel olguların toplumsal yapı içerisinde yerlerinin anlaşılmasına yönelik üç temel tanımlaması "Alan, Sermaye ve Habitus" kavramları, sosyolojik odaklı eviribilim için oldukça önemli olduğu tespit edilmiştir. Luhmann'ın "Sistem Kuramı" toplumun karmaşık yapısı ve bu bağlamda her bir bireyin değişken davranış biçimlerini ifade etmektedir. Her biri bağımsız gibi görünen alanlar sistemin bir parçasıdır ve karmaşık sistem içerisinde birbirleriyle ilişki halindedirler. Bu anlamda da eviri bir alt sistem olarak toplumsal olgulardan ayrı düşünülmemelidir.

Çeviri alanındaki toplumsal yaklaşımların özgün bir eviri alanı olarak ortaya çıkması, eviri türlerinde de bir çeşitlilik ortaya çıkarmıştır. Bu nedenle, bu bölümde toplum ve kültür kavramlarının birbirinden ayrı düşünülemez iki kavram olması ve eviri ile nasıl ilişkilendirildiklerine dair ilgili literatür taraması sonucunda tespit edilmiştir.

Çalışmanın ikinci bölümünde ise "eviri Alanında Kültürel Norm Odaklı Yaklaşımları" eviri- kültür ilişkisi açısından incelenmiştir. Tarihsel süreç içerisinde tüm dillere ait kültürel değerler oluşmaktadır. Bu değerlerin örüldüğü ürünler erek kültüre aktarılırken yaşanılan zorlukları dilsel bağlamlarla çözmek mümkün olmamaktadır. Bu nedenle diller arası aktarım kültürel bağlamdan ayrı düşünülemez. Kültürel norm odaklı yaklaşımların hedefi, eviri aracılığı ile kaynak metinlere ait kültürel olguları erek kültüre aktarırken, o metinlere yeniden hayat vermek ve anlaşılmasını sağlamaktır. Kültür kavramını eviri olgusu bağlamında değişik şekillerde ele alan birçok

çeviribilimcinin düşüncelerinden hareketle, kültürel norm odaklı yaklaşımlar irdelenmiştir.

Umberto Eco'nun Erek Kültür Yaklaşımı, Hans G. Gadamer'in Evrensel Hermeneutik Yaklaşımı, Gideon Toury'un Kültür Norm Yaklaşımı, Otto Kade'nin Idio- Kültür Yaklaşımı, Helmut Brackert ve Jörn Stückraht'ın Kültürel Açından Metinlerarasılık Yaklaşımları literatür taraması yapılarak kültür ve çeviri ilişkisi açısından değerlendirilmiştir.

Çeviri, sadece kültür aktarımı anlamına gelmemektedir. Çeviri, farklı kültürlerin buluştuğu yerdir. Bu buluşma, farklı kültürel öğelerin birbirleriyle etkileşimini sağlamaktadır. Çeviri olgusu, etkileşimin yaşandığı kültürlerin ait olduğu toplum yaşamında da değişimlere neden olmaktadır. Çevirinin kültürlerarası iletişimde üstlenmiş olduğu rol, “çokkültürlü” toplumsal yapının oluşmasına da katkı sağlamaktadır. Çeşitli nedenlere bağlı olarak (savaş, küreselleşme ve göç dalgaları gibi) ülkelerin coğrafik sınırları ortadan kaldırılmıştır. İletişim ve ulaşım olanaklarının hızlılığı ülkeler arasında yaşanan sürekli hareketlilik ve özellikle göç yoluyla yer değiştirme, toplumların artık çok kültürlü toplumlar oluşturmasını mümkün kılmaktadır. Bu bölümde, çokkültürlü toplumlarda çevirinin ve çevirmenin üstlenmesi gereken rol açısından değerlendirmeler yapılmıştır.

Günümüzde, “Düzensiz Göç” olarak adlandırılan uluslararası alanda yasal olmayan yollardan yapılan göçler, yüzyılın kavimler göçü sayılmakta ve tüm dünya ülkelerinin en büyük sorunudur. Afrika ve Ortadoğu ülkeleri kaynaklı düzensiz göç edenler hem başka ülkelere geçiş için hem de yaşanabilecek ülke olarak Türkiye'yi seçmektedirler. Türkiye ve özellikle de iki Avrupa Birliği ülkesine sınırı olan Edirne kenti uluslararası düzensiz göç hareketlerinden oldukça etkilenmektedir. Farklı bir kültüre ait toplumların bir arada yaşamak zorunda kaldığı Edirne kent yönetimi, düzensiz göçmenlere yönelik çevirmenlik hizmetleri bağlamında çözüm üretmek zorunda kalmıştır. Çevirinin kültürel bağlamda uluslararası göç hareketliliğine, günün koşullarına göre çözüm sunabileceği konusunda daha fazla araştırma yapılması gerekmektedir.

Üçüncü bölümde, sözlü çevirinin alt türlerinden biri olan “Toplum Tercümanlığı”, uygulandığı alanlar ve farklı ülkelerdeki uygulama örneklerinden yola çıkılarak açıklanmaya çalışılmıştır. Toplum Tercümanlığı diller arası iletişim ihtiyacı duyulan her

alan için yardım amacıyla başlamış, ancak gittikçe uzmanlık gerektiren bir meslek haline gelmiştir. Bu nedenle, çeşitli nedenlerden ötürü nüfus çeşitliliği yaşanan ülkelerde, farklı alanlarda Toplum Tercümanlığı gerekliliği ortaya çıkmıştır.

Son dönemlerde dünyada yaşanan ve yasal olmayan yollardan gerçekleşen göç hareketliliği, Toplum Tercümanlığının önemini daha da arttırmıştır. Farklı ülke ve toplumların içerisinde yaşamak zorunluluğu olan düzensiz göçmenlerin, insan hakları bağlamında en temel ihtiyaçlarının karşılanabilmesi için tercümanlık hizmetine gerek vardır. Düzensiz Göçmenlerin göç yolu olarak Türkiye'yi tercih etmeleri, ilgili kamu kuruluşlarında Toplum Tercümanlığını gerekli hale getirmiştir. Türkiye'nin en batısında çok kültürlü bir sınır kenti olan Edirne, gerek düzensiz göçmenlerin Avrupa Birliği ülkelerine transit geçiş için kullandıkları gerekse yaşamlarını sürdürebilecekleri bir kent niteliğindedir. Bu nedenle, bu bölümde Edirne özelinde hem düzensiz göçmenlerinin kamu hizmetlerinden faydalanabilmeleri hem de kentte kamu güvenliğinin sağlıklı yürütülmesi açısından Toplum Tercümanlığı gerekliliği irdelenmiştir.

Dördüncü bölümde, "Düzensiz Göçmenlerin Tercümanlık Sorunlarını" başlıklı anket araştırması yapılmıştır. Edirne'de bulunan Düzensiz Göçmenlerin şehirde ihtiyaç duydukları tercümanlıkla bağlantılı sorunlarını tespit etmek ve sorunlarının çözümleri yönünde Toplum Tercümanlığının gerekliliğine dikkat çekmek, bu araştırmanın yapılma nedenini oluşturmaktadır.

Edirne özelinde bir tarafta Düzensiz Göçmenlerden kaynaklanan sorunların çözümü esnasında kamu güvenliğinin muhafaza edilmesi, diğer taraftan ise göçmenlerin insani haklarının korunmasını amaçlayan etkili bir göç yönetimi geliştirebilmek hayati derecede önem kazanmıştır. Bu nedenle, kurumsal boyutta (İl Göç İdare Müdürlükleri ve Sığınmacılar ve Göçmenlerle Dayanışma Dernekleri gibi) birçok kuruluş vardır. Bu kuruluşlar, farklı kültürlere sahip ülkelere gelen Düzensiz Göçmenlerin her alanda ihtiyaçlarının karşılanabilmesi için, sağlıklı bir iletişim ortamı sağlanmasına yardımcı olmaya çalışmaktadırlar. Ancak gönüllülük esasına dayanan ve Düzensiz Göçmenlere sadece insani boyutta yardım söz konusu olduğundan, asıl büyük sorunlar gözden kaçmaktadır. Bu araştırma, Düzensiz Göçmenlerin tercümanlık boyutunda varlığı belli olan temel sorunların ortaya çıkarılması, çözümleri yönünde bu alanda yapılan çalışmalara büyük katkı sağlayacaktır. Araştırma, hazırlanma ve uygulama aşamalarında

bu kuruluşlarda çalışan ve Düzensiz Göçmenlerle birebir sürekli iletişim halinde olan kimselerin görüşleri alınmıştır. Göçmenlerin gerek dilden kaynaklanan sorunları gerekse mevcut psikolojilerinin uzun cevaplı bir anket çalışması yapmaya uygun olmaması nedeniyle, anket sorularının cevap seçenekleri özellikle kısa hazırlanmıştır.

“Düzensiz Göçmenlerinin Tercümanlık Sorunları” anket alışması; Genel Bulgular, Cinsiyet Değişkenine Göre Bulgular, Medeni Durumunuz Değişkenine Göre Bulgular, Türkiye’de Bulunulan Süre Değişkenine Göre Bulgular ve Eğitim Durumu Değişkenine Göre Bulgular şeklinde beş alt başlık altında toplanmıştır. Bunun nedeni, bu sorunun araştırılmasında ilk “Genel Bulguların” yanında, katılımcıların kişisel durumlarından hareketle, Edirne ili içerisinde Düzensiz Göçmenlerin Tercümanlık sorunlarının belirlenmesi ve sorunların çözümünde bu yönde bir göç yönetimi oluşturmak için ilgili kurumlara yardımcı olmaktır.

Çalışmanın Amacı

Dünyada çeşitli nedenlerle son yıllarda yaşanan özellikle Ortadoğu ve Afrika ülkeleri kaynaklı göç dalgası uluslararası bir sorun haline gelmiştir. Yüzyılın kavimler göçü olarak adlandırılmakta ve beraberinde hem göç esnasında hem de göç sonrasında büyük sosyo- kültürel sorunları beraberinde getirmektedir. Bu sorunların çözümü dilsel ve kültürel iletişim sürecinin Tercümanlar aracılığı ile iyi yönetilmesine bağlıdır.

Çeşitli nedenlerden ötürü bazen göçmenler, uluslararası dolaşım koşullarını yerine getirmemekte ve yasal olmayan yollardan yabancı ülke sınırların geçmektedirler. Bu anlamda göçmenler geldikleri ülke topraklarında belli bir süre kalsalar bile uluslararası alanda “Düzensiz Göçmen” olarak adlandırılmaktadır. Düzensiz Göçmenlerin, sınırlar ötesi hareketliliği, coğrafi konumu nedeniyle Türkiye’yi özellikle de Edirne kentini yakından ilgilendirmektedir.

Farklı ülkelerden gelen “Düzensiz Göçmenler”in her alanda ihtiyaçlarının karşılanabilmesi için, sağlıklı bir iletişim ortamı sağlanması gerekliliği sorun olarak ortaya çıkmaktadır. Özellikle “Düzensiz Göçmenlerin” buldukları yabancı ülkede öncelikle beslenme, sağlık sorunlarının giderilmesi daha sonra sosyal, hukuki ve ekonomik haklarının kendilerine anlatılması gerekmektedir. Bunun nedenle, kendilerine tercümanlık desteği sağlanması gerekmektedir. Etkin bir destek için, her alanda

donanımlı Tercümanlara ihtiyaç duyulması söz konusudur. Ayrıca her Tercüman'ın hizmet verdiği insanların yaşam biçimlerine, inanışlarına, geleneklerine yönelik bilgiye sahip olması, o kültüre duyarlı olması beklenmelidir. Bu anlamda sözlü çeviri türlerinden biri olan "Toplum Tercümanlığı", dil ve kültür uzmanlığı işlevi açısından ön plana çıkmaktadır.

Bu düşüncelerden hareketle; günümüzde uluslararası bir sorun haline dönüşen "Düzensiz Göçmenlerin", eksik tercümanlık işlerinden kaynaklanan sorunlarının Edirne ili özelinden hareketle; bu çalışmada mevcut durumu itibari ile bir durum tespiti yapılarak ortaya konurken, Toplum Tercümanlığının, düzensiz göçmenlerin hedefi olan Türkiye'de gerekliliği, bu araştırmanın amacını oluşturmaktadır.

Çalışmanın Önemi

Edirne ilinin Türkiye'nin batısında iki Avrupa Birliği üyesi Bulgaristan ve Yunanistan sınırında bulunması, Edirne ilini Avrupa'ya transit geçmek isteyen yüzlerce Düzensiz Göçmen statüsündeki çeşitli milletlerden olan kimselerin hedefi haline getirmiştir. Ayrıca Edirne ilinin coğrafik konumu göçmenlere, kara, deniz ve nehirde de sınırı geçerek batı ülkelerine ulaşma olanağı sağlamaktadır. Bu nedenle şehirde, özellikle Avrupa Birliği ülkelerine gitmek ve şehrin çokkültürlü yapısını cazip bularak kalmak isteyen değişik ülkelere gelen farklı kültürlere sahip "Düzensiz Göçmenler" bulunmaktadır.

Düzensiz Göçmenlerin hem kendi aralarında hem de şehirde yaşayan kimselerle iletişim halinde olmak istemeleri, dilsel ve kültürel farklılıklar açısından, iletişimsel sorunlar yaşanmasına neden olmaktadır. Bu çözümsüzlüğün hem kent yönetiminde kentte kamu düzeninin sağlanması açısından hem de göçmenlerde kamusal hizmetlerden faydalanma açısından baskı oluşturması söz konusudur.

Çalışma çerçevesinde, hem Düzensiz Göçmenlerle sağlıklı iletişim kurma açısından iletişimsel sorunların kaynağının Tercümanlık yoluyla giderilmesi, hem de ne gibi Tercümanlık sorunları olduğunun belirlenmesi ve çözümüne yönelik Edirne'de yaşamlarını sürdüren Düzensiz Göçmenler içerisinde bir araştırma yapılacaktır. Bu anlamda, "Düzensiz Göçmen" sorununun Edirne ili açısından tercümanlık boyutu ile araştırılmamış ve tespit edilmemiş, bu çalışmanın önemini ortaya koymaktadır.

Bunun yanında bu çalışma, Edirne örneğinden hareketle; farklı soyo- kültürel toplumlardan Edirne'ye gelen Düzensiz Göçmenlerin, dilsel sorunlarının çözümünde, kamuya açık hizmetlerden faydalanmalarına yardımcı olacak dil ve kültür uzmanı olan Toplum Tercümanlarının Türkiye'de gerekliliğinin araştırılması açısından önem arz etmektedir. Çalışma sonucunda yapılan uygulama bir alan araştırması şeklinde olup, Toplum Tercümanlığının Düzensiz Göçmenlerin iletişimsel sorunlarının derinlemesine tanımlanmasına ve çözümü yönünde yaklaşımlar çıktısına ulaşılması ön görülmektedir

Çalışmanın Yöntemi

Dünyada yaşanan göç hareketliliği, tüm ulusların en büyük sorunlarından biri haline gelmiştir. Kaynak ülkede yaşanan çeşitli olumsuzluklar uluslararası yapılan göçleri, yasal olmayan yollardan olduğu için düzensiz göç, göçmenleri de düzensiz göçmen durumuna dönüştürmektedir. Göçlerin hedef yolu üzerinde bulunan Türkiye ve özellikle Edirne kenti de düzensiz göçmen hareketliliğinden oldukça etkilenmektedir. Göç nedeniyle farklı dil ve kültüre sahip toplumların karşılaşmaları, tüm taraflar açısından iletişimsel, yaşamsal sorunları da beraberinde getirmektedir.

Düzensiz Göçmenlerin Tercümanlık sorunu ve buna çözüm olabilecek Toplum Tercümanlığının rolü, bu çalışmanın konusunu oluşturmaktadır. Sürekli olarak yaşanan göç olgusu ile, Tercümanlık arasındaki ilişki, bu çalışmada Edirne özelinden hareketle, tanımlanmaktadır. Tanımlayıcı araştırmalar, açıklamayı da (descriptive) gerektirdiği için, çalışma içerisinde tespit edilmiş olaylar nedensellik açısından araştırılmış ve yorumlanmıştır. Ayrıca çalışmada izlenen yöntem, düzensiz göçmenlerin iletişim sorunlarının Toplum Tercümanlığı ile yeni bir çözüm yaklaşımı getirmek yönündedir. Araştırma, Edirne ilinde yaşayan “Düzensiz Göçmenlere” tercümanlık açısından yapılan uygulamaların gözlemlenmesi ve betimlenmesinden elde edilen verilerin incelenmesi biçiminde olacaktır. Bunun yanında, çok kültürlülüğün; dünyada ve ülkemizde Toplum Tercümanlığına katkısı araştırılarak, karşılaştırmalı bir şekilde sunulacaktır. Bu nedenle çalışma, uygulama nitelikli bir alan araştırması olmuştur. Alan araştırması dahilinde olmak üzere anket tekniğinden faydalanılmıştır.

BÖLÜM 1: ÇEVİRİ VE TOPLUM

1.1. Çeviri Alanına Toplumsal Yaklaşımlar

Çeviri alanındaki toplumsal yaklaşımlar, 80’li yıllarla birlikte, çevirinin özgün bir alan olarak şekillenmesiyle başlamıştır. İletişim teknolojisindeki hızlı gelişmelere ve toplumsal ihtiyaçlara paralel olarak çeviri metin türleri çeşitlenmiştir. Çeviribilimin, kaynak metinden erek metne aktarım yaparken kültürel yapıları da göz önünde bulundurmaya zorunda kalması yeni bir paradigma değişimidir. Bu değişim tarihsel süreç içerisinde olmuş ve kültür-toplumsal boyut çeviri araştırmaları çok uzun yıllar sürmüştür. Değişimle birlikte çeviri aktarım sürecinin kapsamlı bir şekilde ele alınması beraberinde, çeviri elemanlarını tümüyle incelenmesini, sistemler ve çeviriye toplumsal yaklaşımlar arasındaki etkileşimlerin ele alınmasını gerekli kılmaktadır. Kaindl (2013:173) “Toplumsal Bir Olgu Olarak Çeviri” makalesinde çeviribilimle ilgili sosyolojik yaklaşımların, tarihsel süreç içerisinde 80’li yıllarla birlikte kaynak metin ile erek metnin ilişkisinin kültürel alanda değerlendirilmesi ve dolayısıyla bunun paradigma değişiminin bir parçasıymış gibi ele alınması gerektiğini belirtmektedir. Çeviri araştırma alanları buna paralel olarak değişmektedir.

İnceleme konusu da gelişmeyle bağlantılı olarak yer değiştiriyor: Çeviri sürecinin daha dar anlamda incelenmesinin yerine aktarım süreçleri de alınıyor, çeviriye dahil olan kurum ve eyleyenler inceleniyor, çevirinin eylem çerçevesi değil, alan ve dolayısıyla sistem olarak çeviri ile diğer toplumsal alanlar ve sistemler arasındaki etkileşim inceleniyor ve ürünün, yani çevirinin yerine (en azından Bourdieu’nün yaklaşımına göre) ağırlıklı olarak özne, yani sosyal grup ve birey olarak çevirmenler ele alınıyor (Kaindl, 2013: 173).

Salt kaynak metinden erek metne aktarımı ve çevirmen eylemiyle açısından değerlendiren çeviri kuramlarının yetersiz kalması ve çevirinin toplumsal boyutunun göz ardı edilmesi, çeviribilimde yeni yaklaşımların ortaya çıkmasına neden olmuştur. Çevirinin dar bir bakış açısıyla araştırılması ve edilgen bir olgu gibi bakılması, çeviriyi etkileyen toplumsal olayları yok saymak anlamına gelmektedir. Halbuki çeviri süreci içerisinde sosyal etkenlerin ve ilişkilerin çok geniş olduğu bilinmektedir. A. Pym (2006) çeviri araştırmasının önemli sorunlarından birini şöyle açıklamaktadır:

Çeviri nesnelere boyutlarının dar olmasıyla birlikte, çevirinin sosyal bağlarının çok daha geniş olduğunu belirtir. Böylelikle çeviri araştırması, çeviri nesnesiyle ilgili daha çok nedensel ilişki kurmaya başlamıştır. Yeni toplumsal yaklaşımlarla artık çeviriyi kültürel tarih içerisinde büyük bir itici güç oluşturan, kıtaları ve yüzyılları kapsayan bir fenomen olarak incelenebilir. Eğer çeviri bu nedenle toplumsal alanda daha geniş bir etken haline getirebilirse, tek yönlü-nedensellik varsayımlarını sürdürme zorlaşacak, çevirinin ileriye dönük bir bakış açısı yakalaması mümkün olur (A.Pym, 2006: 22).

Çeviribilim, uzun yıllar uygulamalı dilbilimin alt disiplini olarak görüldüğü için, çeviribilim araştırmalarının ilgi alanı sözcük, tümce ve metin düzeyinde kalmıştır. Çevirinin kültürel boyutu göz ardı edildiği ve bu nedenle toplumsal yaklaşımlarının temellendirilmesinin ötelendiği gözlemlenmiştir. Susan Bassnett ve Andre Lefevere'nin (2009) "kültürel dönüşüm" (cultural turn) kavramını ortaya atmaları ile birlikte, çeviribilim alanında dilbilimden bağımsız bir yönelim başlamıştır. Çeviribilim alanında toplumsal yaklaşımların, çeviri süreci içerisinde eyleyicileri açısından, paradigma değişimi olacağı ve aynı zamanda olumlu bir etki yaratacağı kaçınılmaz bir gerçektir. Çeviribilim alanında yapılan çalışmalar, çeviri olgusunu da aşarak çok geniş alanları etkilemektedir. Gürçağlar bu etkiye şu şekilde işaret etmektedir:

Çeviribilim alanında yapılan araştırmaların yöntemsel açıdan başka disiplinlerle çok yakın bağlar kurularak bir inceleme alanı oluşturması gerektiğini ve çeviri odaklı araştırmaların kültür, edebiyat, siyaset ve tarih alanına getirebileceği katkının çok büyük olacağı düşünülmektedir. Elde edilen veriler çevirinin yalnızca edebiyat, bilgi üretimi ve yayıncılıkla ilgili bir etkinlik değil, aynı zamanda bir ulus inşa etme aracı, toplumsal dönüşüm sürecinin tetikleyicisi, aracısı ya da bir toplumsal dışavurum biçimi olduğudur (Gürçağlar, 2005: 13).

Kültür boyutuyla çeviri olgusuna bakış açısı, çevirinin toplumsal boyutuna önem kazandırmıştır. Çevirinin toplumsal açıdan temellendirilmesine ilişkin yaklaşımlar, 20. yüzyılın özellikle ikinci yarısından itibaren erek kültürü ön planda tutan ve çeviribilim alanında çalışmalar yapan birçok çeviribilimci tarafından çeşitli şekillerde dile getirilmiştir. Çevirinin salt bir dilsel aktarım süreci olmaktan çok, aynı zamanda sosyo-kültürel bir aktarım olduğu görüşü çeşitli kuramlarla ve çeviribilim alanında yapılan çalışmalarla anlatılmaya çalışılmıştır. Bu çalışmalardan bazıları;

Toplumsal sorunların çeviri yoluyla açığa çıkarılmasında kültürün ve sosyal yapıların belirleyici olduğunu araştıran Eugene A.Nida (1964), ilk çeviribilimcidir. Otto Kade (1968), çeviri sürecini tüm boyutları (ekonomik boyutları, alıcı beklentileri, üretim süreci) ile incelenmesini ve bu süreçlerin yasal olarak düzenlenmesini talep ederek, çevirinin toplumsal yönünü ele almıştı. Çeviri olgusunu toplumsal bir bakış içerisinde ele alan ve sosyal boyut işlevsel gelişim sürecinde Erich Prunc'un (1997 ve 2008) çalışmaları vardır. Yine çevirinin sadece kültürlerarası bir olgu olmaktan çok toplumsal yapıların da etkisi olduğunu ifade eden Klaus Kaindl ve çeviriyi kültür odaklı bir sosyal etkinlik olarak gören Theo Hermans'ın (1996) da çalışmaları söz konusudur. Andrew Chesterman (2006), çeviri araştırmalarının, sadece kültür ve sosyal boyut dışında toplumsal grupların yapısını ve değişimlerini kapsadığını söyleyerek, çeviri sürecinde farklı sosyal eylemler gerçekleştiğini işaret etmiştir. H.P.Königs (1990), "Çeviribilimsel Perspektifler" adı altında kültürel ve toplumsal bakış açısından, çevirinin sürecini sınıflandırarak bir araştırma yapmıştır. Daniel Simeoni (1998), "Kültürel Bilinç" adlı çalışmasında, çevirmenin toplumsal ve kültürel açıdan bilinçlenmesini ele almıştır.

Çeviri sürecini sosyo- kültürel bağlamda ele alan yeni kuramsal yaklaşımlar; Even-Zohar'ın "Çoguldizge Kuramı", yine bu kuramı çıkış noktası olarak kabul eden Gideon Toury'nün "Betimleyici Çeviri Kuramı", önce Hans Vermeer'in sonra onunla birlikte Katharina Reiss'in "Skopos Kuramı" ile "İşlevsel Çeviri Kuram" ve Holz Maenttaeri'nin "Çeviri Eylemi Kuramı" dır.

Bu kuramların yanında çeviriyi kültürel boyutuyla ele alan Erst August Gutt'un "Açıklayıcı Bildirişim Kuramı" vardır. 1990 yılında yayımlanmış olduğu bir makalesinde "Bağıntı Kuramı" olarak adlandırmıştır. Bağıntı kuramının temelinde insan bildirişimi söz konusudur. Çeviri sürecinde kültürler arası bildirişimde etkili olmaktadır. Bildirişim çerçevesinde uyarıcı ile alıcı arasındaki bilgi akışından çıkarımı yapacak kimse alıcıdır. Alıcı aldığı uyarıdan yola çıkarak, aktarılan bilgiyi yorumlamaktadır. Bundan alıcı, kültür birikimi dahilinde sınırsız çıkarımlar da yapabilir.

Yukarıda verilen kuramlarda çeviri sürecinin erek kültür ve toplumsal yapıyı içine alacak şekilde çok kapsamlı hale geldiği düşüncesinden hareketle; kaynak metinden bağımsız olarak değerlendirme gerekliliği ortaya çıkmıştır. Kaynak metinden erek

metnin sosyo-kültürel boyutunda bir paradigma değişimini gerektiren bazı kuramların açıklaması aşağıdaki gibidir

1.1.1. Çoğuldizge Kuramı

İsraili bir bilim adamı olan Itamar Even-Zohar, çeviribilim alanına yeni bir bakış açısı kazandıran çoğuldizge kuramının, temelini 1978 yılında yayımladığı *The Position of Translated Literature Within the Literary Polysystem* başlıklı makalesinde oluşturmuştur. Bu makalede Even-Zohar çeviri edebiyatının ulusal kültürlerin şekillenmesinde önemli bir işleve sahip olduğunu vurgulamakta ve çeviri edebiyatının ayrı bir edebi dizge olarak incelenmesi gerektiğini savunmaktadır. Çeviri yazını, çevrilmiş yapıtların toplamı değil, kültürel- toplumsal ve değişken yapısı ve işleviyle bir dizge olan metinler topluluğudur. Kendisi çoğuldizge kuramını oluştururken, her türlü yazınsal ve yarı yazınsal metni bir dizgeler topluluğu olarak görerek, 1920’li yıllarda Tynanow, Eyhenbaum ve Şklovki gibi Rus bilim adamlarının düşüncelerinden etkilenmiştir. Ulusal kültürlerin biçimlenmesinde sosyal çevre ve erek kültürün tarihsel süreci içerisinde görülen çeviri edebiyatını, en önemli yaklaşım olarak gören çoğuldizge kuramı olmuştur. O dönem için çoğuldizge kuramı önemli yeni bir paradigmaydı. Bunun nedeni çeviri edebiyatının ikincil bir edebiyat türü olarak görülmesiydi. Dilbilim kuramlarının çeviri olgusunu belli kalıplar içerisinde değerlendirmesi ve açıklamakta yetersiz kalması, çoğuldizge işleyiş biçimine göre tanımlanması gerektiğini Even-Zohar şu şekilde açıklamaktadır:

Çeviri eserin tüm çoğul dizgelere uyarlanabilecek bir tanımı olmadığını ve çeviri eser kavramının, içinde bulunduğu çoğul dizgenin işleyiş biçimine dayanarak belirlenmesi gerektiğini açıklar. Böylece çevirinin, yapısı ve sınırları kesin çizgilerle önceden belirlenmiş bir olay olmadığını ve kültür dizgesi içinde ilişkilere bağımlı bir etkinlik olduğunu anlıyoruz. Yeterlik ve eşdeğerlik gibi kavramların gerektiği gibi ele alınabilmesi için çoğul dizgesel konular hesaba katılmalıdır. Even-Zohar’a göre çeviribilimin gelişmesinin en önemli koşulu kültür-çoğul dizge ilişkisinin iyi incelenmesi ve özerk bir bilim dalı olarak çeviribilimin, dilbilim veya edebiyat kuramları içinde sınırlı kalmamasıdır (<http://ceviribilim.com>).

Itamar Even-Zohar, çoğuldizge kuramını daha sosyal bir bakış açısıyla ele almaya çalışmıştır. Tyulernev, Itamar Even-Zohar’ın sosyal koşullar altında çeviri gerekliliğini, tarihi süreç içerisindeki durumunu şu şekilde belirlediğini düşünmektedir:

- 1- Edebi eserin edebiyat geleneği söz konusu değilse ve kendi edebiyat çoğuldizgesi içerisinde türleri yerleştirip geliştiremiyorsa,
- 2- Eğer edebiyat çevrede yer alıyor ve edebiyatı zayıfısa,
- 3- Ulusal edebiyat bir kriz içerisindeyse ya da kendini tarihin önemli bir döneminde görüyorsa (Tyulenev, 2009: 148).

Tüm bunlar, o ulusun çeviri edebiyatına gereksinim duyduğunun göstergesi olarak görülmektedir. Edebiyat tarihine çoğul bir dizge bağlamında değerlendirilen çeviri yazını, Itamar Even-Zohar tarafından sadece çevrilmiş edebi yapıtların tümü olarak değil, yapısı ve işlevsel bir dizge olan metinler olarak ele almıştır. Bu açıdan, çeviri kuramını sürekli değişim hali içerisinde inceleyen çoğuldizge kuramı, ilk olması nedeniyle çeviri alanına yeni bir bakış açısı sunmuştur. Bu anlamda Yazıcı şöyle düşünmektedir:

Yazın tarihine çoğul bir dizge içerisinde bakarak çeviri yazınına bu dizge içerisinde yer veren Even-Zohar, diğer yazın tarihçilerinin aksine, çeviri yazınının ulusal yazındaki yerini ve işlevsel rolünü yadsımaz. Ona göre ekin, “yapısallaşmanın” tetikleyicisi olarak bir yandan toplumda sistemli bir dizge yaratan bir öge, öte yandan da toplumu harekete geçiren bir öğedir. Bir başka deyişle, ekin sel dizelge (repertuar), durağanlık ve devingenliğin çatışması sonucu ortaya çıkar. Bu dizelge, toplumun ya gerçekten bilinmeyen ya da kasıtlı olarak bildirilmeyen üyeleri tarafından yaratıldığı gibi, bilinçli ve açıkça toplumun kurumları tarafından oluşturulabilir (Yazıcı 2010: 126).

Çevrilmiş eserlerin durağanlık ve devingenliğinin çatışması, özgün edebiyat bütününde, yani “birincil” konumda veya başka edebiyatlardan ithal edilmiş, yani kendi özgünlüğünü kaybetmiş “ikincil” konumda olması halen tartışma konusudur. Even-Zohar çeviri edebiyatının birincil konumda olmasının üç koşulunu aşağıdaki şekilde açıklamaktadır:

- 1- Eğer “genç” bir edebiyat kuruluyorsa ve ilk olarak eski edebiyata bakılırsa
- 2- Eğer edebiyat “çevrede” ya da “zayıf” olarak nitelendiriliyorsa, eksikliği hissedilen edebiyat türleri ithal edilir. Bu durum küçük bir ulusun büyük bir kültür tarafından etkilendiği durumlarda gerçekleşmektedir. Even-Zohar tüm çerçevede yer alan edebiyat türlerinin

çeviri edebiyatından oluştuğunu ifade etmektedir. Bu durum farklı aşamalarda da gerçekleşmektedir.

3- *Eğer edebiyat tarihinde bir kriz dönemi yaşıyorsa ya da ülkenin edebiyatında bir boşluk varsa, çeviri edebiyatı birincil konumdadır (Akt: Arı, 2014: 56).*

Çoğuldizge kuramı içerisinde ulusal dilde yazılmış tüm eserler birbirleri ile bir tür ilişki içindedirler. Bu karşılıklı ilişki içerisinde çeviri yazınının yeri, göstereceği değişim ve işleve bağlıdır. Çoğuldizge kuramına göre; ikincil konumda olan çevrilmiş eserler, çevre sistemi içerisinde sade, hiçbir etkiye sahip olmayan geleneksel yapıyı koruyan kurallarla yer almaktadırlar. Merkez konumunda “birincil” olan eserler, gelenekleri yıkmaya eğiliminde olan yenilikçi bir tutum sergilemektedir. Hiçbir kısıtlama söz konusu olmadan eş değer bir erek metin oluşturulmaktadır. Birincil konumda olan çeviri ürünlerinde farklı erek kültür modelleri kullanılması olarak dahilindedir. Asıl sorun çeviri yazınının çoğuldizge kuramı içerisindeki konumudur. Belirli yazınsal özellikleri ortaya çıkaran çeviri yazın türlerinin yenilikçi, tutucu, kalıplaşmış, yalın ve geleneksel modellerinden çok, çoğuldizge kuramının özgün işleyiş koşullarına göre bir durum almalarıdır. Çoğuldizge kuramının merkez veya çevresel özgül işleyiş koşullarına bağlı olması ile ilgili Rıfat’ın görüşleri şöyledir:

Çeviri yazınının “merkez” konumda olması, etkin bir biçimde çoğuldizgenin merkezi biçimlendirmesi demektir. Böyle bir durumda çeviri yazın büyük ölçüde yenilikçi güçlerin bir parçasıdır ve edebiyat tarihinde önemli olaylar olurken bu konumda bulunuyorsa, bu olaylarla özdeşleşebilir. “Özdeşleştirme” den dolayı olarak şu anlaşılır. Özgün eserlerle çeviri eserler arasında açık seçik bir ayrım bulunmaz ve en önemli çevirileri yapanlar, başta gelen yazarlar, ya da başta gelen yazarlar arasına girmek üzere olan öncü yazarlardır (Rıfat, 2004: 195).

Akbulut (1994), çoğuldizge kuramının ayırıcı özelliklerinden söz ederken, işlevselliği, çoğuldizge kuramını diğer kuramlardan ayıran birinci özellik olarak nitelemiştir.

Çoğuldizge kuramının geleneksel bakış açısından en belirgin ayrımı, dizgedeki bağıntuların yalnızca bir dökümüyle yetinilmeyip, bu bağıntuların dil ve yazın söz konusu olduğunda iletişim işlevi gözetilerek ele alınması, işlevsel açıdan çözümlenmesidir (Akbulut, 1994: 14).

Itamar Even-Zohar, çoğuldizge kuramını, bir bütün sistem içerisinde değerlendirerek, çeviriyi de bu sistemin bir parçası olarak görmüştür. Çünkü kendisi çoğuldizge

kuramını toplumsal ve kültürel bağlam içerisinde dizgeler halinde incelenmesi gerekliliğini savunmuştur. Çoğuldizge kuramı içerisindeki mevcut devingenlik, merkez-çevre konumlu yazınsal eserler arasında etkileşimi sağlayabilmektedir. Doğal olarak yoksullaşan edebiyatlar açısından bu değişimler sarsıcı olabilmektedir. Itamar Even-Zohar, dizgeler çevresel olsalar bile çoğuldizge içindeki konumlarının değişebileceği ve zaman zaman merkezde (centre) zaman zaman çevrede (periphery) olabileceğini savunmaktadır. Merkez-çevre dizgelerinin konumları arasında geçiş olanaklıdır. Bu geçiş genelde müdahale olmadan ya da kaynağı sorgulanmadan gerçekleşmektedir. Bu düşünceden hareketle; çeviri, kültürel sistemler arasında etkin rol oynadığı için kültürel-toplumsal değişimler açısından önemlidir. Çoğuldizge kuramı, çeviri sürecinin birincil konumda olarak toplumsal değişimlerin nedeni olabileceğinin bir göstergesidir.

1.1.2. Betimleyici Kuram

Itamar Even-Zohar'ın (Arı,2014) geliştirdiği çoğuldizge kuramının çıkış noktası olan çevirinin toplumsal ve kültürel boyutu düşüncesi, Gideon Toury'nin Betimleyici Çeviribilim Çalışmalarına (Descriptive Translation Studies/DTS) dayanak olmuştur. Betimleyici Çeviribilim Çalışmaları, tarihsel süreç içerisinde çevirinin sosyo-kültürel etkilerini araştırmıştır. Gideon Toury, 1980 yılında In Search of A Theory of Translation başlıklı kitabıyla Betimleyici Çeviribilim'i bütünsel olarak tanıtmış, kurama getirdiği yeniliklerle 1995 yılında Descriptive Translation Studies and Beyond başlıklı kitabını yazmıştır. Betimleyici çeviribilim çalışmalarının en önemli özelliği erek odaklı olmaları ve erek kültürde “çeviri” olarak tanıtılan her metni bir çeviri metin olarak kabul etmeleridir.

Betimleyici kuramın, çeviri araştırmalarını, çeviri ürününü merkez alan bir bilimsel yöntemi savunması en çarpıcı yönüdür. Çünkü, Toury çeviribilimin çıkış noktasını erek metin olarak görmektedir. Bu belirleme, betimleyici kuramdan hareketle ulaşılan bir sonuçtur. Toury'nin betimleyici çeviri kuramı, gözlem yöntemi ile çeviriyi ele almaktadır. Bu çeviri çalışması, betimleyici çeviri kuramını diğer çeviri kuramlarından ayırmaktadır. Yazar bu konuda şöyle söylemektedir:

Toury kuramında betimleyici ve açıklayıcı olmak üzere temel iki yöntem kullanmıştır. Betimlemeye “çeviriler erek ekin ürünüdür” önseliyle başlaması, onun tümdengelimli yöntem kullandığını gösterir. Bununla

birlikte kurama bütünsel olarak bakıldığında, özellikle önseli bulgulandırma ve gerekçelendirme sürecinde “tümevarımlı” yöntem kullanıldığı görülür. Bu iki yöntemin bir arada kullanılması araştırmanın tek yönlü değil, iki yönlü bir akış izlediğini ortaya koyar (Yazıcı, 2010:131).

Toury'nin betimleyici kuramı, çeviri ürününü en küçük parçalara ayırmak suretiyle incelemektedir. Bu şekilde çeviri süreci adeta yeniden oluşturulmakta veya nasıl oluşturulabileceği konusunda saptamalar yapılmaktadır. Böylece çıkacak sonuçlara göre, çeviribilim için gözlem malzemesi kazanılmış olur. Bengi bu konuda şu şekilde düşünmektedir.

Toury'nin kuramında vurgu çeviri ürünleri üzerinde yapılacak betimleyici araştırmalardadır. Bunun nedeni Toury'nin bilimsel yaklaşımındadır. Betimleyici alanda çeviriler üzerinde yapılacak araştırmalarda amacın normları yeniden kurmak olması, norm dendiğinde ise çevirmenin belirlediği ya da çevirmen çeviriye başlamadan önce onun için belirlenen genel çeviri politikasından tutun da çeviriye başladıktan sonra, yani çeviri sırasında çevirmen tarafından belirlenen çeviri politikasına kadar çevirinin her yönünün ele alınmasıdır. Yani betimleyici alandan elde edilecek sonuçlar çeviriye yönelik metin yorumlaması ve çeviri sırasında –Vermeer ve Höning'in terimiyle söyleyecek olursak makro ve mikro düzeyde alınan çeviri kararları konusunda, Toury'nin terimiyle ise çeviri normları konusunda- sağlam bilgi verecektir. Bu bilgiler uygulamalı alan için zengin bir kaynak oluşturacaktır (Bengi, 1995: 131-132).

Toury çeviri sürecini irdelerken çeviri normlarından söz etmektedir. Arı'ya göre bunlar; öncül normlar, süreç öncesi normlar ve çeviri süreci normları olarak adlandırılmaktadır.

- 1- Süreç Öncesi Normlar: Çevrilecek metnin seçimi ya da çevrilecek olan metnin direkt kendi dilinden mi yoksa başka bir dil üzerinden mi çevrileceği kararını kapsamaktadır,*
- 2- Öncül Normlar: Çevirinin tüm oryantasyonuna dair çevirmenin iki kutup arasındaki seçimini etkilemektedir. Bir çeviri mümkün olduğu kadar kaynak metne dayanırsa, “yeterli” (adequante) bir metin üretilmekte, çevirmen alıcı kültürün geleneklerine dayandığında “kabul edilebilir” (acceptable) bir çeviri yapmaktadır.*
- 3- Çeviri Süreci Normları: Çeviri esnasında çevirmenin kararlarını yöneten normlardır. Toury burada iki norm arasında ayırım yapar.*

3.1. *Matriks Normları; Metnini makro yapısını belirlemede yardımcı olur ve kaynak metnin tüm ya da kısmi çevirisindeki bölümlere ayırma, paragraf gibi seçimlerini yönlendirmektedir.*

3.2. *Metinsel-Dilbilimsel Normlar; Metnini mikro düzeyini etkilemektedir. Cümle yapılarının detayını, kelime seçimlerini italik kullanımını ve bazı bölümlerin vurgulanmasını içermektedir (Akt: Arı, 2014: 61).*

Normların çeviri sürecinin her aşamasında etkili olduğu görülmektedir. Ayrıca normlar, çevirinin toplumsal ve kültürel etkilerini de kapsamaktadır. Çevirinin, Toury'nin normları aracılığı ile toplumsal yapı içerisinde diğer alanlarla ilişkilerinde, dünya görüşünü oluşumunda ve eğitim sürecinde etkin rol oynadığı görülmektedir. Toury'nin çeviri süreci normlarının ayırımı Höniğ'in çevirmen için öngördüğü makro ve mikro stratejilerle örtüşmektedir. Tosun'un bu konudaki düşüncesi aşağıdaki gibidir;

Toury'e göre sırasıyla kuramsal ve betimleyici olan çeviribilimin salt alanlarının tersine, uygulamalı alan kuralcı olmadan edemeyecektir. Toury'nin bu saptaması Höniğ'in mikro strateji ve makro strateji olarak ayırdığı ikili yapıyla benzerdir. Höniğ'e göre (1995) çeviribilim mikro strateji alanında kuram üretmez, makro alanda üretir. Mikro alan kuralların, tekniklerin, özneliğin işlediği alandır (Tosun, 2002: 267).

Toury'nin kuramında çeviri ürünleri hakkında betimleyici araştırmalar yapılarak bilimsel bir yaklaşım oluşturacaktır. Çeviriler hakkında betimleme yapılırken, araştırmaların amacı normların yeniden oluşturulmasıdır. Akbulut'a göre, çevirmeni çeviri süreci içerisinde etkileyen normlar, Gideon Toury'nin betimleyici kuramının kaynağını oluşturmaktadır.

Normlar da çeviri-çevirmen tanımının vazgeçilmez bileşenlerini oluştururlar. Çevirmenin içinde çalıştığı ortamı oluşturan, nesnel olarak belirlenmiş kuralların ve yasaların yanı sıra, her çevirmenin bireysel alışkanlık ve ilkelerinden doğan kendine özgü son derece öznel tutum ve kararları da sayabiliriz (Akt: Akbulut, 1998: 23).

Toury, çeviri olarak adlandırılan etkinliğin, çevirmenin bu yönde karar verme kazanımlarıyla sürdürülebilirliği olduğunu söylemektedir. Akbulut'a göre (1998), Toury gözleme dayandırdığı betimleyici çalışmalarını gelişi güzel seçilmiş kriterler yerine; çevirmenin çeviri sürecinde aldığı kararlara yön veren normlara bağlamaktadır. Normlar, çevirinin oluşturulduğu toplumsal - kültürel ve tarihsel bağlam içinde

çevirmeni doğrudan etkileyen etmenlerdir. Çevirmen, çevirinin her aşamasında Toury'nin çeviri normlarını, göz önünde bulundurmak zorundadır. Çünkü normlar çeviri sürecinde vereceği tüm kararları doğrudan etkilemektedir. Akbulut'a (1998: 23) göre betimleyici çalışmalar, bu normların metnin tümünü belli bir model çerçevesinde yeniden kurulmasıyla ya da çevirilere ilişkin yazılmış üst metinlerin gözlemlenmesi sonucunda çeviri gerçeklerine bir ışık tutmaktadırlar. Bu anlamda Akbulut, Toury'nin çevirmen ve normlar arasındaki ilişki düşüncesini şöyle açıklamaktadır.

Toury'e göre çeviri normları, çeviri ediminin her basamağında çevirmenin ister istemez hesaplaşmak zorunda kaldığı ve alacağı çevirmen kararlarını doğrudan yönlendiren etmenlerdir. Toury, normları süreç öncesi normlar ile çeviri süreci normları iki ana başlık altında toplamaktadır. Bunun dışında, çevirmenin erek dizge ile kaynak dizge arasındaki seçimini, hangi dizgeye daha çok eğilim gösterdiğini, çeviri güdümünü ve önceliklerini ortaya çıkaran Öncül Normu bu iki norma eklemiştir. Toury, varsayımsal çeviriyi üç boyuta dayandırmaktadır. Birinci boyut, her çevirinin süremsel olarak kendinden önce oluşturulmuş bir kaynak metni olduğunu varsayar. Kaynak metin elimizde olmasa da var olduğu varsayımı geçerlidir. Bu boyutla birlikte çevri tanımı öylesine esnekleşmekte ve genişlemektedir ki, çeviri tarihinin en gizemli konusu, en doğurgan ve en vazgeçilmez alanlarından biri olan "sözde çeviri" çalışmaları çeviri incelemeleri içine katılabilmektedir. İkincisi aktarım boyutudur. Her çeviri bir aktarım sürecinin ürünüdür. Tanımı bütünleyen sonuncu boyut da iki metin arasında bir ilişki olduğunu varsayar (Akt: Akbulut, 1998: 21-22-32-33).

Betimleyici kuram çeviribilimin alanında "çeviri" kavramını ve çeviribilimde kullanılmakta olan diğer kuramların çalışma alanlarını genişletmesine neden olmuştur. Çevirmeni, çeviriyi belirleyen normlar üzerinden gözlem gerektiren bir araştırmaya yöneltmiştir. Ayrıca çeviribilim alanına getirdiği betimleyici yöntem yoluyla çevirmen davranışlarından yola çıkarak ortak bir model oluşturmayı ve normların belirlenmesini amaçlamıştır.

1.1.3. Skopos Kuramı

Alman çeviribilimci Hans Vermeer'in, 1978'de yayınladığı bir makalede oluşturduğu Skopos kuramı, 1984 yılında Reiss-Vermeer ortaklığı ile geliştirilmiştir. Skopos kuramının, aynı yıllarda Maenttaeri'nin ortaya attığı "Çeviri Eylemi" kuramıyla birlikte,

çevirinin toplumsal yönüyle ilgili birçok ortak veriyi işaret etmektedir. Bu anlamda Kuran şöyle demektedir:

Metin türleri, K. Reiss'in yöntem ürettiği bir alan olarak bilinir (Reiss, 1978-1995), Skopos Kuramı ise Vermeer'in kuramıdır (Vermeer, 1986). Bu değerlendirmeye, bu iki kuramcının sonraki yıllarda ürettikleri yazılarda işledikleri konulardan varmak mümkündür. Skopos kuramı bu kuram kitabında, Reiss-Vermeer ortak ürünü olarak ortaya çıkmakla birlikte, gerçekte Vermeer'in 1978 yılında oluşturmuş olduğu bir kuramdır (Kuran, 1995: 47).

Yunanca kökenli bir sözcük olan Skopos, “amaç”, “sonuç” ve “işlev” anlamına gelmektedir. Skopos kuramı, her üç çeviri bilimcinin görüşüne göre; çevirmenin kültür birikimine bağlı olarak “amaca” yönelik metin veya metinler üretmesidir. Çevirmen alanında uzman kişi olarak görülürken, çeviri sürecine katkıda bulunan kimselerin ortak amacı ve kararları etkili olmaktadır. Reiss, Vermeer ve Maenttaeri'nin çeviri eyleminde yaptıkları araştırmaların temelinde farklı kültürel olguların önemini vurguladıkları görülmektedir. Ancak bu düşünce çevirmenin kültürel birikimi ve yaptığı iş dahilinde sınırlandırılmıştır. Bu anlamda çevirmenin bir sosyal varlık olduğu unutulmakta ve sadece yapılan çeviri eyleminin sadece “amaca” yönelik olması düşünülmektedir. Bu anlamda Reiss-Vermeer düşüncesi şöyledir:

Skopos kuramında, metin yerine insan etkeninin öne çıkışı, insanın amacını araçların önüne geçirmektedir. Söz konusu insan, kendi sosyal çevresi ve kültürüyle çeviriyi şekillendiren çevirmendir. Çevirmen artık salt dilsel bir aktarım değil, geniş anlamda amaçlı, işlevsel bir kültürel aktarımı gerçekleştirir (Vermeer/Reiss, 1984: 13-14).

Skopos kuramında çeviri eyleminin işlevi ve çeviri metninin amacı çevirmenin ilk hedefi olarak önem kazanmaktadır. Yani çevirmen, erek metni amaç doğrultusunda hedef dile aktarırken, erek kitlenin ihtiyaçlarını göz önünde bulundurmak ve bu yönde bir yol izlemek zorundadır. Yazıcı bu konuda şöyle söylemektedir:

Vermeer, Skopos kuramında her çevirinin önsel olarak bir amacı olduğunu ve çeviri metninin erek ekindeki işlevini de bu amacın belirlediğini söyler. Örneğin, Vermeer çevirmenin işverenle yaptığı anlaşma çerçevesinde kaynak dizge kutbunu kendine ölçüt alabilir vey kaynak metne sadık kalabilir. Önemli olan çevirmenin buna açıkça ve bilinçli olarak baştan karar vermesidir (Yazıcı, 2010: 149).

Çeviri sürecinde yapılan eylemlerin bütününe çeviriye yansıdığı Reiss-Vermeer'in Skopos kuramında ve Maenttaeri'nin "Çeviri Eylemi" kuramında görülmektedir. Tosun'a göre çeviri gerçeği, tüm boyutlarıyla ayrıntılı olarak bu kuramlarda verilmemesine rağmen çeviri sürecinin toplumsal yansımasından bahsetmektedir:

Çeviri sürecinin bütünsel ve bilimsel bakışla genel olarak algılanması yönüyle, diğerlerinden farklıdır. Özellikle "toplumsal bir iş, işlevsel çeviri, çeviri eylemi" (Maenttaeri) ve "kültürel aktarım, amaçlı eylem" (Vermeer/Reiss) gibi farklı boyutlar bu kuramlar tarafından yansıtılmaktadır. Daha önceki çeviri anlayışında, çeviri olgusunun yalnızca dilsel malzemesinin incelendiğini göz önüne aldığımızda, iletişim boyutunu da aşarak eylemsel, toplumsal ve kültürel boyuta açılım yapan bu kuramlar bize göre, paradigma değişimi niteliğini hak etmişlerdir (Tosun, 2002: 153).

Skopos kuramına göre amaç, çevirmenin hedeflediği son nokta olarak erek kitleye varmak üzere bir dizi eylemin yerine getirilmesidir. Çevirmen, işveren ve alıcı arasında çeviri süreci öncesinden başlayarak çeviri süreci sırasında alınan kararların ve buna uygun olarak yerine getirilen eylemlerin tümünün bir amacı olup, bu amaçlar zinciri, çeviri eyleminde ereğe ulaşmada geçirilen evreler olarak da değerlendirilir. Kısaca, çevirmen işleve uygun bir çeviri yapmak durumundadır. Burada Vermeer/Reiss'te (1984) İşlev=Amaç formülasyonunun ortaya çıktığı görülmektedir. Burada çeviri ürünü ortaya çıkarken erek kültürün ait olduğu ulusun toplumsal yapısını ve kültürler arası ilişkileri göz ardı etmemek gerekmektedir. Amaca yönelik çeviri sürecinde Vermeer, Tosun'a göre başlangıç noktasına, Maenttaeri ise, "Çeviri Eylemi" kuramında işleve ağırlık vermekle sebep- sonuç ilişkisinden hareketle sonuca ağırlık vermektedir. Bu bağlamda işlevsel bakış açısı, toplumsal bir sistemsel kurumlaştırmayı gerektirir. Maenttaeri, işlevsel bakış açısı anlayışı olan "Kim, nerede, ve niçin çevirilere ihtiyaç duyar?" sorusuna aşağıdaki şekilde yanıt aramıştır:

"Eylemin amacına yönelik soru, mevcut kuram oluşumu için ne anlama gelebilir? İşlev kavramı bu araştırma için iki şekilde merkez kavramdır. Birincisi, işlev kavramı, bir çeviri gereksinimi durumuna göre, çeviri eylemi sonucu oluşan ürünün düzenlenmesini sağlar. Bu gereksinim durumu insanın konuşma yeteneği, partnerleriyle iletişim kurmak için amaçlı eylem anlamındaki eşgüdümü sağlamak amacıyla gereksinim duyan kişi için gereklidir. Bu iletişimi sağlamak için ileti taşıyıcı olarak metinler kullanılır. Yani çeviri eyleminin, ileti taşıyıcının üretilmesi için, özel eylem bütünü

olarak betimlenmesi gerekir. Çünkü çeviri eylemi kendi özelliğini metinler aracılığıyla elde eder. Diğer yandan işlev kavramı, “işbirliği yapan toplumun” kültür gerçeğini çağrıştırır. Bu da, çeviri eyleminin, toplumsal dizge olarak, işbirliği örneği olarak betimlenmesi gerektiği anlamındadır. Çünkü çeviri böylece edimsel ve öğretisel disiplin olarak kendi benlik hakkını kazanır. Bununla birlikte “işlev kavramı” bir numaralı araç olarak, tüm durumlar için geçerlidir... Bu şekilde tüm durumlar ve kuramlar, Reiss ve Vermeer’inki de dahil, yetersiz kalır. İşlev kavramından çeviri eylemi için amaca uygun bir yöntem oluşturulabilir. İşlev kavramı çeviri eylemi için sonuçların değerlendirilmesinde eleştiri ölçütü olacaktır” (Maenttaeri. 1984: 26-27).

Skopos kuramını Vermeer çeviriye ilişkin uygulamaya yönelik eylemlerden biri olduğunu dile getirmiştir. Eyleme yön veren, kuramın da adı olan ve başarılı bir şekilde sonuca varmasında en önemli etken “amaç”tır. Çevirmenin belirleyici olduğu Skopos kuramı, diğer taraftan “eylem” odaklıdır. Her ikisinde de çevirmen, erek ve hedef kültür ilişkilerini ve sosyolojik ilişkileri dikkate almak zorundadır. Çeviri kuramının sosyal sistem içerisinde belli bir işlevi olması ve erek odaklı olarak toplumsal ve kültürel boyutta aktarılması önemlidir. Reiss- Vermeer, amaca yönelik “Skopos” kavramının; çeviri süreci, çevirinin sonucu ve çeviri yöntemi olarak üç farklı kullanımı olabileceğini belirtmektedir. Bu çeviri süreçlerinde, kaynak metin ve erek metin kendi bağlamları içerisinde değerlendirilmektedir. Bu anlamda her iki metin de birbirinden bağımsız bir işleve sahip olabilmektedir. Burada çeviri eylemini gerçekleştiren uzman kişi çevirmen sorumlu, ancak amacı işveren belirlemektedir. Çeviri ürününün amacına tek başına karar veren işveren, kaynak metinden erek metine aktaran çevirmen ise işverenin amacının dizgeler arası gerçekleştiren ve yön veren sorumlu kimsedir. Vermeer, Skopos kuramın tüm metinlere uygulanabileceğini savunmaktadır ve dolayısıyla bu kuramla genel bir çeviri kuramı oluşturmayı amaçlamıştır.

Vermeer/Reiss, Skopos kuramı ile ilgili yazdıkları kitaplarının büyük sayılabilecek bir bölümünü eş değer bir çeviri anlayışına ve uyumluluğa yer vermişlerdir. Çeviride eş değerlik ve uyumluluk kavramları sonuca yönelik olarak öne çıkmaktadırlar. Bu anlamda da çeviri erek kültür odaklı bir yaklaşım sergilemektedir. Her ne kadar Vermeer ve Maenttaeri’nin kuramlarının işlev odaklı ortak özellikleri olsa da, diğer boyutuyla toplumsal eylemleri yansıtan eş değerlik ve uyumluluk özelliklerine de sahiptir. Amaç ve işlev kavramlarının öne çıkışından sonra, eş değerlik ve uyumluluk

kavramlarına getirilen yeni bakış açısı kuramın erek odaklı bakış açısını daha da belirginleştirir.”Şayet çeviri yaparken, erek dildeki gösterge seçimini, çevirinin amacına uygun olarak yerleştirebilirsek, uyumlu çeviri yapmış oluruz”(Vermeer/Reiss, 1984: 139). Skopos kuramının kurumsal anlamda formüle edebilmek amacıyla Vermeer-Reiss, aşağıdaki şu üç önermeyi sunmaktadır:

- 1- Çeviri = İşlev (Skopos) (Bir çeviri kendi skoposunun işlevidir).
- 2- Çeviri = Bilgi Sunusu (Bir çeviri bir erek kültürde ve onun dilinde, bir kaynak kültür ve onun dili üzerinden bir bilgi sunusudur).
- 3- Çeviri = Aktarım (Akt: Tosun, 2002: 172).

Bilgi sunusu (Informationsangebot), bilinen anlamda kullanılmayıp iletişim anlamında bir aktarım mesajı anlamını taşımaktadır. Bu anlamda Vermeer/Reiss’e (1984) göre bilgi sunusu, bir kaynak metnin ikinci bir aktarımı olarak anlatılmaktadır. Çeviri metnin geriye bir işlemle kaynak metne tekrar geri döndürülemeyeceği anlamına gelmektedir.

Katharina Reiss ve Hans J. Vermeer tarafından geliştirilmiş Skopos kuramı, 1991 yılında yayımlanan ‘Genel Bir Çeviri Kuramının Temeli’ çalışmalarında dil ve kültürbilimin bir parçası olarak belirtilmiştir. Böylece Reiss ve Vermeer, Skopos kuramının içerdiği eylem ve amaç kavramlarının yanı sıra çeviriyi kültüre bağlı bir olgu olarak kabul etmişlerdir. ‘Genel Bir Çeviri Kuramının Temeli’ başlıklı çalışmalarının özetini maddeler halinde aşağıdaki gibi betimlemişlerdir. Reiss ve Vermeer’e göre:

- 1- Bir çeviri ürünü amaca bağlıdır.
- 2- Bir çeviri ürünü, bir çıkış kültüründeki ve çıkış dilindeki bilgi önermesiyle elde edilen, erek kültürde ve erek dilde bir bilgi önermesidir.
- 3- Bir çeviri ürünü, geri çevrilemez olmak üzere bir bilgi önermesini olduğu gibi yansıtır.
- 4- Bir çeviri ürünü kendi içinde tutarlı olmalıdır.
- 5- Bir çeviri ürünü, bağlı olduğu çıkış metinle tutarlı olmalıdır.
- 6- Yukarıdaki kurallar, belirtilmiş sıra düzeninde hiyerarşik bir bağ taşımaktadır (Reiss / Vermeer, 1991:119).

Skopos kuramında Vermeer’in de vurguladığı gibi çevirmen iki kültürlü bir uzman konumundadır. Çeviri sürecinde metnin belli bir amaca yönelik olması ve işverenin

belirleyeceği amaca uygun olması gerekliliği söz konusudur. Burada çevirmenin kaynak ve erek dili de çok iyi bilmesinin yanında kültürlerini de tanınması gerekmektedir.

1.2. Toplumbilim Odaklı Kuramların Çeviri Eylemine Etkileri

Toplumbilim odaklı kuramlar denildiğinde çeviribilim alanında akla ilk olarak Pierre Bourdieu'nün ve Niklas Luhmann'ın yaklaşımları gelmektedir. Her iki toplumbilimci de çeviribilim alanı ve çeviri sosyolojisi için önemli isimlerdir. Pierre Bourdieu "Pratiğin Kuramı" adını verdiği kuramı ile sosyoloji alanında yeni bir çıkır açmıştır. Birey-toplum arasındaki ilişkileri inceleyen, hem toplumsal açıdan bireyi hem de bireysel açıdan toplumu inceleyen ve bu zıtlığı çözümlmeyi başaran isimdir. Bourdieu toplumların tarihsel süreç içerisindeki ürünleri olan kültürel olguların toplumsal yapı içerisindeki yerlerini anlamaya yönelik üç temel tanımlama getirmiştir. Bunlar Alan, Sermaye ve Habitus'tur. Pierre Bourdieu'nün Habitus kavramı bireyle toplumu birleştirir. İnsanın sosyalleşme sürecince dışsal nesnelere kaynaşmasını ve onları içselleştirmesini kapsamı içerisine almaktadır. Bu anlamda bireyin sosyalleşmesi gerçekleşir. Bu sosyalleşme habitusla değil, bazı genel pratikler çerçevesinde belirlenmektedir. Bu bağlamda çeviri de toplumsal açıdan bakıldığında pratik bir eylem olarak değerlendirilmelidir. Çeviri sürecinde gerekli kuramlar, pratikle örtüşmek zorundadır. Aksi halde, bu kuramlar çeviri eylemi için gerekli birey çevirmenin değerlendirilmesi açısından yetersiz kalmaktadır.

Bourdieu'nün sosyolojik odaklı çeviribilime yaklaşımı çok önemlidir. Çeviri aktarım sürecinin Bourdieu'nün sosyal alanları ağı içerisinde değerlendirilmesi bilimsel açıdan çeviribilim için oldukça olumlu bir gelişmedir. Bourdieu'nün sosyolojik yaklaşımları çeviribilim alanında çalışan birçok çeviribilimci tarafından ele alınmış ve irdelenmiştir.

Jean-Marc Gouanvic (1994 ve 2007) , Pierre Bourdieu'nün kültürel eylem kuramının çeviri çalışmalarında kullanılabilirliğini ifade eden ilk çeviribilimcidir. Ayrıca Bourdieu'nün çevirmenlerin işinin nesnesi olarak görülen İllusio düşüncesine katılmakta ve çeviriyi farklı sosyal yapılar arası ilişkiler ağı olarak gördüğü için oyun metaforuna da çeviri sürecinde desteklemektedir.

Daniel Simeoni (1998) ise, Pierre Bourdieu'nün habitus kavramına yönelik çalışmalar yapmıştır. Çevirmenlerin, tarihsel süreç içerisinde habitusu kanıksadıkları için toplum içerisinde düşük bir saygınlığa sahip oldukları düşüncesini savunmaktadır.

Michaela Wolf (2006) ise, Pierre Bourdieu'nün alan kavramı ile ilgili çalışmalar yapmıştır. Çeviri süreci içerisinde, aktörlerin aktarım esnasında toplumsal değişime paralel olarak alan içerisinde sürekli olarak değişim halinde olmaları gerekliliğini vurgulamıştır.

Luhmann'ın sistem kuramının odak noktası, toplumun karmaşık yapısı ve bu karmaşıklığın beraberinde getirdiği bireysel davranışların değişken sınırsızlığıdır. Luhmann'a göre toplumsal yapıların (ekonomi, politika, bilim gibi) farklı işlevler ortaya çıkardığı karmaşıklardır. Karmaşık bir bağlamın ilişki dokusu yine daha az sayıda ilişki içeren bağlam aracılığı ile yapılabilir oluşudur. Çok fazla ayrıştırılmış toplum yapısını daha az ayrıntılara indirerek kolay hale getirmek sistem kuramının gereğidir.

Andreas Poltermann, Luhmann'ın sistem kuramını çeviri alanına uygulayan çeviribilimcidir. Edebiyat alanında yapılan çevirileri, edebiyat alanının alt sistemi olarak yapılandırarak, sistem içerisinde erek kültür ve toplumsal bağlamda değerlendirmiştir. Diğer bir taraftan çevirinin sadece edebiyatın yapısal estetik özelliği ile değil, toplumsal sistemin beraberinde getirdiği çevre ilişkisi içerisinde açıklanabileceğini de belirtmiştir.

Luhmann'a göre işlevsel sistemler bağımsızdır ve diğer sistemlere bağımlılığı olmadan işlerliği olan sistemlerdir. Bu anlamda Luhmann, sistemi kendi kendisini üreten ve işlevi yönlendiren sistem olarak "otopoezi" kavramı ile açıklamaktadır. Theo Hermans, Luhmann'ın bu düşüncesi doğrultusunda sosyal yapı içerisinde çevirinin de bir bilim dalı olarak bağımsız bir düzlem içerisinde değerlendirilebileceğini ifade etmiştir.

Çeviribilim alanındaki toplumsal yaklaşımlar kültürel bağlamda kaynak metin ve erek metnin sıkı ilişkisinden kaynaklanmaktadır. Bu düşünce özellikle 1980'li yıllarla birlikte iletişim teknolojisinin çok hızlı gelişmesine bağlı olarak çeviri alanında yeni bir paradigma oluşumuna neden olmuştur. Bu nedenle çeviri sürecini her yönüyle ayrıntılı bir şekilde ve diğer toplumsal alanlarla etkileşim sistemler çerçevesinde araştırıp, toplumsal bir bilim alanı olarak ele almak gerekmektedir.

1.2.1. Pierre Bourdieu'un Alan Kuramı ve Çeviri Alanına Etkisi

Bourdieu'nün alan kavramı, kendisinin üzerinde çalıştığı “Düşünümsel Metodun” önemli örneklerinden birisidir. Alan kavramının tanımlanması ve incelenip belirlenmesinin tek yolu “düşünümsel metodu” tanımakla olanaklıdır. Bu anlamda Bourdieu'nün kuramı bir bütündür ve kavramlar birbirinden ayrı düşünülemez. Bourdieu için düşünümsellik;

Tüm dünyanın zihinsel alanını analiz etmektir. Bu kendisine en temel önyargıları, toplumun doğasında bulunan zihinsellik ya da gelenekselciliği ve kendisindeki zihinsel tutumu görmeyi adres göstermektedir. Düşünümsel yaklaşımdaki düşünce ve en zor adım, nesnelliğin sosyal- bilimselliğini mümkün kılan epistemolojik ve sosyal durumları incelemeyi içermektedir (Bourdieu, 2001 :274).

Bourdieu'nün alan kavramı, karşı karşıya gelen farklı güçlerin yani eyleyenlerin belli kurallar çerçevesinde oyuna katıldığı sosyal bir etkinliktir. Alan ile oyun (illusio) arasında benzerlik söz konusudur. Alanın yapısını belirleyen şey, o anki oyuncular arasındaki güç dengesidir. Oyuncular, yani eyleyiciler, alanda sabit bir ilişki içerisinde değildirler. Alanlar arasında belli sınırlar olmadığı gibi eyleyicilerin stratejileri, alanların yapısını değiştirebilirler. Bu şekilde eyleyiciler, alan için pratik ürünlerini (habitus) değişik konumlandırma olanakları bulabilmektedir. Alana giriş katılımcılar tarafından belirlenir. Göker'e göre;

Bourdieu'nün kuramında alan, olası kuvvetlerin hüküm sürdüğü her bir alan olarak, kendini her eyleyiciye bir olasılıklar biçiminde sunar. Bu uzay, onları elde etmenin “zorluğu” ; daha belirgin olarak konumların sayısı ile adayların sayısı arasındaki ilişkiyle ölçülen farklı konumlar ve eyleyicilerin içinde buldukları nesnel koşulları algulamaları ile değerlendirmelerinin öznel temeli olan yatkınlıklara ortalama erişim şanslarının yapıları arasındaki ilişkiyle tanımlanır (Göker, 2010: 549).

Bourdieu alan kavramının açıklaması için oyun meteforu imgesini kullanmaktadır. Bu düşünceye göre oyunun oynanması gereken yer alanın kendisidir. Oyuncular oyuna katılabilmek için oyunun kazanımlarından elde edebilecekleri bazı getiriye sahip olmalıdır. Oyuna yapılacak yatırım ya da oyuncuların çıkarları illusio kavramı ile karşılanacaktır. Oyuna giren oyuncunun, oyunu oynamaya değer bulması ve alanda bulunan belirli doğal gereklilikleri, kuralları (doxanın) itirazsız ve sorgulamadan kabul

etmesi gerekmektedir. Bu süreçte bütün oyuncular arasındaki mücadeleye alandaki temel unsurların gizli uzlaşmalar çerçevesinde verilecek mücadeleye değer olmasıdır. Oyundan elde edilecek çıkar veya ürüne olan inanış alan dahilinde olması için bir ön koşuldur. Oyun içerisinde bulunan bütün birey ve kurumlar, oyunun kurallarına uymak zorundadır. Oyuncular, alandaki güç ilişkilerinin sonucunda amaca ulaşabilmek ve kendi stratejilerini belirlemek açısından özgürdür. Bunun için eyleyicilerin, yani oyuncuların donanımları ve alan içerisinde kullanmaları önem kazanmaktadır. Alanlar, hemen oluşturulmuş değildir ve tarihsel süreç içerisinde oluşmuş birer oyun alanı olarak düşünülmelidir. Oyunla ilgili Bourdieu şu şekilde düşünmektedir:

Alan oyunun (ya da sosyolojik anlamda mücadelenin) sürdüğü yerdir. Bireyler ellerinde bulundurdukları sermaye, sorgulamadan kabul ettikleri kurallar (doxa) ve oyunun sonunda elde edeceklerine inandıkları çıkarlar (illusio) doğrultusunda kendilerini sonuca götürecek bazı yollara zaman içerisinde aşına olmaya başlarlar. Nasıl sonuca gidileceğine dair sahip olunan bu davranış kalıpları, karşılaşılan durumlar neticesinde bireylerin ortak bir yatkinlikler bütünü oluşturmasına yol açar. Bourdieu, bu yatkinlikler bütününe habitus adını verir (Bourdieu / Wacquant, 2003: 82-83).

Günümüzde toplumsal yaşam tüm bireylerin oyuna katılımını zorunlu kılmaktadır. Koşullandırılmış dünya görüşleri çerçevesinde belli bir yörünge çerçevesinde hareket etmektedirler. Modern toplumlarda bütün katılımcılar, farklı yaşam alanlarının (ekonomi, siyaset, edebiyat, sanat gibi) kendi hakimiyet alanlarına göre kurallar oluşturmaktadır. Her ne kadar mikro-evrenler olsa da, bu alan girenlere kendi özgünlükleri içerisinde bir dayatma getirmektedir. Bu bağlamda da alanlar arasındaki sıkı ilişkiler ağı söz konusu olmaktadır. Alanların farklılıklarını Bourdieu şu şekilde dile getirmektedir:

Alan kavramı sosyolojik çözümleme anlamında ele alındığında alanı, toplumsal konumlar arasındaki bağlantıların bir bileşkesi olduğu görülür. Buradaki bağıntı nesnel olarak bireylerden bağımsız var olan gerçekliktir ve alandan alana farklılık gösterir. Ekonomik alanda duygusallıktan uzak, iş ve işe dair nitelikler önemliyken, sanat alanında ekonomik çıkarın sorgulandığı bir yapı mevcuttur ve bu durum bağlantıların bütününe bakıldığında alanlar arasında farklılıklar olduğunu gözler önüne serer (Bourdieu / Wacquant, 2003: 81).

Alanın sınırları konusunda Bourdieu net bir yanıt vermemektedir. Ancak ona göre her alanda sınır, o alanın kendi mantığına göre belirlenmektedir. Bu sınırlamalar genelde başkalarını dışlama üzerine kurulmuştur ve herhangi bir yazılı belgeler ya da yasalarla belirlenmemiştir. Doğal bir soyut bir aidiyet tanımı dayatılmaktadır.

Çeviribilimin sosyolojik dönüşüm bağlamında, kültür boyutunun ön plana çıkmasıyla birlikte Pierre Bourdieu'nün alan kavramı çeviri alanını ve çeviri kültürünü etkilemiştir. Toplumsal yapı olarak çeviri alanının belli bir gücü vardır. Alanların Bourdieu'ün oyun meteforu çerçevesinde düşünüldüğünde, çeviri alanında olması gereken eyleyicilerin donanımlı olması, çeviri alanlar arasında gücü ve işleviyle ön plana çıkacaktır. Çeviri toplumda kabul gören değerler bağlamında, hiyerarşik bir düzen içerisinde bir yapısı olacaktır. Bu anlamda Bourdieu'nün basın alanına getirdiği makro, mezo ve mikro düzlemlerde yaklaşımını Sapiro (2008) çeviribilim alanına şu şekilde aktarmıştır:

Makro düzlemde, farklı diller arasında bir dilden öbür dile bir çeviri değil, çevirinin ekonomi, politika ve kültürel güç ilişkilerinin ülkeler ya da dilsel komüniteler arasındaki ilişkisi olarak çeviri türlerini araştırmaktadır. Mezo düzlemde, yayıncı stratejileri, farklı uluslardaki diller ve yayın alanları arasındaki benzerliklere dayalı olarak ilgili alanda (Alman pazarı, Fransız pazarı, İngiliz pazarı gibi, ulusal ya da uluslararası Pazar). Mikro düzlemde ise bir kitap ve onun tek bir yazarının yatırımı, yayıncı ve özel bağlantıların (ekonomik, politik ve ya da kültürel) bu yayını alımlamasında ve ithalatındaki etkisi dikkatli bir şekilde incelenir (Akt: Arı, 2013: 9).

Çeviri kültürü, tarihsel süreç içerisinde toplumsal uzlaşmaları veya ayrımlaşmaları yansıtmaktadır. Bu anlamda çeviri, kültürlerarası veya kültürler ötesi eylemlerin belli bir etkileşim sonucu ortaya çıkmasına neden olmuştur. Hatta bu etkileşim sonucu çeviri için alanının yeni birey ve toplum oluşumlarının kaynağıdır denilebilmektedir. Her ne kadar alanların farklılıkları söz konusu olsa da toplumların benimsenmiş davranış biçimlerinin din, edebiyat, sanat, siyaset, bilim gibi alanların kendi özgünlükleri içerisinde farklı coğrafyalarda aktarımı çeviri aracılığı ile olmaktadır. Bu bağlamda alanlar arasındaki sıkı ilişkiler açısından bahsedilir. Çeviri alanı, kendine özgün sınırlamalarından yoksundur ve kendi alan mantığı çerçevesinde kuralları olmadığı için bu alana girmek oldukça basittir. Sınırlandırmalar bağlamındaki belirsizlik beraberinde mesleki alandaki belirsizliği de getirmektedir. Çeviri alanını oluşturan sınırlılıkların belirsizliği, alana girişlerinin kontrolünü de zorlaştırmaktadır. Alanı tanımlama ve

buradaki hiyerarşik yapıyı korumak, çeviri ürünlerinin değerlendirilmesini ve üretim tekniklerinin çeşitlenmesini sağlayacaktır.

1.2.2. Pierre Bourdieu'un Habitus Kuramı ve Çeviri Alanına Etkisi

Habitus kuramı, alan kuramının önemli bir tamamlayıcı ögesidir. Habitus, bireyin sosyalleşme sürecindeki kendine özgün eylemlerinden (pratikleri) oluşmaktadır. Birey ve toplum birbiri ile belli bir iletişim içerisindedir. Birey, toplum içerisinde kendi konumuna göre hangi rolü oynaması gerektiğini öğrenir. Habitus her bireyi toplum içerisinde bir varlık olarak bağlayan ve onu şekillendiren olgudur. Wacquant, habitus kuramını şu şekilde açıklamaktadır:

Alan kavramını önemli tamamlayıcılarından olan habitus ise hem bireyi şekillendiren hem de bireyin eylemleri (pratikleri) tarafından şekillendirilen karşılıklı durumudur. Birey habitusu sayesinde farklı ihtimaller karşısında çözüm üretme yeteneği kazanır (Wacquant, 2003: 27).

Bu anlamda birey kendi eylemleri ile hem toplumsal yapı içerisinden gelmektedir hem de yeni toplumsal yapıların oluşumuna katkı sağlamaktadır. Toplum içerisinde herkes tarafından yapılan eylemlerin, birey tarafından çok bilinçli olmasa dahi yeniden yapılmasıyla birlikte habitus yeniden oluşturulmuş olmaktadır. Kişinin kalıp davranışları tekrar etmesiyle eylem yapma olanağı sağlaması, bazen farklılıklar gösterse de "habitus" sayesinde eylemlerin genel yapısını korumaktadır. Habitus, bireyin toplumsal yaşam içerisinde, karşılaştıkları durumlara uyum sağlayabilmeleri için, fazla da düşünmeden gösterdikleri bedensel eylem biçimidir. Bu anlamda Bourdieu habitusla ilgili şöyle düşünmektedir:

Habitus, toplumsal eylemcilerin, tam anlamıyla akılcı olmadan, yani davranışlarını sahip oldukları araçların verimliliği azamiye çıkaracak şekilde düzenlemeden ya da daha basiti, hesap yapmadan, hedeflerini açıkça ortaya koymadan ve bunlara ulaşmak için sahip oldukları araçları açıkça birleştirmeden, kısacası planlar, tasarılar yapmadan, makul olduklarını, deli olmadıklarını, ("olanaklarının üzerinde" bir alışveriş yapınlar için kullanılan "çılgınlık yaptı" anlamında) çılgınlık yapmadıklarını varsaymak gereken şeydir (Bourdieu / Wacquant, 2003: 121).

Habitus kavramı Bourdieu'e göre; toplum içerisinde izin verilmiş toplumsal davranışların bireyin edineceği davranışları biçimlendirmesidir. Bu anlamda bireye

toplumsal birikimlerin kültür-dil yoluyla aktarılması söz konusudur. Habitus kavramı, diğer taraftan da toplumsal eylemlerin dinamik yönünü oluşturmaktadır. Habitus kavramı alanda meydana gelmektedir. Bu düşünceden hareketle; habitus farklı alanlarda edinilmesi gereken davranış biçimlerini ve alanlar arasındaki ilişkilerin gerektirdiği eylemlerin öznel tamamlayıcısıdır. Bu anlamda alan kavramı ise habitusun nesnel yönünü belirlemektedir. Bu bağlamda Bourdieu'nün habitus kavramının eylem biçimi olarak düşüncesi şöyledir:

Habitus, kimi zaman düşünüldüğü gibi kader değildir. Tarihin ürünü olduğundan, sürekli olarak yeni deneyimlerle karşı karşıya gelen ve duraksamaksızın onlardan etkilenen, açık bir yatkinlikler sistemidir. Sistem dayanıklıdır, ama sarsılmaz değildir. Bununla birlikte istatistiksel olarak insanların çoğunun başlangıçta habituslarını şekillendiren durumlara uygun durumlara karşılaşmaya, yani yatkinliklerini pekiştirecek deneyimler yaşamaya mahkum olduklarını da eklemem gerekecek (Bourdieu / Wacquant, 2003: 125).

Habitus kavramına göre; birey kendi kimlik bilgilerine değerlendirildiğinde öznel, ancak ait olduğu toplumun eylemlerini edinirken nesnel yönlerini ortaya koyar. Bireyin nesnelliği, Bourdieu'a göre, toplumsal etkilerin birey üzerindeki yansımalarıdır. Kalıp davranış biçimleri bireyin farklı alanda toplumsal etki nedeniyle tutarlı davranmasına neden olur. Ancak birey belli bir dünya görüşü (doxa) edinir. Bu evrensel bir düşünce olarak bireye sorgulamadan kendini benimsetmektedir. Habitus kavramı, geçmişe dayandırılan alışkanlıklar olmaktan çok yaratıcı bir eylemdir. Ancak tarihsel süreç içerisinde kazanılan deneyimler üzerine inşa edilir. Habitus; toplumsal bir öznellik olarak bireyin eylemleri aracılığı ile yansıtılmaktadır. Bourdieu habitusun toplumsal eylem yansımaları şu şekilde açıklamıştır:

Aslında toplumsallaşmış biyolojik bireyin doğuşu sorunu, bedende somutlaşmış toplumsallık olarak habitusu oluşturan tercih üretici yapılarının kazanılmasının ve oluşturulmasının toplumsal koşulları sorunu, son derece karmaşıktır. Mantıksal nedenlerle bu sürecin geriye döndürülemez olduğunu düşünüyorum. Bu koşullandırıcı deneyim ve uyarılar, her an daha önceki deneyimlerin inşa ettiği kategoriler aracılığıyla algılanır. Habitus, sadece- söz konusu olanın bir yatkinlikler, yani potansiyeller sistemi olduğunu hatırlamak gerekir.- belirli bir durumla ilişki içinde kendini gösterir (örneğin kültürel kalıtım konusundaki çözümlenmelerden, bir babanın mesleği ile oğlunun mesleği arasında

doğrudan ve mekanik bir ilişkiye indirgenmesinin saçmalığı anlaşılabilir). Habitus, harekete geçirilmeyi bekleyen bir zemberek gibi düşünülmemelidir; aynı habitus, uyaranlara ve alanın yapısına göre kavram, farklı hatta zıt pratikler ortaya çıkarabilir (Bourdieu / Wacquant, 2003: 126).

Bourdieu, habitus kavramı aracılığıyla bir toplumsal eylem kuramı geliştirmiştir. Alan kavramı ile yakından ilişkilidir. Toplumsal davranışları sürdüreceği ve yeni şeyler üretecek bireylere ihtiyaç duymaktadır. Bu anlamıyla habitus kavramı toplumsal eylem çerçevesinde çok önemli bir yere sahiptir. Alanların güç ilişkisinden ve etkileşimlerinden hareketle; çeviribilim alanında her zaman toplumsal bir yapı içerisinde ele alınarak araştırma yapılmalıdır. Bu anlamda Kaindl(1999) şöyle demektedir:

Bir alan, kendi yapılarıyla Habitus'u etkiler ve aynı şekilde de Habitus alanın pratiklerini etkiler. Böylece Habitus ile Alan arasındaki ilişki karşılıklı ilişki olarak ve birbirlerini tamamlayıcı ilişki olarak tanımlanabilir. Hermans'a göre çeviri açısından bunun anlamı, çevirilerin kendi yapısında hem toplum tarafından aktarılan normlar ve hem de çevirilerin yapıldığı alan tarafından belirlendiğidir. Çevirmen bu şekilde toplumsal yapıda kendi çeviri davranışlarıyla kendi ilgili pozisyonu nedeniyel hareket eden aktördür (Akt: Arı, 2013: 11).

Çeviribilim kendi alanındaki kurallara uygun aracılık görevini yaparken, kültürel eylem çerçevesinde eylem – ürün bağlamında da ortaya çıkmaktadır. Çeviribilim açısından habitus kavramına bakıldığında özellikle çevirmenlerin eylemleri ve düşünce yapıları açısından bağlantı kurulabilir. Simeoni'nin (1998) ortaya attığı, “çevirinin sosyal aktörler tarafından öğrenilen bir tür yazı gerçeği” varsayımından hareketle:

Çeviri, bir yazı şekli olarak temelde çevirmenin özel habitus geliştirme şeklidir. Bir çeviri Habitus'u diğer pratik formlarına göre dışarıdan çok da fazla etkilenmeyen “bir koşullara göre ortak üretimdir (Akt: Arı, 2013: 10).

Çevirmenin toplumsal ve kültürel eylemleri, Bourdieu'nün habitusu aracılığıyla sosyal ağ içerisinde çeviri aktarımı sürecinde detaylı olarak incelenebilir. Nesnel bir olgu olan çevirinin, öznel bir kimlik taşıyan çevirmenin süzgecinden geçilerek aktarılması, aslında kalıp davranışların yani çevirmenin habitusu aracılığı ile toplumsal özneliği yansıtmaktadır. Habitus kavramının dinamik ve yaratıcı bir eylem düşüncesinden hareketle; çevirmen kaynak kültürden erek kültüre aktarım yaparken, yaratıcı olmak zorundadır. Bu bağlamda çevirmen habitusu, geçmiş deneyimler üzerine inşa edilmiş,

farklı alanlar ve habitus ilişkisini göz önünde bulundurarak, toplumsal yapılarla bağlantılı olarak ele alınmalıdır. Habitus, toplumsal eylemlerin somutlaştırıldığı bir üründür. Çevirmenin yaptığı eylem çeviri işidir. Çeviri, çevirmenin edinmiş olduğu toplumsal pratikleri bilişsel olarak işleyebileceği bir alandır. Yani habitusla içselleştirdiği toplumsal pratikleri oyun alanında uygulamasıdır. Bu anlamda çevirmenin eylemlerinin denetlenebilir olması da söz konusudur.

1.2.3. Pierre Bourdieu'un Sermaye Kuramı ve Çeviri Alanına Etkisi

Bourdieu, toplumsal sınıflandırmaları, bunlara egemen güçlerin yeniden oluşumunu ve bunlara ilişkin toplumsal mücadeleleri çözümlenmeye çalışmaktadır. Burada ekonomik etkenlerden çok toplumsal ve kültürel etkenler önemlidir. Sınıfsal yapılanmaların yeniden oluşturulmasında toplumsal aktörlerin edindikleri sermaye birikimlerinin rolü büyüktür. Aktörler tarafından üretilen dil ve kültürel beceriler toplumsal mücadele için kaynak oluşturmaktadır. Bu anlamda sermaye Bourdieu için:

Sermaye, kişinin belirli bir toplumsal alana katılımını ve bu alan içerisinde rekabetin getirdiği özel kazançlara ulaşmasını mümkün kılan belirli bir toplumsal arenada mevcut etkili bir kaynaktır (Akt: Göker, 2010: 62).

Bourdieu'nün yukarıdaki sermaye kavramı tanımı, sermayenin alanlar içerisinde farklı şekillerde incelenmesi gerekliliğini ortaya koymaktadır. Buna göre, Bourdieu sermaye türlerini; ekonomik (maddi ve parasal değerler), kültürel (bilgi, beceri, yetenek gibi değerler), toplumsal ya da sosyal (belli bir gruba ait olma) ve simgesel ya da sembolik sermaye olarak tanımlamaktadır.

Ekonomik Sermaye: Maddi kaynakların elde bulundurulması ile elde edilen sermaye türüdür. Başkasına yapılan iş veya kendi işinden kazanılan üründür. Her an paraya dönüştürülebilir kaynaklardır (toprak sahipliği, doğal kaynaklar, taşınmazlar vb.).

Kültürel Sermaye: Bourdieu'nün sosyolojisinde en önemli ve merkezi yer tutan kavramdır. Kültürel donanım yani bilgi, beceri, sanat ve yaratıcılık gibi sermaye kaynaklarıdır. Bourdieu tarafından kültürel sermayenin içselleştirilmesinden, kurumsallaşmasından ve nesnelleşmesinden bahsedilmektedir. Kültürel sermaye bir birikim eylemidir. Bu anlamda nesnelleştirilmiş sermayeye dönüşmektedir.

Nesnelleştirilmiş kültürel sermaye daha sonra ekonomik sermayeye dönüşebilmektedir. Ancak nesnelleştirilen sermayenin içselleştirilmesi zamana bağlıdır.

Sosyal (Toplumsal) Sermaye: Bir gruba ait olmakla birlikte edinilen kaynaktır. Bourdieu'ya göre; sosyal sermaye kurumsallaşmış ve sürekliliği olan ağlara katılan eylem kaynaklarını temsil etmektedir. Sosyal ilişkilerin (arkadaşlık, üyelik vb.) kurulması güven ve saygınlık kazanımlarını da beraberinde getirir. Gerekli çalışmalar bağlamında oluşturulması gereken ilişkiler aracılığı ile destek sağlanabilmekte ve toplumsal sermaye çoğalabilmektedir.

Sembolik (Simgesel) Sermaye: Tüm sermaye türlerinin bir toplumda algılanış biçimidir. Bu algı aynı zamanda yasal tanınma şeklidir. Toplumun değerler sistemi çerçevesinde statü ve prestij kazandıran bir kaynaktır. Alan içerisindeki güç ilişkilerinde en etkili sermaye biçimidir. Sembolik sermayeye sahip olmak veya diğer sermaye türlerini sembolik sermayeye dönüştürmek her zaman bireylerin yararına olabilecek bir durumdur.

Eyleyenlerin toplum içerisinde buldukları konum itibarıyla, bir alan içerisindeki güç kaynakları sermayeleridir. Güç kaynaklarının dağılımı ile eyleyicinin toplumsal yeri belirlenmektedir. Her birey farklı oranda farklı sermayeye sahiptir. Bourdieu bunu şöyle açıklamaktadır:

Aktörler farklı hacimdeki sermayelere sahiptir. Bundan dolayı toplum içerisindeki farklı oyunlarda yer alırlar. Her bir sermayenin yapısı; yani ekonomik, sosyal, kültürel ve sembolik sermaye arsında ki ilişki daha ziyade aktörün sahip olduğu sermayenin toplumsal ve üstünlük derecesini göstermektedir. Farklı sermaye yapılarına sahip aktörler toplum içerisinde gerçekleşen oyunlara uygun olarak farklı oyun stratejileri gerçekleştirirler (Akt: Arı, 2014: 135).

Bireysel sermaye farklı alanlarda bireyin birikimidir. Sermayenin birikimi tarihsel süreç içerisinde olmaktadır. Toplumsal yapısı olan sermaye, zaman içerisinde birikim yapmanın yanında arttırılabilir ve geliştirilebilir. Sermaye türleri bireyin maddi ve manevi anlamda sahip olabileceği tüm kazanımları ifade etmektedir. Sermaye, bu anlamda bir nesne gibi somut veya bilgi, yetenek gibi soyut olarak içselleştirilmiş olabilir. Bu durumda, Bourdieu'ya göre, sermaye toplumsal konumlarda zıtlık oluşturan bir durum ortaya çıkarmaktadır. Bireyin toplum içerisindeki özel konumu, onun habitus

kaynakları ile alakalıdır. Temel düşünce bazında Bourdieu'nün tüm kavramları birbirini tamamlamaktadır. Schwingel'e göre:

Bourdieu'nün alan kavramıyla sermaye kavramının karşılıklı olarak birbirini tanımladığını ve tıpkı alan ve habitus gibi, alan ve sermayenin de birbirinden ayrı düşünülmeceğini belirtmiştir. Analitik ve kavramsal olarak ayırt edilen sermaye türleri özel alanların ayrılaşmasının kuramsal kriterini ortaya koymaktadır. Sahip olunan sermaye türünün pratik kullanımı, belirli bir alan içerisinde yer alan aktörün eylem ve kazanma şansını belirlemektedir (Schwingel, 2003: 86).

Sermaye toplumsal yapıların oluşturulmasında dinamik bir güçtür. Bu gücü farklı kategorilerde sahip olan kimseler o alanda egemen kimselerdir. Bu anlamda sermaye, türleriyle birlikte toplumsal farklılaşmanın enerji kaynağıdır. Bu anlamda Göker (2010) sermayenin alan içerisinde enerji kaynağı olmasını şöyle açıklamaktadır:

“Enerji”, alan içindeki alışkanlığı ve güce dönüştürülebilmesi bağlamında sermaye kavramı için aslında metafordan daha fazlasıdır. Eyleyicilerin sosyalleşme tarihleri sayesinde sahip oldukları özellikler ve yetkinlikler (dini, aidiyet, eğitimsel birikim, yeme alışkanlıkları, konuşma tarzı vb.) ve bunların diğer eyleyicilere ilişki içinde mübadele edilmesi (tanıma, ktsama, tabi olma, paylaşma vb.) olarak sermaye etkisi içinde (yeniden) üretilip tedavüle sokulduğu alanda kendini gösteren, değerini, alan dinamikleri içerisinde kazanan bir toplumsal ilişki, toplumsal enerjidir (Göker, 2010: 278).

Bourdieu'nün sermaye kavramı çeviribilim alanı ile ilişkilendirildiğinde, çeviri edincini kazanmak için ayrılan zaman, kültürel sermayenin edilmesi için yapılan yatırımdır. Yatırım daha sonraki süreçte, Holz-Maenttaeri'nin(1984) tarif ettiği şekilde ya da ekip olarak uygulanabilir ve bu yolla maddi hale getirilebilir. Prunc'a göre ise;

İçselleştirilmiş kültürel sermaye karşılığında ödeme yapılacak bir performans olarak ekonomik sermayeye dönüştürülebilir. İçselleştirilmiş kültürel sermayenin görece ekonomik değeri, konumuna ve belirli bir alan da bu beceri ve yetenekler için oluşan talebe bağlıdır (Prunc, 2013: 180).

Yine kültürel sermaye eğitim, bilgi ve becerilerin edinilmesiyle ürünlerini sunmaktadır. Kurumsallaştırılmış kültürel sermaye birikimleri, içselleştirilmiş sermaye birikimlerinden toplum içerisinde bulunduğu konuma göre bağımsızdır. Bu düşünceden hareketle; kurumsallaştırılmış sermaye, çeviribilim alanında da Prunc'a göre:

Kurumsallaştırılmış kültürel sermaye, otorite kurumlar- çeviri alanında özellikle üniversiteler, yüksekokullar ve bazı özel kurumlar- tarafından verilen (eğitimle alınan) unvanlar şeklinde edinilir (Prunc, 2013: 181).

1.2.4. Niklas Luhmann'ın Sistem Kuramı ve Çeviri Alanına Etkisi

Niklas Luhmann'ın Sistem Kuramı ile ilgili düşünceleri soyut ve karmaşık olmasına karşın sadece sosyoloji alanının değil, birçok farklı disiplinlerin de ortak ilgi alanları olmuştur. Toplumsal yapı ve kurumların genel yapısı ile ilgili teorileri olan Luhmann, “yeni işlevcilik” alanında konumlandırılan bir düşünürdür. Luhmann, bu alanda Habermans'a göre, büyük geleneğin toplumunu bir bütün olarak kavramaya çalışan bir sosyologdur. Luhmann'ın düşünceleri Parson'un görüşleri doğrultusunda ilerleyerek sistem teorisine dayandırılmıştır.

Luhmann'ın sosyal sistem kuramında, sistem doğa olaylarından oluşmamaktadır. Bu olayların gözlemlenmesi sonucu yapılan araştırmaların önemi büyüktür. Gözlem sistem kuramında önemli bir vasıta. Bu bağlamda Arı'ya göre gözlemci şöyle olmalıdır:

Luhmann'ın kuramında gözlemci, herhangi bir gözlemci değil, bir alanı tanıyan, anlamlı ilişkiler kurabilen bir uzman olarak gözlem yapar. Toplumsal alanda uzmanlar, belli toplumsal sistemleri gözlemleyip ayrıştırarak toplumsal sistemlerin ilişkisine ve işlevselliğine ait saptamalar yapabilirler. Bu tür gözlemlerin sonucunda toplumda var olan ilişkiler ağını gözlemleyerek toplumsal etkileşimleri ve değişimleri izlememiz mümkün olabilir (Arı, 2014: 143).

Luhmann'ın teorisinde sistemin temelini oluşturan öge iletişimdir. Sistem iletişimle yürümektedir. Toplumun iletişimle var olabileceği düşünülmektedir. İletişim kuramayan bireylerin toplum içerisinde yer alamayacağı ve topluma katılımları iletişimle olanaklı olacağı varsayımı hakimdir. Bu anlamda Yoldaş (2004) şöyle düşünmektedir:

Psişik sistemler olarak insanlar çevreleriyle ilişkiye girdiğinde iletişimi kullanırlar. İletişim sistemi tamamıyla kendi kendini oluşturan kapalı bir sistemdir. İletişim aracı olarak dilin işlevi, iletişimin anlaşılmasını mümkün hale getirmektedir. Dil, toplumun kendi kendini oluşturmasıyla ayarlanan devamıyla birlikte, kendini üreten ve sürdüren düzenli temel iletişim aracıdır (Akt: Çelik, 2007: 58).

Modern toplum yaşamının karmaşıklığı, sistem teorisinin odak noktasını oluşturmaktadır. Karmaşık toplum yaşamının yeniden yapılandırılması gerekliliği, sistem teorisinin amacıdır. Ancak değişken yaşam koşulları, organize bir şekilde gerçekleşmektedir. Sistem unsurlar arası basit ilişkiler ağı değildir. İlişkilerde belli bir düzeni söz konusudur. Ancak sistem, bağımsız olan çevre karmaşıklığı için belirleyici olmamaktadır. Yoldaş'a göre karmaşıklık konusunda ayrıştırma ile ilgili Luhmann şu şekilde düşünmektedir:

Luhmann sistemdeki ayırmaşmanın, sistemlerin dışında olduğu gibi kendi içerisinde de gerçekleştiğini vurgulayarak, böyle durumda sistemlerin başka bir karmaşıklık kurmak yerine, kendi içinde var olan karmaşıklığı kullandığını ve bundan yararlandığını ortaya koymuştur. Sistemin ayrışması bu şekilde oluşur. Bu, sistem-çevre ayırımının sistem içerisinde tekrarlanması anlamına gelir. Luhmann' göre bir toplum sistemi, kendi öz üretim sistemini organize etmek için yapısal karmaşıklığı kurar. Karmaşıklık bir işlem değildir. Tam tersine, bir sistemin içinde neyin meydana geldiğine ve sistemin ne yaptığına ilişkin bir gözleme ve betimleme kavramıdır. Karmaşıklık kavramı, bir çokluğun birliği olarak tanımlanır., öge ve ilişki üzerinden analiz edilir (Akt: Yoldaş, 2007: 64).

Sistem kavramının odaklandığı diğer bir kavramda öz-referanstır. Öz-referans kavramı; bilimsel açıdan tanımlanan sistemlerin varlığını kabul etmekle birlikte, sistemlerin kendi bütünlüğü içerisinde tanımlanan ve başka gözlemlerin biçimine bağlı olmayan sistemler olduğu anlamındadır. Sosyal sistemler, öz-referanslı otopoetik sistemlerin oluşmasına da neden olmaktadır. Kaindl'e göre (2009); Luhmann, özellikle işlevsel sistemler konusu ile ilgilenmektedir. Kendisi işlevsel sistemlerin bağımsızlığını otopoetik kavram ile açıklamaktadır. Bu anlam da otopoetik; kendi kendini üreten, organize eden sistemler, nedensellik ilişkisi üzerinden etkilenmeyen ve diğer sistemlerden bağımsız olan süreçsel yapıları ifade etmektedir. İşlevsel sistemler, kendine özgün iletişim olayları ve eylemler sonucunda yapılandırılır. Bu anlamda Luhmann şöyle düşünmektedir:

Bir sosyal sistem, kendini bir eylem sistemi olarak da yapılandırır, ancak bu noktada eylemin iletişimsel bağlamını da varsaymak zorundadır.; yani hem eylem hem de iletişim gereklidir ve yeniden üretim unsurlarından yeniden üretimin mümkün olması için, her ikisi de sürekli etki etmelidir (Akt: Kaindl, 2013:172).

Luhmann, sistem ve çevre ilişkisini değil, her ikisi arasındaki ayrımı gündeme getirmektedir. Bu anlamda çevre gereksiz değil, aksine sistemlerin oluşumu açısından bir temel oluşturmaktadır. Çevre sistemin varlığı açısından önemlidir. Her ikisi de birbirini tamamlamaktadır. Her sistemin kendi çevresinden uzak tutması gereklidir. Sistem- çevre arasında var olan ilişki; sistemin farklılığı ve karmaşıklığıyla alakalıdır. Diğer bir taraftan sistemler yapı itibarıyla çevrelere bağlı olmak durumundadır.

Luhmann'ın sistem kuramı, çevirinin bilimsel anlamda kuramsallık kazanması ve sosyolojik boyutu açısından önemlidir. Luhmann'ın sistem kuramının etkileri çeviribilim alanında birçok kuramcıyı (Poltermann (1992), Hans Vermeer (1984, 2006), Teo Hermans (1998) etkilemiştir ve sistem kuramını çeviribilim alanı ile ilişkilendirmeye çalışmışlardır.

Lefevre'ye göre sistem, belli bir ilişki içerisinde bulunan benzer ortak özelliklere sahip ve sistem içerisinde karşılıklı olarak yer değiştiren, sisteme içerisinde görülmeyen, diğer unsurlardan farklı özellikleri olan elemanlardan oluşmaktadır. Bu bağlamda sistem çevre ilişkisi söz konusudur. Çevre, sistemin dışında olmasına karşın onu etkilemektedir. Sistem de çevreyi analiz edebilmektedir. Böylece kendi aralarında ters bir ilişki orantısı vardır. Lefevre (2009) bu anlamda karmaşık gibi görünen bu yapıyı, çeviri bağlamında edebi yazıları okumak ve yeniden yazmak için bir model olarak görmektedir.

Luhmann'ın soyut anlamda ortaya attığı sistem kuramıyla çevirmenin işinin değerlendirilmesi zor görünmektedir. Luhmann'ın kuramı bireyleri veya grupları değil, sistemleri ön planda tutmaktadır. Bu anlamda Luhmann'ın gözlem kavramı bireyselliğe dayanması açısından görecelidir. Ancak çeviri eyleminin temelini oluşturan “iletişim” ve “ayrışma” iletişim olarak kaçınılmaz bir gerçekliktir. Bu bağlamda Kaindl'in görüşü şöyledir:

Luhmann'ın düşüncesini odağına alan bir çeviribilim, çevirinin temelinde yatan beklentileri, normları ve iletişimleri (Luhmann'ın bakış açısıyla) inceleyerek, toplumdaki gerçekliğin çeviriler aracılığıyla oluşturulmasını aydınlatmada hiç kuşkusuz katkı sağlayacaktır; ancak özne olarak çevirmenin rolü bu aşamada zorunlu biçimde gölgede kalacaktır (Kaindl, 2013: 173).

Luhmann'ın sisteminin özelliği işlevsel olmasıdır. Toplumsal açıdan iletişim ağının genişletilmesi, çeviri sisteminin işlevidir. Ancak bu işlem diller arasında gerçekleşmektedir. Sosyal sistemlerde bireyler sistemin bir parçasıdır düşüncesi vardır. Ancak çevirmenler sadece bir birey değildir. Çevirmenler kendi sosyo- kültürel değerleri ve akılları ile sistem içerisindedir. Luhmann'a göre her bir sistemin kendi alanına ait kodları vardır. Bu kodlar üzerinden bağlantılar kurulmaktadır. Bu bağlamda çeviri metinleri de kendi ait oldukları kültürler üzerinden kodlanmaktadır. Erek metin halinde ise yine erek dilin kodları ile algılanmaktadır. Hermans'a göre;

Luhmann'ın sistem kuramından yola çıkarak çeviriye baktığımızda ortaya çıkan sistem çeviriyle ilgili olan ya da öyle varsayılan iletişimleri içermektedir, diğer bir deyişle çeviriler ve söylemler çeviri hakkındadır. Fakat iletişimleri gördüğümüz kadarıyla olaylardır. Bunun anlamı çeviri sistemi yazılı veya sözlü metinlerden daha çok çeviri olarak görülen sayısız iletişim eylemlerinden oluşmaktadır (Akt: Arı, 2013: 14).

Luhmann'ın sistem kuramının etkilerini, Poltermann ve Hermans'ın (2007) çeviri alanında kullanmaya başladıklarından beri son yıllarda çeviri kuramında görmek mümkündür. Sistem kuramı ile çevirinin toplumsal bağlamdaki rolünü açıklamak olasıdır. Çeviri ilk bakışta sosyal yaşamdan uzak gibi görünmekte ve örtük bir olgu gibi algılanmaktadır. Ancak Luhmann'ın kuramı, çevirinin sadece bir dilsel aktarım olmadığını, bazı alt sistemlerle (teknoloji, etik, estetik vb.) birlikte hem toplumsal bir olgu hem de bu bağlamda da açık bir süreç olduğunu göstermektedir. Luhmann'ın sistem kuramı ile çeviri alanında yeni bir paradigma görüşü oluşmuştur. Çevirinin artık kelime ve cümle aktarımı olmadığı, bir metin aktarımı olduğu gündeme gelmiştir. Luhmann'ın sistem kuramı anlayışı, çeviri sürecini diğer sistemlerle ilişkilendirir ve çeviriyi kendine özgün örtük yapısı dışına çıkararak sosyal bir sisteme ulaştırmaktadır. Bu düşünceden hareketle; Luhmann'ın sistem kuramı, çeviriyi iletişim eylemi olarak görmektedir.

BÖLÜM 2: ÇEVİRİ KÜLTÜR İLİŞKİSİ

2.1. Çeviri Alanına Kültürel Norm Odaklı Yaklaşımlar

Birinci bölümde anlatılan kuramlarda çeviri sürecinin son yüzyılın sonlarında çeviribilim alanında sosyo-kültürel odaklı yaklaşımlarla birlikte paradigma değişimi yaşadığı aktarılmıştır. Böylece çeviri olgusu, dilbilimsel analizlerden uzaklaşarak sosyo-kültürel amacı olan bir ürün olmaya başlamıştır. Çeviri alanında yapılan yeni çalışmalar ve yaklaşımlar, çeviri olgusunu dilsel aktarımın daha da ötesinde bir eylem olarak ortaya koymuştur.

Tarihsel süreç içerisinde edinilen kültürel birikimlerin kaynak metinden erek metne aktarımının kültür kavramını görmezlikten gelerek sadece dilsel çalışmayla yapılabileceği düşüncesi yerini yeni bir çeviri anlayışına bırakmıştır. Kültürel odaklı çeviri kuramı söz konusu olduğunda, çeviriyi yalnızca bir dilsel eylem değil, iki kültürlü olmaya zorunlu bir eylem olarak gören Vermeer ve Maenttaeri (1984) gündeme gelmektedir. Königs'e (1990) göre de, iki kültürlü eylem olarak görülen çeviri olgusu, çevirmenin kültürel bilgisini harekete geçirmek zorunda olduğundan her türlü dilsel aktarımda kültürel filtre uygulaması yapılması gerekmektedir. Bu düşünce, Vermeer ve Snell Hornby tarafından temsil edilen bir kültürel yaklaşımdır. A.Pym (2006), çevirinin kültürün tarihsel süreç içerisinde ele alınarak değerlendirilmesi gereken bir güç olduğunu belirtmektedir. Schleiermacher'in, çeviri olgusunun tek başına değerlendirilemeyeceğini, ancak erek kültürü ve okuru da göz önünde bulundurması gerektiğini ve bunun yanında kaynak metnin ortaya çıktığı toplumsal yapının da tanınması gerekliliğini söylemektedir. Gürçağlar (2005), kültür odaklı bir çeviri olgusunun toplumsal bir dönüşüm aracı olabileceğini savunmaktadır. Çeviribilim alanında kültürel dönüşüm (cultural turn) konusunu ilk olarak 1990 yılında "Translation History and Culture" adlı kitapta S.Bassnet ve A.Lefevere gündeme getirmişlerdir. Bu kitapta, çeviri eğitimlerinin kültürel yapılarla birlikte verilmesi gerekliliği vurgulanmıştır. A.Chesterman (2007), çeviri yapılırken kaynak metinden erek metne farklı kültürel öğelerin de çoğul dizgeler arasında aktarılması gerekliliğini vurgulamıştır. Çeviri; sosyo-kültürel bir bağlam içerisinde açıklandığında; diller arası aktarımdan çok kültürler arası ve kültürler ötesi eylemlerin tamamını kapsaması ve

üzerinde uzlaşmış Prunc'un (2004) söylemiyle (differentia specifica) araçlar üzerinden aktarılmasıdır.

Kültürel norm odaklı metin çevirileri, özellikle çevirmen ve okuru da çeviri araştırmalarının konusu haline getirmiştir. Bir metnin algılanması, doğru bir şekilde aktarılması öznel bir durumdur. Bu bağlamda, çevirmenin iki kültürlü ve donanımlı olması bir zorunluluktur. Wolf'a göre ise kültürel norm yaklaşımı çerçevesinde aktarım yapan çevirmen:

Özellikle metin odaklı yaklaşımdan kopmak, sadece çeviri çalışmalarındaki değişmez özlerin sarsılmasını ve asimetrik aktarım şartlarının açığa çıkmasını değil, çeviriyi etkileşimsel bir sosyal olay olarak somutlaştıran çeviri yöntemlerine odaklanmasını da sağlamaktadır. Bu da çevirinin temelini karakterize eden sosyal ve kültürel oluşumlara dikkat çekmeye yardımcı olmaktadır: Böylece çeviri sürecine ait olan eylem türlerinin araştırılması ve her iki kültür farkının gözlemlemesini içeren aracılık süreçleri sistem içerisinde yer almaktadır (Akt: Arı, 2013: 41).

Mellen (1998) metin çevirilerinin erek dilin sosyo- kültürel yapısının tam anlaşılmasıyla daha anlamlı olabileceğini söylemiştir. Bir kültürden diğer bir kültüre aktarılan metinlerin anlaşılmasında çevirmenler, sadece dilsel öğeleri değil çoklu kültürel öğeleri de tanımak zorundadır. Çevirmen, kültürlerin eş değer olmadığını ve kültürel yapıların anlaşılmasını erek kültüre aktardığı metinlerde, o kültür içerisinde norm ve değerlerle ters düşmeden, çeviri eylemini yerine getirmek zorundadır. Hönig (1995:135), çevirmenin iki kültür arasında yaşadığı zorluğu, "İki efendiye hizmet etmesi gereken birisi, her ikisinin de gözünden düşebilir" şeklinde dile getirmiştir.

Dünya üzerinde konuşulan dillerin her birinin kendilerine ait kültürel değerleri vardır. Bunları erek kültüre aktarırken yaşanan zorlukları sadece dilsel bağlamı çözümlenerek aşmak mümkün değildir. Bu anlamda diller arası aktarım, kültürel bağlamdan ayrı düşünülemez. Kültürel norm odaklı yaklaşımlar, diller arası kültürel değerleri metinler aracılığıyla, erek kültür okuruna aktarmak ve o metinlere yeniden hayat vermek, anlaşılmasını sağlamak açısından, çeviri olgusunun kültürel bağlamdan ayrı düşünülemeyeceğinin bir göstergesidir. Bu temel noktalardan hareketle; çeviri olgusuna kültürel norm odaklı değişik değerlendirmeler yapan bir çok çeviribilimcinin düşüncelerine yer verilecektir.

2.1.1. Umberto Eco'nun Erek Kültür Yaklaşımı

Göstergebilimin önemli temsilcilerinden biri olan Umberto Eco, bir yandan gösterge dizgelerini analiz etmeye çalışırken diğer taraftan da kültür olaylarını göstergebilim aracılığı ile açıklamaya çalışmıştır. Eco (1982), göstergebilimi, anlamlama ya da bildirişim olaylarını ele alarak toplumsal olarak araştırmayı hedeflemiştir. Bu araştırmanın sınırları çok geniş tutularak göstergesel olguların kültür olayları ile aynı görülmesi söz konusu olmuştur. Göstergenin tüm alanlarda kullanılabileceği belirtilmiştir. Bu anlamda metinlerin her göstergesi okuyucu tarafından ortaya çıkarılmayı beklemektedir. Okuyucuya göre her bir dizge anlamının çok biçimliliğini açıklıkla sağlamaktadır. Açıklık yoruma açık olma anlamına gelmektedir. Bu da yorumcuların farklı düşünceler belirtmesine neden olmaktadır. Burada Eco (1982) ayna karşısında algısal aldanma örneğini vererek anlamlandırmayı şöyle açıklamaya çalışmaktadır.

Her ne kadar aynasal imgeler ve göstergeler de aynasal imge değillerse de, gene de aynaların semiyozik olarak tanımlanabilir süreçler üretecek biçimde kullanıldığı durumlar olabilir. Çarpıtan aynalarda olan şey budur. Bu aynalar karşısında algısal aldanma durumunda oluruz. Bu sanrısız işlevli aynalar karşısında biz, tepkilerimizi denetleyebileceğimiz ölçüde, "doğru" (ya da insan varlıklarının çoğunluğundakine benzer) algılar oluşturabilmek için duyuşsal verileri yorumlayıp dönüştürmeye zorlarız kendimizi (<https://agraphadogmata.wordpress.com/>).

Eco (2000), metinlerin açık uçlu olarak yapıldığını düşünmektedir. Bu metinler ancak okurların yorumları ile birleşince bir anlam kazanmaktadır. Okurla bir araya gelemeyen metinlerin toplumsal bir işlerliği olmamaktadır. Bu anlamda çeviri, metinleri erek kültüre aktarmakla dinamik bir görev üstlenmektedir. Durağan olan, diğer bir anlamda ölü olan metnin tekrar yaşama döndürülmesi çeviri aracılığı ile olmaktadır. Çevirmen ve okurun katkılarıyla, metinler güç kazanmakta ve sosyal yaşamı etkilemektedir. Kaynak metin, okunmadığı sürece üzerinde asırlar da geçse, yaşamayan metindir. Kaynak metin çevirmenle hayat bulur. Erek kültüre çeviri aracılığıyla aktarılmasıyla yeniden canlanır. Kaynak kültür için unutulmuş değerlerin, çevirmenin yorumlamasıyla yeniden gün yüzüne çıkması sağlanır.

Kendi kültüründe yaşayan kaynak metinler bile çevrilmedikleri sürece, aradan yüzyıllar geçse de, erek kültür için ölü bir varlıklardır. Çeviri,

yüzyıllar önce yazılmış olmasına rağmen bugün Türkçeye aktarılmış bir metin, bizim kültürümüz için, yüzyıllardır ölü olan bir metnin, bir düşünceinin canlanmasıdır (Rıfat, 2004: 40).

Eco (1996), çevirmeni örnek bir okur olarak belirtirken, çevirmen, metinlerin yorumlanmasına ve yeniden yönlendirilmesine katkı sağlayacak bir donanıma sahiptir. Kaynak metni ele alıp kendi yorumuyla erek kültüre aktararak onu yeniden toplumsal yaşama kazandırmak çevirmenin yazar olarak görevidir. Bu anlamda çevirmenin kendisi, erek kültürdeki okurun beklentilerini de tanımak zorundadır. Eco (1996), okunmayan ve yorumlanmayan metinleri tembel birer makine olarak belirtmektedir. O makinayı çalıştırması gereken okurun kendisidir. Metinler, çevirmen- okur işbirliği ile, tamamlanmış olmaktadır. Aksi halde tamamlanmamış olarak kalmaktadır. Bu anlamda, yaşayan toplumlara aktarılamayan metinler sadece erek kültür içerisinde değil, kendi kültürlerinde bile ölü varlıklardır. Bu konuda Tosun şöyle düşünmektedir:

Kendi kültüründe yaşayan kaynak metinler bile çevrilmedikleri sürece, aradan yüzyıllar geçse de, erek kültür için ölü bir varlıklardır. Çeviri, yüzyıllar önce yazılmış olmasına rağmen bugün Türkçeye aktarılmış bir metin, bizim kültürümüz için, yüzyıllardır ölü olan metnin, bir düşünceinin canlanmasıdır. Böyle bir metnin çevirmen tarafından canlandırılmasıyla o metin, erek kültürün hayatına yeni bir canlılık getirecektir. Bu metinlerin çevirisiyle, hem kaynak metinler canlanacak hem de erek kültür yeni bir hayata uyanacaktır. Bu canlanmanın en büyük örneği ise Rönesans ve Reformasyon hareketleridir (Tosun, 2007: 285).

Kaynak metinleri okuyup, erek kültüre aktaran çevirmen, bu metinlere yeni bir ruh vererek başka yerlere, farklı okurlara ulaşmasını sağlamaktadır. Kaynak metinlerin yeniden toplumsal yaşama kazandırılması, farklı iki kültür arasında olağan bir çeviri aktarımı değildir. Bunun en önemli yanı, bir kültürün unutulmuş veya terk edilmiş bilinmeyen değerlerini, dil ve çeviri yoluyla yeniden insanlığın hizmetine sunmak demektir. Çevirmen burada örnek okura, Eco'nun da (2000) dediği gibi; ormanda kaybolmadan gidebileceği yerlerin haritalarını vermektedir. Okur kendi donanımlarını da kullanarak çevirmenin işaret ettiği yolları bulabilecektir. Çevirmen metni, kapalı bir metinden açık bir esere dönüştürmek görevini üstlenir. Ancak metin yine de tam olarak bitmiş ve anlaşılmış bir metin olamamaktadır. Metnin yorumlanması, okurun okuma stratejilerini uygularken kullanabileceği edimlere bağlıdır. Eco (1996), metin edinim üzerine temellendiğini ve edimin üretilmesine katkı sağladığını söyleyerek; yazarın ya

da çevirmenin okurun edinimini oluşturabileceğini belirtmiştir. Bu bağlamda, metin de kendi örnek okurunu üretmek zorundadır. Bu anlamda Rıfat (1996), Örnek Okurun edinimi ile çevirmen edinimi arasındaki benzerliği şöyle kurmaktadır:

Örnek Okurun edinimi kimi kez çevirmenin edimiyle özdeşleşebilir. Gerçekten de yazarın uyguladığı metin stratejisini görebilen, başvurulan edinimleri paylaşabilen bir çevirinin oluşunun süreci boyunca, bir başka deyişle anlamsal yapının çözülüp yeniden aktarılması aşamasında, çevirmen bize göre bir Örnek Okur davranışı sergiler. Yani yazarın kaynak metinde kurduğu stratejiyi tıpkı satranç oyununda olduğu gibi aşama aşama çözer; kaynak metnin çizgisel boyutunu ya da yüzeysel düzlemini aşarak anlamsal düzlemine ulaşmaya çalışır; çıkarsamalar yaparak metnin anlamsal yapısını çözer, sonra da alımladığını, yorumunu erek metne aktarır (Rıfat, 1996: 50).

Çevirmenlerin görevleri, çoğu kez kaynak metinler üzerinde fazla yorum yapmadan metinleri erek kültüre aktarmaktır. Ancak çevirmen, örnek okur kavramından hareketle; örnek bir yazar olarak metni kurmalıdır. Yani salt ayna gibi olduğu gibi yansıtmak yerine, beyninin süzgecinden geçirerek yorumlamalıdır. Yani çevirmen, metni örnek okuruna göre ayarlayabilmelidir. Böylece erek kültürdeki okuyucunun beklentileri gerçekleşmiş olmaktadır.

2.1.2. Hans G. Gadamer'in Evrensel Hermeneutik Yaklaşımı

Gadamer, Hermeneutik düşüncesindeki amacını, "Hakikat ve Yöntem" eserinde belirttiği gibi "insan bilimlerinin ne olduğunu keşfetmek" olarak açıklamaktadır. Bu eserde bahsedilen iki konu Gadamer'in Hakikat ve Yöntem projesi için çok büyük öneme sahiptir. Bunların bir tanesi; "İnsan biliminin ne olduğunun araştırılmasıdır". Yani insanların tarihsel süreç içerisinde bırakmış oldukları mirası korunmasının gerekli olduğu düşüncesidir. Ve "modern bilim ruhunun" mirasın gelişimleri üzerindeki etkilerinin analizi söz konusudur. Bunun yanında sanatında gerçeklik bağlamında çözümlenmesi yapılması gerekmektedir. Diğer ikinci konu ise; "Anlamadır". Hümanist bilimin tanınmasının ilk amaç olmasının yanında "Anlamanın" nasıl olanaklı olduğu konusu işlenmektedir. İnsan bilimleriyle örtüşen anlama kavramının "hermeneutik" olabilirliliği ve doğal anlama ile ilgili yapılacak bir analizin "evrensel hermeneutik" eş değerliliği söz konusu olmuştur.

Gadamer'in kuramında kullanmış olduğu "Hermeneutik" sözcüğü Yunan diline ait olan bir sözcüktür. Arnold-Ditering'e (1997) göre bu sözcük aşğıdaki anlamlarda kullanılmaktadır.

"hermeneuein" Hermeneutik terimleri birbiri ile bağdaştırılıyor. Hermeneuein; kelimesi anlatmak, ifade etmek, yorumlamak ve açıklamak gibi anlamlarda kullanılabilir. Hermes, dil aracılıyla faniler, ölümsüzlük arzusu aktaran bir Tanrı'dır, elçidir. Rapsodilerin inşaatında dilin kendisi yoruma dönüşür. Dil, Tanrıların kehanetlerinde, özne olarak kullanılırken, Sehers'in aktarımında ise yorumun nesnesidir (Arnold/Dietering, 1997: 102).

Gadamer'in Hermeneutik kuramı bu anlamda bir yorumbilim özelliğine sahiptir. Gadamer yorumun bireysel yönünü değil, toplumsal yönünü ele almaktadır. Ve hatta Tosun'a (2103) göre, "bireysel yorum toplumsal bileşenlerin bir sonucudur." Gadamer'e göre yapılan metnin yorumunun bir tarihsel bağlantısı olması gerekmektedir. Ayrıca toplumun gelenekleri de yorum esnasında göz ardı edilmemelidir. Tosun'a (2013) göre, Gadamer'in hermeneutik kuramı; hermeneutiğin tarihselliğini ve evrenselliğini merkez almaktadır. Bu anlamda hemeneutik metin:

Yazarın yapıtı ve organik bir bütün olarak metinden söz edilir. Hermeneuetik öznel ise, yazarın öznel olarak oluşturduğu yapıtının, okur öznesi tarafından bir yapıt olarak yorumlanmasıdır. Metni yazarın oluşturduğu mutlak bir anlam olmasa da yazarın kurduğu bir yapıt olarak gören hermeneutik, yapıtın yazardan bağımsız olan ve metnin bütününi kapsamayan yorumu yeterli olarak görmez. Yazardan ve metnin bütünlüğünden bağımsız bir yorum, bir metni yapıt olarak incelememiş olur. Hemeneutik'in temelinde metnini yaratıcısı olan, yorumun esası kendisine ait olan "tanrısal" yazar ile onun söylediğinin yorumlanması yer alır (Tosun, 2013: 96).

Gadamer'in hermeneutik kuramını tüm bilimsel alanlarda kullanmak mümkündür. Bu bağlamda, Gadamer için evrensel bir hermeneutik çok önemlidir. Tarihe olan ilgi hermeneutik sorunsalı için hayati önem taşımaktadır. Hemeneutiğin evrenselliği tarihle ilgisi olmadığı sürece hiçbir anlam ifade etmemektedir. Gadamer'in hemeneutik anlayışı; tarihi yeniden canlandırmak ve yaşamak değildir. Aksine tarihi kültürel miras ile bugünkü kültürel yaşam arasında ilişki kurmaktır. Kültürlerin inceleme alanının dil bağlamında olması gerekmektedir. Çünkü dil, Gadamer için "anlamanın" anahtarıdır ve Gadamer dilni "evrensel medyum" olarak adlandırmaktadır. Gadamer'in kuramına göre,

çevirmenler, metinleri yorumlayan, farklı kültürleri buluşturan ve kaynaştırarak “ufukları kaynaştıran” ve “hermeneutiğin evrenselliğini” gerçekleştiren kimselerdir. Kaynaşan kültürler aracılığıyla, farklı kültürlere sahip toplumların birbirlerini anlamalarına olanak sağlanmış olur. Bu bağlamda Tosun’un düşüncesi şöyledir:

Gadamer’in “ufukların kaynaşması” ve “hermeneutiğin evrenselliği” ilkeleri, çeviriler için çok önemli kuramsal bir yaklaşım sunmaktadır. Çevirmenler, çeviri sürecinde, ufukları kaynaştırma amacıyla, metinleri yorumlarlar. Çevirmen çevirisinde, bir kültürle diğer bir kültürü kaynaştırır. Bir başka kültüre aktarırken, kendi ön kabullerini, tarihsel yorumlarını, bir de alıcı kitlenin kaynak metnin kültürünü anlamayla ilgili ön kabullerini dikkate alır. Eğer ön bilgiler yeterli değilse, ufukların kaynaşması adına, insan öznesini, dünyadaki evrensel ortak paydaları üzerinden yorumlayarak diğer bir kültüre aktarır. Kültürler, bu süreçlerin devamı sonucunda zaman içerisinde kaynaşarak, birbirlerini anlamada adımlar atmış olurlar (Tosun, 2007:185).

Gadamer’in, insan bilimine öznel veya bireysel keyfiyet içerisinde yaklaşan geleneksel hermeneutikle çatışması söz konusudur. Gadamer ise, özne- nesne ayrımı yapmadan, nesnel bir tarihsel bağlamda insan bilimini anlamaya çalışmaktadır. Burada Gadamer’in oyun metaforundan bahsetmek gerekmektedir. Oyun her zaman öznesi olmayan bir etkinliktir. Yani oyun, uygulayıcıların bilincinden bağımsız kendine özgün bir yapısı olan olgudur. Oyun her zaman kendisini oynayan ve temsil eden kimselerle hayat bulmaktadır. Oyun mevcut olan oyuncuların yanında seyirciyi de içine almaktadır. Bu düşünceden hareketle; Gadamer’e göre “anlamak” toplumsal gerçeklikleri nesnel olarak görmek ve yorumlamaktır.

Gadamer’e göre, başka insan topluluklarının değerlerini, pratiklerini ve en azından neye benzediklerini bilmek gerekmektedir. Onun bu düşüncesi, hermeneutiğin evrenselliği anlamına gelmektedir. Gadamer’e göre “anlama”, tarihsel açıdan ön bilgiler ve ön yargılar göz önüne alınıp değerlendirildiğinde, iki tür etkinliği içerdiği görülmektedir. Hem toplumsal yapı hem de geleneklerin tarihsel süreç içerisindeki etkilerini incelemek anlamına gelmektedir. Bu çift yönlü eylem çeviri için de her zaman söz konusu olmuştur. Burada çevirmenin yapacağı çeviri etkinliği sürecinde nasıl etkilendiği ve yorumunu nasıl şekillendirdiği gündeme gelmektedir. Gadamer’in söylediği gibi:

Çeviriler, pratik salt bir eylem türü olarak görünseler bile, çevirileri etkileyen “etki tarihi” ve geleneğin formlarıyla birlikte bir etkileşim ve yorum eylemi olarak ortaya çıkarlar. Çevirinin doğası çevirmenin pratik eylemiyle sınırlı olmayan bir sistematik/toplumsal etkileşimdir (Gadamer, 2008:268).

Görünüm olarak bağımsız gibi duran çeviri etkinliği, aslında kaynak metin ve erek metnin oluşturduğu sosyo-kültürel etkenlerle etkileşim halindedir. Çevirmenin ürünü olan çeviri etkinliği de doğal olarak, çevirmenin bulunduğu toplum ve kültürel öğelerden etkilenmektedir.

2.1.3. Helmut Brackert ve Jörn Stückraht’ın Kültürel Açıdan Metinlerarasılık Yaklaşımları

Kültürel açıdan metinlerarasılık yaklaşım, metinlerin okur tarafından “metin içi” ve “metin dışı” yorumlanması anlamına gelmektedir. Okurun içinde yaşadığı kültür ve metine bakış açısı metni doğru ya da yanlış yorumlamaya kaçınılmaz etkileri vardır. Metnin dışsallığı o metnin derinliğini göstermektedir. Metin dışı toplumsal ve kültürel öğeler, metnin güncellenmesine kaynak oluşturmaktadır. Bu anlamda metinler durağan değildirler ve metin dışından bağımsız olarak bir anlam çıkarılması söz konusu olamaz. Okurun metni yorumlaması, kendi kültürel ve sosyal yapısı çerçevesinde olanaklıdır. Metnin dışsallığı ile yapılan yorumlama, eş değerlilik bağlamında değerlendirilmesi doğruluğu, okurun metni okuduğu sosyal çevre ve amacına göre belirlenmektedir. Bazen bu çevirmenin yapmış olduğu profesyonel yorumlamadan farklı olabilmektedir. Bu anlamda Brackert/Stückrath şöyle düşünmektedir:

Esas olarak bir tarafta bilimsel olmayan okurun, diğer tarafta, profesyonel yorumcunun metne yükledikleri metin dışılığın yorumu birbirinden farklıdır. Profesyonel yorumu amaçlayan normal okurun bireysel okuması bile, metni okuyarak yorumlayabilmesi için, metin dışı etkenlere ihtiyaç duyar. Genelde bu metin dışı etkenler okuyucunun yaşam dünyasında şekillenir. Ve bu yaşam dünyasında oluşan metin dışı etkenler çoğunlukla kişisel deneyim, kişisel bilgi ve okur hatıralarından oluşur (Brackert/Stückrath, 1992:484).

Her ne kadar profesyonel ve okur yorumu birbirinden farklı olsa da metin dışılığını bağlamında, yani kültürel ve sosyal açıdan benzerlikleri vardır. Sadece metne yüklenmiş anlamlar birbirinden farklılık göstermektedir. Ancak bu farklılıklar, anlaşmazlıklara

düşürecek kadar ağır derecede değildir. Her anlamda hemfikir olma yönünde farklılık vardır. Aslında metin içerisinde bulunan ortak noktalar çoktur. Yorumlayan ve okur temelde metne anlam yüklerken ortak olay veya nesneden bahsetmektedir. Bu ortaklık başka yazarların yazdıkları ve o an için metni yorumlayanların tümünün etkilendikleri yorumlardır. İşte bu anlamda da metinlerarasılık olgusundan söz edilmektedir. Brackert/Stückrath'a göre ise, metinlerarasılık:

Metinlerarasılık bütün metinlerin ortak noktasıdır. Tüm metin yazarları, yazdıkları konuları, başka metinlerden etkilenerek yazmışlardır. Tüm metinlerin bir öncesi vardır. Bir bakıma tüm metinler başka metinlerin çevirisidirler; doğanın, duyguların, başka yazarların, toplum duygularının, kültürünün vs. yazarın yorumuyla metin diline çevirisidirler (Brackert/Stückrath 1992: 482).

Metinlerin her zaman bir öncesi vardır ve bir konuyu ilk bahseden değildir. Konu içerisinde olan bir olay vardır ve yazar ya da çevirmen işini yaparken ondan başkasından bahsetmektedir. Duyguları bile, olayı yorumlarken başka duygularla ilişki içerisine girmektedir.

2.1.4. Gideon Toury'nin Kültür Norm Yaklaşımı

Toury, kültürel norm odaklı yaklaşımın en önemli temsilcilerinden biridir. Toury (akt: Ersoy,2012), erek kültür normlarını oluşturduğu yaklaşımın merkezine koymaktadır. Bu bağlamda çevirmenin kaynak dilden erek kültüre aktarmış olduğu metnin, erek kitle tarafından kabullenilmesi çok önem arz etmektedir. Toury'ye göre (akt: Akbulut,1998), çevirmen çeviri etkinliğinin her aşamasında çeviri normlarıyla karşılaşmak zorunda kalmaktadır. Bu normlar doğrudan çevirmeni etkilemekte ve onu yönlendirmektedir. Çevirmenin çeviri esnasında normların farkında olması ve bu normların çeviri etkinliğine ışık tutacağını bilmesi gerekmektedir. Bu anlamda Akbulut şöyle düşünmektedir:

Toury çevirmenin konumu gereği erek dizgede yürürlükteki normların bilincinde olması gerektiğini vurgular. Betimleyici çalışan araştırmacı bu normlara geri dönüp yeniden kurmaya çalışarak çevirmenin içinde çalıştığı koşulları ve bu koşullar içerisinde verdiği kararları kestirebilecektir. Toury, çevirmeni normlarla kuşatılmış, kimi zaman onların dümen suyunda kararlar vererek kimi zaman da onlara başkaldırarak yol alan bir uygulamacı olarak tanımlamaktadır (Akbulut, 1998: 24).

Toury (akt: Ersoy, 2012), çeviri ürünlerinin her zaman değişkenlik gösterebileceğini ve sosyal ve kültürel normların etkisi altında kalabileceğini söylemektedir. Bunun için, çeviri ürünlerinin erek kültür bağlamında incelenmesi gerekmektedir. Toury, (akt: Arı,2014) çeviribiliminin asıl eylem alanının erek metin olduğunu ve çeviri kuramının gözlem yöntemi ile mevcut çeviri etkinliğinde incelenmesi gerektiği söylemektedir. Kaynak metinden erek metine aktarılan çeviri ürününün incelenmesini Tosun şu şekilde açıklamaktadır:

Çeviri ürünü adeta mercek altına alınarak incelenir ve atomlarına ayrıştırılır. Metin içi bağlantıların oluşumu irdelenerek, çeviri ürününün nasıl oluşabileceği değerlendirilir. Çeviri süreci yeniden yaşanır. Buradan çıkan sonuçlarla çeviribilim için gözlem malzemesi elde edilir. Toury, çeviri sürecini yeniden kurarken çeviri normlarından söz eder. Çeviri normları, öncül normlar, süreç öncesi normlar ve süreç normları olmak üzere üçe ayrılır (Akt: Arı, 2014: 64).

Toury, çevirmenlerin çeviri ediminde aldığı kararlarda, normların etkilerinin olması gerektiğini söylemektedir. Bu kararlar, erek metinde oluşturulan metnin biçimini belirlemektedir. Diğer taraftan normlar, çevirilerde eş değerliliğin belirleyicisi olmaktadır. Bu anlamda, çevirmen davranışlarının belirlenmesi, normların da belirlenmesini sağlayacaktır. Çevirmenin metin seçimi yaklaşımını normlar belirleyecektir. Akbulut'a göre:

Öncül normun, zorunlu olarak zamansal bir öncüllük taşıması gerekmez. Daha çok çevirmenin çeviriye önsel olarak geniş çevrenli yaklaşımını belirler. Çevirmenin, daha önce değindiğimiz temel kutuplaşması, hangi çoğul dizgeden yana, ne derecede eğilimli olma kaygısı ya da seçimidir. Çevirmeni yönlendiren öncül normlar özgün metnin, başka deyişle kaynak yazın dizgesinin normlarıysa çeviri yeterli olacak ya da yeterlilik kutbuna yakın olacaktır. Öte yandan, çevirmenin öncül normu erek dizge normlarıyla örtüşüyorsa çeviri kabul edilebilir olacak ya da kabul edilebilirlik kutbuna yakın olacaktır. Bilindiği gibi sonal yeterli yada sanal bir kabul edilebilir çeviriden söz edilemez; ancak iki kutup arasında bir uzlaşım ya da birleşimden söz edilebilir” (Akt: Tosun, 2002: 264).

Ayrıca Toury (akt: Ersoy,2012) ilk defa kültür etkenini çeviribilim alanında gündeme getiren kimsedir. Bu bağlamda matriks normlarla, erek metine aktarılan kaynak metnin başında verilen bilgilerle (kısaltma, uyarılma, çeviri kayıpları vb.) erek kitle

aydınlatılmaktadır. Ayrıca kaynak dilin çevrilen tüm olgularının var olup olmaması, metnin eş değeri ile orantılıdır.

2.1.5. Otto Kade'nin Idio- Kültür Yaklaşımı

Çeviri olgusunun İletişim Odaklı Yaklaşım bağlamında Leipzig ekolü (Durukan 2013) olarak adlandırılan grubuna dahil olan Otto Kade, o döneme kadar dilbilimin bir alt disiplini olan çeviri için "Translation" kavramını kullanmış ve dilsel yapıların çözümlenmesi olarak açıklamıştır. Translasyon etkinliğinin (Ersoy, 2012) asıl amacı, kaynak metnin içeriğinin bozulmadan erek metne aktarılması olmalıdır. Bu anlamda, çevirinin iletişim ortamında çok önemli olduğu görülmektedir. Kade'ye göre; çeviri etkinliğinde çok önemli olan iletişim ortamının amacı;

İletişim ortamı, erek metin ve kaynak metin arasındaki içerik örtüşme derecesini belirlemektedir. İletişimin amacı, translasyon etkinliğinin en önemli belirleyen durumundadır. İletişimin amacının belirleyeni ise erek kitledir (Akt: Ersoy, 2012: 75).

İletişim ortamında oluşması beklenen bilgi alışverişinin yapıldığı koşullarda, süreçte ve muhtevasına göre, eş değeri sağlanması beklenmektedir. Çeviri etkinliği, bir iletiyi gönderici ile alımlayıcı arasında aktarım olgusudur. İletişim esnasında kodlanan ileti, alımlama esnasında çözümlenme sürecine girmektedir. Çevirmen de iletişim ortamında gönderici ile alıcı arasında bulunmaktadır. Göndericiden alıcıya aktarılması gereken bilginin değiştirilmeden aktarılması çevirmenin amacı olmalıdır. Kade'ye göre iki dilli iletişimin gerçekleşmesi şu şekilde olmaktadır;

Çevirmen sadece "kodları uyarlayan" kişi değil, aynı zamanda KD (Kaynak Dil), iletisinin alımlayıcısı (A) ve daha sonra anlama esnasında erek dil alımlayıcısı (A) tarafından yeniden çözümlenecek olan aynı ED (Erek Dil) iletisinin göndericisidir (G). Değiştirilmeden aktarılması gereken bilgi burada odak noktasıdır. Bu, diller arası aktarımda code-switching ile gerçekleşmektedir ve "eşdeğerliliğin" oluşması öngörülmektedir. Eideğerlik, bilginin çeviride korunacağına ilişkin bir güvence olarak kabul edilmektedir. Bu anlayış, Almanca çeviribilime oldukça güçlü bir biçimde yerleşmiştir (Stolze, 2013: 61).

İletişim ortamında kaynak dil ile erek dil arasında birebir eşleştirme ve ilişki kurulması gerekliliği söz konusudur. Bu bağlamda Kade'nin kültürel odaklı kuramsal yaklaşımı çeviri etkinliğinin amacıyla örtüşmektedir. Ancak her çeviri etkinliğinde iletişim

sürecinin birebir olması beklenmemektedir. Çünkü çeviri sürecinde” İdio Kültür” gerçeği unutulmamalıdır. Her “İdio Kültür” birbirinden farklı olmak zorundadır. Bu farklılık özneliği de beraberinde getirmektedir.

Kade'nin “İdio-Kültür” yaklaşımına göre; çeviri etkinliği her alanda bir tür iletişimde oluşmaktadır. Bu süreçte aktif iletişim ve iletişimin tarafları vardır. Kade iletişim esnasında öznel etkenlerin çeviri olgusunun dışında kalması gerektiğini söylemektedir. Kade'nin bu düşüncesi tam olarak mümkün görünmemektedir. Kendisine göre, bir idio-kültür gerçekliği söz konusudur. İdio-Kültürün her biri birbirinden bağımsız olarak gerçekleştiği için öznellikten arınması olası değildir. Kade'nin kuramsal yaklaşımında, her ne kadar dillerin bir iletişim aracı olduğu düşüncesi çeviri etkinliğinin uygulama sürecinde örtüşse bile, birçok çeviri türünde uygun düşmemektedir. Bunun nedenini Ersoy şu şekilde açıklamaktadır;

Tercüme etkinliğinde içerik korunarak tercüme ürünü üretilmediği takdirde yapılan tercümede metninden anlam çıkarmak mümkün olmaz. Zaten tercüme etkinliğinin o hızlı akan sürecinde, tercümanın içeriğe odaklanıp, içeriği erek dile aktarmaktan başka sansı ve zamanı bulunmamaktadır (Ersoy, 2012: 76).

Kade'nin “İdio Kültür” yaklaşımında gerçek iletişim ortamı büyük rol oynamaktadır. İletişim ortamının gerçeklik durumu kaynak metin ile erek metnin etkin şekilde örtüşmesini sağlamaktadır. Kurgulanmayan gerçek iletişim ortamı çevirmenin de erek metni oluşturmasına yardımcı olmaktadır. Bu anlamda erek kitlenin beklentileri de karşılanmış olmaktadır. Bu da tam anlamıyla Kade'nin (akt: Ersoy, 2012:76) belirttiği iletişim koşullarına birçok yönüyle benzemektedir.

2.2. Çeviri ve Kültürel Öğelerin Önemi

Çevirinin bağımsız bir bilim dalı olma süreci oldukça uzun sürmüştür. Bunun en büyük nedeni, dilsel uzlaşma aracı olan çevirinin tüm sorunlarının diller üzerinden çözümlenmeye çalışılmasıdır. Çoğu dil kuramcılarının bu soruna yaklaşımı, yine dil düzeyinde çözüm boyutunda kalmış ve çevirinin ayrı bir bilimsel disiplin olmasına katkı sağlamamıştır. Dilbilimin bir alt disiplini olan çevirinin, yapısalcı yaklaşımın öncüsü F. Saussure ile birlikte, dilsel anlamlardan hareket edilmesi sonucu diğer bilimsel disiplinlerle ilişki kurması söz konusu olmuştur. Bu bağlamda dilsel göstergeler, kültür

ortamında anlam bulması, çeviri açısından bir dönüm noktasıdır. Çeviri, işte tam bu noktada dilbilimden kopmaya başlamış ve çevirinin kültürler arasında olması yönünde çalışmalar başlamıştır. Bu çalışmalara, Gideon Toury'nin betimleyici çeviri kuramı ve Even Zohar'ın çoğul dizge kuramı büyük katkı sağlarken; çeviri de ayrı bağımsız bir disiplin haline gelmiştir.

İnsan dünyada var olduğundan beri, devamlı olarak nesilden nesle aktarılan yaşamsal deneyimlerle toplumsal varlığını sürdürmüştür. Bu deneyimler, diğer canlılardan ayıran akılla yoğrulmuştur. Akıl, kültürel öğelerin oluşmasında insanın en büyük silahı olmuştur. Bu anlamda insan kültürel öğelerle bir toplumsal varlık olabilmıştır. Ayrıca kültür insanların birbirleri, ait olduğu toplum içerisinde ve yaşadığı çevre ile ilişkileri sonucu oluşan bilinçli yaşamsal birikimlerdir. Bu birikimler, kültürel öğeler aracılığı ile doğru simgelerle gelecek kuşaklara aktarılmasına katkı sağlayacaktır. Kültürün alt öğeleri olan dil, din, tarih, sanat ve gelenek görenekler, toplumların kültürel değer yargılarını canlı tutmaktadır. Kültürler kendilerini tarihi süreç içerisinde dilsel, dinsel ve sanatsal simgelerle ifade etme olanağı bulmaktadır.

Kültürün ana ögesi dildir. Dil olgusu tüm kültürel öğelerin taşıyıcısıdır. Kültürler arası yaşanan sıkı ilişkiler Arı'nın söylemiyle "Çevirinin Kültürel Bir Süreç" olarak önem kazanmaya başladığını göstermektedir. Vermeer'in (1990) "Çeviri Sadece Çeviri Değildir" düşüncesinden hareketle; çeviri olgusu kültürler arasında hem iletişim hem etkileşim bağlamında önemli bir rol üstlenmiştir. Çeviri alanında kültürel norm odaklı yaklaşımların temelinde de çeviri, kültürel öğeleri canlı tutma ve yaşatma konusunda anahtar konumundadır.

2.3. Kültürlerarası İletişim ve Çokkültürlülük

Çeviri, paradigma değişimi ile artık dilsel aktarımın yerine "kültürlerarası" bir aktarım rolünü üstlenmiştir. Hızlı teknolojik gelişmelerle birlikte iletişimin çok önemli konuma geldiği bu çağda, çeviri etkinliğinin artık kültürel ürünlerin sunulduğu alan olduğu söylenebilir. Bu bağlamda çeviriyi bir kültürel etkinlik olarak betimlemek mümkün hale gelmektedir. Çeviri kültür odaklı araştırmaların ışığında irdelendiğinde, kültürün kendi geçmiş ürünlerinin ortaya çıkarılmasında ve farklı kültürel olguların aktarımında merkezi bir rol oynamaktadır. Kültürlerarası iletişimin çeviri aracılığı ile

gerçekleştirilmesi kültürlerarası alışverişi de ön plana çıkarmıştır. Çevirinin kültürel boyutta üstlendiği bu rol ile ilgili Wolf'un düşüncesi şöyledir:

Bilindiği üzere çeviribilimde yaşanan kültürel dönemeç paradigma değişimine neden olmuş ve böylece çeviribilimin konusu "kültürler arası" iletişim noktasına konuşlanmıştır. Araştırma alanları genişlemiş ve başlangıçta basit bir olgunun kültürel yönleriyle "aktarım" sorunları ön plana çıkarken, daha sonraları söylem düzeyine ulaşmış ve kültür araştırmalarındaki yeni yaklaşımlarla yeniden şekillenmiştir (Akt: Karaca, 2011:352).

Toplumlar, değişim içerisinde olmalarına rağmen, yaşam deneyimleri olan kültürel öğelerini koruyup geliştirmektedirler. Hiçbir toplumun homojen bir yapı içerisinde olamayacağı düşüncesinden hareketle; toplumlar arası interaktif bir iletişim ortamı oluşmaktadır. Kültürel çeşitlilik anlamını içeren çokkültürlülükte, eşitlik ve birlikte yaşamak bağlamında iletişimi gerektirmektedir. Farklı kültürlerin bir arada olması ve uyum içerisinde bulunması çokkültürlülüğün temelini oluşturmaktadır. Bu anlamda çokkültürlülük:

"Çokkültürlülük", düşünce olarak, farklı kimliklerin, kültürlerin, etnilerin ve azınlıkların kamusal görünürlüklerinin sağlanmasını içermektedir. Bunun yanı sıra çokkültürlülük, "ötekileştirilen", azınlık konumuna indirgenen etnilerin ve grupların nasıl ötekileştirildiklerinin toplumsal ve düşünsel arka planının açıklanmasına teorik açılımlar sunmuştur (Yanık, 2013:102).

Çokkültürlülüğün oluşumunda özellikle göç olgusunun rolü büyüktür. Uluslarötesi göçlerin gerçekleştiği ülkeler (Kanada, Avusturalya ve birçok Avrupa Birliği ülkeleri) çokkültürlülüğün şekillendiği ve tartışıldığı ülkelerdir. Bunun yanında çokkültürlü toplumların oluşmasının nedenlerinden biri de küreselleşmedir. Sermaye ve iletişim alanındaki uluslararası hareketlilik, dünyaya yeni bir göçmen anlayışını getirmiştir. Bu yeni göçmen yaklaşımı, kültürlerin yakınlaşmasını ve farklılıkların bir arada yaşamasını öne çıkarmaktadır. İşte bu bağlamda kültürler arası iletişimin sağlanması ve farklılıklara hoşgörü ile bakılmasına aracı olacak çeviri olgusuna ihtiyaç vardır. Toplumların kültürel deneyimleri ile sosyal yaşam pratikleri birbirinden ayrılamaz bir bütündür. Bu toplumların yaşantıları belirlemekte ve buldukları yerde sürdürmek istemektedirler. Bunun nedenini anlayabilmek için, kültürler arası iletişimi sağlayacak aracı kurum olan "çeviri" gereklidir. Bir sosyal ve kültürel uyum aracı olan çeviri çokkültürlülükle

ayrılmaz bütündür. Eruz (2010:13) çevirinin çok kültürlülükle iç içe gelişen bir çizgi izlediğini söylemekte ve yine Eruz (2010:9) çeviriyi, ancak çok kültürlülük devreye girince var olabilecek bir olgu olarak tanımlamaktadır Bu düşünceden hareketle; kültürlerarası iletişimin çeviri olgusuyla birlikte hayat bulduğunu ve çokkültürlü yapıya da barış içerisinde yaşama olanağı sunduğu söylenebilir.

2.3.1. Çokkültürlülük ve Göç İlişkisi

Göç hareketliliği, çok kültürlü toplumların oluşmasının en büyük nedenlerinden biridir. Çeşitli nedenlerden (savaş, ekonomik, etnik çatışma vs) kaynaklanan göç olgusu farklı kültürleri bir araya getirmekle kalmamakta, bunların bir arada bulunmasını zorunlu hale getirmektedir. Farklı kültürlerin bir arada olması birçok sorunun kaynağı olsa da, kültürlerin uyumlu olarak varlıklarını sürdürebilmeleri açısından göç sürecinde iyi bir yönetim gerekmektedir. Bu yönde sergilenecek tüm çabalara rağmen, yine de farklı kültürlerin birlikteliği sürecinde sorunlar olacaktır. Tunç bu konuda şöyle düşünmektedir:

Nedenlerinin ne olduğuna bakılmaksızın göç, farklı kültürlerin karşılaşmasına neden olmakta ve farklı kültürlere sahip insanların bir arada yaşamlarını sürdürme zorunluluğunu doğurmaktadır. Bu zorunluluk her ne kadar uyum içinde yönetilmeye çalışılmış olsa da bazı sorunların çıkması muhtemeldir. Bu sorunlar özellikle kültürlerarası iletişimin önündeki engeller olarak karşımıza çıkmaktadır (Tunç 2015: 35).

Dünyada bugün çok kültürlü yapıya sahip olan (Kanada, Avustralya, İsviçre gibi) ve çok kültürlü olma yolunda siyasi kararlar alan birçok devlet bulunmaktadır. Farklı kültürleri olan toplumların aynı sınırlar içerisinde ortak amaçlar çerçevesinde yaşamak ve bir arada olmaları bir kazanım olarak görülmektedir. Farklı olan toplumlara yaşama sansı tanıyan çok kültürlü yapı, aynı zamanda bireysel anlamda da kültürel farklılıkların beraberinde getirdiği yaşam seçeneklerini sunmaktadır.

Bu nedenle, göç olgusunun birey, aile, ülke ve toplum üzerinde oluşturduğu etkilerin bilinerek iyi yönetilmesi, göçün sosyo-kültürel, ekonomik, politik, nüfus ve dinsel öğeler üzerindeki etkilerinin analiz edilebilmesi açısından önem arz etmektedir. Örneğin; Göç hareketleri ister gönüllü ister zorunlu olsun göç edilen ülkedeki iş gücü piyasası üzerinde yoğun bir baskı oluşturarak bazı ekonomik sorunlara neden olmaktadır. Ayrıca göç etmeye zorlanan bireylerin, göç edilen ülkedeki kamusal

hizmetlerden faydalanamama durumu da ortaya çıkabilmektedir. Yabancı bireyler, göç edilen ülkenin dilini öğrenmede, kendilerine yabancı olan bir kültüre uyum sağlamada ve yaşamsal alışkanlıklarından farklı olan yabancı yaşam koşullarına alışmada güçlüklerle karşılaşabilmektedir. Kültürel farklılıklardan kaynaklanan uyum sorunları, iletişim engelleri ve bu engelleri aşma yolları bugün göç alan pek çok toplumun öncelikli konularından birini oluşturmaktadır. Uluslararası göç olgusunun evrensel olarak ortaya çıkardığı en önemli sorunların başında farklı kültürlerden gelen insanların bir arada yaşamaları, farklılıklarla baş etmeleri ve iletişim engellerini aşma konusu gelmektedir (Tunç, 2015: 35). Göçmenlerin gittikleri yerde iki temel ihtiyaçları olduğunu söylemek yanlış olmaz; birincisi bir iş sahibi olmak, ikincisi kültürel yönden kabul görme (Yılmaz, 2014: 1696). Bu kabul görme ilk önce onların toplumdaki varlıklarının tanınması, yaşadıkları sorunlara yönelmemizle başlar. Kültürler arası iletişim bu bağlamda üzerinde durulması gereken en önemli konulardan birisidir.

2.3.2. Düzensiz Göç ve Göçmen Tanımı

Günümüzde milyonlarca insan gerek bireysel gerekse toplu şekilde buldukları toprakları terk etmekte, başka yerlere gitmekte ve oralara yerleşmeye çalışmaktadırlar. İnsanların yer değiştirmelerinin nedeni ne olursa olsun (savaş, ekonomik kaygı vs) hem göç edilen ülkenin toplumunun hem de göç eden toplumun nüfus yapısını değiştirmekte ve toplumların yapısı bu göç olgusundan etkilenmektedir. Toplumların yapılarını her alanda etkileyen “Göçün Tanımı” Birleşmiş Milletler Topluluğu’nun literatüründe aşağıdaki gibi yapılmaktadır:

Göç, “bir kişinin veya bir grup insanın uluslararası bir sınırı geçerek veya bir devlet içinde bir yerden başka bir yere gitmesi” olarak tanımlanmakta ve süresi, yapısı ve nedenine bakılmaksızın insanların yer değiştirmesi sonucunu doğuran nüfus hareketleri bu kapsama dâhil edilmektedir. Söz konusu yer değiştirme hareketleri gönüllü ya da zorunlu sebeplerle gerçekleşebilmektedir. Silahlı çatışmalar, doğal afetler, siyasal veya ekonomik sebeplerle milyonlarca insan doğup büyüdüğü toprakları terk etmektedir (BM Küresel Göç İstatistikleri, (<http://esa.un.org>)).

Toplumsal ve bireysel ülkeler arası yer değiştirmeler, her zaman uluslararası antlaşmalarla düzenlendiği gibi yasal yollardan olmamaktadır. Özellikle savaş ve etnik çatışmalar nedeniyle günümüzde de yaşanan kitlesel göçlerde, çoğu zaman yabancı

ülkelere yasal olmayan şekilde göçler gerçekleşmektedir. Bunun dışında, yasal yollardan çeşitli amaçlarla gelmiş ve yasal anlamda bulunduğu ülkede kalma hakkını kaybetmiş kimseler de vardır. İşte bu kimseler “Düzensiz Göçmen” olarak adlandırılmaktadır. Düzensiz Göçmen Tanımı aşağıdaki şekilde yapılmıştır:

“Düzensiz Göçmen”, geldiği ülkede kalmak için yasal hakkı bulunmayan kişiler için kullanılır. Ancak bu, tüm düzensiz göçmenlerin buldukları ülkede resmi olmayan bir şekilde veya belgeleri olmadan kaldıkları anlamına gelmemektedir. Örneğin, bir ülkeye çalışmak amacıyla insan tacirleri tarafından getirilen kişilere genellikle kaçakçılar tarafından sahte belgeler sağlanmaktadır. Bir göçmenin statüsü birkaç şekilde düzensiz hale gelebilir. Bu bazen dikkatsizlik nedeniyle yaşanabilirken; bazen keyfi ve adil olmayan nedenlerle de bir kişi düzensiz göçmen durumuna düşebilir. Tek bir yolculuk sırasında dahi, bir göçmen, hükümetlerin yürüttüğü politikalara veya vize düzenlemelerine göre düzensiz göçmen statüsüne girip çıkabilmektedir. Belgesiz göçmen terimi ise bir ülkeye yasal yollarla giriş yapmak veya o ülkede kalmak için gerekli belgelerden yoksun kişiler için kullanılır” (<http://www.amnesty.org.tr>).

Düzensiz göçmen terimi, geldiği ülkede kalmak için yasal hakkı bulunmayan kişiler için kullanılır. Ancak bu, tüm düzensiz göçmenlerin buldukları ülkede resmi olmayan bir şekilde veya belgeleri olmadan kaldıkları anlamına gelmemektedir. Örneğin, bir ülkeye çalışmak amacıyla insan tacirleri tarafından getirilen kişilere genellikle kaçakçılar tarafından sahte belgeler sağlanmaktadır. Bir göçmenin statüsü birkaç şekilde düzensiz hale gelebilir. Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) "Buldukları ülkelere yasal izne sahip olmadan giren ve çalışan kişiler yasadışı, gizli, kağıtsız ya da düzensiz olarak damgalanmaktadır. ‘Yasa dışı göçmenler’ ifadesinin, normatif bazı çağrışımları, yan anlamları vardır ve bir suçun işlendiği fikrini taşımaktadır." demektedir. (ILO, Küresel Ekonomide Göçmen İşçilere Adil Muamele (Towards a Fair Deal for Migrant Workers in the Global Economy)).

2.3.3. Dünyada Düzensiz Göç

Dünyada yaşanan göçlerin oldukça farklı nedenleri vardır. Bunların nedenleri genelde; aşırı nüfus artışları, ekonomik koşullar, olumsuz sosyal çevre, savaş ve siyasi baskılar şeklinde bilinmektedir. Ancak son yüzyılda dünyada yaşanan hızlı teknolojik gelişmelerin insanlığa sunduğu hızlı iletişim ve ulaşım olanakları ile birlikte her alanda oluşan küreselleşme de göç nedenlerinin en önemlisi haline gelmiştir. Ekonomik, siyasi

ve kültürel kalkınmışlık, farklılıklar, uluslararası alanda göçlerin boyutunu arttırmaktadır. Son yüzyılda ülkeler arası yaşanan göçlerin temelinde yatan sorunlardan bazıları; sömürgeciliğin sonlanması, savaş ve çatışma ortamlarından kaçış, doğu bloku ülkelerinde yaşanan rejim değişiklikleri, baskıcı rejimlerden kaçış (örneğin; Bulgaristan'dan Türkiye'ye 1989 yılında gelenler gibi) şeklinde gündeme gelmektedir. Ekonomik nedenlere bağlı göçler özellikle zengin ve fakir ülkeler arasında gerçekleşmektedir. Bu anlamda "Avrupa-Akdeniz Bölgesinde Göç ve İşbirliği Raporunda" şöyle denmektedir:

Ekonomilerin uluslararası piyasalara açılması ve uluslararası rekabet genellikle göçü etkileyebilir. Tipik olarak, göç olgusu daha açık bir uluslararası sistem içerisinde kolaylaştırılmıştır. Daha zengin ülkeler işgücü için daha fakir ülkelere bakabilmektedir. Bunun sonucu olarak, en fazla gelişmiş Avrupa ülkeleri, özellikle de Kuzey Avrupa ülkeleri, 2. Dünya savaşından sonra ciddi oranlarda göç almış ve azınlıklar ülke nüfuslarının %10'na çıkmıştır (www.Eesc.europa.eu).

Bugün göç sorunu dendiğinde akla sosyal ve siyasi değişimlerin sık yaşandığı Ortadoğu ve Afrika ülkeleri gelmektedir. Arap Bahar'ı ile başlayan sivil çatışmalar, iç savaşlar ve diktatörlüklere karşı mücadele edemeyerek başlayan göç dalgası, dünyada kitlesel nüfus hareketlerine dönüşmüştür. Jeopolitik olarak az uzaklıktaki ülkelere başlayan belgesiz göç, bölgeye yakın ülkeleri oldukça etkilemiştir (Türkiye, Lübnan, Mısır gibi). Dünyada göç olgusu konusunda etmenlerin başında siyasi nedenler gelmektedir. Bu anlamda göçle ilgili şu bilgi verilmektedir:

Göç olgusunun diğer bir boyutu da siyasaldır. Hala dünyanın birçok ülkesinde diktatörlükler hüküm sürmektedir. Bu baskıcı rejimlerin yanı sıra birçok ülkede dini, etnik sorunlar ve buna bağlı olarak baskı gören kesimler mevcuttur. Siyasal, dini, etnik ve baskılar yüzünden göçe zorlananların da sayısı hiç de küçümsenecek düzeyde değildir (www.gazeteduvar.com.tr).

Çoğu göçmen için daha sonra bu ülkeler ekonomik kalkınmışlığı yüksek ülkeler gidiş için geçiş ülkelerine dönüşmüştür. Özellikle 2011'de Suriye'de başlayan iç savaşla birlikte göç yollarında yaşanan dramatik olaylarla tüm dünya ülkelerinin dikkatini çeken yüzyılın kavimler göçü, uluslararası büyük bir sorun haline gelmiştir. Ülkeler arasında çeşitli göç yönetim politikaları konusunda anlaşılmış olsa da (Avrupa Birliği ile Türkiye

arasında 8 Mart 2016 tarihinde yapılan anlaşma”www.dünyagazetesi.com”) henüz etkin bir göç politikası oluşturulmamıştır.

2.3.4. Türkiye’de Düzensiz Göç

Türkiye, bulunduğu coğrafya itibarıyla, farklı medeniyetlerin kurulduğu ve dünyada çok kültürlülüğün merkezi sayılabilecek “Anadolu” toprakları üzerinde bulunmaktadır. Türkiye, tarih boyunca coğrafi ve stratejik konumu gereği çeşitli nedenlerden ötürü bazen batıdan bazen doğudan gelen kitlesel göç hareketlerine sahne olmuştur. Zaman zaman göçmenlerin son durakları olmuş ve onlara ev sahipliği yapmıştır. Bugün ise halen, sadece Türkiye’de değil dünyanın çoğu ülkesinin sorunu olan kitlesel düzensiz göçler yaşanmaktadır.

Hem çevre ülkelere göre gelişmişliği hem de coğrafi konumu açısından Türkiye, yasadışı göç olaylarında transit olarak geçiş yolu ve kalmak için hedef ülke olarak ön plana çıkmaktadır. Bilindiği gibi; Körfez Krizi nedeniyle 1991 yılında SSCB’nin dağılmasından sonra ve son olarak 2011 yılı bahar aylarından bu yana Suriye’deki iç savaş nedeniyle binlerce kişi ülkelerini terk ederek Türkiye’ye “Düzensiz Göçmen” statüsünde yasal olmayan yollardan gelmişlerdir. Düzensiz Göçmenler Türkiye üzerinden ekonomik kalkınmışlık seviyesi yüksek olduğunu düşündükleri Avrupa Birliği ülkelerine yönelmiştir. Türkiye göç alan ülke olmanın yanında transit göç ülkesi konumuna girmiştir. Yabancı bir ülkede “Düzensiz Göçmen” durumuna düşmek kısaca; yasal olmayan yollardan yabancı ülke topraklarına izinsiz giriş yapmak, uluslararası antlaşmalar dışında yabancı ülkeye giriş koşullarını yok saymak, çığnemek veya normal yasal giriş yaptıktan sonra o ülkede kalış süresini yani vize süresini geçirmek anlamına gelmektedir. Bu anlamda Uluslararası Göç Örgütü tarafından Türkiye’de yayımlanan İçduygu, A. ve Aksel, D.B.’nin hazırlamış oldukları “Türkiye’de Düzensiz Göç” araştırmasında Düzensiz Göçmen Modelleri aşağıdaki şekillerde oluşturulmuştur.

2.3.4.1. Transit Göçmenler

Transit göçmenler, başka bir ülkeye, genellikle daha gelişmiş bir ülkeye ve çoğunlukla AB (Avrupa Birliği) ülkelerine seyahatleri sırasında Türkiye topraklarını kullanan kişilerdir. Yakalanan kişilere ilişkin eldeki istatistikler, göç güzergâhları hakkında fazla bilgi sağlamamaktadır. Batı ülkelerine, yakalanmadan hızlı bir şekilde geçiş için, farklı

ve en kolay noktaları seçmektedirler. Bazen bu tercihleri dramatik olan sonuçları da beraberinde getirmektedir. Türkiye üzerinden ne kadar “Düzensiz Göçmenin” transit olarak batıya geçtiğini sayısal olarak kesin belirlemek oldukça zor olacaktır. Ancak İl Göç İdare Müdürlüklerinin kayıt altına aldıkları, yakalanan kimselerin menşe ülkelerine dayalı olarak, transit göçün hacmini tahmin etmek mümkün olabilir.

2.3.4.2. Döngüsel Göçmenler

Döngüsel (ya da dairesel) ve çalışma amaçlı göç ile ekonomik imkânlar arayışıyla Türkiye’ye çok defa seyahat eden kişilerin hareketlilikleri kast edilmektedir. Bu göçmenlerin çoğu Türkiye’ye yasal yollarla girmelerine rağmen, ya kalış koşullarını ihlal etmeleri ya da vize sürelerini aşmaları nedeniyle düzensiz bir göç tipi olarak değerlendirilebilir. Bu model altında iki grup sınıflandırılabilir:

- a) Döngüsel ticaret, bavul ticareti, ticaret turizmi ve alışveriş turizmini içeren döngüsel göç ile;
- b) Göçmenlerin hizmetçi, seks işçisi, inşaat işçisi, tarım işçisi ya da sağlığa zararlı koşullar altında az maaşlı çalışan işçiler olarak kaçak bir şekilde istihdam edildikleri kayıt dışı iş piyasası için yapılan göçtür.

Düzensiz dairesel göçmen hareketleri, çoğu kez eski Sovyetler Birliği’nin vatandaşlarının 1990’lı yıllarda yaptıkları eylemlerde görülmekteydi.

2.3.4.3. Sığınmacı ve Mülteci Hareketleri

Çoğu sığınmacı ve mülteci, mülteci statüsü alana ve üçüncü bir ülkeye yerleştirilene dek, devlet tarafından sağlanan geçici koruma kapsamında Türkiye’de geçici olarak kalabilir. Sığınmacıların konumu, düzensiz göçmenlerin konumundan çok farklı olsa da, sığınmanın niteliği ve modelleri çoğu zaman düzensiz göçle bağlantılıdır. Örneğin; her iki grup da sıklıkla kaçakçılarla ya da tacirlerle birlikte düzensiz sınır geçişlerine iştirak ederler ve bu aşamadaki çeşitli göçmen gruplarının statüsü henüz belirlenmemektedir.

Türkiye, Mültecilerin Hukuki Durumuna Dair Cenevre Sözleşmesi’ni 1961 tarihinde onayladı. 1967 yılında Mültecilerin Hukuki Statüsüne Dair Protokol’ü de onayladı. Ancak Cenevre Sözleşmesi ile düzenlenen coğrafi sınırlama ilkesini sürdürmeyi seçti. Yani buna göre;

Türkiye, Avrupa dışından gelenleri mülteci olarak kabul etmiyor. Avrupa dışından gelenlerin üçüncü ülkeye yerleştirilinceye kadar, şartlı mülteci statüsünde geçici olarak Türkiye’de kalmasına izin verilmektedir (http://www.ombudsman.gov.tr).

Türkiye’de bu kavramlar 2014 tarihli, 6458 sayılı YUKK (Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu) ile düzenlendiği şekliyle; “Uluslararası koruma arayan yabancılar Türkiye’ye adım attığında mülteci veya şartlı mülteci statülerini almak için başvurabilmektedir”. Bu kişilerin statüsü verilene kadar kendilerine “uluslararası koruma başvuru sahibi” denilmektedir. Türkiye hukuk sisteminde sığınmacı kavramı yoktur. 2011 yılından beri Suriye’de yaşanan iç savaştan kaçan ve Düzensiz Göçmen statüsünde değerlendirilen Suriyeliler, Türkiye’de “geçici koruma” altında bulunmaktalar. Türkiye’deki Suriyeliler “geçici koruma” statüsünde. Geçici koruma, ülkesinden ayrılmaya zorlanmış, ayrıldığı ülkeye geri dönemeyen, acil ve geçici koruma bulmak amacıyla kitlesel olarak ülke sınırlarına gelen veya sınırları geçen ve haklarında bireysel olarak uluslararası koruma statüsü belirleme işlemi yapılamayan yabancılara sağlanan korumayı ifade etmektedir.

6458 sayılı kanun kapsamında yayınlanan Geçici Koruma Yönetmeliğine göre; Suriye’den Türkiye’ye gelen yaklaşık 2 milyon kayıtlı kişinin statüsü “Geçici Korumadır ve bireysel prosedür olan şartlı mülteci statüsü için başvuru yapamazlar (http://www.resmigazete.gov.tr).

TUİK verilerine göre 2016 yılı itibarıyla Türkiye’de 3.5 milyon civarında Suriyeli Düzensiz Göçmen bulunmaktadır. Suriyeli Düzensiz Göçmenlerin “Geçici Koruma” kanununa tabi olmaları nedeniyle, Türkiye’de buldukları süre içerisinde tüm giderlerinin AFAD üzerinde karşılanacağı bildirilmiştir.

Batı ülkelerine geçiş esnasında Türk Güvenlik Güçleri tarafından yakalanan “Düzensiz Göçmenler” önce kendileri için inşa edilmiş, İl Göç İdaresi Müdürlüğü (IGİM) sorumluluğu altındaki Göçmen Misafirhanesi’nde belli bir süre için tutulmaktadır. Bu süreç içerisinde her biri ile kayıt altına alınmak üzere mülakat yapılmaktadır. Bu süreçte kendilerine bazı sivil toplum örgütleri de (ASAM gibi) yardım etmektedir. Savaş nedeniyle ülkelerini terk ettikleri için, uluslararası antlaşmalar gereği sınır dışı edilemedikleri için, kendilerine geçici bir kimlik verilerek Türkiye’de istedikleri şehirlere kalmaları için gönderilmektedir.

2.3.5. Edirne’de Düzensiz Göç

Edirne, Türkiye’nin coğrafik açıdan ayrılmış yedi bölgesinden biri olan Marmara Bölgesi’nin Trakya kısmında yer alır. Güney’inde bulunan Keşan ve Enez ilçeleri, Ege denizi ile çevrilidir. Avrupa Birliği üyesi olan iki ülkeden biri olan Bulgaristan kuzeyinde, diğeri Yunanistan ise batısında bulunmaktadır. Edirne ve Kırklareli dahil olmak üzere Türkiye’nin Bulgaristan ile sınırı yaklaşık 88 km. uzunluğundadır. Bu sınır Meriç Irmağına kadar devam etmektedir. Burada Türkiye, Yunanistan ve Bulgaristan sınırları ile birleşmektedir. Bu hat, karadan batı ülkelerine geçmek isteyen Düzensiz Göçmenler tarafından üç ülkenin almış oldukları sıkı önlemlere kadar kullanılmıştır. Diğeri taraftan Meriç Nehri Edirne’nin Yunanistan sınırını oluşturmaktadır. Meriç Nehri’nin doğu yakası Edirne, batı yakası Yunanistan’dır. Burada Edirne-Yunanistan sınırının uzunluğu 204 km’dir. Bu sınır, Ege Deniz’ine kıyısı olan Enez ilçesinde sona ermektedir. Yunanistan’a geçmek isteyen “Düzensiz Göçmenler” bu hattı da kullanmışlar ve zaman zaman üzücü olaylar da yaşanmıştır. Yine Edirne ilinin denize sınırı olan güney ilçelerinden sınırı geçip Yunanistan’a gitmek isteyen “Düzensiz Göçmenler” kısa mesafe olan bu deniz yolunu da kullanmaktadırlar.

Edirne çok eski bir yerleşim alanı olmakla birlikte, bir dönem Osmanlı İmparatorluğu’na başkent olmuş, çok kültürlülüğün halen hüküm sürdüğü bir şehirdir. Edirne bugün, Türkiye Cumhuriyeti’nin bir sınır kenti olarak Avrupa’ya açılan penceresi ve iki Avrupa Birliği üyesi olan Yunanistan ve Bulgaristan’a sınırı olan tek ilidir. Bu açıdan Edirne; Türkiye’yi Avrupa Birliği ülkelerine özellikle karayolundan transit geçmek isteyen “Düzensiz Göçmen” durumunda olan kişilerin kullanabilecekleri bir coğrafi konumdadır. Edirne’nin İstanbul’a yakın olması ve hedeflerine ulaşmak için daha az çaba gerektiren bu yol, “Düzensiz Göçmenler” tarafından çok tercih etmektedirler.

Edirne iline ulaşım, Türkiye’nin Avrupa’ya karadan açılan kapısı konumunda olduğu için oldukça kolaydır. Edirne D-100 devlet yolu (eski E-5), gerekse TEM otoyolu üzerinden İstanbul’a ve dolayısıyla Anadolu’ya bağlanmaktadır. Diğeri taraftan Edirne D-550 devlet yolu ile Çanakkale üzerinden Ege Bölgesi’ne bağlanan karayolu üzerindedir. Edirne ili, İstanbul ve Anadolu ile düzenli bir ulaşımına sahiptir.

Edirne ilinden Pazarkule ve İpsala Sınır Kapıları ile karayolundan Yunanistan'a; Kapıkule ve Hamzabeyli Sınır Kapıları ile de Bulgaristan'a ulaşım sağlanmaktadır. Bunun dışında Edirne, Kapıkule Sınır Kapısından Bulgaristan ve Avrupa'ya sadece karayoluyla değil demiryolu ile de bağlı olan Türkiye'nin tek ilidir.

Edirne, gerek bulunduğu jeopolitik konumu açısından gerekse ulaşım kolaylığı açısından Batı ülkelerine geçiş için Düzensiz Göçmenler tarafından oldukça tercih edilen bir şehirdir. Düzensiz Göçmenler, bu il topraklarını kullanarak yasal olmayan yollardan gitmek istedikleri batı ülkelerine geçiş yapmayı denemektedirler.

Edirne ile ilgili bilgiler <http://www.cografya.gen.tr/> internet adresinden alınmış ve metin içerisinde aktarılmıştır.

2.4. Çokkültürlü Topumlarda Çevirmenlik Hizmetleri

Çeviri, gerçekleştiği dil ortamından dilin taşıyıcısı olduğu ve her topluma özgü ortak özelliklerini yansıtan kültürel olgulara yönelmesi, çeviri araştırmalarının boyutlarının da değişmesine neden olmuştur. Bu anlamda çeviribilim kuramcıları, çeviri olgusunu kültürel odaklı incelemeye başlamışlardır. Çeviri, sadece farklı diller arasında bir aktarım aracı değil, kültürler arası da bir uzlaşma aracıdır. Kültürü yansıtan dilin, farklı dillere aktarımı, tarihsel süreç içerisinde oluşan kültürel birikimlerin de aktarılması demektir. Dil ve kültür arasında bu yakın ilişki, aynı toplum içerisindeki bireyler arasında iletişimi olumlu yönde etkilerken, çeviri aracılığı ile farklı kültüre sahip kimseleri de etkilemektedir. Ancak, toplumların kendi özgünlüklerini kaybetmeden, içinde bulunduğu farklı toplum içerisinde bilgi, inanç ve deneyimlerinin kabul görerek yaşatılmasında kültürel odaklı çeviri büyük rol oynamaktadır. Vatandaş'a (2002) toplumsal uyum politikası anlamına gelen "çokkültürlülük", farklı kültürlerin özgünlüklerini korumasına yardımcı olan esaslara dayanmalıdır. Farklı toplumların kültürel donanımlarına sahip çevirmenlerin sunacakları çeviri hizmetleri, farklı kültürlerin egemen kültür tarafından yok edilmesini önlemektedir.

Çokkültürlülük, göç ve küreselleşme ile birlikte modern toplumların oluşumu, var olan milliyetçilik temeline dayanan yönetim şekline seçenек olarak getirilen soyo- kültürel temellere oturtulan bir değişim olgusudur. Dünyada, çokkültürlülüğün oluşumunda en büyük rol oynayan ekonomik ve siyasi değişimlerdir. Özellikle çokkültürlülüğün en

büyük nedeni olan göç, soyo- kültürel devingenlik bakımından faydaları olmuştur. Göç yoluyla farklı ülkelere gelen kimselerin o ülkeye gelirken kendi kültürlerini de getirmekte ve orada öz kültürlerini yaşamaya başlamaktadırlar. Bu anlamda Köstenci'nin göç ve çokkültürlülük ilişkisi ile ilgili düşüncesi şöyledir:

Çokkültürlü toplumların oluşmasındaki en büyük etkenlerden biri de muhakkaktır ki; toplumlar arası yaşanan göçtür. Bunun sebebi ekonomik, sosyal ya da siyasi olabilir. Ama göç alan da göç eden de göç veren toplumların da kültürlerinin bundan etkilendiği kesindir. Özellikle göç alan ve göç eden toplumların kültürlerinde bir etkileşimin olduğu, bu etkileşimin beraberinde çok kültürlülüğü getirdiği ve bunun sonrasında bir dizi problemin yaşandığı biline bir gerçektir. Zira göç nedeni ile farklı ülkelerin kültürleri karşılaşmakta, kültürlerin uyumu sağlanamadığı durumlarda ise çatışmaktadır (www.kostenci.av.tr).

Çok kültürlülük kavramı, tarihsel süreç içerisinde özellikle II. Dünya savaşında sonra artan uluslararası göçlerle gündeme gelmiştir. Goethe'nin "Weltbürger" (Evrensel Yurttaşlık) kavramı anlayışına uygun olarak, kültürel farklılıklardan ötürü buldukları topluma uyum anlamını taşımaktadır. İlk olarak çokkültürlülük kavramının kullanımı Doytheva'ya göre;

Çokkültürlü ve çokkültürlülük sıfat olarak ilk kez 1941 yılında İngilizcede eski milliyetçilerin bir anlam ifade etmediği, ön yargısız ve bağımsız bireylerden oluşan kozmopolit bir toplumu nitelemek için kullanıldı. Kavram isim olarak, 1970'li yılların başlarında Avustralya ve Kanada'da bu toplumların bir özelliği olan kültürel çeşitliliği teşvik eden devlet politikaları için kullanıldı (Doytheva, 2009:15).

Dolayısıyla göçler nedeniyle sosyal ve kültürel etkileşimlerin olduğu, toplum oluşturulmuştur. Farklı kültürlerin bir arada yaşanmasıyla oluşan "Çokkültürlülüğün" birçok benzer tanımı vardır. Ancak en genel anlamıyla Bağlı ve Özensel "Çokkültürlülüğü" şu şekilde tanımlamaktadırlar:

"Çokkültürlülük", ayrı etnik ve dini grupların birlikte yaşamasını ifade eden bir tasarımın adıdır. Yani bir bakıma din, dil, etnisite, tarih, ülkü ve benzeri farklılıklara birlikte yaşama imkanını ifade etmektedir (Bağlı/Özensel, 2013:46).

Bu anlamda, farklı değerlerin bir arada bulunarak ilişkiler yaşamak zorunda kaldığı mekanda, "çeviri" kültürler arası en büyük yardımcı iletişim aracıdır. Kültürlerin

özgünlüklerini kaybetmeden değişim ve etkileşim içerisinde kalarak temsil edilmesi çevirinin toplumsal işlevi ile mümkündür. “Çeviri” her bir kültüre, diğer kültürlerle olan ilişki biçimlerinde, bulunulan mekanda kamusal hizmetlerin kendilerine eşit şekilde sunulmasına yardımcı olmasını sağlayacaktır. Diğer taraftan da, farklı kültürle bağlı toplulukların, ortak paylaşımların sınırlarını belirleyecek mekanizmaların işlerliği konusunda da “çeviri” sosyal bir rol üstlenmektedir. Her bir toplumun farklı olarak sergiledikleri davranışları olsa da çeviri aracılığıyla iletişim içerisine girebilmektedirler. Bu anlamda Ammann şöyle düşünmektedir:

Çeviri, karmaşık bir davranış biçimidir ve mutlaka belli bir iletişim durumu içerisinde yer almaktadır. Bu iletişim durumu belli bir toplumun bütün üyelerinin belli bir zamanda ve belli bir yerde sergiledikleri tüm davranışları kapsar (Ammann, 2008:41).

Birden çok farklı kültürün bir araya geldiği ve iki veya daha fazla dilin konuşulduğu her yerde çeviri yaşamsal bir önem taşımaktadır. Kültürel çeşitliğin yaşandığı çokkültürlülükle çevirinin ayrılmaz birlikteliği, her ikisinin bulunduğu coğrafya için kültürel bir zenginliktir. Çeviri, kültürel çeşitliliklerin yok olmamasına, farklı kültürel değerlerle daha da zenginleşerek yaşam alanı bulmasına neden olmaktadır. Bu anlamda Eruz şöyle demektedir:

Çeviri olgusu çokkültürlülükle iç içe gelişen bir çizgi izler. Çokkültürlülük olan her yerde bu olgu serpilir, filiz verir ve uygun ortamlarda yer kaplayan küçük ama dolgun yeşil yapraklı bitkiler gibi kendini besleyen toprağı korur (Eruz, 2010: 13).

Toplumlar tarihsel süreç içerisinde edindikleri deneyimlerle bugünkü kültürel değerleri edinmişlerdir. Değerlerin her birinin özgün ve kendiliğinden oluşmuş yasaları vardır. Bir toplumu kendi yasaları ve kendi yaşam koşulları çerçevesinde anlamaya çalışmak, çokkültürlülüğün temelini oluşturmaktadır. Tüm insanlık ortak bir dünyada yaşasa da, her bir toplum birbirinden farklı kültürlerle sahiptir. Kültürel çeşitlilik Montesquieu için, Parekh’in aktarımına göre, şu anlama gelmektedir:

Kültürel çeşitlilik, insan yaşamının yaygın ve kaçınılmaz bir özelliğiydi. Hiçbir toplum benzer değildi. Her birinin farklı gelenekleri, adetleri, tavırları, yasal sistemleri, yapıları ve yönetim biçimleri vardı ve hepsi farklı tutkuları, ahlaki erdemleri, mizaç özelliklerini, mükemmellik biçimlerini ve iyi yaşam anlayışlarını teşvik ediyordu. Benzer gelenek ve yasaları

olduğunda bile, bunların farklı etkileri ve farklı rolleri oluyordu (Parekh, 2002:72).

İşte, burada kültürel çeşitliliğin anlaşılması için çevirmen devreye girmektedir. Çevirmenin, kültürel değerlerin çeşitliliği bağlamında farklı toplumlar arasında uzlaşma görevini yerine getirmesi yaşamsal önem taşımaktadır. Aksi halde kültürler arası çatışmaların kaçınılmaz hale gelme olasılığı yüksek olacaktır. Birbirleriyle yakından ilişki halinde olan kültürlerin farklılıklarının yaşaması, iyi verilecek çevirmenlik hizmetlerine bağlıdır.

2.4.1. Kültürlerarası Köprü Olarak Çevirinin Rolü

Çeviri artık sadece dilbilimsel metin çözümlenmeleri içerisinde değerlendirilmemektedir. Aksine çeviri çalışmaları, kültür ve toplumbilim alanı çerçevesinde biçimlenmeye başlamıştır. G.Toury, Vermeer ve E.Zohar gibi çeviribilim kuramcıları, çeviriyi genel kültürel bağlamda incelemişlerdir. Çünkü, çeviri çalışmaları yapılırken daha çok toplumsal boyuttan hareket edildiği görülmektedir. Kültürlerarası bir aktarım olarak çeviri olgusu ele alındığında, kültürel yapıların nasıl aktarıldığı ve aktarılan kültür içinde nasıl konumlandırıldığı, çokkültürlü toplumlarda, farklı kültürlerle ilişki kurmak için önemli bir rol oynamaktadır. Bu konuda Ammann şöyle söylemektedir:

Çeviriyi iletişimin özel bir şekli olarak tanımlayabiliriz. Buna göre çeviri daima bir iletişim durumu içerisinde yer almakta ve bu durum içerisinde gerçekleşmektedir. Farklı kültürler arasındaki iletişimde ortaya çıkan zorlukları aşmak gerektiğinde çeviriden yararlanır (Ammann, 2008:35).

Genel anlamda çeviri, farklı diller arasında bir aktarım olgusudur. Bunun yanında, farklı kültürler arasında bir köprü görevini yerine getirmektedir. Çeviri, farklı uluslardan kimseleri birbirlerine yaklaştırırken, farklı kültür ürünlerini insanlığın hizmetine sunarak, onların yararlanmasını sağlamaktadır. Çok karmaşık bir uğraş olan çeviri olgusunun, çok eski bir tarihi geçmişi vardır. Bu anlamda Boztaş şöyle söylemektedir:

İsa'dan önce 3000 yılına kadar uzanan geçmişi ile çeviri, Batıda İ.Ö. 300 yılında önemli bir etkinlik olarak kendini göstermiştir. Gelişmeye devam eden bu etkinlik 19. Yüzyılda yazarlar, bilim adamları ve diplomasinin odak noktası haline gelmiş ve bugün ise ulusların, ülkelerin özel kurum ve şirketlerinin ilgi alanı olmaya devam etmektedir. Bu nedenle de içinde

bulduğumuz çağ yoğun çeviri etkinliklerine sahne olmuş ve çeviri çağı olarak nitelendirilmiştir (Öztaş, 1993: 55-65).

Bu kadar eski çağlara dayanan ve her dönemde insanlığın karşısına çıkan çeviri, kültürler arası iletişim açısından önemli bir etkinliktir. Aynı zamanda çeviri, toplumsal bir işlev de üstlenmektedir. Diller, konuşulduğu toplumun içerisinde biçimlenir ve o toplumun düşünce anlayışını yansıtır. Bu anlamda her biri farklı dillere sahip olan toplumlar, farklı düşüncede ve dünya görüşünde bireyler yaratırlar. Vardar çeviriyi şu şekilde tanımlamaktadır:

Bütün çağlarda karşımıza çıkan bir etkinlik, çeşitli uygarlıklar arasında köprü kuran, değişik toplumlardan bireyleri birbirine yaklaştıran, her türden ekinsel değeri, içinde oluşturduğu tarihsel- toplumsal çevrenin dışına taşıyan, o çevreden olmayan kişilerin yararlanmasına sunan uygarlıklar, ekinler arası bir iletişim, bildirişim aracıdır (Vardar, 1981: 172-183).

Çeviri, farklı süreçlerde yazılmış metinlerin yeniden canlanmasına ve değerlerin kaybolmamasına da aracılık yapmaktadır. Farklı diller ve kültürler arasında yapılan iletişim aracılığı, aynı zamanda ulusların tarihi geçmişini de gün yüzüne çıkarma işlevi vardır. Çeviri, milletlerin kültürel değerlerinin nasıl oluştuğuna ve nesilden nesile nasıl değiştiğine dair bilgiler veren bir görevi de üstlenmiştir. Bu anlamda çeviri, sadece kültürlerarası değil aynı zamanda aynı kültür içerisinde de bir köprü rolü oynamaktadır.

2.4.2. Kültürlerarası İletişime Aracı Olan Çevirmenin Rolü

Çevirmenlik uğraşı, temel olarak farklı diller arasında gerçekleştirilen yazılı veya sözlü iletişim uzmanlığıdır. Çevirmen, göstergeler yardımıyla insanlar arasında iletişim sağlamaya çalışan kimsedir. Belli bir amacı gerçekleştirmek için başvurulan çeviri eylemini uygulamaya sokan sorumlu kimsedir. G.Toury çevirmenliği şöyle tanımlamaktadır:

“Çevirmenlik”, her şeyden önce toplumsal bir rol oynayabilmek, yani bir topluluk tarafından- çevirmenliğe, bu etkinliği gerçekleştirenlere ve/ya da onların ürettiklerine- o topluluğun uygun gördüğü adlarla verilen işlevi, uygun görülen bir biçimde yerine getirebilmek demektir. Bu nedenle, çevirmenlik davranışının uygunluk derecesinin saptanabilmesi ve davranışı kısıtlayabilecek zorlukların üstesinden gelinmesi için bir takım normların öğrenilip benimsenmesi bir kültür ortamında çevirmen olabilmenin ön koşuludur (Rıfat, 2012:149).

Yaygın anlayışa göre çevirmenlik, farklı diller arasında aracılık yapan kimse olarak bilinirken, günümüzde artık farklı kültürler arası iletişimde ortaya çıkan zorlukların çözümünde bir arabuluculuk ve danışmanlık rolü üstlenmiştir. Çevirmen, her iki dili ve incelikleri bilmenin yanında, dilin taşıyıcısı olduğu kültürler arasındaki engelleri de kaldırarak anlamsal aktarım yapmak durumundadır. Bu anlamda Pöchhacker şöyle söylemektedir: *Topluma yönelik yapılan sözlü çeviri, bilişsel bilgi depolama, duygusal süreci, metin üretimi gibi birçok normları üretmektedir* (Pöchhacker, 2011:8).

Çokkültürlü toplumların birbirlerini tanıması için, yazılı metinlerin de önemi büyüktür. Farklı kültürlerin yazılı ürünlerini aktarmakta yine çevirmenlerin görevidir. Çevirmen kaynak kültürden erek kültüre aktarım yapabilmesi için, çok iyi bir kültürel donanıma sahip olmalıdır. Kültürlerarası iletişimin temelinde, çevirmenin aktarımının rolü oldukça önemlidir. Hem kaynak metnin vermek istediği mesajı doğru yorumlayabilmek hem de erek metnin sunulduğu toplumunun beklentilerini karşılayabilmek zor bir uğraştır. Bu anlamda çevirmenin iyi bir okur, iyi bir yorumlayıcı ve iyi bir yazar olması beklenmektedir. Eco, çevirmeni örnek bir okur olarak belirtirken, çevirmen, metinlerin yorumlanmasına ve yeniden yönlendirilmesine katkı sağlayacak bir donanıma sahiptir derken, şöyle düşünmektedir:

Kaynak metni ele alıp, kendi yorumunu katarak, erek kültüre aktararak onu yeniden toplumsal yaşama kazandırmak çevirmenin yazar olarak görevidir. Bu anlamda çevirmenin kendisi, erek kültürdeki okurun beklentilerini de tanımak zorundadır (Eco, 1996:49).

Çeviri araştırmalarında toplumsal ve kültürel olguların ön plana çıkmasıyla birlikte çevirmenin de rolünün sadece dil aktarımı olmaktan çıktığı görülmektedir. Çeviri eylemi ile kültürel bir ürün oluşturan çevirmenin, kaynak metni erek kültürde daha fazla açıklamaya ve yorumlamaya yönelmesi gerekmektedir. Küreselleşmenin, iletişim alanını hızla gelişen teknolojik yapılarıyla etkilemesi, uluslararası ürünlerin ortaya çıkması, özgün kültürel değerlerini de etkilemektedir. Çevirmenin görevi ise, çeviri ürünü ile kültürel özgünlükleri korurken, günümüz toplumunun yapısına uygun kültürel değerleri anlamlandırmaya yönelik bir ürün ortaya çıkarmaktır. Bu anlamda, kültürel dinamiklerin toplumsal yaşamı oldukça etkilediği ve bu süreçte de çeviri alanında sosyo- kültürel değerlerin, çeviri sürecinde ön plana çıkması, çevirmenin farklı kültürler arasında bir köprü rolü oynamasının gerekliliğini ortaya koymaktadır.

BÖLÜM 3: TOPLUM TERCÜMANLIĞI

3.1. Toplum Tercümanlığı Tanımı ve İşlevi

Çevirinin, sosyo- kültürel bir iletişim aracı olarak boyut kazandığı günümüzde çalışma ve araştırma alanı olarak hızla gelişmektedir. Bu alan çeviriye hem toplumsal hem de kültürel bağlamda yeni görevler yüklemektedir. Bilindiği gibi hızlı teknolojik gelişmelerin beraberinde getirdiği çeşitli etkenler (küreselleşme, göç, medya gibi), dünyada çok hareketli ve renkli bir toplumsal yaşamın oluşmasına neden olmuştur. Bununla beraber çeviribilim alanında çalışan araştırmacıların bu yönde eğilim göstermişlerdir. Pöchhacker bu konuda şöyle demektedir:

İnsanbilim ile sosyoloji arasında yeni bir paradigma olan Toplum Tercümanlığı, 2004 yılından itibaren farklı bilim alanlarında araştırma yapan bilim adamlarının ilgisini çekmeye başlamıştır. 2004 yılında Toplum Tercümanlığı çalışmaları literatürdeki önemli yerini almıştır. Aynı yıl içerisinde Toplum Tercümanlığı ile ilgili bilimsel alanda yazılmış kitaplar yayınlanmıştır (Pöchhacker, 2012:7).

Farklı kültürel yapıya ve sosyal dokuya sahip toplulukların bir araya gelmesi, çeviri etkinliğinin de aracılık rolünün değişmesini gerekli hale getirmiştir. Böylece çevirmenin sadece dilsel aracı konumundan çıkarak, bir kültür ve bir toplumbilimci olması beklenmektedir. Bu anlamda çok kısa bir süredir kavram olarak gündeme gelen “Toplum Tercümanlığı”, çevirinin sosyo- kültürel işlevini yerine getiren bir ayrı disiplindir. Bu anlamda Pöchhacker şöyle demektedir: “*Toplum Tercümanlığı, antropoloji, dilbilim, nöropsikoloji ve sosyoloji kadar bilimsel bir disiplindir*” (Pöchhacker, 2012:6).

Toplum Tercümanlığı dünyada ve Türkiye’de yaşanan kitlesel olaylarla birlikte (özellikle uluslararası göç, deprem gibi doğal felaketler, uluslararası büyük sportif veya kültürel organizasyonlar gibi) çok yeni tanınmaya başlanan sözlü çevirinin bir alt alanıdır. Değişik ülkelerde farklı anlamları olan Toplum Tercümanlığı; Örneğin: İngilizcede “community interpreting”, “public service interpreting”, veya “Liaison Interpreting” /Fransızcada “interpretariat communautaire”, Almanca’da “Sprach-und Kulturmittler”, “Sprach-Intergrationsmittler” veya “Gemeindedolmetscher”, Avusturya’da “Kommunal Dolmetscher” ve İsviçre’de ise “Interkultureller Übersetzer”

veya “Interkulturelle MediatorInnenen” olarak bilinmektedir. Ancak tüm hepsinin yürüttüğü görev, “Toplum Tercümanlığının” üstlendiği görev ile eş değerdir.

Toplum Tercümanlığı son yıllarda yeni bir alan olarak sözlü çeviri içerisinde araştırılmaya başlanmıştır. Ardıl bir dilsel aktarım türüdür. Toplum Tercümanlığı etkinliği içerisinde sadece dilsel eş değerlilik beklenmemektedir. Bu anlamda Moser-Mercer şöyle demektedir:

Toplum Tercümanlığı konferans tercümanlığı ile başlayan simultan yapılan tercümanlık türüdür. Son yirmi yıldır toplum tercümanlığı yeni bir trend olarak gelişmektedir. Bunun temel nedeni, ekonomik, siyasal ve kültürel alanlardaki olumlu değişimlerdir. Toplum Tercümanlığı, paradigması, teori ve modelleri metodolojik paradigmaların bilim olarak düşünülen olguların ve eşzamanlılıkla yüz yüze olan bir disiplindir (Moser- Mercer, 2012: 57).

Toplum Tercümanlığı; kamusal alan çerçevesinde, farklı dilleri konuşan ve bu nedenle devletin sunduğu kamu hizmetlerine ulaşmakta dilsel sorunlar yaşayan kimselere, sözlü tercümanlığın yanında bir sosyo-kültürel danışmanlık hizmeti de sunan, bir tercümanlık kurumudur. Rets (1998) göre toplum tercümanlığını şöyle tanımlamıştır.

Toplum Tercümanlığı, en temel anlamda “toplum hizmeti alanında; polis merkezlerinde, göçmen bürolarında, sosyal hizmet merkezlerinde, sağlık ve psikiyatrik tedavi merkezlerinde, okullarda ve benzeri kurumlarda; yetkililerle halk arasındaki iletişimi kolaylaştırmak amacıyla verilen sözlü çeviri hizmeti...” (Akt:Kurultay/Bulut, 2012:79).

Toplum Tercümanlığı, yoğun göçmen alan ülkelerde (özellikle İskandinav ülkeleri, Almanya, Fransa, Hollanda gibi Avrupa ülkeleri, Amerika Birleşik Devletleri, Kanada ve Avustralya gibi) sosyal yaşam içerisinde göçmenlerin ve büyük spor organizasyonlarının yapıldığı ülkelerde karşılaşılan bürokratik işlemlerden doğan kültürlerarası iletişim ihtiyaçlarında kullanılmaktadır. Doğan’a göre Toplum Tercümanlığı;

Toplum Çevirmenliği, özellikle yabancı ülkelerde ya da farklı dillerin konuşulduğu ülkelerde yaşayan ya da bulunan halktan kişilerin devlet kurumlarındaki iletişim sorunu böyle bir çeviri türünün gelişmesine önayak olmuştur. Kamu Hizmeti Çevirmenliği de denilen bu alan zamanla gelişmekte ve türleri açısından genişlemektedir. Örneğin, Avustralya, nüfus yapısının çeşitliliği nedeniyle, toplum çevirmenliği organizasyonu açısından

oldukça iyi bilinir. Olimpiyatlar, bu çeviri türünün geçici olarak kullanıldığı ortamlardır (Doğan, 2015:62).

Toplum Tercümanlığı, kapsamı geniş olan bir sözlü çeviri türüdür. Toplumsal yaşam içerisinde günün koşullarına göre veya ihtiyaç duyulan alanlarda çeşitleme yapılabilecek güncellemeyi gerektiren bilimsel bakış açısını beraberinde getirmektedir. Toplum Tercümanının, yabancı dil bilmenin yanında, aynı zamanda çok güçlü ve geniş kapsamlı bir eğitim alt yapısına sahip olması beklenmektedir. Bu anlamda Pöchhacker şöyle düşünmektedir:

Uluslararası konferanslar ya da medya programları, mahkemeler, hastaneler, polis karakolları ve sosyal servis enstitülerinde yapılan tercümanlıklar, Toplum Tercümanlığı'na yönelik araştırmalar yapılmasına temel oluşturmaktadır. Toplum Tercümanlığı, gerçek ortamda ardıl şekilde yapıldığı için, ciddi bir teknik bilgi, gerekli yetenekler ve üniversite seviyesinde eğitim alınmasına gerek vardır (Pöchhacker, 2012:5).

Toplum Tercümanlığı, düzenli ve belli bir yerde yapılan bir çeviri türü değildir. İhtiyaç duyulabilecek her yerde, dil sorunu olan herkese, gerekli kamu hizmetlerinin verildiği yerlerde, mağdur olanlara yönelik bir sözlü dil aktarım etkinliğidir. Bu anlamda Kurultay/ Bulut şöyle düşünmektedirler:

Toplum hizmetlerinin verilebilmesi için zorunlu görünen bu sözlü çeviri faaliyeti, dil ve ifade hakkı başta olmak üzere insan hakları açısından çeşitli yoksunluklar içinde bulunan bütün bireylere ve gruplara yöneliktir. Bu birey ve gruplar, göçmenler, mülteciler, sığınmacılar, engelliler, hastalar, yabancı ziyaretçi ve öğrenciler, dinsel, kültürel ve etnik azınlık grupları vb. olarak sıralanabilir. Bizim bağlamımızda bu kişilere afetzedeler de eklenmektedir. Bu durumdaki birey ve grupların, bir ülkede devlet/ kamu ya da ona destek olmak amacıyla ulusal ve uluslararası kökenli sivil kuruluşlar tarafından verilen başta hukuk, sağlık, eğitim olmak üzere bütün hizmetlerden yararlanabilmesi için gerek duyulan sözlü çeviri hizmetlerini TÇ (Toplum Çevirmenliği) kavramı altında toplayabiliriz (Kurultay/Bulut, 2012:7).

Tüm dünyada Toplum Tercümanlığı ihtiyaç duyulan her alan için yardım amacıyla başlamış, ancak gittikçe uzmanlık gerektiren bir meslek haline gelmiştir. Bu nedenle, farklı alanlarda Toplum Tercümanlığı gerekliliği ortaya çıkmıştır. Buna göre günümüzde çeşitli nedenlerden dolayı kapsam alanı çok genişleyen Toplum Tercümanlığının türleri ve hizmet sunduğu alanlar şunlardır.

3.1.1. Sağlık Alanında Toplum Tercümanlığı

Sağlık alanında Toplum Tercümanlığı, farklı ulusların bir arada yaşadığı ülkelerde söz konusu olmaktadır. Ayrıca göçün bir arada olmaya zorladığı toplumlarda görülen bir Toplum Tercümanlığı çeşididir. Farklı dili konuşan uluslar da olsalar bile insanların varlıklarını sürdürebilmeleri için öncelikle sağlıklı olmaları gerekmektedir. Bu nedenle sağlık alanında Tercümanlık yapmak çok önemlidir ve bazı incelikleri de bilmesi beklenmektedir. Hasta ve doktor ilişkisi açısından, dil aktarımının çok hassasiyetle yapılması gereklidir. Tercümanın belli bir çalışma ortamı yoktur. Hasta ile sağlık ekibi nerede karşılaşırsa orada tercümanın da bulunması zaruridir. Bu alanlar, sağlık hizmetinin en kısa sürede ulaşabileceği örneğin; bir göçmen kampı, göçmen bölgesi, kaza yeri veya seyyar kurulmuş bir sağlık birimi olabilmektedir. Sağlık alanında Toplum Tercümanlığı ile ilgili Doğan şöyle söylemektedir:

“Sağlık çevirmenliği de yine çok uluslu ülkelerde ortaya çıkmış bir çeviri türüdür. İnsan sağlığı, insan varoluşunun gerekliliğidir; bu itibarla, yer ve durum gözetmeksizin herkes için hayati anlam taşır. Farklı diller arasında iletişim söz konusu olduğunda çevirmenin aracılığına gereksinim duyulur. Çevirmenin çalışma ortamı sabit değildir. Hasta doktor ya da sağlık görevlisi nerede bir araya gelmişse çevirmen de o ortamda bulunur;...”
(Doğan, 2015:66).

Son yıllarda, yabancı hastaların tedavi hizmetini Türkiye’de birtakım özel hastane/tıp merkezi gibi sağlık kurumlarından temin etmesini içeren medikal turizm gittikçe ivme kazanmaktadır. Bu artış doğrultusunda da tercüman ihtiyacı da artmaktadır. Sağlık alanında çalışan tercümanlar, yabancı hasta ile Türk muhatabı sağlık görevlileri arasındaki diyalogun net kurulmasında yardımcı olmaktadırlar. Tercümanların, asli görevi tercümanlığın yanında, sağlık alanında da yeterli donanım kazanmaları, doktorlarla/hastalarla (dostane) iletişim için fazladan çaba harcamaları yerinde olacaktır. Gittikçe artan hasta doktor görüşmelerine paralel olarak tercümanların iş yükü de çoğalmaktadır. Bu bağlamda Ross şöyle bir belirlemeye dikkat çekmektedir:

Beykent Üniversitesi’nden Mine Güven (2014) bir hesaplama yapmış ve ona göre; Türkiye’de bir yılda 929 bin 124 doktor-hasta görüşmesinde tercüme gereksinim duyulmuştur. Yani tercüme ihtiyacı bu kadar yaygın. Ancak Mine Hoca’nın hesaplamasına yabancılar dahil edilmemiş. Özellikle

2011'den bu yana Suriye'den Türkiye'ye göç edenlerin sayısı arttıkça sağlık sektöründeki tercüman ihtiyacı daha da artmıştır (Ross, 2015:75).

İlk zamanlarda hasta yakınlarının, hastanın çevirmenliğini yapmakta olduğu durumlar da söz konusu olmuş, ancak sağlık alanında yeterli tercümanlık donanımına sahip olmadıkları için, kimi zaman yanlış teşhise ve tedaviye sebep olmuş, hastaya ve doktora zaman kaybettirmişlerdir. Bazen de üzücü durumlar yaşanmıştır. Bu da sağlık alanında toplum tercümanlarının önemini arttırmıştır. Ayrıca dünyada sağlık alanında artan turizm hareketleri, Türkiye'deki sağlık merkezlerinin hem hizmet hem de maddi açıdan olumlu faaliyetleri Sağlık Bakanlığı'nı da bu alanda kurumsal anlamda gelişmeye yöneltmiştir. Bunlar, Sağlık Bakanlığı, Sağlık Geliştirilmesi Genel Müdürlüğü bünyesinde Sağlık Turizmi Daire Başkanlığı ve Uluslararası Hasta Destek Birimi'dir. Sağlık Turizmi Daire Başkanı Dayıoğlu bu konuda şunları söylemektedir:

Sağlık Turizmi alanında ülkemiz dünyada hızla ilk sıraya yükseliyor. Sağlık Turizmi kapsamında yapılanmayla ilgili 7 tane şehir belirlendi. Bunlar; Ankara, İstanbul, Antalya, Erzurum, Muğla, İzmir ve Diyarbakır. Bu 7 şehirden de sağlık turizmi için çeşitli kriterler ele alınarak 17 tane hastane belirlendi. Öncelikli olarak, işin geleceği kısmında da bu hastanelerde sağlık turizmi birimleri kuruluyor, öncelikli hastaneler oldukları için ve birimlerde ihtiyaca göre farklı dillerde ve sayılarda tercümanlar görevlendiriliyor (Dayıoğlu, 2015:80).

Bu konuyla ilgili Sağlık Bakanlığı Müsteşarı Mehmet Zafer KALAYCI imzalı 27.02.2012 tarih ve 8000 sayılı yazı ile şöyle demektedir:

Bakanlığımız bünyesinde yurtdışından gelen hastalar ve turistlere 7 gün 24 saat Almanca, İngilizce, Arapça, Rusça, Farsça ve Fransızca dillerinde tercümanlık desteği verilmek üzere 444 47 28 nolu çağrı hattı kurulmuş olup, faaliyetlerine devam etmektedir. Uluslararası hastalar için tercümanlık hattından telekonferans ile her saat tercümanlık destek hizmeti olarak;

1)112 Acil çağrı hattını arayan yabancı uyruklu hastalara,

2) 184 Sabim hattını arayan yabancı uyruklu hastalara,

3)Bakanlığımıza bağlı hastaneler, taşra teşkilatı ve merkez teşkilatımızın idari birimlerini telefonla arayan yabancı kişilere,

4)Ülkemize gelen yabancı uyruklu hastalara ve turistlere sağlıkla ilgili konularda,

5)Bakanlığımıza bağlı hastanelerde tedavi gören uluslararası hastaların medikal raporlarının çevirilerinde, Tercümanlık ve destek hizmeti verilmektedir

(Sağlık Bakanlığı'nın 27.02.2012 tarih ve 8000 sayılı yazısı).

Çağrı merkezine gelen istatistiklerine göre (Dayıoğlu 2015); Edirne ili en fazla sağlık desteği alan ilk beş ilde biridir. Bunun nedeni ise Düzensiz Göçmenlerin Yunanistan ve Bulgaristan'a geçerken yaşadıkları sağlık sorunlarıdır. Görüldüğü gibi sağlık alanında Tercümanlık, özellikle de Toplum Tercümanlığı hasta- doktor ilişkisi açısından çok önemli bir hizmet aracı haline gelmiştir.

3.1.2. Hukuksal Alanda Toplum Tercümanlığı

Mahkeme Toplum Tercümanlığı; çok uluslu ülke vatandaşlarının mahkemelerde ve diğer hukuki işlemlerinin yapılması için dilsel olarak ihtiyaçlarının giderilmesi için yapılan ikili görüşmelere dayalı sözlü tercümanlık türüdür. Bazı ülkelerde "Kamu Hizmeti Tercümanlığı" (örneğin Avusturya'da Kommunal Dolmetscher) olarak da tanımlanmaktadır. Çok dilli ülkelerde bir arada yaşayan insanların kamu hizmetlerinden faydalanmasını sağlamak için dilsel engelleri bertaraf etmek Toplum Tercümanlığının görevidir. Bu kamu hizmetleri içerisinde mahkemeler, polis ve hapisaneler de vardır. Mahkemelerde Toplum Tercümanlığı yapacak olan kimselerin dil uzmanlığının yanında, hukukla ilgili terim ve kavramları tanınması gerekmektedir. Bunun yanında hukuki olayları tanınması için bu alanda kapsamlı bir eğitim almış olması gerekmektedir. Mahkeme Tercümanından şu eylemleri gerçekleştirmesi beklenmektedir:

Tanık ifadeler, savunma ve iddia makamının suç isnadıyla ilişkili her şeyin duruşma sırasında tercüme edilmesi gerekir. Bu tür çevirmenlik yapan kişilerin hukuk dili konusunda bilgili ve eğitilmiş olması beklenir. Mahkeme tercümanlığı genellikle ardıl, ikili ya da eş zamanlı çeviri şeklinde olabilir. Tercümanın etik kuralara uyması da doğru tercüme yapması da beklenenler arasındadır (www.infolla.com/mahkeme-cevirmenligi).

Türkiye'de mahkemelerde farklı dillerde mahkeme tercümanlığı hizmeti sunulmaktadır. Ancak bazı batı ülkelerinde olduğu gibi Mahkeme Tercümanlığı dernekleri mevcut değildir. Bunun yerine Doğan'a göre (2015) Adalet Bakanlığı'na bağlı Adalet Güçlendirme Vakfı'nın bünyesinde mevcut bir yeminli büro vardır. Ayrıca Doğan bu konuda şunları söylemektedir:

Bizim ülkemizde şimdilik “mahkeme çevirmeni” diye bir statü yok, bilirkişilik var; “tercüme bilirkişisi” diye geçiyor. Adalet Bakanlığı bu bağlamda yararlanabildiği kişilere “bilirkişi” statüsü veriyor, bizler “tercüme bilirkişisi”yiz. Örneğin “tercüman” ya da “mütercim bilirkişisi” denmiyor; sadece “tercüme bilirkişisi” var, yazılı ve sözlü olarak kayıtlarda fark etmiyor (Doğan, 2015:144).

Mahkeme tercümanı olmak zor bir uğraştır ve beraberinde tercümana büyük sorumluluk getirmektedir. Çünkü mahkemenin tercümanın aracı olduğu ifade ile ilgili kişiye hem cezai hem de maddi yaptırım uygulaması söz konusudur. Ayrıca hukukun çok farklı türleri (ceza hukuku, medeni hukuk, özel hukuk, uluslararası hukuku vb.) vardır. Görüldüğü gibi mahkeme tercümanlığının son derece geniş bir kapsam alanı vardır. Bu nedenle, mahkemede sadece toplum tercümanlığı yapan kimseler değil, profesyonel anlamda tercümanlık yapan kimseler de kendilerini hukuk alanında iyi yetiştirmek zorundadırlar. Ayrıca çevirmenin, mahkeme ortamında görünüm ve saygınlık açısından da kendisine dikkat etmesi önemlidir. Bu anlamda Driesen ve Petersen şöyle söylemektedir:

Çevirmen, mesleki etik nedeniyle doğal olmalı ve yaptığı işten ötürü anlaşır bir iletişimsel aracılık yapmalıdır. Yaptığı işin gereği, yanlış beklentileri olmamalı ve hiçbir suretle dikkat çekecek olumsuzluklar yapmamalıdır, çünkü orada bulunan kimseler için, çevirmenin dış görünümü (Giyim kuşam, takı, saç tipi vs.) önemli olabilir. Bu tür ayrıntılar sadece mahkeme heyeti için değil, bilakis başka kültürel değerleri olan insanlara güven vermek açısından gereklidir. Tercümanlık bir hizmet eylemidir (Driesen/ Petersen, 2011:15).

Sözlü Tercümanlık türlerinden biri de “Polis Tercümanlığı”dır. Aslında bu tür tercümanlık, mahkeme tercümanlığı ile birbirleriyle bağlantılıdır. Çünkü, her iki kurum da insanların ve kamu güvenliğinin varlığı için büyük önem taşımaktadırlar. Ancak; Türkiye’de böyle bir tercümanlık türü henüz mevcut değildir.

Uluslararası iletişim ve ulaşım hizmetlerinin artmasıyla birlikte, mahkemelerde görev yapacak kalifiye Toplum Tercümanlarına gerçekten çok ihtiyaç duyulmaktadır. Bu bağlamda, Avrupa’da birçok üniversitede olduğu gibi, Türkiye’de de üniversitelerin Mütercim- Tercümanlık bölümlerinde sözlü Toplum Tercümanlığı kapsamında, Mahkeme Tercümanlığı verilmesi kaçınılmaz hale gelmiştir.

3.1.3. Spor Alanında Toplum Tercümanlığı

Günümüz dünyasında gerek uluslararası gerekse ulusal alanlarda çok büyük spor organizasyonları düzenlenmektedir. Bu tür organizasyonlar büyük mali yükümlülükler getirdiği gibi, büyük mali kazanımları da beraberinde getirmektedir. Küreselleşmenin insanoğluna sunduğu en büyük hizmetler, hızlı ulaşım ve iletişim, tüm dünya ülkelerinde gerçekleştirilen spor alanlarını etkilemiştir.

Spor alanında Toplum Tercümanlığı; ülkelerin uluslararası alanlarda düzenlediği spor organizasyonlarında, (örneğin olimpiyatlarda, dünya ve Avrupa şampiyonalarında) katılan takımların taraftarlarının, ilgili ülkede kaldıkları süre içerisinde, mevcut kamu hizmetlerinden faydalanmalarına ve dilsel sorunlarının çözümünde aracılık eden tercümanlardır. Toplum Tercümanları, organizasyonların yapıldığı kent veya kentlerin yerel yönetimleri tarafından belli süreler için belirlenir. Ancak bu tür toplum tercümanlığının yanında bir de spor tercümanlığını profesyonel olarak yapanlar da vardır. Türkiye’de sadece kulüpler düzeyinde olan profesyonel spor tercümanları, herhangi bir devlet kurumu bünyesinde tercüman kadrosu mesleği altında istihdam edilmemiştir.

Farklı ülkelerin sporcularının belli sürelerde bir araya getirildiği uluslararası alanda düzenlenen spor organizasyonlarında iletişimi sağlamak için, mutlaka dil bilen tercümanlara ihtiyaç vardır. Ancak, sadece dili bilen değil, aynı zamanda da ilgili spor alanını da hem tarihsel sürecini hem de kurallarını iyi bilen, kendini bu alanda iyi yetiştirmiş, spor alanında profesyonel tercümanlar da olmalıdır. Bu tercümanlar, resmi ve bürokratik işlemlerin yürütülmesinde “Düzenleme Komitesine” yardımcı olan alanı iyi tanıyan az sayıda kimselerdir. Ünlü Türk spor spikeri Orhan Ayhan bu anlamda şöyle demektedir:

Spor tercümanlığına aday mutlaka spor bilecek. Spor yapmış olması tercihtir. Ses tonu, konuşması, kültürü ve spor kültürü çok önemlidir. Bol bol kitap okuması ve gazeteleri devirmesi, aktüaliteyi takip etmesi en önemli şarttır (Ayhan, 2015: 96).

Ulusal spor organizasyonlarında da yer alan her branştaki takımların artık oyuncularını ve teknik heyetinde (Teknik Direktör, Koç, Antrenör, Masör gibi) bulunan kimseler farklı ulus ve kültürlerden olabilmektedir. Bu anlamda özellikle profesyonel düzeyde spor

yarışmalarına katılan takımların bünyesinde bulunan yabancı oyuncuların, dilsel sorunlarını tercüman aracılığı ile çözüme kavuşturulmaktadır. Her spor kulübünün yabancı sporcularının iletişim kurabileceği dillerde tercümana ihtiyaç duyduğu bilinmektedir. Spor alanında bir kulübün maaşlı olarak tercümanlık işini yapan kimsenin uğraşı, yabancı sporcuların, teknik heyetin her anlamda dilsel sorunlarını spor kulübünün istekleri doğrultusunda çözmek zorunda olduğu için zordur. Bu anlamda Doğan' şöyle düşünmektedir:

Spor çevirmeni, kulübün gereksinim duyduğu her an görevi başında olan maaşlı çalışan olabilmektedir. Yabancı sporcuların dil sorunlarını çözmek durumlarında olduklarından antrenmanlardan, toplantılara, basın açıklamalarından televizyondaki röportajlara kadar ilgili her ortamda çalışırlar. Diğerlerine göre, rahatlatıcı tarafı hep aynı kişilerle çalıştığı için, içeriğe ve terimlere diğer çevirmenliklerden daha aşına olabildikleridir; diğer yandan, büyük paralarla iş yapıldığından streslidir (Doğan, 2015:66).

Toplum Tercümanlığı üst kavramı altında incelenmekte olan “Spor Toplum Tercümanlığının” gün geçtikçe ihtiyaç duyulan bir bağımsız mesleki alan haline geldiği görülmektedir. Spor etkinliklerinin çok farklı ulusların bireylerini bir araya getiren ortak alan olduğu düşüncesinden hareketle; birbirleri arasında iletişimde kaçınılmaz olmaktadır. Farklı dil ve kültürleri buluşturan her tür spor alanlarında mutlaka Spor Tercümanlığı da bir meslek olarak yerini almalıdır.

3.1.4. Afette Toplum Tercümanlığı

Dünyada son zamanlarda yaşanan olaylar tüm insanlığı etkilemektedir. Bu olaylar, sadece dünyada yaşanan doğal afetler (deprem, sel, kuraklık, yangın gibi) değildir. İç savaş, terör, büyük zorunlu göç hareketleri gibi beklenmedik olayları da afet grubuna dahil etmekte fayda vardır. Uluslararası dayanışma bağlamında, afetlerde topluma yönelik hizmetlerin kapsam alanı gittikçe genişlemektedir. Ancak, afet durumlarında farklı ülkelerden gelen yardım ekiplerine gerekli dilsel yardım yapılamamakta ve ihtiyacı olan kimselere sistemli bir yardım yapılamamaktadır. Bu bağlamda, afetler esnasında ve sonrasında afetzedelerin buldukları zor durumlarının bertaraf edilebilmesi için, iletişim gereksinimini sağlayacak tercümanlar gereklidir. Afetlerle ilgili çalışmalar yapacak yabancı uzmanlara dilsel yardımın, çalışmaların düzenli ve

hızlı olabilmesi aksamadan yürütülmesi için gereklidir. Bu anlamda, Türkiye’de 1999’da yaşanan büyük deprem sonrası İstanbul Üniversitesi Çeviribilim Bölümü’nün girişimleriyle “ARÇ” (Afette Rehber Çevirmen) projesi yapılmıştır. Kurultay/ Bulut, ARÇ’nin amacını şöyle açıklamaktadırlar:

ARÇ’in görev alanında karşılaşılabileceği çeviri işlerinin çeşitliliği, çalışma ortamlarının beklenmedik gelişmeleri, algulamada şartlanmışlıklar gibi etkenler düşünüldüğünde son derece zor bir çeviri hizmeti alanıyla karşı karşıya olduğumuz görülür. Buna afet durumunda yapılacak işlerin planlanmasındaki zorluk da eklenmektedir. Bu zorluğun yansımalarından biri çeviri ihtiyacını karşılamak için olay sonrası devreye giren ve çeviri konusunda yerel dili ve bir yabancı dili bilmenin ötesinde birikimi olmayan gönüllülerden kaçınılmaz olarak yararlanma durumudur (Kurultay/Bulut, 2012:84).

Ayrıca çoğunlukla gönüllülük esasına dayanan toplum tercümanları, dilsel yetilerinin yanında, afetlerin nitelikleriyle ilgili de gerekli donanımlara sahip olmaları önemlidir. Afetlerle ilgili yapılan çalışmalar son derece hayati önem taşımaktadır. Bu nedenle eğitim almış gönüllü Toplum Tercümanları, ilgili ulusal ve uluslararası yardım kuruluşlarının arama kurtarma süreçlerinde yanlarında bulunarak gerekli hizmetlerin yürütülmesinde işbirliği içerisinde olmaları çok önem taşımaktadır. Doğan bu anlamda şunları söylemektedir:

Bu çevirmenlik türü de kendine özel eğitim içeriği ve gerektirdiği beceriler ile diğerlerinden ayrılır. Bu eğitimi daha kapsayıcı, yaşam akışı gerçekliğini de aksatmadan ve daha etkin boyuta çekme çalışmaları sürmektedir. Gönüllülük kavramının toplum içinde yüksek farkındalık düzeyi ile benimsenmesi ve aynı şekilde, afet dışı normal bir yaşam akışı içinde vakit ve enerji ayırıp bu çalışmaların sürdürülebilirliğini sağlamak kolay iş değildir ama elzemdir (Doğan, 2015:65).

Afet tercümanlığı bilindik bir dilsel aktarım yardımı değildir. Afet bölgesinde verilen tercümanlık hizmeti birçok konuda uzmanlık gerektirmektedir. İl Göç İdaresi Müdürlüklerine (İGİM) bağlı tercümanların sahada ve misafirhanelerinde yaptıkları tercümanlık türü de “Afet Tercümanlığı” altında incelenmektedir. Özellikle afetler sonrası, afetten etkilenen kimseler sunulacak hizmetlerde, hizmet sunan uzmanlara iletişimsel yardımın yanında, hizmetlerin tüm boyutlarını kapsayan sosyal alanlarla

(sağlık ve barınma alanları, dağıtılan yardımlar vs) ilgili konularda bilgi sahibi olmalıdırlar.

3.1.5. Çatışma Ortamında Toplum Tercümanlığı

Çatışma veya savaşın olduğu bölgelerde görev yapan yardım kuruluşları bünyesinde yer alan ve onları sunduğu hizmetlerin etkin olması için sözlü tercümanlık yapan kimselerdir. Bu tercümanlar profesyonel olmayan gönüllü kimselerdir. Ancak üstlendikleri iletişim görevi ile çok önemli bir rol yüklenmişlerdir. Yaşamlarını riske atarak çatışma ortamlarında görev yapan tercümanların can güvenliklerinin sağlanması, güvenlik içerisinde görevlerini yerine getirebilmeleri, yardıma muhtaç savaş mağdurlarının daha fazla ve etkin hizmet almalarını sağlayacaktır. Çatışma bölgelerinde görev yapan tercümanların gerekliliği, bağımsız ve uygun koşullarda görevlerini sürdürebilmelerini sağlama konusunda Doğan şöyle demektedir:

Çatışma ortamı çevirmenliği, Avrupa Konseyi Parlamenterler Asamblesi'nin 29 Nisan 2010 tarihinde Strassburg'da yayınlamış olduğu bir Bildirge kapsamında tam katılımı destek almıştır. Bildirge, çevirmenlerin etik ve insani hakları çerçevesinde güvenli bir çeviri ortamında tarafsız olabilmesi ve yansız çeviri yapabilmelerini sağlayıcı koşullarla, sağlıklı yaşam ve can güvenliğini sağlayacak koşulların oluşturulması gibi konuları dikkate sunmakta ve ulusal savunma politikalarında konunun ele alınmasını öngörmektedir (Doğan, 2015:67).

Günümüzde dünyada artan savaş ve çatışmalarda mağdur olan sivil halklara yardımların ulaştırılmasında görev alan sivil toplum kuruluşlarına iletişimsel bağlamda katkıda bulunmak için gönüllü tercümanlara ihtiyaç duyulmaktadır. Çatışmanın olduğu alanlarda görevli uluslararası savaş gözlemcilerine yardımcı olan çevirmenlerin, çeviri hizmeti alan kimselere tarafsız ve yansız çeviri yapabilmeleri açısından yaşamsal güvencelerinin yerine getirilmesi gerekmektedir. Ayrıca çatışma ortamında görev alan tercümanların bölge ve bölgedeki koşullarda hayatta kalabilmek için gerekli donanımlara sahip olacak eğitimi alması yerinde olacaktır.

3.1.6. Düzensiz Göçmenlere Yönelik Toplum Tercümanlığı

Son yıllarda özellikle çeşitli nedenlerle (özellikle iç savaş ve ekonomik) Ortadoğu ve Afrika'nın farklı ülkelerinden batıya doğru başlayan göç olgusunun en önemli

yansımaları, uluslararası göç ve yasa dışı göç olarak gündeme gelmektedir. Bu göç yollarında yaşanan çatışmalar, göçte zorlanan kimseleri olumsuz olarak etkilemektedir.

Farklı ülkelerden gelen “Düzensiz Göçmenler” in her alanda ihtiyaçlarının karşılanabilmesi için, sağlıklı bir iletişim ortamı sağlanması gerekliliği sorun olarak ortaya çıkmaktadır. Özellikle “Düzensiz Göçmenlerin” buldukları yabancı ülkede öncelikle beslenme, sağlık sorunlarının giderilmesi daha sonra sosyal, hukuki ve ekonomik haklarının kendilerine anlatılması gerekmektedir. Bu nedenle, kendilerine çeviri desteği sağlanması gerekmektedir. Etkin bir destek için, her alanda donanımlı Tercümanlara ihtiyaç duyulması söz konusudur. Ayrıca her tercümanın, hizmet verdiği insanların yaşam biçimlerine, inanışlarına, geleneklerine yönelik bilgiye sahip olması, o kültüre duyarlı olması beklenmelidir. Bu anlamda “Toplum Tercümanlığı” önemli hale gelmektedir. Bu nedenle, özellikle İl Göç İdare Müdürlükleri bünyesinde Toplum Tercümanlarının istihdam edilmeleri gerekli hale gelmiştir.

Düzensiz göçmen sorunu artık uluslararası bir boyut kazanmıştır. Türkiye üzerinden kaçak yolları kullanarak Avrupa Birliği ülke sınırlarına dayanan Düzensiz Göçmenlerin sorunlarının çözümünde Birleşmiş Milletler kararları doğrultusunda tüm ulusların çaba göstermeleri gerekmektedir. Düzensiz Göçmenlerin her türlü gereksinimlerinin karşılanmasında her koşulda hizmet verebilecek Toplum Tercümanlarına ihtiyaç duyulmaktadır.

Düzensiz Göçmen hareketleri, Toplum Tercümanlığı destekli iyi yönetilebildiği takdirde ikna edilerek ülkelere geri döndürülme veya buldukları ülke yasalarına uygun geçici süreyle ikamet edilme gibi olumlu dönütler almak mümkün olabilir. Aksi halde bir taraftan başta buldukları ülkelerde kamu düzeni ve güvenliğine tehdit olabilirler, diğer taraftan kendileri açısından insan hakları ihlallerinin ortaya çıkması söz konusu olabilir. Bu nedenle tüm ulusların desteklediği etkin bir göç yönetimini destekleyecek yasaların oluşturulması önem kazanmıştır.

3.1.7. Toplum Tercümanının Uyması Gereken Temel İlkeler

A.Pym'e göre (akt: Arı, 2013:41); çeviri, sosyolojik bir dönüşüm kazanmıştır. Ne bir dil, ne salt bir çevirmen, ne salt bir metin çeviri süreci olabileceğini söylemektedir. Tüm bunlardan hareketle; çevirinin sonuçlarının tüm toplumu etkileyen ve dönüştüren bir

olgu olarak toplumsal yaşamın merkezindedir, demektir. Tüm bu toplumsal ve sosyal sorumlulukların beraberinde getirdiği temel bazı ilkelere Toplum Tercümanlarının uyması söz konusudur. Bunlar:

- **Sadakat;** Toplum Tercümanının yaptığı çeviri hizmetinde, hem kurumsal olarak hem de farklı dil veya dillere aktardığı metinlerin içeriğine sadık kalmaları mesleki etik açısından önemlidir.
- **Gizlilik;** Toplum Tercümanlarının: diyalog içerisinde olduğu kişi veya kişilerin kişisel gizli kalmalarını istedikleri bilgilerin karşı tarafa aktarılmaması konusunda hassas davranmaları beklenmektedir.
- **Tarafsızlık;** Toplum Tercümanlarının yaptıkları çeviri hizmetinde tamamen tarafsız bir kimlikle hareket etmeleri ve ön yargılardan uzak durmaları gerekmektedir.
- **Kişi Haklarına Saygı;** Toplum Tercümanlarının hizmet sundukları kişi veya kişilerin, insani ve yasal boyutta hiçbir dini, ulusal, etnik ve politik nedenlerle kişisel haklarından yoksun bırakılmamasına dikkat etmeleri gerekmektedir.
- **Görev Sınırı;** Toplum Tercümanlarının, sadece kendi alanlarında hizmet sunmaları ve görev sınırlılıklarını iyi belirlemeleri gerekmektedir. Aksi halde sunmuş oldukları çeviri hizmetinin hiçbir anlamı kalmaz.

Bu ilkeler, hizmet verilen kişi veya kişilerin hak ve özgürlükleri açısından önemli olduğu gibi, IHEB (İnsan Hakları Evrensel Beyanname) açısından da önem arz etmektedir. En doğru şekilde hizmet verebilmek ve Toplum Tercümanına ihtiyacı olan birey ya da kitleleri memnun edebilmek gereklidir. Toplum Tercümanları, Düzensiz Göçmenlere yönelik hizmet sunarken ilkeleri azami ölçüde uygulamaları beklenmektedir. Böyle hassas bir hizmet sunumu için her ülkenin uyması zorunlu uluslararası yasal düzenlemelerin olması gerekmektedir.

Toplum Tercümanlığının kapsam alanı gün geçtikçe genişlemekte ve uzmanlık gerektiren bir hizmet alanı haline gelmektedir. Bu anlamda farklı ülkelerde ve Türkiye’de Toplum Tercümanlığının genel tanımları, işlevleri, Toplum Tercümanlığı eğitimi ve nasıl maddi destek sağlandıkları konusunda bilgi vermek yerinde olacaktır.

3.2. Farklı Ülkelerde Toplum Tercümanlığı

Ülkeler arasında her ne kadar farklı kavramlar ve tanımlar altında bulunsa da “Toplum Tercümanlığının“ işlevi hep aynıdır. Dilsel ve kültürel bağlamda bir arabuluculuk rolü olan “Toplum Tercümanlığının” değişik faaliyet alanları (sağlık, eğitim, hukuk, danışmanlık gibi) içerisinde önemi tartışılmayacak kadar büyüktür. Kar amacı gütmeyen bir sektör olarak Toplum Tercümanlığı; sadece dilsel anlaşma sağlayan kurum değil, farklı dil ve kültüre sahip kimselerin kamu hizmetlerine ulaşımında bir arabulucu konumundadır.

Özellikle göçmen işçilerin, düzensiz göçmenlerin, sığınmacıların, mültecilerin ev sahibi ülkede iletişim kurabilmek için, gündelik yaşamın her alanında desteğe ihtiyaç duydukları bilinmektedir. Bu alanda çalışan yetkili kurum ve kuruluşların temsilcilerinin dil becerilerinin yanında, farklı dilsel bilgi ve deneyimlere de sahip olmaları gerekmektedir. Azınlıkların farklı sosyo-kültürel değer yargılarını ve norm düşüncelerini tanımak, her iki taraf için de telafisi güç engelleri yok etmek için katkıda bulunacaktır. Böylece, dilsel ve kültürel farklılıklardan doğabilecek yanlış anlamaların, ön yargıların ve belirsizliklerin önüne geçilmiş olunacaktır.

Göçmen alan ülkelerde kültürel çeşitlilik yeni zorlukları da beraberinde getirmektedir. Göçmen talepleri ve ev sahibi ülkenin yasaları arasında bağlantıyı sağlaması gereken Toplum Tercümanı, oluşan kültürel çeşitliliğin bir parçası olarak uzlaşmacı bir yaklaşım içerisinde olması beklenmektedir. Bu nedenle, Toplum Tercümanının bu alana yönelik gerekli eğitimi alması, iş tanımı yapılması ve ilgili kurumlarda istihdam edilmesi gereklidir.

Birçok Avrupa Topluluğu ülkesinde, Toplum Tercümanlığının ulusal ve yerel düzeye meslek olarak uygulaması uluslararası işbirliği şeklinde karşılaştırmalı bir araştırma şeklinde yapılmıştır. Dil ve Kültürel Arabuluculuk alanı şeklinde yapılan araştırmada, hangi alanlarda arabuluculuk gerektiği ve uluslararası desteklenmesi gerekliliği değerlendirilmiştir. Transkom Incorporated tarafından yapılan bu çalışma www.equal-tca-aim.com adı altında internet adresinden ulaşılabilir durumundadır.

3.2.1. İsviçre’de Toplum Tercümanlığı

Toplum Tercümanlığı İsviçre’de tanım ve çalışma şekliyle karşılığını Dil ve Kültür Arabulucusu (Sprach-und KulturmittlerInnen) ya da Çokkültürlü Çevirmenler (Interkulturelle ÜbersetzerInnen) olarak bulmuştur. Bunun yanında yapılan tercümanlık etkinliklerine göre, alan sınırlandırılmaları yapılmış ve farklı isimler altında (Interkulturelle VermittlerInnen, Interkulturelle MediatorInnen) Toplum Tercümanlığı faaliyetleri sürdürülmüştür. Hangi isim altında olursa olsun İsviçre’de Tercümanlık eğitimi belli bir meslek grubu adı altında verilmemektedir.

Çokkültürlü bir toplum yapısına sahip olan İsviçre’de tercümanlık ilk başlarda klasik görevi olan dilsel aktarım şeklinde yapılmakta ve iletişim içerisinde bulunan konuşmacıların sosyo- kültürel, toplumsal arka planları göz ardı edilmekteydi. Bu da birçok yanlış anlamalara ve çatışmalara neden olmaktaydı. Sağlık, sosyal ve eğitim alanlarında çok kültürlü iletişim gerekliliği kaçınılmaz hale geldiğinde, dil ve kültür arabulucuları, çok kültürlü tercümanlar, dil- kültür uzmanları devreye girerek farklı yerlerden gelen toplulukların iletişim bağlamında ihtiyaçları olan dil sorunlarını çözmüşlerdir.

Çok kültürlü arabulucular, göçmenlere, kamu hizmetleri, sosyal sistem (ebeveyn eğitimi, çocuklara ve ailelere yönelik eğitim yardımı gibi), hakkında bilgi vermektedirler. Sosyal ve eğitim alanında bazı şehirlerde ve cemaatlerde, çok da organize çalışılmamasına rağmen tercümanlık hizmetleri varlıklarını devam ettirmektedir. Dil ve kültür uzlaşıcıları, şehirlerde kurulmuş bazı aracı merkezlerde faaliyet göstererek, göçmenlere aşağıdaki alanlarda hizmet vermeye çalışmaktadır.

- Sağlık Alanında (Hastanelerde, psikiyatri kliniklerinde ve bunlara bağlı sosyal hizmetler kısmında, psikolojik hastalıklarında kriz durumlarında veya tıbbi müdahalelerinde),
- Sosyal Alanda (Mahkemelerde duruşma anlarında, Noterlerde veya Sosyal İşler Müdürlüklerinde, Uyum ve Göç Bilgilendirmelerinde ve Kadın Evlerinde),
- Eğitim Alanında (Okullarda, Çocuk Yuvalarında, Okul Öncesi Eğitim veren eğitim kurumlarda, Veli Görüşmelerinde ve Proje Çalışmalarında).

İsviçre’de çalışan “Çokkültürlü Tercümanların” yaşları 19 ila 60 yaş aralığında değişmektedir. Tercümanların birçoğu iki dilli ve kültürlü göçmen kökenlidir. Profesyonel tercümanlık yerine yan iş olarak bu mesleği yapmaktadır. Çoğu kez haftalık olarak çalışmaktadır. Toplum Tercümanları İsviçre’de Türkçe, Rusça, İspanyolca, Portekizce, Kürtçe, İtalyanca, Sırpça, Hırvatça, Arapça, Arnavutça, Farsça, Urduca ve birçok Afrika dillerinde hizmet sunmaktadır.

İsviçre’de Dil ve Kültür uzlaşmacısı olarak hizmet veren tercümanlardan sadece Tercümanlık sertifikası istenmemektedir. Bunun yanında Toplum Tercümanlığı alanında çalışmış olduğunu gösteren bir referans belgesi ve tercümanlık hizmeti sunacağı dil bilgisini B2 düzeyinde bildiğine dair bir belge de talep edilmektedir. Göçmenlere yönelik hizmet sunan tüm toplum Tercümanlığı türleri, İsviçre’de tercümanlık alanında çatı yapılanması olan INTERPRET’e bağlı olmak zorundadır. Tercümanlık alanında yapılan tüm proje ve saha uygulamaları INTERPRET tarafından gerek materyal ve takviye tercüman gerekse maddi olarak desteklenmektedir. INTERPERT tercümanlık alanında bir koordinasyon merkezidir. Ayrıca sağlık alanında yapılan Tercümanlık hizmetleri ve eğitimlerini İsviçre Sağlık Bakanlığı da (Bundesamt für Gesundheit) desteklemektedir. İsviçre’nin Basel, Bern, Baden, Zurich ve Luzern gibi kentlerinde, kamu hizmetlerinin göçmenlere ulaşmasında ve kamusal alanın korunması için çaba gösteren tercüman eğitimleri verilmektedir. Verilen Tercümanlık seminerleri INTERPRET’in belirlediği standartlara uygun olarak yapılmaktadır.

3.2.2. Belçika’da Toplum Tercümanlığı

Belçika, eyaletlerden oluşan bir devlet olduğundan üç bölgeye bölünmüş ve üç resmi dili vardır. Bu yüzden Belçika’da Toplum Tercümanları, sosyal tercümanlar, (interkulturelle(r) Mediatorin; soziale(r) DolmetscherIn ve soziale(r) Übersetzerin) diye adlandırılmaktadır. Toplum Tercümanlığı, Belçika’da farklı resmi dili olan bölgeler nedeniyle, dil kültür arabulucuları, kısmen de olsa farklı bölgesel gelişmeler göstermiştir.

Belçika’da sosyal yaşam içerisinde, "sosyal çevirmen ve tercümanlar" gibi sağlık alanında mesleki olarak "kültürlerarası aracılık yapan kişiler" hizmet vermektedir. Belçika’da kültürlerarası dilsel aracılık yapan kimseler, yasal olarak hastanelerde devlet tarafından desteklenmektedir. Kültürlerarası aracılar veya koordinatörler” Belçika sağlık

kuruluşlarında bilinen bir meslektir. Dil uzmanları oralarda göçmenlerin sağlık sorunlarının çözümü konusunda yardımcı olan deneyimli kimselerdir. Dil çeşitliliği nedeniyle, kültürlerarası aracı gereksinimi sağlamak için, sağlık kuruluşları dışında da deneyimli tercümanlar aranmaktadır. Belçika’da bazı çeviri alanlarının varlığı, (sosyal, hukuk, sağlık gibi) özel ticari işletmeler şeklinde de görülmektedir. Kurumsal olarak dilsel arabuluculuk bölgesel mevkilerde de soruşturmalar esnasında kullanılmaktadır. Bu anlamda sosyal tercümanlar (l’interprétariat en milieu social; ndl. het sociaal tolken), göçmenlerin barınağa yerleştirilmesinde ve sağlık kuruluşlarında doğrudan istihdam edilmiştir.

Belçika’da kültürlerarası dilsel aracılık yapan kimseler, etnik azınlıkların sağlık kuruluşu ve hastalar arasındaki iletişimin kalitesini iyileştirmek ve ayrıca etnik azınlıkların sosyo-kültürel ve sağlık gereksinimleri için klinikleri özelleştirmek için atanmaktadır. Kültürel arabulucuların hastanelerindeki görev alanları şunlardır:

- Tercümanlık,
- Hastalar için duygusal ve pratik yardım,
- Dilsel ve kültürel yanlış anlaşılmalara sebep olan çatışmaları önleme,
- Irkçılık ve ayrımcılıkta avukat,
- Hasta bakıcılarla olabilecek sorunların, onlarla iş birliği içerisinde kalarak hastaların bakımını sağlamak,
- Hastalar için sağlık konusunda eğitim.

Sosyal alanlarda çalışan çevirmen ve tercümanlar, çalıştığı sosyal hizmet alanına göre ücretlendirilmektedir. Ayrıca yurtdışı kökenli çalışan personele, ülkenin resmi dillerden birini öğrenmesi teşvik edilmektedir. Bu sosyal tercümanlar Türkiye’den, Rusya’dan, Ermenistan’dan, Ukrayna’dan; Kosova’dan, Fas’dan, Kongo’dan, Çek Cumhuriyeti’nden, Polonya’dan, Pakistan’dan, Arnavutluk’tan tam gün çalışan kimselerdir. Bu kimselere kültürlerarası arabuluculuk yaptıkları alanlar: Sağlık alanı, psikiyatri merkezi, hastaneler, sosyal alanlar, hukuk, noter, adliye, okul, barınak, emniyet gibi sosyal alanlardır. Dilsel ve kültürel uzlaşma görevini yapan tercümanlar, hizmet verimliliğinin kalitesinde önemli rol oynadığı kabul edilmektedir.

Kültürlerarası araçların, dilsel ihtiyaçları olan kimselere tutarlı, güvenilir ve kültürlerarası iletişimin iyi olması için duyarlı olmaları bir koşuldur. Bu nedenle, dil

aracılarının yasal çerçeveler dahilinde kaliteli hizmet vermeleri beklenmektedir. Kalitenin ön koşulu da eğitimidir. Belçika’da dil araçlarının mesleki alanda en azından 2 yıl benzer bir işlemdaki deneyimi gereklidir. Ayrıca kültürlerarası dil araçları için uzun süreli öğrenim kursları vardır. Flandern’de sadece iki yüksek okul düzeyinde üç yıllık bir sertifika eğitim programı vardır. Brüksel’de de, buna benzer ve bu alanda çalışan kültürlerarası arabulucuları yönlendiren sağlık alanında dil uzmanlarını Foyer Örgütü projesinin çerçevesinde eğiten benzer bir eğitim programı vardır.

Toplum Tercümanlığı açısından Belçika’da bütüncü eğitim standardından bahsetmek zordur. Bunun nedeni, Belçika’nın Fransız dilini konuşan kesiminde tercümanlar, kurumlarıyla çalışmalardaki kendi öğrenim modülleri geliştirdi. Bu öğrenim modülleri tüm ülkede birbirine benzemekte ancak aynı değildir. Belçika’nın Fransız dilini konuşan kesimi için bütüncül öğrenim ve merkezi diploma yoktur. Sosyal tercümanların mesleği için daha az resmi şartlar gereklidir. Flamanca konuşulan kesiminde ise, sosyal dil arabuluculuğu için, B2 seviyesi dil bilmesi ve 18 saatlik bir başlangıç kursu yeterlidir.

Mesleki imge açısından bakıldığında, Toplum Tercümanlığı Belçika’da, ulusal anlamda yasal bir yetkinliktir ve bütün ülkede meslek olarak iyi bir iş koludur. Ancak yasal olarak sosyal tercümanlık hizmetlerinin mesleki uzmanlık haline gelebilmesi, bölgesel açıdan sorunu olan bir konu oluşturmaktadır. Belçika kanunlarında kültürlerarası arabuluculuk yapan tercümanların finanse edilmesi söz konusudur. Ancak, Toplum tercümanlarının maddi olarak desteklenmesi bölgesel düzlemde farklılık göstermektedir. Bu bağlamda ulusal entegrasyon hakkının yapılaşmamasıyla yasal bir bağlantı kurularak maddi desteğin bütüncül bir yapıya dönüştürülmesi gerekmektedir.

3.2.3. Avusturya’da Toplum Tercümanlığı

Avusturya’da “Konferans Tercümanlığı” eğitimi daha ağırlıkta olduğu için, Toplum Tercümanlığı da bilhassa konferans tercümanlığı adı altında anlaşılmaktadır. Ancak tercümanlık alanında mevcut diğer türlerinde olduğu gibi, Toplum Tercümanlığı eğitimi pratikte olması gereken bir gerçeklik haline gelmiştir. Konferans tercümanlığının kullanıldığı yerlerde verilen hizmet oldukça memnuiyet vermektedir. Ayrıca meslek kuruluşları uğraşlarını temsil ederken, iyi maddi kazanç da sağlamaktadır. Bu açıdan, Toplum Tercümanlığı ilk başlarda Avusturya’da da diğer ülkelerdeki gibi ihmal edilmiş ya da tamamen göz ardı edilmiştir.

Toplum Tercümanlığı "Community Interpreters" Avusturya'da yerel tercümanlar anlamına gelen (Kommunal Dolmetschen) olarak adlandırılmaktadır. Bu Tercümanlar, ana dili misafir ülkenin dili olmayan insanların, misafir ülkenin kamuoyuna açık düzenlemelerinden (hastaneler, adliyeler, okullar emniyet vs.) faydalanmaları yönünde uğraş vermektedirler. Farklı sosyo-kültürel yapılaraya sahip kimselerin iletişim kurmada ve eşit haklardan yararlanmaları konusunda yaşadıkları zorlukları bertaraf etmeye yardım etmektedirler. Bireysel ya da küçük gruplar halinde, en çok da göçmenler veya azınlıklar için (aileler için) toplumsal hizmet sektörleri, sağlık kuruluşlarında, okullarda, resmi makamlarda ve sosyal hizmet veren müdürlüklerde çevirmenlik ve tercümanlık yapmaktadırlar.

Avusturya'da Toplum Tercümanları özellikle, sağlık, sosyal ve eğitim alanlarında görev almaktadırlar. Bu anlamda Kızılhaç tarafından yapılan göç adlı bir araştırmada sağlık alanında ana dili ve eğitim dili Almanca olmayan kişiler ve sağlık düzeni arasındaki hareketlilik süreci için, göçmenlerin dil uzmanlarından özel olarak dil yardımı aldıkları belirlenmiştir. Bu anlamda da şehirlerde ve göçülen yerlerde tercümanlık hizmetlerinin, diğer küçük yerleşim birimlerinden daha iyi olduğu sonucuna varılmıştır.

Viyana, Klagenfurt, Innsbruck, Graz, Tirol ve Linz kentlerindeki eyalet hastanelerinde, Almanca konuşamayan hastaların anlamlı bir şekilde artmaya başlaması ve en büyük masrafın dil gereksinimi nedeniyle olduğu belirlendiği için, buralarda çalışanlardan iki liste hazırlanmıştır. Listenin üyesi olmak için tercümanlık yapmak isteyen çalışanların hastanelere başvurmaları gerekmektedir. Özel tedaviye ve bakıma ihtiyacı olan dil bilmeyen hastalara (Psikiyatrist uzman doktor, psikoterapist, psikosomatik için uzman doktor, sosyal çalışan, bakıcı personeli) yönelik bir proje hazırlanmıştır. Toplum Tercümanları (Community Interpreters) sağlık alanlarıyla ilgili WHO (Dünya Sağlık Örgütü) projesi çerçevesinde ana dilsel danışmanlık hizmeti sunmaktadırlar.

Sosyal yaşam içerisinde ve eğitim alanlarında da Toplum Tercümanları hizmet vermektedir. Özellikle uyum bürolarında, vatandaşlık bürolarında, hukuk alanlarında, çocuk ve aileler için anaokulları ve okullarda, Türkçe, Boşnakça, Hırvatça, Sırpça, Rusça, Çekçe, Arapça, Arnavutça, Ermenice, Farsça ve Afgan dillerinde hizmet verilmektedir.

Toplum Tercümanlarının (Kommunaldolmetschen) eğitimi için Avusturya’da yeni, ilginç, güncel, ve yüksek bütünlükte bir çalışma alanı açılmıştır. Ancak bu alan için bütüncül bir eğitim programı yoktur. İlk zamanlarda Viyana kentinde, üniversite ortamında iki yıl süren, Toplum Tercümanlığı konusunda yapılan proje çerçevesinde birçok enstitü (Erich Prunc ve Sonja Pöllbauer Enstitüsü) ve vakıfların da desteklediği Arnavutça, Arapça, Boşnakça, Hırvatça, Sırpça, Rusça ve Türkçe dillerinde Türkçe kurslar düzenlenmiştir. Katılımcılar, eğitim evresini kültür tercümanı serifikasıyla bitirmiş, çok farklı kültürden gelen göçmenlerdir.

Toplum Tercümanlığı, (Kommunaldolmetschen) Avusturya’da çok gerekli, ancak gelişiminin başlangıcındadır ve diğer ülkelerdeki gibi ilk başlarda meslek imgeleri ihmal edilmiş ya da bazen gözden çıkarılmıştır. Ancak, farklı kurumlar ve vakıflar, Toplum tercümanlarının eğitim konusunu üstlenmişler ve finanse etmişlerdir. Daha sonraları ise, bu yönde oluşturulan projelerle Toplum Tercümanlığı eğitimi desteklemiştir. Yine Avusturya’da çeşitli üniversitelerde Konferans Tercümanlığı adı altında yapılanmış ve devlet tarafından desteklenmiştir.

3.2.4. İspanya’da Toplum Tercümanlığı

İspanya’da Toplum Tercümanlığı, Dil ve Kültür Aracılığı (Sprach-und Kulturmittlung) olarak tanımlanmakta ve meslek olarak çokda ön planda değildir. Dil ve Kültür araçlarının iki farklı çalışma alanı vardır. Bunlar; kamuoyuna açık işler olarak yapılan işlerden tercümanlık ve çeviridir. İkisi de dilsel uzlaşmanın ağırlık noktasını oluşturmaktadır. Her ikisi de görev yaptığı alan açısından İsviçre’deki kültürler arası çevirinin görev alanıyla karşılaştırılabilir. Bunun dışında tercümanlık ya da dilsel uzlaşmayı göz ardı etmiş ve kültürlerin buluşma noktasında çatışmanın azalması için kültürel uzlaşmanın olduğu kültürlerarası aracılık hizmeti (Kulturelle Mediation) görev alanı vardır. Ancak Kültürlerarası aracılık hizmeti kavramı tanımlanamayan mesleki bir imge durumundadır ve İspanya’da anlam bütünlüğü birbirinden ayrı olamayan her iki alan için de hizmet vermektedir.

İspanya’da kültürlerarası çeviri (deut:Interkulturelle Übersetzung, spa: traducian y interpretacion en los servicios publicos), söz konusu olan dilsel bildirişim aracılığı ile uzlaşma anlamına gelmektedir. Kültürlerarası uzlaşma da, tercümanların klasik rolleri hakkında kelimelerin tam olarak aktarımının söz konusu olduğu yazılı çevirinin değişik

bir şeklidir Kültürlerarası çeviri, iletişim sürecindeki kültürel faktörlerin ileri seviyede bir anlaşmanın oluşması için iletişim sürecine etkin olarak katkıda bulunma görevini oluşturmaktadır. Kültürlerarası uzlaşma alanında çalışan bir çevirmen, birbirleriyle karşılaşan farklı gruplar arasındaki anlaşmayı başarmak için, iki kültür ve dil arasındaki iletişimi bozmadan sağlama rolünü yerine getirmektedir.

Dil aracılığı uzlaşma hizmetini yürüten kimse ise (Mediator), iletişimi korumak için kültürlerarası uzlaşma yönünde görev yapmaktadır. Ayrıca, etnik, milliyetçi, dini vs meydana gelen çatışma ortamlarında görev almaktadır. Kültürlerarası diyalogun sürmesi ve aralarında oluşan çatışmaları ortadan kaldırmak için, dilsel sorunların çözülmesine yardımcı olmaktadır. Kültürlerarası uzlaşmacı görevini yürüten kimseler, (Community Mediation) hoşgörü, saygı, iş birliği ve toplumdaki dayanışmanın gelişimini güçlendirmesine katkı sunmaktadır. Ayrıca kültürlerarası uyumun oluşmasına da yardımcı olmaktadır.

Göçler ve İspanya'da 90'lı yıllarından itibaren aniden artan göçmen sayılarına paralel olarak kültürlerarası çeviri alanı neredeyse hiç gündeme gelmemiştir. Bu alanda, uygulamada kaliteli elemanların yerine, gönüllü ve çalışanlar görülmektedir. Kültürlerarası tercümanlık alanında yaşanan eksikliği 1999'da Cervantes Enstitüsü'nün araştırması gözler önüne sermektedir. Kültürlerarası tercümanlık alanında yaşanan eksiklikler şöyledir:

- Lisanslı ve uzmanlaşmış mesleki etnik bilgi donanımı olan çevirmen ve tercümanların eksikliği,
- Kamusal alanda verilen hizmetlerden göçmenlerin faydalanmasını sağlayacak tercümanların eksikliği, bunların yerine donanımsız çocuklar, akrabalar ve arkadaşlar aracılığı ile yapılan eksik tercümanlık hizmetleri,
- Kalite ve yönetim prensiplerinin eksikliği,
- Göçmenlerin haklarının gözetilmediği hatalı ve eksik tercümanlık hizmetleri.

Kamuya açık hizmet alanlarında tercümanlık ve çevirmenlik eylemi İspanya'da sadece bazı yerel yerlerde dağınık bir şekilde görülmektedir. Kültürlerarası uzlaşma alanında çalışan tercümanlar için, mesleklerini icra edecekleri başka alanlar da mevcuttur. Bunlar; göçmenlerin hizmetlerden faydalandıkları okullar, bankalar, işsizlik merkezleri,

hastanelerdir. Toplum Tercümanlarının ilave çalışma alanları genel olarak aşağıdaki gibidir:

- 1) Sağlık alanı: Aile merkezindeki ilave ve aile planlamasındaki aydınlatma için sağlık çalışanlarıyla beraber çalışmak, örneğin dil zorlukları ve kültürel kodların uzlaşma konusunda yardımcı olmak,
- 2) Eğitim alanı: Temel ve ileri derecede okullar ve destek dersinde, ev ziyaretindeki Anne-babanın ve öğretmenlerin eşliği, aile ve okul arasındaki iletişim problemlerinde ve öğretmenler için bilimsel kongreler konusunda yardımcı olmak,
- 3) Sosyal hizmet performansları: Sosyal çalışanlar ve başvuranlar arasındaki çeviri, sosyal hizmetleri için eşlik etme ve işi engelleyen kültürel kodların yorumlanması konusunda yardımcı olmak.

“Toplum Tercümanlığı’nın”, meslek olarak hizmet vermemesinin başlıca nedeni İspanya’da çevirmenlik için hiç bütüncül eğitim programı olmamasıdır. Buna karşın İspanya’da kolay temel kurstan, lisansüstü yüksek eğitim dallarına kadar yetişen kültürlerarası çevirmenlik ve tercümanlık eğitimindeki bir değişkenlik oranı vardır. Üniversite düzeyinde kültürlerarası çevirmenlik alanında aşağıdaki programlar vardır:

- Madrid, Alaca’de Üniversitesi: Kültürlerarası iletişimdeki resmi lisansüstü eğitim ve kamuoyuna açık hizmetteki çevirmenlik ve tercümanlık,
- Salamanca ve Valladolid Üniversitesi’de lisansüstü kurs ve 2006’dan beri yerel tercümanlık alanındaki çalışmalar, profesyonel bağlamda çevirmenlik ve kültürlerarası uzlaşmacı alanında lisansüstü alan,
- Castellon, Jaime 1 Üniversitesi’nde, Toplum Tercümanlığı ve sağlık alanındaki kültürlerarası iletişim arasındaki entegre edilen bir yaklaşımla lisansüstü kurs,
- Teneriffa, La Laguna Üniversitesi’nde, kamuoyuna açık hizmetteki başlangıç kursu, Katalanya hükümeti bu kursa 2004 2005 ve 2007 de destek vermiştir,
- Castello de la Plana, Jaime1 Üniversitesi’nde, kültürlerarası uzlaşmacı alanında lisansüstü kursu ve sağlık alanında, Granada, Alcaladaki üniversiteyle iş birliği.

İspanya’da göçmen kökenli vatandaşların ilave olmasıyla nüfusun aniden artması ve bazı alanlardaki sosyo-kültürel problemlerin yoğunlaşmasıyla birlikte sorunlar ve kültürlerarası uzlaşma gerekliliği hem bu alanda farklı eğitim programlarının

başlamasına hem de bu alana büyük bir ilgi oluşmasına neden olmuştur. Tercümanlığın İspanya’da iyi kazanç getirmeyen bir mesleki alan olması, çok az sayıda kursların olması, bağımsız bir meslek imgesinin gelişimini engellemiştir.

3.2.5. İtalya’da Toplum Tercümanlığı

İtalya’da Toplum Tercümanlığı bölgesel olarak organize edilmiş olsa da, dil ve kültür aracılık alanı adı altında (Sprach- Kulturmitlung) ülke genelinde uygulamada mesleki imge olarak iyi durumdadır. İtalya’da kültürlerarası iletişim konusunda kültür uzlaştırıcılar da (mediatore (inter-) culturale) hizmet vermektedirler. Bunlar da kültürlerarası uzlaşmacı olarak ya da dilsel ve kültür uzlaşmacısı (mediatore linguistico culturale) olarak tanınmaktadır. Kültür uzlaşmacıları, farklı etnik yapıdaki ya da kültürel arka planlı vatandaşlar arasındaki kültürel çatışmaların çözümünde yardımcı olmak için, kamu hizmeti veren kurumlar ve İtalya’daki göçmenlere yönelik hizmet veren diğer kuruluşlar için çalışmaktadır. Kültür uzlaşmacıları, yerel vatandaşlar ile göçmenlerin biraya geldiklerinde, farklı etnik kökene ve farklı kültüre ait oldukları düşüncesinden hareketle; aralarında oluşacak diyalog konusunda tarafsız ve güvenilir profesyonel eğitim almaktadırlar. Kültürel uzlaşma hizmeti veren kimseler, özellikle, emniyet, klinikler yada sağlık kuruluşları, günlük bakıcı hizmeti veren, danışmanlık ve bilgi hizmetindeki gibi kamuya açık hizmet veren kurumların temsilcileri ile birlikte çalışmaktadır. Kültür uzlaşmacıları, sadece göçmenlere değil, farklı ülkelerden yasal yoldan gelen yabancılara da dilsel ve kültürel bağlamda yardımcı olmaktadır.

İtalya’da, dilsel ve kültürel uzlaşma hizmet alanında, yaş, statü, maddi gelir ve etnik kriterlere bağlı olarak iki hizmet grubu görülmektedir. Bunlardan biri, toplum tercümanları olarak hizmet veren bölgesel gönüllü ya da ücretli ve kültürlerarası uzlaşma konusunda hiçbir akademik eğitimi almamış göçmen kökenli kimselerdir. Diğer kesim ise, kendi hizmet alanında üniversitelerde resmi olarak eğitim almış, kültür uzlaşmacıları ya da temelde İtalyan kökenli olan ve eğitiminden dolayı daha iyi ücret alan tercümanlar da bulunmaktadır.

Göçmenlerin gittikçe artan bir nüfus sayısı, yerel halkı rahatsız etmekte ve her ikisini karşı karşıya getirmektedir. Bu anlamda İtalya’da kültür uzlaşmacı hizmet alanında görev yapan kimselere bölgesel anlamda oldukça çok ihtiyaç duyulmaktadır. İtalya’nın bulunduğu coğrafya nedeniyle birçok göçmenin ülkeye giriş konusunda başvuru

sayılarının inanılmaz yüksekliğe ulaşması, bu alanda dilsel ve kültürel tercümanlık hizmetlerini gerekli hale getirmiştir. Bu anlamda 1998'de İtalya'daki göç ve göçmenlerin statüsünü genel olarak düzenlenen 40/98 ulusal yasa aracılığıyla kültür uzlaşmacılarına, etnik azınlıklar için, dilsel yardım yapmaları resmîyet kazanmıştır. Böylece tercümanların görev aldığı, kamuya yönelik hizmet alanları bölgesel bağlamda, özellikle göç ve uyum konusunda ancak eğitim ve sağlık alanında da etkin olan düzenlemeler yapılmıştır. Toplum tercümanlarının resmi olarak görev aldıkları kamu hizmeti alanları şunlardır:

- Kamuya açık idareler: Hükümet büroları, işsizlik merkezleri, göçmenler için düzenlemeler vb.,
- Sosyal ve sağlık hizmetleri: klinikler, danışmanlık merkezleri, sosyal sağlık, uyuşturucudan koruma önlemi için bilgi merkezleri,
- Kamuya açık güvenlik: Polis merkezi, yabancılar şubesi, geçici yurtlar,
- Entegrasyon hizmeti: sosyal ve kültürel entegrasyon için düzenlemeler, ev arama, dil kurslar vb.,
- Kamuya açık ve özel sosyal düzenlemeler ve merkezler: Kayıt merkezleri, özel mülteci kampları ya da kalacak yerler, ergin olmayanlar için düzenlemeler.

Kültür uzlaşmacıları, farklı kültürel yapıya sahip topluluklar ve bireyler arasındaki dilsel ve kültürel seviyedeki anlaşmayı sağlamak için görev yapmaktadırlar. Kültür uzlaşmacısı, özellikle göçmenlere yönelik görev aldığı hizmet alanında, o alanın kalifiye çalışanları için yardımları gereken bir elemandır. Kültür uzlaşmacısının dilsel ve kültürel katkıları hizmet verimliliğini arttırmaktadır.

İtalya'nın tamamında toplum tercümanlığına yönelik mesleki eğitim programları vardır. Ancak bölgesel ihtiyaçlara göre farklılık göstermektedir. Dilsel ve kültürel uzlaşma alanında özellikle etnik azınlıkların yönelik çalışmalarda akademik olmayan eğitimler söz konusudur. Siena Üniversitesin'de göçmenler için kültürel uzlaşmacı özel kursu vardır. Burada göçmen kökenli yurttaşlar arasından, gönüllü eğitilen tercümanlar da bulunmaktadır. 2001-2002 üniversite reformundan beri yaklaşık 30 üniversitede ve İtalya'daki diğer özel enstitülerde dil ve kültürel uzlaşma alanında eğitim verilmektedir. Uyguladıkları programlar Avrupa Birliği tarafından desteklenmektedir.

İtalya’da göçle ilgili çıkarılmış bütün yasalar, göçmenlerin sosyal uyumlarının desteklenmesi için kültür uzlaşmacılarının, kamu hizmetleri sunan kurumlarına istihdamına olanak sağlamıştır. Kültür Uzlaşmacısı dilsel olarak sunduğu hizmetin yanında, göçmenler ve yerel halk arasında kurulması gerekli sosyal iletişim konusunda da hizmet vermektedir. İtalya’da “Kültür Uzlaşmacısı” olarak adlandırılan “Toplum Tercümanları”, farklı toplumlar arasında oluşabilecek korkuları ve güvensizliği azaltmaya, farklılıklara saygı duymaya yardım eder ve anti ırkçılık yabancı yobazlığı ve ayrımcılık içeren davranışlara mani olma gibi önemli birçok rolü de üstlenmektedir.

İtalya’da Toplum Tercümanlığı eğitim kurslarının kalitesi proje kapsamında yerel ya da bölgesel olarak maddi olarak desteklenmektedir.

3.2.6. Almanya’da Toplum Tercümanlığı

Almanya’da, dilsel ve kültürel uzlaşmayı çok yakından ilgilendiren kavramlar ve kaliteyi arttıran yaklaşımlarda büyük bir artış söz konusudur. Bu yaklaşımlar, özellikle dilsel aktarım yapan tercümanları, toplum tercümanlarını, toplumsal uyum alanında çalışan asistanları, çokkültürlü danışmanları ya da dil ve kültür uzlaşmacılarını kapsamaktadır (Sozialmedizinischen DolmetscherInnen, IntegrationsassistentInnen, SprachmittlerInnen, GemeindedolmetscherInnen, Interkulturelle BeraterInnen und Sprach-KulturmittlerInnen). Bunun yanında sağlık alanında çalışan toplum tercümanları ve uyum rehberleri de hizmet sunmaktadır. Tercümanlık alanında bu kadar çok çeşitliliğin olduğu Almanya’da, tercümanlara yönelik verilen seminerlerin öğretim programları, derslerin içerikleri, süresi ve derslerin kalitesi aynı olarak hazırlanmıştır. Tercümanlık alanında uygulanan bu seminerler, ileri seviyede eğitim almak isteyenlere günlük programlar, diğerleri içinse aylık programlar şeklinde ve hizmet alanları çerçevesinde sunulmaktadır.

Tercümanlık alanındaki yaklaşımlar doğrultusunda eğitim veren üç kuruluştan biri; “Berlin Sağlık Derneği’dir” (Gesundheit Berlin e.V). Burada verilen seminerler, göçmenlerin tercümanlık ihtiyaçlarına yönelik on iki aylık bir süreyi kapsamaktadır. İki dili veya daha fazla katılımcıların yer aldığı seminerler başta sağlık ve sosyal yaşam alanında eğitim vermeyi amaçlamaktadır. Semineri bitiren katılımcıların oluşturulan saha uygulama havuzunda koordine edilerek tercüman olarak (Sozial-GesundheitsdolmetscherInnen) çalışmaları sağlanmaktadır.

Tercümanlık alanında eğitim seminerleri veren ikinci kuruluş ise Darmstadt kentinde bulunan “Çokkültürlü Şehir Bürosu’dur” (Interkulturelle Büro der Stadt Darmstadt). Burada verilen eğitim seminerleri, göçmenlerin Almanya’daki sosyal yaşamlarını kolaylaştıracak içeriklere sahiptir. 18 ay süren eğitim çalışması, “Eğitim ve Aile” alanlarını kapsamaktadır ve katılımcılar, sosyal yaşam ve çalışma alanları, çocuk yuvası, okul ve meslek eğitiminde temel bilgilerin nasıl alınacağı konusunda göçmenlere yönelik dil ve kültürel aracılık hizmeti seminerleri almaktadırlar. Tercümanlar, seminerler bittikten sonra saha uygulamalarını “Uyum Asistanları” (IntegrationsassistentInnen) adı altında yürütmektedirler.

Bu alanda eğitim hizmeti sunan üçüncü kurum ise Wuppertal Kilisesine bağlı sosyal işler kurumudur (Diakonie Wuppertal). Dil ve kültür uzlaştırıcılarının mesleki anlamda tercümanlık yapabilmesi için iki buçuk yıllık bir eğitim sürecini tamamlamaları zorunludur. Kursu tamamlayanların Toplum Tercümanı olarak çalışabilmesi için, üst çatı kuruluş SprachKuM’a üye olması gerekmektedir. Bu kuruma Almanya’da yaşayan ve ya iki dilli azınlıklar ve sığınmacı olarak bulunanların arasından başvuranlar, sağlık ve sosyal yaşam alanlarına yönelik profesyonel bir tercümanlık eğitimi almaktadırlar.

Toplum Tercümanlığına yönelik eğitim seminerleri düzenleyen bu üç kuruluş da, halen varlıklarını sürdürmekte ve göçmenlere yönelik hem sosyo-kültürel hem de kamu hizmetlerinden daha etkin yararlanmalarını sağlayacak koşulların hazırlanmasına yardımcı olmaktadır. Göçmenlere, Toplum Tercümanlığı görevini yapan “Uyum Çalışanları” tarafından Almanya’daki eğitim, sağlık ve sosyal yapının, çalışma alanlarının ciddi temel bilgiler verilerek kendi dil ve kültürlerini unutmadan, Alman toplumuna uyum sağlamaları aynı zamanda da sosyalleşmeleri yönünde eğitimler de verilmektedir. Bir yandan da göçmenlerle kurumlarda uzman personelin bir araya gelmesini sağlaryarak aralarındaki iletişim konusunda yardımcı olmaktadır.

Almanya’da Dil ve Uyum Uzlaştırıcıları tarafından, temel olarak Farsça, Arapça, Rusça, Sırpça, Hırvatça, Türkçe, Kürtçe, Fransızca, Vietnam dili ve Tigrinya Dillerinde tercümanlık hizmeti verilmektedir. Bu dillerde aşağıdaki alanlarda kamu hizmetleri sunulmaktadır.

- Sağlık Alnında (bütün hastaneler ve tıp ve bakıcılık bölümleri, hastane sosyal hizmetleri, rehabilitasyon merkezleri, fizik ve psikolojik rehabilitasyon

merkezleri, ambulanslar, psikiyatri klinikleri, terapi düzenleri, psikososyal merkezleri, doktor muayenehaneleri, kamuya açık sağlık hizmetleri, sağlık müdürlükleri, AIDS danışmanlığı, Beslenme danışmanlığı gibi),

- Sosyal Çalışma Alanında, (Çocuk ve gençlik yardım merkezleri, sabit bakım evleri, gençlik merkezleri, çocuk yuvası, boşanma ve borçlu danışmanlığı, göç danışmanlığı, eğitim danışmanlığı gibi),
- Belediye ve Müdürlükler Alanında, (sosyal müdürlük, yabancılar şubesi, konut müdürlükleri, sigortacılar, şehir kesimi çalışması, okullar ve çocuk yuvası düzeni, kadınlarla sosyal çalışma alanlarında, yaşlı bakıcılığı, engelli bakıcılığı).

Toplum Tercümanlığı gibi sosyo-kültürel alanlarda yeni bir anlaşma ve uzlaşma mesleğinin beraberinde getirdiği çok kültürlü bir toplum yaşamının gerekliliği Almanya’da oldukça başarılı bir şekilde uygulanmaktadır. Kültürlerarası uzlaşma etkinliklerinin mesleki anlamda iyi uygulanması, hizmet sektöründe çalışan Dil ve Kültür Uzlaşıcılarına maddi olarak kazanımlar da sağlamaktadır. Buna paralel olarak, Tercümanlık alanında yükseköğretim kurumlarında eğitim programları oluşturulmakta ve bu alana tercümanlar kazandırılmaktadır. Tercümanlık mesleğinin iyi bir statüye getirilmesi ve geçmişte kalan fahri etkinliklerin kaldırılarak, Tercümanlık mesleğinin uzmanlaşması konusunda ivme kazandırılmıştır.

3.3. Türkiye’de Toplum Tercümanlığı

Türkiye Cumhuriyeti kurulduğundan beri, zaman zaman kitlesel göçlere maruz kalmıştır (Örneğin 1989 Sovyetler Birliği’nin dağılması, 1991 Körfez Krizi gibi). Son yıllarda da Ortadoğu kaynaklı yaşanan göçmen sorunu uluslararası bir boyut kazanmış olsa da en çok Türkiye’yi etkilemiştir. Türkiye üzerinden kaçak yolları kullanarak Avrupa Birliği ülke sınırlarına dayanan göçmenlerin, sorunlarının çözümünde Birleşmiş Milletler (BM) kararları doğrultusunda tüm ulusların çaba göstermeleri gerekmektedir. Göçmenlerin her türlü gereksinimlerinin karşılanmasında her koşulda hizmet verebilecek Toplum Tercümanlarına ihtiyaç duyulmaktadır.

Ayrıca çeşitli nedenlerle yaşanan uluslararası kitlesel göçlerin yanında küreselleşmenin insanlığa sunmuş olduğu hızlı ulaşım olanakları da, birçok alanda (sağlık, eğitim, spor gibi) insanların hizmet almasına olanak sağlamaktadır. Dünyada ve zaman zaman Türkiye’de yaşanan doğal felaketler farklı dil ve kültürlerin çok kolay bir araya

gelmesine neden olurken, beraberinde dilsel bağlamda anlaşmayı da gerekli kılmaktadır. Türkiye'nin uluslararası alanda sunmuş olduğu hizmetlerin iyi anlatılması için, çeşitli dillerde alan donanımlı Tercümanların varlığına ihtiyaç vardır. Bu anlamda Türkiye'nin Toplum Tercümanı eğitimine gerekli önemi vermesi ve yasal bir çerçeveye kavuşturması gerekmektedir. Bu anlamda Kurultay şöyle düşünmektedir:

Çeşitli Avrupa ülkeleri belirtilen alanlarda kaliteli çeviri hizmetinin verilebilmesi ve sosyal düzenin sağlıklı işleyişi için toplum çevirmenliği ile ilgili eğitim programları açmış, çeşitli yasal düzenlemelere gitmiştir (Kurultay 2012, s.82).

Diğer çoğu ülkelerde olduğu gibi Türkiye'de de Toplum Tercümanlığı kavramı yeni tanınmaktadır. Aslında yerine getirdiği görev açısından bakıldığında benzer tercümanlık işlerini, yeminli sözlü tercümanlar bugünkü anlamda Toplum Tercümanlarının rolünü yerine getirmektedirler. Bu anlamda, Toplum Tercümanlığı uygulama alanları olan mahkeme, karakol, evlendirme dairesi, tapu dairesi vb. devlet kurumlarında aynı dili konuşmayan tarafların işlerinin çözümünde, yeminli tercümanlar bilirkişi sıfatlı bir dil hizmetlerinin çözümü gibi sosyal rol üstlenmişlerdir.

Ancak, belli bir süre için veya sürekli Türkiye'de kalmayı amaçlayan farklı dilleri konuşan kimselerin diğer toplumsal sorunlarını çözmekte bu hizmet türü yetersiz kalmaktadır. Bu anlamda Toplum Tercümanlarının görev alanlarının daha çok geniş kapsamlı olduğu görülmektedir. Sadece dil ve kültürü bilmek yerine orjin ülkenin temel yaşam özelliklerini bilmeleri, insan psikolojisini tanımaları beklenmektedir. Hedef ülkeye geldiklerinde ise, oradaki topluma sosyal uyumları açısından Toplum Tercümanlarının uyum eğitimi konusunda etkin rol almaları gerekmektedir. Toplum Tercümanlarının çok dilli olmalarının yanında, her anlamda hizmet sundukları farklı dil ve kültürlerle sahip kimselerin göç alan toplumun kamu düzeninin devamlılığı açısından da donanımlı olmaları gerekmektedir.

Türkiye'de Tercümanların devlet hizmetlerinde nasıl kullanılacağı ile ilgili düzenlemeler vardır. Ancak Tercümanlık hizmetini sağlayacak kişinin hangi eğitim ve yeterliliklere sahip olması gerektiğiyle ilgili yeterli derecede açıklama bulunmamaktadır. Ayrıca ülkemizde Tercümanlık mesleğine yönelik ulusal seviyede bir yasal düzenleme de bulunmamaktadır. Günümüzde toplumsal ve kültürel yaşamın

birçok alanında ihtiyaç duyulan çeviri mesleğine ve son dönemlerde yaşanan uluslararası boyuttaki göç hareketleri nedeniyle özellikle de “Toplum Tercümanlığı” konusuna yasal bir statü kazandırılması gerekli hale gelmiştir. Bu anlamda Kurultay şöyle demektedir:

Üniversitelerin Lisans ve Lisansüstü ders programları günün koşulları doğrultusunda yeniden düzenlenmelidir. Jeopolitik konumu açısından tarihsel süreç içerisinde göç hareketlerinden en çok etkilenen ülke Türkiye, diğer gelişmiş ülkeler örnek alınarak toplum çevirmenliği ile ilgili eğitim ve akreditasyon standartlarının konulması ve farklı dil gruplarının devlet hizmetlerine erişimi ve sosyal sistemin işleyişi düzenlenmelidir (Kurultay, 2012:84).

Düzensiz Göçmen hareketleri, GİGM’e (Göç İdaresi Genel Müdürlüğü) bağlı UIDB (GİGM bünyesinde Uyum İletişim Daire Başkanlığı) tarafından Toplum Tercümanlığı destekli iyi yönetilebildiği takdirde ikna edilerek ülkelerine geri döndürülme veya buldukları ülke yasalarına uygun geçici süreyle ikamet edilme gibi olumlu dönütler almak mümkün olabilir. Aksi halde bir taraftan başta buldukları ülkelerde kamu düzeni ve güvenliğine tehdit olabilirler, diğer taraftan kendileri açısından insan hakları ihlallerinin ortaya çıkması söz konusu olabilir. Bu nedenle tüm ulusların desteklediği etkin bir göç yönetimini destekleyecek yasaların oluşturulması önem kazanmıştır.

BÖLÜM 4: UYGULAMA

4.1. Araştırmanın Teknik Özellikleri ve Tanıtımı

4.1.1. Araştırmanın Konusu ve Amacı

Dünyada son zamanlarda yaşanan ve ülkelerin en büyük sorunu haline gelen uluslararası göç hareketliliği, beraberinde dilsel iletişimsizlikten kaynaklanan büyük sorunları da getirmektedir. Bilindiği gibi, bu sorunların çözümünde en büyük rolü iletişim uzmanları olan “Tercümanlar” üstlenmektedir. Tercümanlar, hem göçmenlerin bir araya gelmesiyle oluşan çokkültürlülüğün barış ve hoşgörü çerçevesinde yaşatılması hem de kendilerine sunulan kamusal hizmetlerin sürdürülmesi için, çaba göstermektedirler. Göç ve Tercümanlık kavramları birbirlerini tamamlayan iki unsurdur. Bu anlamda bir sınır kenti olan Edirne’de bulunan özellikle düzensiz göçmenlerin iletişim eksikliğinden kaynaklanan sorunlarının tespiti ve çözüm önerileri böyle bir çalışmanın konusunu oluşturmaktadır. Ayrıca daha önce bu alanda böyle bir çalışma yapılmamış olması, Edirne özelinden hareketle Türkiye genelinde” Düzensiz Göç ve Toplum Tercümanlığı İlişkisi” gerekliliği bu araştırmanın amacını oluşturmaktadır.

4.1.2. Araştırmanın Temel Kavramları

- **Düzensiz Göçmen:** İnsanların, uluslararası dolaşım koşullarını yerine getirmeden yasal olmayan yollardan yabancı ülke sınırların geçerek, o ülke topraklarına gelip belli bir süre kalması uluslararası alanda “Düzensiz Göçmen” olarak adlandırılmaktadır.
- **Toplum Tercümanlığı:** Toplum Tercümanlığı, en temel anlamda, kamuya açık hizmetlerin (polis merkezlerinde, göçmen bürolarında, sosyal hizmet merkezlerinde, sağlık ve psikiyatrik tedavi merkezlerinde, okullarda ve benzeri kurumlarda); yetkililerle göçmenler arasındaki iletişimi kolaylaştırmak amacıyla, her biri dil ve kültür uzmanı olan kimseler tarafından verilen sözlü çeviri hizmeti anlamına gelmektedir.

4.1.3. Araştırmanın Yöntemi

Edirne İl Göç İdaresi Müdürlüğü’nde kayıtlı şehir merkezinde oturan ve İl Milli Eğitim Müdürlüğü bünyesinde Halk Eğitim Merkezi tarafından Türkçe kursuna tabi tutulan

Düzensiz Göçmenlere, tercümanlık açısından mevcut sorunlarının belirlenmesi ve çözümü için, anket yoluyla elde edilen verilerin incelenmesi biçiminde olacaktır.

Bu çalışmada, durum saptamasına yönelik bir araştırma yapılacaktır. Ancak, tanımlayıcı araştırmalar aynı zamanda açıklayıcı araştırmalara da zemin hazırlamaktadır. Bu nedenle tanımlayıcı/betimleyici (descriptive) araştırma yöntemi uygulanacaktır. Tanımlayıcı araştırmadan betimleyici araştırmaya geçiş zaman zaman “nedenler” üzerinde durmayı da gerektirmektedir. Uygulama nitelikli araştırma olarak “alan araştırması” dahilinde anket tekniğinden yararlanılmıştır. Anket soruları hazırlanırken farklı kaynaklar taranmıştır. Buradaki kuramsal çalışmalar doğrultusunda Toplum Tercümanlığı modellerinin Edirne özelinden Türkiye şartlarına uygulanabilirliği şeklinde anket hazırlanmıştır.

4.1.4. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini 2016 yılında Edirne ilindeki Düzensiz Göçmenler oluşturmaktadır. Dolayısıyla her bir düzensiz göçmen konumundaki kişilerle tek tek görüşmek olanaksızdır. Tercüman aracılığı ile İl Göç İdaresi kontrolü altında olan, Edirne’de Türkçe kurslarına katılan ve ilde kiraladıkları evlerde yaşayan Düzensiz Göçmenlerle grup dahilinde görüşülmüştür. Bu çalışmada, Edirne ilinde sürdürdükleri yaşamları dahilinde iletişimsel sorunları olan Düzensiz Göçmeler örneklem olarak seçilmiştir.

4.1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma verilerinin sağlıklı olması için katılımcılar, Edirne iline Düzensiz Göçmen statüsünde gelmiş ve burada İl Göç İdaresi tarafından kayıt altına alınmış, şehir merkezinde oturan ve Edirne Milli Eğitim Müdürlüğü bünyesinde Türkçe Kursuna gidenler arasından seçilmiştir.

Araştırmanın dilsel ve kültürel bağlamda yanlış anlaşılmalara neden olmaması için, uygulama tercüman eşliğinde yapılmıştır. Araştırmaya konu olan, Tercümanlık sorunları; Genel Bulgular, Cinsiyet Değişkenine Göre, Medeni Durumunuz Değişkenine Göre, Türkiye’de Bulunulan Süre Değişkenine Göre Bulgular, Eğitim Durumu Değişkenine Göre Bulgular başlıkları altında araştırmanın amacına uygun şekilde analiz edilmiştir.

4.1.6. Araştırmanın Sayıtları

- Çokkültürlü bir kent olarak Edirne; Türkiye'nin en batısında bulunması ve Düzensiz Göçmenlerin gitmek istediği iki Avrupa Birliği ülkesine (Yunanistan ve Bulgaristan) sınırı olması nedeniyle, Düzensiz Göçmenlerin Tercümanlık sorunlarının tespitine olanak sağlayacak bir şehirdir.
- Araştırmada kullanılan anket, Sakarya Üniversitesi Etik Kurulundan onay almış ve Düzensiz Göçmenlerin Tercümanlık Sorunlarını belirleyecek yeterliliğe sahiptir.
- Araştırmaya örneklem teşkil eden Düzensiz Göçmenler, Tercümanlık sorunlarının belirlenmesine olanak sağlayacak sayı ve yeterliliktedir.
- Araştırmaya katılanlar, araştırmayı tercüman aracılığı ile anlayarak ciddiye almış ve samimiyetle kendi doğrularıyla cevap vermişlerdir.

4.1.7. Verilerin Değerlendirilmesinde Kullanılan İstatiksel Teknikler

Analizler 0.05 manidarlık düzeyinde sınanmıştır. Araştırma sonucu elde edilen bilgiler SPSS paket programı yardımı ile çözümlenmiştir. Verilerin çözümlenmesinde aritmetik ortalama, standart sapma, yüzde ve frekans gibi betimsel istatistikler yanında bağımlı değişkenin bağımsız değişkenlerle etkileşimi analiz edilirken ise kaykare testi teknikleri kullanılmıştır.

4.1.8. Anketin Tanıtılması ve Katılımcılara Ait Bazı Bilgiler

Araştırma Edirne ilinde İl Göç İdaresi kontrolünde şehir merkezinde kalan Düzensiz Göçmenler üzerinde yapılmıştır. Araştırmaya örneklem olarak katılımcı sayısı 131 kişiden oluşmuştur. Anket Türkçe olarak hazırlanmıştır. Katılımcıların büyük bir çoğunluğu kendilerine yöneltilen soruları her iki dil ve kültürü tanıyan Tercüman aracılığı ile cevaplamıştır. Katılımcılardan Türkçe bilenler, anketi kendileri cevaplandırmıştır. Katılımcıların çoğunluğu Suriye'den gelen Düzensiz Göçmenlerdir.

Anket soruları hazırlanırken, bu kuruluşlarda çalışan ve Düzensiz Göçmenlerle birebir sürekli iletişim halinde olan kimselerin görüşleri alınmıştır. Katılımcılara 35 soruluk bir soru kağıdı verilmiştir. Soruların ilk 13 sorusu katılımcıların kendi kimlik bilgilerine yönelik hazırlanmıştır. Göçmenlerin gerek dilden kaynaklanan sorunları gerekse mevcut

psikolojilerinin uzun cevaplı bir anket çalışması yapmaya uygun olmaması nedeniyle, anket sorularının cevap seçenekleri özellikle kısa hazırlanmıştır.

Dünyada son zamanlarda yaşanan ve ülkelerin en büyük sorunu haline gelen uluslararası göç hareketliliği, beraberinde büyük sorunları da getirmektedir. Bu sorunların çözümünde en büyük rolü iletişim uzmanları olan “Tercümanlar” üstlenmektedir. Tercümanlar, hem göçmenlerin bir araya gelmesiyle oluşan çokkültürlülüğün barış ve hoşgörü çerçevesinde yaşatılması hem de kendilerine sunulan kamusal hizmetlerin sürdürülmesi için, çaba göstermektedirler. Göç ve Tercümanlık kavramları birbirlerini tamamlayan iki unsurdur. Bu anlamda bir sınır kenti olan Edirne’de bulunan özellikle düzensiz göçmenlerin iletişim eksikliğinden kaynaklanan sorunlarının tespiti ve çözüm önerileri için böyle bir çalışma yapılması gerekli hale gelmiştir.

“Düzensiz Göçmenlerinin Tercümanlık Sorunları” anket çalışması beş alt başlık altında toplanmıştır. Bunun nedeni, bu sorunun araştırılmasında ilk “Genel Bulguların” yanında, katılımcıların kişisel durumlarından hareketle, Edirne ili içerisinde Tercümanlık sorunlarının belirlenmesi ve sorunların çözümünde özellikle Toplum Tercümanlarının gerekliliği yönünde bilgilerin elde edilmesidir.

“Düzensiz Göçmenlerinin Tercümanlık Sorunları” anket çalışması beş alt başlık altında toplanmıştır. Bunun nedeni, bu sorunun araştırılmasında ilk “Genel Bulguların” yanında, katılımcıların kişisel durumlarından hareketle, Edirne ili içerisinde Tercümanlık sorunlarının belirlenmesi ve sorunların çözümünde özellikle Toplum Tercümanlarının gerekliliği yönünde bilgilerin elde edilmesidir.

4.2. Araştırmanın Tablolarla Analizi ve Değerlendirilmesi

Dünyada son zamanlarda yaşanan ve ülkelerin en büyük sorunu haline gelen uluslararası göç hareketliliği, beraberinde büyük sorunları da getirmektedir. Bu sorunların çözümünde en büyük rolü iletişim uzmanları olan “Tercümanlar” üstlenmektedir. Tercümanlar, hem göçmenlerin bir araya gelmesiyle oluşan çokkültürlülüğün barış ve hoşgörü çerçevesinde yaşatılması hem de kendilerine sunulan kamusal hizmetlerin sürdürülmesi için, çaba göstermektedirler. Göç ve Tercümanlık kavramları birbirlerini tamamlayan iki unsurdur. Bu anlamda bir sınır kenti olan

Edirne’de bulunan özellikle düzensiz göçmenlerin iletişim eksikliğinden kaynaklanan sorunlarının tespiti ve çözüm önerileri için böyle bir çalışma yapılması gerekli hale gelmiştir.

“Düzensiz Göçmenlerinin Tercümanlık Sorunları” anket çalışması beş alt başlık altında toplanmıştır. Bunun nedeni, bu sorunun araştırılmasında ilk “Genel Bulguların” yanında, katılımcıların kişisel durumlarından hareketle, Edirne ili içerisinde Tercümanlık sorunlarının belirlenmesi ve sorunların çözümünde özellikle Toplum Tercümanlarının gerekliliği yönünde bilgilerin elde edilmesidir.

Anketin birinci alt başlığında, katılımcıların “**Genel Bulgular**” adı altında Edirne ili içerisindeki Tercümanlık sorunları belirlenme çalışması ve bu yönde anket analizleri yapılmıştır.

Anketin ikinci alt başlığında, “**Cinsiyet Değişkenine Göre Bulgular**” adı altında Edirne ili içerisindeki Tercümanlık sorunları belirlenme çalışması ve bu yönde anket analizleri yapılmıştır.

Anketin üçüncü alt başlığında, “**Yaş Değişkenine Göre Bulgular**” adı altında Edirne ili içerisindeki Tercümanlık sorunları belirlenme çalışması ve bu yönde anket analizleri yapılmıştır.

Anketin dördüncü alt başlığında, “**Medeni Durumunuz Değişkenine Göre Bulgular**” adı altında Edirne ili içerisindeki Tercümanlık sorunları belirlenme çalışması ve bu yönde anket analizleri yapılmıştır.

Anket beşinci alt başlığında, “**Türkiye’de Bulunulan Süre Değişkenine Göre Bulgular**” adı altında Edirne ili içerisindeki Tercümanlık sorunları belirlenme çalışması ve bu yönde anket analizleri yapılmıştır.

4.2.1. Genel Bulgular

Katılımcıların “Cinsiyetiniz” sorusuna %71.76’sı erkek, %28.24’ü kadın şeklinde cevap vermişlerdir (Tablo 1).

Tablo 1
Cinsiyetiniz? Değişkenine Göre Frekans Dağılımı

	f	%
Erkek	94	71,76
Kız	37	28,24
Toplam	131	100,00

Tablo 1’e göre; araştırmaya katılan “Düzensiz Göçmenlerin” çoğunluğu erkektir. Kadınların sayısının erkeklerinin sayısının hemen hemen üçte biri olması, kadınların zorunlu göçe katılma oranının düşük olduğunu göstermektedir

Katılımcıların “Yaşınız” sorusuna %7.63’ü 18 ve daha küçük, %17.56’ı 19-21 yaş arası, %31.30’u 22-24 yaş arası, %43.51’i 25 ve daha büyük diye cevap vermişlerdir. Yasal yetişkinlik yaşına ulaşmayanların oranı %7.63’tür (Tablo 2).

Tablo 2
Yaşınız? Değişkenine Göre Frekans Dağılımı

	f	%
18 ve daha küçük	10	7,63
19-21	23	17,56
22-24	41	31,30
25 ve daha büyük	57	43,51
Toplam	131	100,00

Tablo 2’ye göre; araştırmaya konu olan düzensiz göçmenlerin çoğunluğunun yaş oranlarının 19-24 yaş aralığında olduğunu göstermektedir. Bu da göçe katılanların gençlerin olduğunu göstermektedir. 18 yaşından küçüklerin az olması, göçmenlerin beklentilerinin, önce “göç hedefine” ulaşma saha sonra çocukları ve yaşlıları getirme gibi yorumlanabilir. Düzensiz göçmenlere hizmet sunacak kurumların ve iletişim kuracak tercümanların göçmenlerin “göç hedefi” düşüncelerini göz ardı etmemeleri gerekmektedir.

Katılımcılar; “Medeni durumunuz” sorusuna % 47.33’ü bekar, %52.67’i evli cevabını vermiştir (Tablo 3).

Tablo 3
Medeni Durumunuz? Değişkenine Göre Frekans Dağılımı

	f	%
Bekar	62	47,33
Evli	69	52,67
Toplam	131	100,00

Tablo 3'e göre; "Düzensiz Göçmenlerin" çoğunluğunu evli olduğunu belirtmişlerdir. Buda özellikle geldikleri orjin ülkede evlilik yaşının düşük olduğunu göstermektedir. Bu anlamda tercümanların ve ilgili kurumların düzensiz göçmenlere yaklaşımlarının bu doğrultuda olmasında fayda vardır.

Katılımcılar; "Kaç aydır Türkiye'de bulunuyorsunuz" sorusuna %6.87'i 2-3 ay, %48.09'u 4-12 ay ve %45.04'ü 1 yıl veya daha fazla şeklinde cevap vermişlerdir (Tablo 4).

Tablo 4
Kaç aydır Türkiye'de bulunuyorsunuz? Değişkenine Göre Frekans Dağılımı

	f	%
2 -3 ay	9	6,87
4-12 ay	63	48,09
1 yıl veya daha fazla	59	45,04
Toplam	131	100,00

Tablo 4'e göre; ankete katılan "Düzensiz Göçmenlerin", farklı zamanlarda Türkiye'ye giriş yaptıkları ve göç hareketlerinin süreklilik gösterdiği tablodan anlaşılmaktadır. Her ne kadar göçmenlerin çoğunluğu 1 yıl ve daha fazla cevabını vermiş olsalar da, Edirne'de ilgili kamu kurumları süreklilik gösteren göç konusunda duyarlı olmalı ve hizmet alanları ile ilgili daimi tercüman bulundurmalıdırlar. Hatta Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin özellikle göç alan il merkezlerine "Tercümanlık Büroları" kurulmasını sağlamalıdır.

Katılımcılar; "Eğitim durumunuz" sorusuna %5.34'ü okur- yazar değil, %5.34'ü okur yazar, % 34.35'i ilkokul veya ortaokul mezunu, %36.64'ü lise ve dengi okul mezunu, %18.32'i üniversite mezunu oldukları cevabını vermişlerdir (Tablo 5).

Tablo 5
Eğitim durumunuz? Değişkenine Göre Frekans Dağılımı

	f	%
Okur-yazar değil	7	5,34
Okur-yazar	7	5,34
İlkokul veya Ortaokul mezunu	45	34,35
Lise ve dengi okul mezunu	48	36,64
Üniversite mezunu	24	18,32
Toplam	131	100,00

Tablo 5'e göre; araştırmaya katılan "Düzensiz Göçmenler" hemen hemen her düzeyde eğitim seviyesine sahip oldukları görülmektedir. Çok az oranda okuma ve yazma bilmeyen kimse söz konusudur. Özellikle niversite bitirmiş, düzensiz göçmen konumunda olan ve dil bilen kimselerden Tercüman olarak faydalanma yoluna gidilmelidir. Bu kimselerin aynı sosyo- kültürel yapı içerisinde olduklarından diğer "Düzensiz Göçmenlerle" anlaşmaları ve iletişimleri kolay olacaktır.

Katılımcılar; "lkeniz" sorusuna % 91.60'ı Suriyeli, %5.34' Iraklı, %3.05'i zbekistanlı uyruklu oldukları cevabını vermişlerdir (Tablo 6).

Tablo 6
lkeniz? Değişkenine Göre Frekans Dağılımı

	F	%
Suriye	120	91,60
Irak	7	5,34
Özbekistan	4	3,05
Toplam	131	100,00

Tablo 6'ya göre; araştırmaya katılanların büyük çoğunluğu Suriye kökenli "Düzensiz Göçmenler" dir. Bu nedenle Türkiye'de göçmenler hizmet eden ilgili kurumlar, özellikle Arapça bilen, o kültürü tanıyan Tercümanları bulmaları ve istihdam etmeleri gerekmektedir. Bu tür tercümanlık hizmeti hem "Düzensiz Göçmenlerin" yaşadığı kentlerdeki kamu düzeni açısından hem de onların insani düzeyde kamu hizmeti almaları açısından önemlidir.

Katılımcılar; “Ülkenizde barış sağlandıktan sonra ülkenize dönmeyi düşünüyor musunuz?” sorusuna, % 55.73’ü evet, %44.27’i hayır cevabı vermiştir (Tablo 7).

Tablo 7

**Ülkenizde barış sağlandıktan sonra ülkenize dönmeyi düşünüyor musunuz?
Değişkenine Göre Frekans Dağılımı**

	f	%
Evet	73	55,73
Hayır	58	44,27
Toplam	131	100,00

Tablo 7’ye göre; zorunlu olarak göç hareketinin içerisinde bulunan “Düzensiz Göçmenlerin” çoğunluğu ülkelerinde barış ortamı sağlandıktan sonra, şu an itibarıyla ülkelerine geri dönmeyi düşünmektedirler. Ancak kalmak isteyenlerin oranı bir o kadar yüksek görünmektedir. Bu nedenle Türkiye’de ilgili kurumlar, hem kalmak hem de dönmek isteyenleri Türk toplumuna uyumu konusunda çokkültürlü tercümanlar aracılığı ile belli bir toplumsal eğitim sürecine tabi tutmalarında fayda vardır.

Katılımcılar; “Ülkenizin Türkiye’deki temsilcisi veya temsilcilikleri sizinle ne derecede ilgilenmektedir?” sorusuna, %2.29’u çok yakından ilgileniyor, %7.63’ü ihtiyacım olduğunda ilgileniyorlar ve %90.08’i hiç ilgilenmiyorlar cevabını vermiştir (Tablo 8).

Tablo 8

**Kendi ülkenizin Türkiye’deki temsilcisi veya temsilcilikleri sizinle ne derecede
ilgilenmektedir? Değişkenine Göre Frekans Dağılımı**

	f	%
Çok yakından ilgileniyorlar	3	2,29
İhtiyacım olduğunda ilgileniyorlar	10	7,63
Hiç ilgilenmiyorlar	118	90,08
Toplam	131	100,00

Tablo 8’e göre; Düzensiz Göçmenler, kendi ülkelerinde zorunlu olarak ayrıldıkları için ve Edirne’de kendi ülkelerinin temsilcilikleri olmadığı için başvuramadıkları ve temsilcilik olan yerlerde de başvuranların da gerekli yardımı alamadıkları verilen cevaplardan anlaşılmaktadır. Bu anlamda Edirne’de bulunan “Düzensiz Göçmenlerin” ihtiyaçlarının giderilmesi mutlaka Tercümanlık kurumu aracılığı ile giderilmeye çalışılmalıdır.

Katılımcılar; “Türkiye’ye gelmeden önce Türkçeyi ne derecede biliyordunuz” sorusuna % 3.82’si iyi, %23.66’ı orta derecede biliyordum, %72.52’i hiç bilmiyordum şeklinde cevap vermişlerdir (Tablo 9).

Tablo 9
Türkiye’ye gelmeden önce Türkçeyi ne derecede biliyordunuz?
Değişkenine Göre Frekans Dağılımı

	f	%
İyi derecede biliyordum	5	3,82
Orta derecede biliyordum	31	23,66
Hiç bilmiyordum	95	72,52
Toplam	131	100,00

Tablo 9’a göre; araştırmaya katılan “Düzensiz Göçmenlerin” çoğunluğu Türkiye’ye komşu bir ülke olan ve halen savaşın devam ettiği Suriye’den gelmektedir. Bu nedenle göçmenlerin birçoğu Türkçeyi bildiklerini söylemişlerdir. Ancak hiç bilmeyenlerin oranı oldukça yüksektir. Türkçeyi çok iyi bilen, eğitim düzeyleri yüksek olan ve o kültürün içerisinde yetişmiş göçmenlerin arasından Tercümanlık yapabilecek kimseler belli bir iletişim eğitimi verilerek faydalanılması olumlu olacaktır.

Katılımcılar; “Türkiye’de Türkçe dil kursuna devam ediyor musunuz?” sorusuna %14.50 evet, %85.50 hayır şeklinde cevap vermişlerdir (Tablo 10).

Tablo 10
Türkiye’de Türkçe dil kursuna devam ediyor musunuz?
Değişkenine Göre Frekans Dağılımı

	f	%
Evet	19	14,50
Hayır	112	85,50
Toplam	131	100,00

Tablo 10’a göre; araştırmaya katılan birçok göçmen, Edirne’de Milli Eğitim Müdürlüğü’nün “Düzensiz Göçmenlere” yönelik açmış olduğu Türkçe kurslarına devam ettiklerini ifade etmişlerdir. Ancak İl Göç İdaresi Misafirhanesi’nde ve şehir merkezinde kiralık evlerde yaşayan çoğu göçmen herhangi bir dil kursuna gitmediklerini beyan etmişlerdir. Türkçe kursuna gitmeyen göçmeneler, iletişim sorunlarını tercümanlık aracılığı ile çözmek zorunda kaldıklarını söylemektedirler.

Katılımcılar; “Türkiye’ye gelme nedeniniz nedir” sorusuna %74.81’i savaş, %7.63’ü ekonomik kaygı, %17.63’ü ise transit geçiş için cevabını vermiştir (Tablo 11).

Tablo 11

Türkiye’ye gelme nedeniniz nedir? Değişkenine Göre Frekans Dağılımı

	f	%
Savaş	98	74,81
Ekonomik Kaygı	10	7,63
Transit geçiş için	23	17,56
Toplam	131	100,00

Tablo 11’e göre; Düzensiz Göçmenlerin, Türkiye’ye gelme nedenlerinin en büyük nedeni 2011’den beri Suriye’de hüküm süren savaş ve karmaşadır. Bu nedenle düzensiz göç meydana gelmiş ve özellikle kendilerine en yakın komşu ülke Türkiye bu göçten oldukça etkilenmiştir. Çeşitli amaçlarla Türkiye’ye gelen göçmenlerin beraberlerinde getirdikleri sorunların çözülmesi gerekmektedir. Bu sorunlar, çok kültürlü Tercümanların görevi aldığı, göçmenlere hizmet sunacak ilgili kurumlar aracılığı ile çözülecektir.

Katılımcılar; “Hangi dilleri biliyorsunuz?” sorusuna sırasıyla % 59.54’ü Türkçe, %33.59’u Arapça, %6.87’i İngilizce şeklinde cevap vermişlerdir (Tablo 12).

Tablo 12

Hangi dilleri biliyorsunuz? Değişkenine Göre Frekans Dağılımı

	f	%
Türkçe	78	59,54
Arapça	44	33,59
İngilizce	9	6,87
Toplam	131	100,00

Tablo 12’ye göre; araştırmaya katılan “Düzensiz Göçmenlerin” ana dilleri ve geldikleri ülke Suriye’nin resmi dili “Arapça”dır. Göçmenlerin bildikleri dil olarak çoğunluğu Türkçe olarak söylemelerinin nedeni Türkiye’de yaşadıkları içindir. Eğitim düzeyi yüksek çok az sayıda göçmen de İngilizce bildiğini ifade etmiştir. Araştırmaya katılan göçmenler, her ne kadar Türkçe bildiklerini ifade etmiş de olsalar, en iyi bildikleri dil olan “Arapça” bilen çok kültürlü tercümanların, “Düzensiz Göçmenlerle” iletişim konusunda görev almaları gerekmektedir.

Katılımcılar; “Şu an nerede kalıyorsunuz?” sorusuna %15.27’si kiralık evde (arkadaşlarıyla birlikte), % 44.27’si kiralık evde (yalnız başıma), %26.72’si Tanıdık veya akraba yanında, %8.40’ı otel veya pansiyonda, %5.34’ü il göç idaresi misafirhanesinde şeklinde cevap vermiştir (Tablo 13).

Tablo 13

Şu an nerede kalıyorsunuz? Değişkenine Göre Frekans Dağılımı

	f	%
Kiralık evde (arkadaşlarıyla birlikte)	20	15,27
Kiralık evde (yalnız başıma)	58	44,27
Tanıdık veya akraba yanında	35	26,72
Otel veya pansiyonda	11	8,40
İl göç idaresi misafirhanesinde	7	5,34
Toplam	131	100,00

Tablo 13’e göre; “Düzensiz Göçmenler” Edirne’de kaldıkları yer konusunda çok farklı cevaplar vermişlerdir. Özellikle Edirne’de Kaleiçi mevkinde yerleşen göçmenler, burada ev kiralama ve tanıdık yanında kalma yolunu seçmektedirler. Yine bu bölgede bulunan otel ve pansiyonları tercih etmektedirler. Kendi vatandaşları ile bir arada olmak istemektedirler. Kendi aralarında Arapça konuşmaktadırlar. Bu nedenle göçmenlerin kaldıkları yerlerde, toplum düzeni ve göçmenlerin uyumu konusunda yol gösterecek Tercümanlara şiddetle ihtiyaç vardır.

Katılımcılar; “Tercümanlık hizmetine en çok hangi alanda ihtiyaç duydunuz?” sorusuna %62.60’ı sağlık, %17.56’sı eğitim, %1.53’ü iletişim, %4.58’i sosyal uyum , %7.63’ü barınma, %3.82’i hukuk, %2.29’u çalışma hayatı şeklinde cevap vermiştir (Tablo 14).

Tablo 14

Tercümanlık hizmetine en çok hangi alanda ihtiyaç duydunuz? Değişkenine Göre Frekans Dağılımı

	F	%
Sağlık	82	62,60
Eğitim	23	17,56
İletişim	2	1,53
Sosyal Uyum	6	4,58
Barınma	10	7,63
Hukuk	5	3,82
Çalışma Hayatı	3	2,29
Toplam	131	100,00

Tablo 14'e göre; Edirne'de "Düzensiz Göçmenlerin" Tercümanlık hizmetine en fazla ihtiyaç duydukları kamu hizmeti alanı "Sağlık" olduğu belirtilmiştir. Bunu sırasıyla "Eğitim" ve "Barınma" ile ilgili alanlar takip etmektedir. Göçmenlerin tüm sağlık sorunları giderlerini AFAD üstlenmiştir. Bu nedenle AFAD'ın Türkiye sınırına yakın illerde kendi bünyesinde "Tercümanları" mevcuttur. Edirne'de de özellikle "Arapça" bilen çok kültürlü kadrolu tercümanların olmasında fayda vardır.

Katılımcılar; "Tercümanlık hizmetinden en çok faydalandığınız alan hangisidir?" sorusuna %73.28'i sağlık, %5.34'ü eğitim, 2.29'u iletişim, %8.40'ı sosyal uyum, %0.76'ı barınma, %8.40'ı hukuk, %1.53'ü çalışma hayatı şeklinde cevap vermişlerdir (Tablo 15).

Tablo 15
Tercümanlık hizmetinden en çok faydalandığınız alan hangisidir?
Değişkenine Göre Frekans Dağılımı

	f	%
Sağlık	96	73,28
Eğitim	7	5,34
İletişim	3	2,29
Sosyal Uyum	11	8,40
Barınma	1	0,76
Hukuk	11	8,40
Çalışma Hayatı	2	1,53
Toplam	131	100,00

Tablo 15'e göre; araştırmaya katılan "Düzensiz Göçmenlerin" verdikleri cevaplardan tercümanlardan en fazla faydalandıkları alan "Sağlık" alanı olduğu görülmektedir. Bu bağlamda Sağlık konusunda da donanımlı tercümanların olması gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Ayrıca göçmenler tarafından "Sosyal Uyum" konusunda da tercümanlık hizmeti alınmaktadır. Edirne özelinde, Sosyal uyum konusunda uzman olan çok dilli ve çok kültürlü tercümanlar da ihtiyaç duyulmaktadır. Bu anlamda göçmenlere yönelik "Sosyal Uyum" hizmeti konusunda tercümanlık hizmetinin gerekliliğine tüm Türkiye genelinde de ihtiyaç duyulduğu söylenebilir.

Katılımcılar; “Yaşadığınız şehirde Tercümanlık hizmetlerinin en çok hangi alanda verilmesini istersiniz?” sorusuna % 64.89’u sağlık, %9.16’ı eğitim, %3.82’i iletişim, %6.11’i sosyal uyum, %11.45 barınma, %4.58’i hukuk şeklinde cevap vermişlerdir (Tablo 16).

Tablo 16

Yaşadığınız şehirde Tercümanlık hizmetlerinin en çok hangi alanda verilmesini istersiniz? Değişkenine Göre Frekans Dağılımı

	f	%
Sağlık	85	64,89
Eğitim	12	9,16
İletişim	5	3,82
Sosyal Uyum	8	6,11
Barınma	15	11,45
Hukuk	6	4,58
Toplam	131	100,00

Tablo 16’ya göre; Edirne özelinde yaşayan “Düzensiz Göçmenlerin” tercümanlık hizmetlerinin talep edildiği alanın yine “sağlık” alanında olması ilgili hizmet kurumların bu yönde daha fazla hizmet vermeleri gerekliliğini doğurmaktadır. Eğitim ve barınma alanlarında da tercümanlık hizmeti talep edilmesi, bu alanlarda verilecek hizmetleri sunacak kurumların da çok kültürlü tercüman bulundurması gereğini gündeme getirmektedir.

Katılımcılar; “Tercüman bulamadığınız durumlarda dil sorununuzu nasıl çözdünüz?” sorusuna %42.75’i bildiğim bir yabancı dille, %28.24’ü işaret diliyle, %29.01’i çözemedim şeklinde cevap vermişlerdir (Tablo 17).

Tablo 17

Tercüman bulamadığınız durumlarda dil sorununuzu nasıl çözdünüz? Değişkenine Göre Frekans Dağılımı

	f	%
Bildiğim bir yabancı dille	56	42,75
İşaret Diliyle	37	28,24
Çözemedim	38	29,01
Toplam	131	100,00

Tablo 17'ye göre; her zaman Edirne özelinde Tercümanlık hizmeti alamayan “Düzensiz Göçmenler” iletişim sorunlarını farklı şekilde çözmeye çalıştıklarını, ancak bazen de çözmediklerini ifade etmişlerdir. Bu anlamda mutlaka şehrin belli yerlerinde valiliğin denetiminde göçmenlerin kolayca başvurabileceği “Tercümanlık Bürolarının” olmasına gerek vardır.

Katılımcılar; “Tercümanlık yardımı alamadığınız bir olayla ilgili sorun yaşadınız mı?” sorusuna %73.28'i evet, %26.72'si hayır şeklinde cevaplamıştır (Tablo 18).

Tablo 18
Tercümanlık yardımı alamadığınız bir olayla ilgili sorun yaşadınız mı?
Değişkenine Göre Frekans Dağılımı

	f	%
Evet	96	73,28
Hayır	35	26,72
Toplam	131	100,00

Tablo 18'e göre; tercümanlık hizmeti alamayan “Düzensiz Göçmenlerin” çoğunluğu sorunlarının çözümünde sorunlar yaşadıklarını belirtmişlerdir. Tablodan sorun yaşamayan göçmenlerin belli bir şekilde iletişim kurabildikleri anlaşılmaktadır. Bunun da göçmenlerin Türkiye'de bulunma süresi ve Türkçeyi kullanabilme yetisi ile ilgili, önceki araştırma sorularından hareketle mümkün olduğu görülmektedir.

Katılımcılar; “Yaşadığınız ilde size her konuda yardım edebilecek Tercüman gerekli mi?” sorusuna %84.732'ü evet, %15.27'si hayır şeklinde cevaplamıştır (Tablo 19).

Tablo 19
Yaşadığınız ilde size her konuda yardım edebilecek Tercüman gerekli mi?
Değişkenine Göre Frekans Dağılımı

	f	%
Evet	111	84,73
Hayır	20	15,27
Toplam	131	100,00

Tablo 19'a göre “Düzensiz Göçmenlerin” büyük bir oranı, şu an buldukları Edirne kentinde tercümana ve tercümanlık hizmetlerine ihtiyaç duyduklarını belirtmişlerdir. Hayır cevabın veren göçmenlerin Türkçeyi bildikleri için tercümanlık konusunda sorun yaşamadıklarını beyan etmişlerdir.

Katılımcıların; “Tercüman bulunduğu yerlerde sizin dilsel ihtiyaçlarınız tam olarak giderilebiliyor mu?” sorusuna %74.05’i evet, %25.95’i hayır cevabını vermiştir (Tablo 20).

Tablo 20

Tercüman bulunduğu yerlerde sizin dilsel ihtiyaçlarınız tam olarak giderilebiliyor mu? Değişkenine Göre Frekans Dağılımı

	f	%
Evet	97	74,05
Hayır	34	25,95
Toplam	131	100,00

Tablo 20’ye göre; araştırmaya katılan “Düzensiz Göçmenlerin” büyük bir kısmı, dilsel ihtiyaçlarını tamamen Tercümanlık yardımı olarak karşılayabildiklerini ifade etmişlerdir. Katılımcıların bir bölümü ise bu soruya hayır demişlerdir. Salt dilsel aracı olarak hizmet veren tercümanlarla kendi sorunlarının çözülemediğini belirtmişlerdir. Tercümanlık hizmetinin aynı zamanda sosyo-kültürel bağlamda olması gerekliliğini gündeme getirmişlerdir.

Katılımcıların; “Tercümanların hangi alanda donanım eksikliğini görmektesiniz?” sorusuna %38.17’si örf ve adetleri bilmemesi, %14.50’si dini yönden, %32.82’si sosyal yaşam, %14.50’si dil yeterliliği şeklinde cevap vermişlerdir (Tablo 21).

Tablo 21

Tercümanların hangi alanda donanım eksikliğini görmektesiniz? Değişkenine Göre Frekans Dağılımı

	f	%
Örf ve Adetleri bilmemesi	50	38,17
Dini yönden	19	14,50
Sosyal Yaşam	43	32,82
Dil Yeterliliği	19	14,50
Toplam	131	100,00

Tablo 21’e göre; tercümanlık salt bir dilsel aracılık değil, aynı zamanda da sosyo-kültürel donanımı da gerektirmektedir. Bu anlamda “Düzensiz Göçmenler”, kendilerine hizmet veren Tercümanların özellikle kültürel donanımlardan (Örf ve Adetleri bilmemesi, Din ve Sosyal Yaşam yönünden) eksik olduklarını belirtmişlerdir. Tercümanların dilsel yeterlilik yanında, toplumsal ve kültürel donanımlarının da olması

gerekmektedir. Bu bağlamda çeviribilim alanı da, çevirmen eğitimi formatını bu düşünceye paralel olarak değiştirmelidir.

Katılımcıların; “Tercümanların sizin söylediklerinize sadık kaldığına inanıyor musunuz?” sorusuna %53.44’ü evet, %5.34’ü hayır, %41.22’si kararsızım cevabı vermiştir (Tablo 22).

Tablo 22
Tercümanların sizin söylediklerinize sadık kaldığına inanıyor musunuz?
Değişkenine Göre Frekans Dağılımı

	f	%
Evet	70	53,44
Hayır	7	5,34
Kararsızım	54	41,22
Toplam	131	100,00

Tablo 22’ye göre; tercümanlık hizmetini yerine getiren kimselerin kendi alanında donanımlı olması, karşı tarafın isteklerini aktarırken metne sadık kalması ve hizmet alanların isteklerini tam olarak aktarması beklenmektedir. Bu anlamda çoğunluk “*sadık*” kalmakta derken, bir kesim de “kararsızım” seçeneğini işaretlemiştir. Bu toplumsal sorunların çözümünün algılanışında “Düzensiz Göçmenlerin”, karşı tarafa güvenemediklerini ifade etmektedir.

Katılımcılar; “Tercümanları yaptıkları işle ilgili tarafsız buluyor musunuz?” sorusuna %61.83’ü evet, %6.87’si hayır, %31.30’u kararsızım şeklinde cevap vermiştir (Tablo 23).

Tablo 23
Tercümanları yaptıkları işle ilgili tarafsız buluyor musunuz?
Değişkenine Göre Frekans Dağılımı

	F	%
Evet	81	61,83
Hayır	9	6,87
Kararsızım	41	31,30
Toplam	131	100,00

Tablo 23’e göre; tercümanlar işlerinin yaparken tarafsız olmak zorundadır. Araştırmada “Düzensiz Göçmenlere” yöneltilen bu soruda, tercümanlık hizmeti sunulurken tarafsız

bulanların oranı yüksek görülmekte, ancak kararsız olalar da yine kendi geldikleri ülke toplumsal rahatsızlıklardan ötürü ya “hayır” demişler ya da “kararsızım” demişlerdir.

Katılımcılar; “Tercümanlara bir sırdaşınız gibi inanıyor musunuz?” sorusuna %63.36’sı evet, %3.82’si hayır, %32.82’si kararsızım cevabını vermişlerdir (Tablo 24).

Tablo 24
Tercümanlara bir sırdaşınız gibi inanıyor musunuz?
Değişkenine Göre Frekans Dağılımı

	f	%
Evet	25	19,08
Hayır	55	41,98
Kararsızım	51	38,93
Toplam	131	100,00

Tablo 24’e göre; tercümanlar, kendilerinden aktarmalarını istedikleri bilgileri sadece ilgili kimselerle paylaşmaları beklenmektedir. Bu anlamda araştırmada ki bu tabloya göre, “Düzensiz Göçmenlere” yöneltilen soruda, düşük oranda “evet” cevabı verilmiştir. Bu da göçmenlerin kendilerini ve sorunlarını tam olarak aktarmadıklarını ifade etmektedir. Bu anlamda da bazı sorunlar çözümsüz kalmaktadır. Sorunların tam olarak çözülmesi bağlamında, çok yönlü bir “Tercümanlık” hizmetinin ve göçmenlerle oluşturulacak güven ortamının ne kadar önemli olduğunu göstermektedir.

Katılımcılar; “Tercümanların sizin kişilik haklarınıza saygılı olduğuna inanıyor musunuz?” sorusuna %63.36’sı evet, %3.82’si hayır, %32.82’si kararsızım şeklinde cevap vermiştir (Tablo 25).

Tablo 25
Tercümanların sizin kişilik haklarınıza saygılı olduğuna inanıyor musunuz?
Değişkenine Göre Frekans Dağılımı

	f	%
Evet	83	63,36
Hayır	5	3,82
Kararsızım	43	32,82
Toplam	131	100,00

Tablo 25’e göre; tercümanların, ilgili kurumların hizmetlerini sunarken ve göçmenlerin bu yöndeki dilsel ihtiyaçlarını giderirken, her iki tarafında kişilik haklarına insani boyutta saygılı olması gerekmektedir. Tabloda araştırmaya katılan “Düzensiz

Göçmenler” bu konuda yüksek oranda kişilik haklarına saygı duyulduğunu belirtmişlerdir. Düşük oran da “hayır” cevabı veren ve “kararsızım” diyen göçmenlerin, yeni geldikleri toplum içerisinde önyargılara sahip ve savaş ortamından geldikleri için “güven” sorunları olduklarını göstermektedir. Bu bağlamda her anlamda tam donanımlı tercümanların bu hizmet alanında görev yapması gerekmektedir.

Katılımcılar; “Tercümanlar, sadece tercümanlık görevi mi yapıyorlar?” sorusuna %74.05’i evet, % 0.76’sı hayır, %25.19’u kararsızım cevabını vermiştir (Tablo 26).

Tablo 26
Tercümanlar, sadece tercümanlık görevi mi yapıyorlar? Değişkenine Göre Frekans Dağılımı

	f	%
Evet	97	74,05
Hayır	1	0,76
Kararsızım	33	25,19
Toplam	131	100,00

Tablo 26’ya göre; “Düzensiz Göçmenlere” yönelik kamuya açık hizmetler tercüman bulundurmadan ilgili kurumlar tarafından yerine getirilirken, iletişimsel aksaklıklar olmaktadır. Hizmet götüren kurumlar kendi çalışanları ile dilsel sorunları çözmeye çalışmaları, bazen sorunların büyümesine ve çözümsüzlük oluşmasına neden olmaktadır. Bu anlamda kurumlar, işini profesyonel olarak yapan Tercümanları bulundurmalı ve bu kimseler de sadece tercüme işi yapmalılar. Tabloya göre Edirne ili özelinde genellikle böyle bir tercümanlık hizmeti yapıldığı görülmektedir.

Katılımcılar; “Size verilen tercümanlık hizmetlerini kaliteli buluyor musunuz?” %51.91’i evet, %18.32’si hayır, %29.77’si kararsızım cevabını vermiştir (Tablo 27).

Tablo 27
Size verilen tercümanlık hizmetlerini kaliteli buluyor musunuz? Değişkenine Göre Frekans Dağılımı

	f	%
Evet	68	51,91
Hayır	24	18,32
Kararsızım	39	29,77
Toplam	131	100,00

Tablo 27'ye göre; Edirne ili özelinde verilen tercümanlık hizmetlerinin büyük oranda kaliteli olduğu ifade edilmektedir. Kaliteli bulmayanların ve kararsız olanların sayısının düşük olması tamamen kaliteli bir tercümanlık hizmeti yapıldığının göstergesi değildir. Bunun nedeni Edirne ili bünyesinde yeterli derecede, özellikle donanımlı “Arapça” bilen tercümanın olmayışından kaynaklanmaktadır. tercümanlık yapmak için her “Arapça” konuşabilen kimselerle tercümanlık hizmeti verilmeye çalışılması yeterli değildir.

Katılımcılar; “Kaldığınız şehirdeki yaşamınızda tercümanlık hizmeti alıyor musunuz?” sorusuna %25.19’u evet, %13.74’ü hayır, %61.07’si bazen cevabını vermiştir (Tablo 28).

Tablo 28
Kaldığınız şehirdeki yaşamınızda tercümanlık hizmeti alıyor musunuz?
Değişkenine Göre Frekans Dağılımı

	f	%
Evet	33	25,19
Hayır	18	13,74
Bazen	80	61,07
Toplam	131	100,00

Tablo 28'e göre; araştırmaya katılan “Düzensiz Göçmenlerin” büyük bir oranı Edirne ilinde her zaman Tercümanlık hizmeti alamadıklarını beyan etmektedirler. Bunun yanında sürekli olarak tercümanlık desteği alanların oranı da düşük görünmektedir. Bu bağlamda Edirne ili özelinde kamu hizmeti sunan kurumların, göçmenlerin dilsel ihtiyaçları doğrultusunda tercümanlık hizmeti alabilecekleri ortam hazırlamaları gerekmektedir.

Katılımcılar; “Hangi dillerde Tercümanlık hizmetleri alıyorsunuz?” sorusuna %85.50’si Arapça, %3.05 İngilizce, %2.29’u Fransızca, %0.76’sı Almanca, % Diğer diller cevabını vermiştir (Tablo 29).

Tablo 29
Hangi dillerde Tercümanlık hizmetleri alıyorsunuz?
Değişkenine Göre Frekans Dağılımı

	f	%
Arapça	112	85,50
İngilizce	4	3,05
Fransızca	3	2,29
Almanca	1	0,76
Diğer	11	8,40
Toplam	131	100,00

Tablo 29’a göre; “Düzensiz Göçmenler” Edirne ili özelinde Tercümanlık hizmetini en çok “Arapça” dilinde aldıklarını ifade etmektedirler. Çok az sayıda kişinin de diğer dillerde Tercümanlık hizmeti aldıkları görülmektedir. Bu tablo verilerine göre, göçmenlere hizmet sunan kurumların, özellikle “Arapça” bilen tercümanlarla birlikte çalışmalar yürütmeleri gerekmektedir.

Katılımcılar; “Verilen Tercümanlık hizmetlerinden ne kadar faydalaniyorsunuz?” sorusuna %8.40’ı hiç, %60.31’i az, %29.90’ı yeterince, %8.40’ı çok cevabını vermiştir (Tablo 30).

Tablo 30
Verilen Tercümanlık hizmetlerinden ne kadar faydalaniyorsunuz?
Değişkenine Göre Frekans Dağılımı

	f	%
Hiç	11	8,40
Az	79	60,31
Yeterince	30	22,90
Çok	11	8,40
Toplam	131	100,00

Tablo 30’a göre; Edirne ili özelinde kamuya açık hizmetlerin “Düzensiz Göçmenlere” yönelik uygulamasında verilen tercümanlık hizmetlerinin, verilen cevaplara bakıldığında oldukça yetersiz kaldığı görülmektedir. Göçmenlerin kamu hizmetlerinden daha fazla faydalanabilmeleri için, tercümanlık hizmetinin de olabildiğinde yoğun bir

şekilde verilmesi, göçmenlerin yaşamlarını insani boyutta sürdürebilmelerini sağlayacaktır.

Katılımcılar; “Size verilen Tercümanlık hizmeti sorunlarınızı çözmede yeterli mi?” sorusuna % 49.62’si evet, %15.27’si hayır, %35.11’i kararsızım cevabını vermişlerdir (Tablo 31).

Tablo 31
Size verilen Tercümanlık hizmeti sorunlarınızı çözmede yeterli mi?
Değişkenine Göre Frekans Dağılımı

	f	%
Evet	65	49,62
Hayır	20	15,27
Kararsızım	46	35,11
Toplam	131	100,00

Tablo 31’e göre; Edirne ili özelinde “Düzensiz Göçmenlere” yönelik verilen tercümanlık hizmeti yarı oran da yeterli görünmemektedir. Dinsel ve dilsel bağlamda çok kültürlü bir kent olan Edirne daha önceki yıllarda zorunlu göç hareketlerine sahne olmuş (1989 Bulgaristan’dan gelen soydaşlar) ve göçmenlerin sorunlarının çözümünde oldukça başarılı olmuştur. Ancak göç hareketi bu kez Batıdan değil Doğudan gelmektedir. Bu anlamda şehirde doğu kültürünü ve dilini bilen kimselerin sayısının az olması bu yönde ilgili kurumları bu anlamda önlem almaya yöneltmelidir. Özellikle “Arapça” ve Arap kültürünü bilen tercümanlara gerek vardır.

Katılımcılar; “Günlük yaşamınızda sorunlarınızı Tercümansız çözebiliyor musunuz?” sorusuna %24.43’ü evet, % 11.45’ hayır, % 64.12’si bazen cevabını vermiştir (Tablo 32).

Tablo 32
Günlük yaşamınızda sorunlarınızı Tercümansız çözebiliyor musunuz?
Değişkenine Göre Frekans Dağılımı

	f	%
Evet	32	24,43
Hayır	15	11,45
Bazen	84	64,12
Toplam	131	100,00

Tablo 32’de dikkat çeken konu, “Düzensiz Göçmenler” Edirne’de tercümanlıkların günlük sorunlarını çözme konusunda yetersiz görünmektedir. Bazen çözebilenlerin oranı ise yüksektir. Hiç çözemeyenlerin oranı da çözebilenlerin hemen hemen yarısı kadardır. Bu anlamda Edirne’de ilgili kurumların “Düzensiz Göçmenlerin” günlük sorunlarını çözebilmeleri için yardım alabilecekleri tercümanlık birimi oluşturmaları gerekmektedir.

Katılımcılar; “Özellikle kadın ve çocukların sosyo-psikolojik yardım alması açısından Tercümana gerek var mıdır?” sorusuna % 97.71’i evet vardır, %2.29’u hayır yoktur cevabını vermişlerdir (Tablo 33).

Tablo 33

**Özellikle kadın ve çocukların sosyo-psikolojik yardım alması açısından
Tercümana gerek var mıdır? Değişkenine Göre Frekans Dağılımı**

	f	%
Evet Vardır	128	97,71
Hayır Yoktur	3	2,29
Toplam	131	100,00

Tablo 33’e göre; zorunlu göç hareketliliği sürecinde çeşitli psikolojik ve biyolojik travmatik olumsuzluklar yaşayan özellikle kadın ve çocuk göçmenlerin Edirne ili özelinde, topluma uyum konusunda destek almaları gereklidir. Bu anlamda alanında sadece tıbbi yardım destek değil, deneyimli tercümanların hizmeti gerekmektedir. Destek almaları yönünde görüş bildiren “Düzensiz Göçmenlerin” oranı oldukça yüksektir.

Katılımcılar; “Görsel-işitsel medya (TV-radyo) araçlarında tercih ettiğiniz dil hangisidir?” sorusuna % 67.94’ü Türkçe, %28.24’ü Arapça, %3.82’si İngilizce cevabını vermiştir (Tablo 34).

Tablo 34

**Görsel-işitsel medya (TV-radyo) araçlarında tercih ettiğiniz dil hangisidir?
Değişkenine Göre Frekans Dağılımı**

	f	%
Türkçe	89	67,94
Arapça	37	28,24
İngilizce	5	3,82
Toplam	131	100,00

Tablo 34'e göre; araştırmaya katılan göçmenlerin, görsel ve işitsel medyadan uzak kalması olası değildir. Göçmenlerin dünyada ki gelişmeleri takip ederken çoğunun tercih ettikleri dilin "Türkçe" olması, Türk toplumuna uyumları konusunda ilişkilidir. Aynı zamanda birere "Sosyal Uyum" uzmanı olmaları beklenen tercümanların bu yönde etkilerinin olduğu aşıkardır. Türk dilinin hemen arkasından anadilleri "Arapça" ve uluslararası dil olan "İngilizce" dillerinin tercih edilmesi de bir tesadüf değildir.

Katılımcılar; "Basılı yayın (gazete-mecmua) araçlarında tercih ettiğiniz dil hangisidir?" sorusuna %80.15'i Arapça, %19.08'i Arapça, %0.76'sı İngilizce cevabını vermiştir (Tablo 35).

Tablo 35

Basılı yayın (gazete-mecmua) araçlarında tercih ettiğiniz dil hangisidir?

Değişkenine Göre Frekans Dağılımı

	f	%
Türkçe	105	80,15
Arapça	25	19,08
İngilizce	1	0,76
Toplam	131	100,00

Tablo 35'e göre; basılı yayın araçlarında da "Türkçenin" büyük bir oranda tercih edildiği görülmektedir. Bunun nedenin temelinde Edirne ilinde farklı dillerde basılı yayın satış merkezlerinin olmayışı ve Türkçe basılı yayın araçlarına daha kolay ulaşma gösterilebilir. "Düzensiz Göçmenlerin" Arapça basılı yayın araçlarını takip etmeleri, kendi dil ve kültürlerini unutmamaları açısından önemlidir.

Edirne ilinde yaşayan ve bu araştırmaya örneklem olan "Düzensiz Göçmenlerin", günlük yaşamlarda, araştırmanın "Genel Bulgular Değerlendirmesi Sonucuna" göre, özellikle kamuya yönelik hizmetlere ulaşabilmek için "**Toplum Tercümana**" ihtiyaç duymaktadırlar.

4.2.2. Cinsiyet Değişkenine Göre Bulgular

Katılımcıların cinsiyetleri ile yaşları arasında ilişki yoktur. ($\chi^2=6.445$, $sd=3$, $p>.05$)
Cinsiyetlerdeki yaş dağılımı birbirine benzemektedir (Tablo 36).

Tablo 36
Cinsiyet Değişkenine Göre “Yaşınız?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

		1) Cinsiyetiniz?		Toplam
		Erkek	Kız	
2) Yaşınız?	18 ve daha küçük	f 10 % 10,6%	0 0,0%	10 7,6%
	19-21	f 17 % 18,1%	6 16,2%	23 17,6%
	22-24	f 25 % 26,6%	16 43,2%	41 31,3%
	25 ve daha büyük	f 42 % 44,7%	15 40,5%	57 43,5%
Toplam		f 94 % 100,0%	37 100,0%	131 100,0%
Kaykare		Katsayı 6,445 ^a	sd 3	P ,092

Tablo 36’ya göre; cinsiyet ile yaş ilişkisinde, erkeklerin her yaş seviyesindeki oranının kadınların oranından yüksek olduğu ve kadınların çoğunluğunun 22-24 yaşında ve 25-daha büyük yaş aralığında olduğu görülmektedir. Bu saptama durumuna göre, tercümanların iletişim kuracakları göçmenlerin çoğunluğunun yetişkin olduğu görülmektedir.

Katılımcıların cinsiyetleri ile medeni durumları arasında ilişki vardır. ($\chi^2=4.590$, $sd=1$, $p<.05$) Cinsiyetlerdeki medeni durum dağılımı birbirine benzememektedir. Erkeklerin %53.2'si bekar iken kadınlarda bu oran %32.4'dür (Tablo 37).

Tablo 37

Cinsiyet Değişkenine Göre “Medeni Durumunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

		1) Cinsiyetiniz?		Toplam
		Erkek	Kız	
3) Medeni Durumunuz?	Bekar	f 50 % 53,2%	12 32,4%	62 47,3%
	Evli	f 44 % 46,8%	25 67,6%	69 52,7%
Toplam		f 94 % 100,0%	37 100,0%	131 100,0%
Kaykare		Katsayı 4,590 ^a	sd 1	P ,032

Tablo 37'ye göre; araştırmaya katılan “Düzensiz Göçmenlerin”, cinsiyetlerine göre “evli” olanların oranlarını yüksek olduğu görülmektedir. Özellikle kadınların evlilik oranlarını yüksek olduğu anlaşılmaktadır. İlgili kurumlar ve Tercümanlar göçmenlerle iletişim kurarken, cinsiyet ile medeni durumları arasında ilişki kurarak hareket etmeleri gerektiğini göz önünde bulundurmalıdırlar

Katılımcıların cinsiyetleri ile “Kaç aydır Türkiye’de bulunuyorsunuz?” arasında ilişki yoktur. ($\chi^2=174$, $sd=3$, $p>.05$) Cinsiyetlerdeki kaç aydır Türkiye’de kalıyorsunuz? dağılımı birbirine benzemektedir (Tablo 38).

Tablo 38

Cinsiyet Değişkenine Göre “Kaç aydır Türkiye’de bulunuyorsunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

		1) Cinsiyetiniz?		Toplam
		Erkek	Kız	
4) Kaç aydır Türkiye’de bulunuyorsunuz?	2 -3 ay	f 7 % 7,4%	2 5,4%	9 6,9%
	4-12 ay	f 45 % 47,9%	18 48,6%	63 48,1%
	1 yıl veya daha fazla	f 42 % 44,7%	17 45,9%	59 45,0%
Toplam		f 94 % 100,0%	37 100,0%	131 100,0%
Kaykare		Katsayı ,174 ^a	sd 2	P ,917

Tablo 38'e göre; Düzensiz Göçmenlerin "cinsiyet" durumlarına göre, Türkiye'de kaldıkları süre arasında doğrusal bir ilişki yoktur. Katılımcı kadın ve erkekler arasında kalma süreleri farklılık göstermektedir. Tercümanlar dilsel hizmet sunarken göçmenlerin Türkiye'de kalma sürelerini göz önünde bulundurmaları ve kamu hizmeti sunan ilgili kurumlara bu duruma göre hareket etmelerini tavsiye etmelidirler.

Katılımcıların cinsiyetleri ile "Eğitim Durumunuz?" arasında ilişki yoktur. ($\chi^2=5,470$, $sd=3$, $p>.05$) Cinsiyetlerdeki "Eğitim Durumunuz?" dağılımı birbirine benzemektedir (Tablo 39).

Tablo 39

Cinsiyet Değişkenine Göre "Eğitim durumunuz?" İçin Kaykare Analizi

		1) Cinsiyetiniz?		Toplam
		Erkek	Kız	
5) Eğitim durumunuz?	Okur-yazar değil	f 3 % 3,2%	4 10,8%	7 5,3%
	Okur-yazar	f 4 % 4,3%	3 8,1%	7 5,3%
	İlkokul veya Ortaokul mezunu	f 36 % 38,3%	9 24,3%	45 34,4%
	Lise ve dengi okul mezunu	f 35 % 37,2%	13 35,1%	48 36,6%
	Üniversite mezunu	f 16 % 17,0%	8 21,6%	24 18,3%
Toplam	f 94 % 100,0%	37 100,0%	131 100,0%	
Kaykare		Katsayı 5,470 ^a	sd 4	P ,242

Tablo 39'a göre; Düzensiz Göçmenler arasında "cinsiyete" göre eğitim düzeyleri farklılık göstermektedir. Tercüman her düzeyde eğitim almış olan göçmenlere tercümanlık hizmetleri vermesi gerektiğini bilmesi ve onlarla nasıl iletişim kuracağı konusunda bilgi sahibi olması açısından bu veri önemlidir. Ayrıca bu tablo, Çeviribilim alanı ve kamu hizmetlerini yürüten ilgili kurumlar için, üniversite mezunu iki dilli "Göçmenlerin" gerektiğinde tercüman olarak kullanılması açısından fikir vermektedir.

Katılımcıların cinsiyetleri ile “Ülkeniz?” arasında ilişki yoktur. ($\chi^2=4,727$, $sd=3$, $p>.05$) Cinsiyetlerdeki kaç aydır Türkiye’de kalıyorsunuz? dağılımı birbirine benzemektedir (Tablo 40).

Tablo 40
Cinsiyet Değişkenine Göre “Ülkeniz: .....?” Sorusu İçin
Kaykare Analizi

		1) Cinsiyetiniz?		Toplam
		Erkek	Kız	
6) ..... Ülkeniz:	Suriye	f 83	37	120
		% 88,3%	100,0%	91,6%
	Irak	f 7	0	7
		% 7,4%	0,0%	5,3%
	Özbekistan	f 4	0	4
		% 4,3%	0,0%	3,1%
Toplam		f 94	37	131
		% 100,0%	100,0%	100,0%
Kaykare		Katsayı	sd	P
		4,727 ^a	2	,094

Tablo 40’a göre; araştırmaya katılan “Düzensiz Göçmenlerin” çoğunluğunun Suriye kökenli kadın ve erkeklerden oluştuğu görülmektedir. Bu nedenle ilgili kamu kurumları, mutlaka “Arapça” ve “Arap Kültürünü” bilen Tercümanlarla çalışması gerekmektedir. Bu çalışmanın verileri Çeviribilim alanına, Arapça dili bilen tercümanlara şiddetle ihtiyaç duyulduğunu göstermektedir.

Katılımcıların cinsiyetleri ile “Ülkenizde barış sağlandıktan sonra ülkenize dönmeyi düşünüyor musunuz?” arasında ilişki yoktur. ($\chi^2=,058$, $sd=3$, $p>.05$) Cinsiyetlerdeki Ülkenizde barış sağlandıktan sonra ülkenize dönmeyi düşünüyor musunuz? dağılımı birbirine benzemektedir (Tablo 41).

Tablo 41
Cinsiyet Değişkenine Göre “Ülkenizde barış sağlandıktan sonra ülkenize dönmeyi düşünüyor musunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

		1) Cinsiyetiniz?		Toplam
		Erkek	Kız	
7) Ülkenizde barış sağlandıktan sonra ülkenize dönmeyi düşünüyor musunuz?	Evet	f 53	20	73
		% 56,4%	54,1%	55,7%
	Hayır	f 41	17	58
		% 43,6%	45,9%	44,3%
Toplam		f 94	37	131
		% 100,0%	100,0%	100,0%
Kaykare		Katsayı	sd	p
		,058 ^a	1	,809

Tablo 41’de Cinsiyet Değişkenine Göre, ülkelerine geri dönmek isteyen göçmenlerin oranı hemen hemen eşit görünmektedir. Tercümanlar ve ilgili kurumlar bu veri sonucuna göre, dönmek isteyen ve dönmek istemeyen göçmenlere yönelik özellikle “Sosyal Uyum” konusunda farklı programlar uygulayabilirler.

Katılımcıların cinsiyetleri ile “Kendi ülkenizin Türkiye’deki temsilcisi veya temsilcilikleri sizinle ne derecede ilgilenmektedir?” arasında ilişki yoktur. ($\chi^2=,058$, $sd=3$, $p>.05$) Cinsiyetlerdeki “Kendi ülkenizin Türkiye’deki temsilcisi veya temsilcilikleri sizinle ne derecede ilgilenmektedir?” dağılımı birbirine benzemektedir (Tablo 42).

Tablo 42

Cinsiyet Değişkenine Göre “Kendi ülkenizin Türkiye’deki temsilcisi veya temsilcilikleri sizinle ne derecede ilgilenmektedir?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

		1) Cinsiyetiniz?		Toplam
		Erkek	Kız	
8) Kendi ülkenizin Türkiye’deki temsilcisi veya temsilcilikleri sizinle ne derecede ilgilenmektedir?	Çok yakından ilgileniyorlar	f 2 % 2,1%	f 1 % 2,7%	3 2,3%
	İhtiyacım olduğunda ilgileniyorlar	f 7 % 7,4%	f 3 % 8,1%	10 7,6%
	Hiç ilgilenmiyorlar	f 85 % 90,4%	f 33 % 89,2%	118 90,1%
Toplam		f 94 % 100,0%	f 37 % 100,0%	131 100,0%
Kaykare		Katsayı ,058 ^a	sd 2	p ,971

Tablo 42’ye göre; araştırmaya katılan özellikle Suriyeli hem kadın hem de erkek olan “Düzensiz Göçmenler”, kendi ülke temsilcilikleri ile ilişkilerinin olmadığını ve kendilerine yardım etmediklerini beyan etmektedirler. Bu araştırma tercümanların, kadın-erkek tüm göçmenlere gerektiğinde, ülkeleri ile ilişkilerin düzenlenmesinde de hizmet sunmaları gerekliliğini de ortaya çıkarmaktadır.

Katılımcıların cinsiyetleri ile “Türkiye’ye gelmeden önce Türkçeyi ne derecede biliyordunuz?” arasında ilişki yoktur. ($\chi^2=,329$, $sd=3$, $p>.05$) Cinsiyetlerdeki Türkiye’ye gelmeden önce Türkçeyi ne derecede biliyordunuz? dağılımı birbirine benzemektedir (Tablo 43).

Tablo 43
Cinsiyet Değişkenine Göre “Türkiye’ye gelmeden önce Türkçeyi ne derecede biliyordunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

		1) Cinsiyetiniz?		Toplam
		Erkek	Kız	
9) Türkiye’ye gelmeden önce Türkçeyi ne derecede biliyordunuz?	İyi derecede biliyordum	f 4 % 4,3%	f 1 % 2,7%	5 3,8%
	Orta derecede biliyordum	f 23 % 24,5%	f 8 % 21,6%	31 23,7%
	Hiç bilmiyordum	f 67 % 71,3%	f 28 % 75,7%	95 72,5%
Toplam	f 94 % 100,0%	f 37 % 100,0%	131 100,0%	
Kaykare		Katsayı ,329 ^a	sd 2	p ,848

Tablo 43’e göre; “Düzensiz Göçmen” konumunda erkek ve kadınların çoğunluğu, Türkiye’ye gelmeden Türkçeyi bilmediklerini belirtmişlerdir. Çok az sayıda kadın ve erkek Türkçeyi çok iyi bildiklerini söylemektedirler. Bu veri göçmenlere hizmet götüren kurumlar için, göçmenlerle iletişim kurulması açısından önemli bir bulgudur. Arapça bilen Tercüman ihtiyacının karşılanması açısından Türk dilini ve kültürünü iyi bilen göçmenlere birlikte çalışma fırsatı verilmesi, diğer göçmenlerin sorunlarının çözülmesi açısından önemlidir.

Katılımcıların cinsiyetleri ile “Türkiye’de Türkçe dil kursuna devam ediyor musunuz?” arasında ilişki yoktur. ($\chi^2=2,107$, $sd=3$, $p>.05$) Cinsiyetlerdeki Türkiye’de Türkçe dil kursuna devam ediyor musunuz? dağılımı birbirine benzemektedir (Tablo 44).

Tablo 44
Cinsiyet Değişkenine Göre “Türkiye’de Türkçe dil kursuna devam ediyor musunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

		1) Cinsiyetiniz?		Toplam
		Erkek	Kız	
10) Türkiye’de Türkçe dil kursuna devam ediyor musunuz?	Evet	f 11 11,7%	8 21,6%	19 14,5%
	Hayır	f 83 88,3%	29 78,4%	112 85,5%
Toplam		f 94 100,0%	37 100,0%	131 100,0%
Kaykare		Katsayı 2,107 ^a	sd 1	p ,147

Tablo 44’e göre; araştırmaya katılan hem kadın hem de erkek “Düzensiz Göçmenlerin” çoğunluğunun Türkiye’de bir Türkçe kursuna gitmediklerini belirtmektedirler. İlgili kurumlar hizmet sunarken ve tercümanlar iletişim kurarken göçmenlerin bu duruma dikkat etmeleri ve dilsel iletişim desteği vermeleri gerekmektedir.

Katılımcıların cinsiyetleri ile “Türkiye’ye gelme nedeniniz nedir?” durumları arasında ilişki vardır. ($\chi^2=8,570$, $sd=1$, $p<.05$) Cinsiyetlerdeki Türkiye’ye gelme nedeniniz nedir? durum dağılımı birbirine benzemektedir. Erkeklerin %68.1’i savaş derken kadınlarda bu oran %91.9’dur (Tablo 45).

Tablo 45
Cinsiyet Değişkenine Göre “Türkiye’ye gelme nedeniniz nedir?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

		1) Cinsiyetiniz?		Toplam
		Erkek	Kız	
11) Türkiye’ye gelme nedeniniz nedir?	Savaş	f 64 68,1%	34 91,9%	98 74,8%
	Ekonomik Kaygı	f 10 10,6%	0 0,0%	10 7,6%
	Transit geçiş için	f 20 21,3%	3 8,1%	23 17,6%
Toplam		f 94 100,0%	37 100,0%	131 100,0%
Kaykare		Katsayı 8,570 ^a	sd 2	p ,014

Tablo 45'e göre; düzensiz göçmen olan kadın ve erkeklerin Türkiye'yi tercih etmelerinin nedenleri arasında en çok "savaş" nedeni beyan edilmiştir. Ancak birçoğu "ekonomik kaygı" ve "transit geçiş" için Türkiye'ye geldiğini söylemişlerdir. Bu araştırma sonucundan hareketle; kadın ve erkek göçmenlerin geliş amaçlarına göre, gerekli tercümanlık hizmetlerinin verilmesi önemlidir.

Katılımcıların cinsiyetleri ile "Hangi dilleri biliyorsunuz?" arasında ilişki yoktur. ($\chi^2=1,581$, $sd=3$, $p>.05$) Cinsiyetlerdeki Hangi dilleri biliyorsunuz? dağılımı birbirine benzemektedir (Tablo 46).

Tablo 46
Cinsiyet Değişkenine Göre "Hangi dilleri biliyorsunuz?"
Sorusu İçin Kaykare Analizi

		1) Cinsiyetiniz?		Toplam
		Erkek	Kız	
12) Hangi dilleri biliyorsunuz?	Türkçe	f 56 % 59,6%	22 59,5%	78 59,5%
	Arapça	f 30 % 31,9%	14 37,8%	44 33,6%
	İngilizce	f 8 % 8,5%	1 2,7%	9 6,9%
Toplam		f 94 % 100,0%	37 100,0%	131 100,0%
Kaykare		Katsayı 1,581 ^a	sd 2	P ,454

Tablo 46'ya göre; araştırmaya katılan kadın ve erkeklerin bildikleri diller konusunda en fazla bilinen ve konuşulan diller sırasıyla Türkçe, Arapça ve İngilizce olduğu görülmektedir. Bu veri, tercümanların düzensiz göçmen kadın ve erkeklerle hangi dillerle iletişim kurabileceği konusunda fikir vermektedir. Ayrıca çeviribilim alanına da şu anda tercüme için en gerekli dilleri göstermektedir.

Katılımcıların cinsiyetleri ile "Şuan nerede kalıyorsunuz?" arasında ilişki yoktur. ($\chi^2=2,230$, $sd=3$, $p>.05$) Cinsiyetlerdeki Şuan nerede kalıyorsunuz? dağılımı birbirine benzemektedir (Tablo 47).

Tablo 47
Cinsiyet Değişkenine Göre “Şu an nerede kalıyorsunuz?”
Sorusu İçin Kaykare Analizi

		1) Cinsiyetiniz?		Toplam
		Erkek	Kız	
13) Şuan nerede kalıyorsunuz?	Kiralık evde f (arkadaşlarımla birlikte) %	14 14,9%	6 16,2%	20 15,3%
	Kiralık evde f (yalnız başıma) %	41 43,6%	17 45,9%	58 44,3%
	Tanıdık veya f akraba yanında %	24 25,5%	11 29,7%	35 26,7%
	Otel veya f pansiyonda %	10 10,6%	1 2,7%	11 8,4%
	İl göç idaresi f misafirhanesinde %	5 5,3%	2 5,4%	7 5,3%
Toplam	f %	94 100,0%	37 100,0%	131 100,0%
Kaykare		Katsayı 2,230 ^a	sd 4	P ,694

Tablo 47'ye göre; araştırmaya katılan göçmen erkeklerin kadınlara oranla daha çok yalnız kiralık evlerde veya otellerde kaldıkları görülürken, kadınların ise, kiralık evlerde ve akraba yanlarında kaldıklarını beyan edilmektedir. İl Göç İdaresi Misafirhaneleri'nde kalan kadın ve erkek göçmen sayısının düşük olması da ilginç bir bulgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Kamu hizmeti veren ilgili kurumlar, göçmenlere yönelik hizmetlerinde bu durumu göz önünde bulundurmaları gerekmektedir.

Katılımcıların cinsiyetleri ile “Tercümanlık hizmetine en çok hangi alanda ihtiyaç duyduunuz?” arasında ilişki yoktur. ($\chi^2=7,062$, $sd=3$, $p>.05$) Cinsiyetlerdeki “Tercümanlık hizmetine en çok hangi alanda ihtiyaç duyduunuz?” dağılımı birbirine benzemektedir (Tablo 48).

Tablo 48

Cinsiyet Değişkenine Göre “Tercümanlık hizmetine en çok hangi alanda ihtiyaç duyduunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

		1) Cinsiyetiniz?		Toplam
		Erkek	Kız	
14) Tercümanlık hizmetine en çok hangi alanda ihtiyaç duyduunuz?	Sağlık	f 55 58,5%	27 73,0%	82 62,6%
	Eğitim	f 20 21,3%	3 8,1%	23 17,6%
	İletişim	f 2 2,1%	0 0,0%	2 1,5%
	Sosyal Uyum	f 3 3,2%	3 8,1%	6 4,6%
	Barınma	f 7 7,4%	3 8,1%	10 7,6%
	Hukuk	f 4 4,3%	1 2,7%	5 3,8%
	Çalışma Hayatı	f 3 3,2%	0 0,0%	3 2,3%
Toplam	f 94 100,0%	37 100,0%	131 100,0%	
Kaykare		Katsayı	sd	P
		7,062 ^a	6	,315

Katılımcıların cinsiyetleri ile “Tercümanlık hizmetinden en çok faydalandığınız alan hangisidir?” arasında ilişki yoktur. ($\chi^2= 2,520$, $sd=3$, $p>.05$) Cinsiyetlerdeki “Tercümanlık hizmetinden en çok faydalandığınız alan hangisidir?” dağılımı birbirine benzemektedir (Tablo 49).

Tablo 49

Cinsiyet Değişkenine Göre “Tercümanlık hizmetinden en çok faydalandığınız alan hangisidir?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

		1) Cinsiyetiniz?		Toplam	
		Erkek	Kız		
15) Tercümanlık hizmetinden en çok faydalandığınız alan hangisidir?	Sağlık	f %	68 72,3%	28 75,7%	96 73,3%
	Eğitim	f %	6 6,4%	1 2,7%	7 5,3%
	İletişim	f %	2 2,1%	1 2,7%	3 2,3%
	Sosyal Uyum	f %	7 7,4%	4 10,8%	11 8,4%
	Barınma	f %	1 1,1%	0 0,0%	1 ,8%
	Hukuk	f %	9 9,6%	2 5,4%	11 8,4%
	Çalışma Hayatı	f %	1 1,1%	1 2,7%	2 1,5%
Toplam	f %	94 100,0%	37 100,0%	131 100,0%	
Kaykare		Katsayı	sd	P	
		2,520 ^a	6	,866	

Katılımcıların cinsiyetleri ile “Yaşadığınız şehirde Tercümanlık hizmetlerinin en çok hangi alanda verilmesini istersiniz?” arasında ilişki yoktur. ($\chi^2= 10,824$, $sd=3$, $p>.05$) Cinsiyetlerdeki “Yaşadığınız şehirde Tercümanlık hizmetlerinin en çok hangi alanda verilmesini istersiniz?” dağılımı birbirine benzemektedir (Tablo 50).

Tablo 50

Cinsiyet Değişkenine Göre “Yaşadığınız şehirde tercümanlık hizmetlerinin en çok hangi alanda verilmesini istersiniz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

		1) Cinsiyetiniz?		Toplam	
		Erkek	Kız		
16) Yaşadığınız şehirde Tercümanlık hizmetlerinin en çok hangi alanda verilmesini istersiniz?	Sağlık	f %	56 59,6%	29 78,4%	85 64,9%
	Eğitim	f %	10 10,6%	2 5,4%	12 9,2%
	İletişim	f %	4 4,3%	1 2,7%	5 3,8%
	Sosyal Uyum	f %	4 4,3%	4 10,8%	8 6,1%
	Barınma	f %	14 14,9%	1 2,7%	15 11,5%
	Hukuk	f %	6 6,4%	0 0,0%	6 4,6%
	Toplam	f %	94 100,0%	37 100,0%	131 100,0%
Kaykare			Katsayı 10,084 ^a	sd 5	p ,073

Tablolar 48, 49 ve 50’ye göre; araştırmaya katılan hem kadın hem de erkek göçmenlerin büyük oranının tercümana ihtiyaçları olduğu ve yaşadıkları Edirne ilinde en çok tercüman talep ettikleri kamu hizmeti alanının “sağlık” konusunda olduğunu belirtmişlerdir. Bu bulguların sonucundan hareketle, sağlık kurumlarının özellikle “Arapça” bilen tercümanlar istihdam etmeleri ve sürekli olarak hizmete hazır bulundurmaları gerektiği görülmektedir. Sağlık alanından sonra göçmen kadın ve erkeklerin tercümanlık hizmeti bekledikleri alan “Eğitim” olarak görünmektedir. Milli Eğitim Bakanlığı iki dilli öğretmenlerin bulunduğu pilot okul uygulaması yapması açısından bu veriler önemlidir. Bu bağlamda buradaki bulgular, çeviribilim alanında eğitim gören öğrencilerin de “öğretmenlik formasyonu” almaları ve iki dilli öğretmen olarak Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde özellikle ülkelerine geri dönmek istemeyen göçmen öğrencilere yönelik olarak görevlendirilmesi açısından ilgililere bir fikir vermektedir.

Katılımcıların cinsiyetleri ile “Tercüman bulamadığınız durumlarda dil sorununuzu nasıl çözdünüz?” arasında ilişki yoktur. ($\chi^2= 1,227$, $sd=3$, $p>.05$) Cinsiyetlerdeki “Tercüman bulamadığınız durumlarda dil sorununuzu nasıl çözdünüz?” dağılımı birbirine benzemektedir (Tablo 51).

Tablo 51

Cinsiyet Değişkenine Göre “Tercüman bulamadığınız durumlarda dil sorununuzu nasıl çözdünüz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

		1) Cinsiyetiniz?		Toplam
		Erkek	Kız	
17) Tercüman bulamadığınız durumlarda dil sorununuzu nasıl çözdünüz?	Bildiğim bir yabancı dille	f 42 % 44,7%	14 37,8%	56 42,7%
	İşaret Diliyle	f 24 % 25,5%	13 35,1%	37 28,2%
	Çözemedim	f 28 % 29,8%	10 27,0%	38 29,0%
Toplam		f 94 % 100,0%	37 100,0%	131 100,0%
Kaykare		Katsayı 1,227 ^a	sd 2	p ,541

Katılımcıların cinsiyetleri ile “Tercümanlık yardımı alamadığınız bir olayla ilgili sorun yaşadınız mı?” arasında ilişki yoktur. ($\chi^2= 0,239$, $sd=3$, $p>.05$) Cinsiyetlerdeki “Tercümanlık yardımı alamadığınız bir olayla ilgili sorun yaşadınız mı?” dağılımı birbirine benzemektedir (Tablo 52).

Tablo 52

Cinsiyet Değişkenine Göre “Tercümanlık yardımı alamadığınız bir olayla ilgili sorun yaşadınız mı?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

		1) Cinsiyetiniz?		Toplam
		Erkek	Kız	
18) Tercümanlık yardımı alamadığınız bir olayla ilgili sorun yaşadınız mı?	Evet	f 70 % 74,5%	26 70,3%	96 73,3%
	Hayır	f 24 % 25,5%	11 29,7%	35 26,7%
Toplam		f 94 % 100,0%	37 100,0%	131 100,0%
Kaykare		Katsayı ,239 ^a	sd 1	p ,625

Tablolar 51 ve 52'ye göre; “Düzensiz Göçmenlerin”, Tercüman bulamadıkları veya tercümanlık hizmeti alamadıkları durumlarda erkek ve kadınların sorun yaşadıklarını ve bazen her iki tarafında bildiği ortak bir dil veya işaret dili ile çözme yoluna gittiklerini belirtmişlerdir. Belli oranda sorunları çözemediklerini ifade eden kadın ve erkek katılımcılar olmuştur. Düzensiz Göçmenlerin Türkiye’de buldukları sürece yaşadıkları dilsel sorunların çözümünde mutlaka bir tercüman yardımına gerektiklerini, tercüman ihtiyacının cinsiyet farklılığının olmadığını bu veriler göstermektedir. Bu anlamda dilsel sorunların çözümü ile tercüman ihtiyacı arasında güçlü bir ilişki tespiti ortaya çıkmıştır.

Katılımcıların cinsiyetleri ile “Yaşadığınız ilde size her konuda yardım edebilecek Tercüman gerekli mi?” arasında ilişki yoktur. ($\chi^2= 0,792$ sd=3, $p>.05$) Cinsiyetlerdeki “Yaşadığınız ilde size her konuda yardım edebilecek Tercüman gerekli mi?” dağılımı birbirine benzemektedir (Tablo 53).

Tablo 53

Cinsiyet Değişkenine Göre “Yaşadığınız ilde size her konuda yardım edebilecek Tercüman gerekli mi?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

		1) Cinsiyetiniz?		Toplam
		Erkek	Kız	
19) Yaşadığınız ilde size her konuda yardım edebilecek Tercüman gerekli mi?	Evet	f 78 % 83,0%	33 89,2%	111 84,7%
	Hayır	f 16 % 17,0%	4 10,8%	20 15,3%
Toplam		f 94 % 100,0%	37 100,0%	131 100,0%
Kaykare		Katsayı	sd	p
		,792 ^a	1	,374

Katılımcıların cinsiyetleri ile “Tercüman bulunduğu yerlerde sizin dilsel ihtiyaçlarınız tam olarak giderilebiliyor mu?” arasında ilişki yoktur. ($\chi^2= 0,071$ sd=3, $p>.05$) Cinsiyetlerdeki “Tercüman bulunduğu yerlerde sizin dilsel ihtiyaçlarınız tam olarak giderilebiliyor mu?” dağılımı birbirine benzemektedir (Tablo 54).

Tablo 54

Cinsiyet Değişkenine Göre “Tercüman bulunduğu yerlerde sizin dilsel ihtiyaçlarınız tam olarak giderilebiliyor mu?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

		1) Cinsiyetiniz?		Toplam
		Erkek	Kız	
20) Tercüman bulunduğu yerlerde sizin dilsel ihtiyaçlarınız tam olarak giderilebiliyor mu?	Evet	f 69 % 73,4%	28 75,7%	97 74,0%
	Hayır	f 25 % 26,6%	9 24,3%	34 26,0%
Toplam		f 94 % 100,0%	37 100,0%	131 100,0%
Kaykare		Katsayı ,071 ^a	sd 1	p ,789

Tablo 53 ve 54’e göre; “Düzensiz Göçmenler”, Edirne ili özelinde günlük yaşanan içerisinde mutlaka tercüman desteğine ihtiyaç duyduklarını belirtmişlerdir. Çok az oranda kadın ve erkek göçmenin tercümana ihtiyaç duymadığı verilerle sabittir. Tercüman bulunan veya bulunduran ilgili kamu kurumlarında sorunlarını tam olarak çözebildiklerini söyleyen kadın ve erkek göçmen oranı yüksek bir düzeydedir. Cinsiyet farklılığına göre sorunlarını çözenlerin az oranda da olsa oldukları görülmektedir. Buradaki bulgulara göre göçmenlerin ciddi düzeyde tercüman ihtiyacı olduğu görülmektedir.

Katılımcıların cinsiyetleri ile “Tercümanların hangi alanda donanım eksikliğini görmektesiniz?” arasında ilişki yoktur. ($\chi^2= 3,721$ sd=3, $p>.05$) Cinsiyetlerdeki Tercümanların hangi alanda donanım eksikliğini görmektesiniz? dağılımı birbirine benzemektedir (Tablo 55).

Tablo 55

Cinsiyet Değişkenine Göre “Tercümanların hangi alanda donanım eksikliğini görmektesiniz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

		1) Cinsiyetiniz?		Toplam
		Erkek	Kız	
21) Tercümanların hangi alanda donanım eksikliğini görmektesiniz?	Örf ve Adetleri bilmemesi	f 34 % 36,2%	f 16 % 43,2%	f 50 % 38,2%
	Dini yönden	f 14 % 14,9%	f 5 % 13,5%	f 19 % 14,5%
	Sosyal Yaşam	f 29 % 30,9%	f 14 % 37,8%	f 43 % 32,8%
	Dil Yeterliliği	f 17 % 18,1%	f 2 % 5,4%	f 19 % 14,5%
Toplam	f 94 % 100,0%	f 37 % 100,0%	f 131 % 100,0%	
Kaykare		Katsayı 3,721 ^a	sd 3	p ,293

Tablo 55’e göre; Edirne ili özelinde bulunan “Düzensiz Göçmenlerin” kendi sosyo-kültürel yapılarından kaynaklanan sorunlarının çözümünde mutlaka çok kültürlü donanıma sahip tercümanlara gerek duyulmaktadır. Tabloda verilen cevaplarda, bu doğrultuda olup, her anlamda donanıma sahip tercümanların görev yapmasını gerektirmektedir. İlgili kurumlar kamu hizmetlerinin sunumunda bunlara dikkat etmelidir. Çeviribilim alanında eğitim veren bölümler ise salt dilsel çeviri üzerinde çalışmalar yapmanın yanında, toplumsal ve kültürel yapıları inceleyen dersler de müfredatlarında yer vermelidirler.

Katılımcıların cinsiyetleri ile “Tercümanların sizin söylediklerinize sadık kaldığına inanıyor musunuz?” arasında ilişki yoktur. ($\chi^2= 0,093$ sd=3, $p>.05$) Cinsiyetlerdeki “Tercümanların sizin söylediklerinize sadık kaldığına inanıyor musunuz?” dağılımı birbirine benzemektedir (Tablo 56).

Tablo 56

Cinsiyet Değişkenine Göre “Tercümanların sizin söylediklerinize sadık kaldığına inanıyor musunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

		1) Cinsiyetiniz?		Toplam
		Erkek	Kız	
22) Tercümanların sizin söylediklerinize sadık kaldığına inanıyor musunuz?	Evet	F 51 % 54,3%	19 51,4%	70 53,4%
	Hayır	F 5 % 5,3%	2 5,4%	7 5,3%
	Kararsızım	F 38 % 40,4%	16 43,2%	54 41,2%
Toplam		F 94 % 100,0%	37 100,0%	131 100,0%
Kaykare		Katsayı	sd	p
		,093 ^a	2	,954

Tablo 56’ya göre; Tercümanlar yaptıkları iş gereği, ana konuya sadık kalmak zorundadır. Araştırmaya katılan göçmen kadınların ve erkeklerin yarısından fazla oranı sadık kaldıklarını söylemektedirler. Ancak “kararsız” oranı da bir hayli yüksek düzeydedir. Bu bulguda, tercümanların kendi uğraşlarını yaparken oldukça titiz davranmaları gerekliliğini gündeme getirmektedir. Çeviribilim alanında verilen derslerde, tercümanların uyması gereken genel ilkeler içerisinde “konuya sadık” kalınması gerekliliğine vurgu yapılmalıdır.

Katılımcıların cinsiyetleri ile “Tercümanları yaptıkları işle ilgili tarafsız buluyor musunuz?” arasında ilişki yoktur. ($\chi^2= 0,451$ sd=3, $p>.05$) Cinsiyetlerdeki “Tercümanları yaptıkları işle ilgili tarafsız buluyor musunuz?” dağılımı birbirine benzemektedir (Tablo 57).

Tablo 57

Cinsiyet Değişkenine Göre “Tercümanları yaptıkları işle ilgili tarafsız buluyor musunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

		1) Cinsiyetiniz?		Toplam
		Erkek	Kız	
23) Tercümanları yaptıkları işle ilgili tarafsız buluyor musunuz?	Evet	f 59 % 62,8%	22 59,5%	81 61,8%
	Hayır	f 7 % 7,4%	2 5,4%	9 6,9%
	Kararsızım	f 28 % 29,8%	13 35,1%	41 31,3%
Toplam	f 94 % 100,0%	37 100,0%	131 100,0%	
Kaykare		Katsayı ,451 ^a	sd 2	p ,798

Tablo 57’ye göre; tercümanlar, cinsiyet ayrımı yapmadan kendi işleri gereği tarafsız davranmak zorundadır. Araştırmanın bulgularında ise kadın ve erkeklerin büyük oranı, tercümanların hizmetleri esnasında tarafsız olduklarını beyan etmişlerdir. Tercümanların tarafsızlığı konusunda “kararsız” kalan oran ise yüksek düzeyde görünmektedir. Bu göçmenlerin yaşadıkları olumsuzluklardan ötürü kişilere güven duygularının yok olmasıyla alakalı olabilir. Tercümanların bu anlamda her iki cinse de “güven” aşılamları gerekmektedir.

Katılımcıların cinsiyetleri ile “Tercümanlara bir sırdaşınız gibi inanıyor musunuz?” arasında ilişki vardır. ($\chi^2=6,126$, $sd=1$, $p<.05$) Cinsiyetlerdeki “Tercümanlara bir sırdaşınız gibi inanıyor musunuz?” durum dağılımı birbirine benzememektedir. Erkeklerin %13.8’i evet derken kadınlarda bu oran % 32.4’dür (Tablo 58).

Tablo 58

Cinsiyet Değişkenine Göre “Tercümanlara bir sırdaşınız gibi inanıyor musunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

		1) Cinsiyetiniz?		Toplam
		Erkek	Kız	
24) Tercümanlara bir sırdaşınız gibi inanıyor musunuz?	Evet	f 13 % 13,8%	f 12 % 32,4%	25 19,1%
	Hayır	f 43 % 45,7%	f 12 % 32,4%	55 42,0%
	Kararsızım	f 38 % 40,4%	f 13 % 35,1%	51 38,9%
Toplam		f 94 % 100,0%	f 37 % 100,0%	131 100,0%
Kaykare		Katsayı 6,126 ^a	sd 2	p ,047

Tablo 58’e göre; hem göçmen kadınların hem de erkeklerin verdikleri cevaplardan, pek azının sırlarını başka kimselerle paylaştıklarını göstermektedir. Göçmenler, tercümanları kendi sırdaşları olarak görmemektedirler. Bulgular her iki cins açısından da değerlendirildiğinde, göçmenlerin güven sorunlarının ortaya çıktığı görülmektedir. Göçmen kadın ve erkeklerin kendilerini güvende hissedebilecekleri bir yaşam ortamı hazırlanması, sorunlarının tespiti ve çözümü açısından hem ilgili kurumlara hem de tercümanlara yardımcı olacaktır.

Katılımcıların cinsiyetleri ile “Göre Tercümanların sizin kişilik haklarınıza saygılı olduğuna inanıyorsunuz” arasında ilişki yoktur. ($\chi^2=6,126$, $sd=3$, $p>.05$) Cinsiyetlerdeki “Tercümanların sizin kişilik haklarınıza saygılı olduğuna inanıyor musunuz?” dağılımı birbirine benzemektedir (Tablo 59).

Tablo 59

Cinsiyet Değişkenine Göre “Tercümanların sizin kişilik haklarınıza saygılı olduğuna inanıyor musunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

		1) Cinsiyetiniz?		Toplam
		Erkek	Kız	
25) Tercümanların sizin kişilik haklarınıza saygılı olduğuna inanıyor musunuz?	Evet	f 56 % 59,6%	f 27 % 73,0%	f 83 % 63,4%
	Hayır	f 5 % 5,3%	f 0 % 0,0%	f 5 % 3,8%
	Kararsızım	f 33 % 35,1%	f 10 % 27,0%	f 43 % 32,8%
Toplam	f 94 % 100,0%	f 37 % 100,0%	f 131 % 100,0%	
Kaykare		Katsayı 3,248 ^a	Sd 2	P ,197

Tablo 59’a göre; tercümanların göçmen kadınların ve erkeklerin kişilik haklarına büyük oranda saygı gösterdikleri belirtilmektedir. İnsan Hakları çerçevesinde, göçmenlerin yaşadıkları ortamda saygı görmek istemeleri konusunda düşük bir oranda “kararsız” kalmaları düşündürücüdür. Bu bağlamda tercümanlarla yaşadıkları ilişkilerde kültürel farklılıklardan ötürü önyargıların oluşması söz konusu olabilir. Tercümanların göçmenlerle iletişim kurarken, kültürel farklardan kaynaklanabilecek ve cinsiyet farkına göre olumsuz değerlendirilecek davranışlardan kaçınmalıdır. Çeviribilim alanında da verilecek tercümanlık eğitiminde cinsiyet bağlamında kültürel farklılıkların önyargılara ve çatışmalara neden olabileceği konusunda ders konularının konulmasında fayda vardır.

Katılımcıların cinsiyetleri ile “Tercümanlar, sadece tercümanlık görevi mi yapıyorlar?” arasında ilişki yoktur. ($\chi^2=1,759$, $sd=3$, $p>.05$) Cinsiyetlerdeki “Tercümanlar, sadece tercümanlık görevi mi yapıyorlar?” dağılımı birbirine benzemektedir (Tablo 60).

Tablo 60
Cinsiyet Değişkenine Göre “Tercümanlar, sadece tercümanlık görevi mi yapıyorlar?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

		1) Cinsiyetiniz?		Toplam
		Erkek	Kız	
26) Tercümanlar, sadece tercümanlık görevi mi yapıyorlar?	Evet	f 72 % 76,6%	25 67,6%	97 74,0%
	Hayır	f 1 % 1,1%	0 0,0%	1 ,8%
	Kararsızım	f 21 % 22,3%	12 32,4%	33 25,2%
Toplam		f 94 % 100,0%	37 100,0%	131 100,0%
Kaykare		Katsayı	sd	p
		1,759 ^a	2	,415

Tablo 60’a göre; tercümanların görevleri esnasında cinsiyet ayrımı gözetmeksizin sadece iletişim görevini yaptıklarını beyan eden kadın ve erkek göçmenlerin oranı yüksek düzeydedir. Ancak tercümanların iletişim içerisinde oldukları sürede göçmenlerle kendi işleri dışında farklı uğraşlar içerisine girmeleri konusunda “kararsızım” cevabını veren kadın göçmenlerin oranı azımsanmayacak düzeydedir. Tercüman eğitiminde, tercümanların sadece işlerini yapmaları konusunda gerekli eğitimi almaları gerekmektedir.

Katılımcıların cinsiyetleri ile “Size verilen tercümanlık hizmetlerini kaliteli buluyor musunuz?” arasında ilişki yoktur. ($\chi^2=4,733$, $sd=3$, $p>.05$) Cinsiyetlerdeki “Size verilen tercümanlık hizmetlerini kaliteli buluyor musunuz?” dağılımı birbirine benzemektedir (Tablo 61).

Tablo 61

Cinsiyet Değişkenine Göre “Size verilen tercümanlık hizmetlerini kaliteli buluyor musunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

		1) Cinsiyetiniz?		Toplam
		Erkek	Kız	
27) Size verilen tercümanlık hizmetlerini kaliteli buluyor musunuz?	Evet	f 44 % 46,8%	24 64,9%	68 51,9%
	Hayır	f 21 % 22,3%	3 8,1%	24 18,3%
	Kararsızım	f 29 % 30,9%	10 27,0%	39 29,8%
Toplam	f 94 % 100,0%	37 100,0%	131 100,0%	
Kaykare		Katsayı 4,733 ^a	sd 2	P ,094

Tablo 61’e göre; kadın göçmenlerin kendilerine verilen tercümanlık hizmetlerini erkek göçmenlere oranla daha yüksek seviyede kaliteli bulmaktalar. Verilen tercümanlık hizmetlerinin kalitesinden erkek göçmenler pek memnun görünmemektedirler. Bu nedenle az oranda da olsun bir kısım erkek göçmen “hayır” derken bir kısım ise “kararsızım” demektedir. Tercümanlık hizmetlerinin kalitesinin yükseltilmesi için, göçmenlerin geldiği ülkenin sosyo- kültürel yapısının çok iyi analiz edilmesi ve buna göre bir tercümanlık hizmeti verilmesi gerekmektedir.

Katılımcıların cinsiyetleri ile “Kaldığınız şehirdeki yaşamınızda tercümanlık hizmeti alıyor musunuz?” arasında ilişki vardır. ($\chi^2=6,756$, $sd=1$, $p<.05$) Cinsiyetlerdeki “Kaldığınız şehirdeki yaşamınızda tercümanlık hizmeti alıyor musunuz?” durum dağılımı birbirine benzememektedir. Erkeklerin %19.1’i evet derken kadınlarda bu oran % 40.5’dir (Tablo 62).

Tablo 62

Cinsiyet Değişkenine Göre “Kaldığınız şehirdeki yaşamınızda tercümanlık hizmeti alıyor musunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

		1) Cinsiyetiniz?		Toplam
		Erkek	Kız	
28) Kaldığınız şehirdeki yaşamınızda tercümanlık hizmeti alıyor musunuz?	Evet	f 18 % 19,1%	15 40,5%	33 25,2%
	Hayır	f 13 % 13,8%	5 13,5%	18 13,7%
	Bazen	f 63 % 67,0%	17 45,9%	80 61,1%
Toplam		f 94 % 100,0%	37 100,0%	131 100,0%
Kaykare		Katsayı 6,756 ^a	sd 2	p ,034

Tablo 62’e göre; büyük oranda hem kadın hem de erkek “Düzensiz Göçmenler” buldukları Edirne ilinde günlük yaşam içerisinde sorunlarını çözmek için, bazen yardım aldıklarını beyan etmişlerdir. Hiç tercümanlık yardımı almadan şehirde yaşamlarını sürdüren kadın ve erkek oranları hemen hemen aynıdır. Günlük yaşam içerisinde en fazla tercümanlık hizmeti alan kesimin kadınlar olduğu görülmektedir. Bu değerlendirmeye paralel, tercümanların günlük yaşam içerisinde göçmen kadın ve erkeklerin en çok hangi alanda tercümana ihtiyaç duyduklarını belirleyerek, bu yönde oluşabilecek sorunların çözümü yoluna gidebilirler.

Katılımcıların cinsiyetleri ile “Hangi dillerde Tercümanlık hizmetleri alıyorsunuz?” arasında ilişki yoktur. ($\chi^2=2,691$, $sd=3$, $p>.05$) Cinsiyetlerdeki “Hangi dillerde Tercümanlık hizmetleri alıyorsunuz?” dağılımı birbirine benzemektedir (Tablo 63).

Tablo 63
Cinsiyet Değişkenine Göre “Hangi dillerde Tercümanlık hizmetleri alıyorsunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

		1) Cinsiyetiniz?		Toplam
		Erkek	Kız	
29) Hangi dillerde Tercümanlık hizmetleri alıyorsunuz?	Arapça	f 78 % 83,0%	34 91,9%	112 85,5%
	İngilizce	f 3 % 3,2%	1 2,7%	4 3,1%
	Fransızca	f 2 % 2,1%	1 2,7%	3 2,3%
	Almanca	f 1 % 1,1%	0 0,0%	1 ,8%
	Diğer	f 10 % 10,6%	1 2,7%	11 8,4%
Toplam	f 94 % 100,0%	37 100,0%	131 100,0%	
Kaykare		Katsayı 2,691 ^a	sd 4	P ,611

Tablo 63’e göre; “Düzensiz Göçmenlerin” en çok “Arapça” dilinde tercümanlık yardımı aldıkları tespit edilmiştir. Bu dilleri sırasıyla çok az oranda olmakla birlikte İngilizce, Fransızca ve Almanca dilleri izlemektedir. Türkiye’de göçmenlere yönelik kamu hizmeti sunan kurumların mutlaka “Arapça” bilen tercümanlarla birlikte çalışmalarını sürdürmeleri gerekmektedir.

Katılımcıların cinsiyetleri ile “Verilen Tercümanlık hizmetlerinden ne kadar faydalanıyorsunuz?” arasında ilişki vardır. ($\chi^2=6,789$, $sd=1$, $p<.05$) Cinsiyetlerdeki “Verilen Tercümanlık hizmetlerinden ne kadar faydalanıyorsunuz?” durum dağılımı birbirine benzememektedir. Erkeklerin %63.8’i az derken kadınlarda bu oran % 51.4’dür (Tablo 64).

Tablo 64
Cinsiyet Değişkenine Göre “Verilen Tercümanlık hizmetlerinden ne kadar faydalanıyorsunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

			1) Cinsiyetiniz?		Toplam
			Erkek	Kız	
30) Verilen Tercümanlık hizmetlerinden ne kadar faydalanıyorsunuz?	Hiç	f %	7 7,4%	4 10,8%	11 8,4%
	Az	f %	60 63,8%	19 51,4%	79 60,3%
	Yeterince	f %	23 24,5%	7 18,9%	30 22,9%
	Çok	f %	4 4,3%	7 18,9%	11 8,4%
Toplam		f %	94 100,0%	37 100,0%	131 100,0%
Kaykare			Katsayı	sd	p
			8,199 ^a	3	,042

Tablo 64’e göre; göçmenlerin kendilerine sunulan tercümanlık hizmetlerinde yüksek oranda erkeklerin “az” yaralandıkları belirtilmektedir. Kadınların erkeklere oranla daha fazla tercümanlık hizmetlerinden faydalandıkları ve tercümanlık hizmetlerinden hiç faydalanmayanlarının oranının düşük olduğu görülmektedir.

Katılımcıların cinsiyetleri ile “Size verilen Tercümanlık hizmeti sorunlarınızı çözmeye yeterli mi?” arasında ilişki vardır. ($\chi^2=6,789$, $sd=1$, $p<.05$) Cinsiyetlerdeki “Size verilen Tercümanlık hizmeti sorunlarınızı çözmeye yeterli mi?” durum dağılımı birbirine benzememektedir. Erkeklerin %42.6’sı evet derken kadınlarda bu oran % 67.6’dır (Tablo 65).

Tablo 65

Cinsiyet Değişkenine Göre “Size verilen Tercümanlık hizmeti sorunlarınızı çözmeye yeterli mi?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

		1) Cinsiyetiniz?		Toplam	
		Erkek	Kız		
31) Size verilen Tercümanlık hizmeti sorunlarınızı çözmeye yeterli mi?	Evet	F %	40 42,6%	25 67,6%	65 49,6%
	Hayır	F %	17 18,1%	3 8,1%	20 15,3%
	Kararsızım	F %	37 39,4%	9 24,3%	46 35,1%
Toplam		F %	94 100,0%	37 100,0%	131 100,0%
Kaykare			Katsayı	sd	p
			6,789 ^a	2	,034

Tablo 65’e göre; Düzensiz Göçmenlerin kendilerine sunulan tercümanlık hizmetlerinin yeterli olduğunu belirten kadın oranı erkeklere oranla oldukça yüksektir. Erkek göçmenlerin küçük bir bölümü tercümanlık hizmetinin “yetersiz” olduğunu belirtirken, bir bölümü ise “kararsız” kalmaktadır. Bu durumda kadın göçmenler göre erkek göçmenlerin, tercümanlık hizmetleri konusunda çok farklılık gösteren kararlarının olduğunu göstermektedir. Tercümanlar erkek göçmenlerde oluşan bu farklı görüşlerin nedenini belirleyerek sonraki süreçler için değerlendirmelidirler.

Katılımcıların cinsiyetleri ile” Günlük yaşamınızda sorunlarınızı Tercümanlıktan yararlanarak” arasında ilişki vardır. ($\chi^2=6,113$, $sd=1$, $p<.05$) Cinsiyetlerdeki “Günlük yaşamınızda sorunlarınızı Tercümanlıktan yararlanarak” durum dağılımı birbirine benzememektedir. Erkeklerin %23.4’ü evet derken kadınlarda bu oran %27.0’dır (Tablo 66).

Tablo 66
Cinsiyet Değişkenine Göre “Günlük Yaşamınızda Sorunlarınızı Tercümanlıktan yararlanarak” çözebiliyor musunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

		1) Cinsiyetiniz?		Toplam	
		Erkek	Kız		
32) Günlük yaşamınızda sorunlarınızı Tercümanlıktan yararlanarak çözebiliyor musunuz?	Evet	F %	22 23,4%	10 27,0%	32 24,4%
	Hayır	F %	7 7,4%	8 21,6%	15 11,5%
	Bazen	F %	65 69,1%	19 51,4%	84 64,1%
Toplam		F %	94 100,0%	37 100,0%	131 100,0%
Kaykare			Katsayı	sd	P
			6,113 ^a	2	,047

Tablo 66’e göre; Edirne ilinde hem kadın göçmenler hem de erkek göçmenler, günlük yaşamlarını tercüman olmaksızın her zaman olmasa bile bazen sürdürebildiklerini beyan etmektedirler. Erkek göçmenlerin az bir oranı çözemediklerini belirtirken, kadın göçmenlerde bu oran erkeklerin üç katı kadardır. Erkek göçmenler şehirde günlük yaşam içerisinde büyük bir oranda sorunlarını çözebildiklerini söylemektedirler. Bu anlamda göçmenler kamu hizmeti götüren kurumların bünyesinde görev yapan tercümanları, göçmenlerin dilsel anlamda en zorlandıkları alanları belirleyerek bu yönde daha etkin tercümanlık hizmeti verilmesi açısından bu bulgular önemlidir.

Katılımcıların cinsiyetleri ile “Özellikle kadın ve çocukların sosyo-psikolojik yardım alması açısından Tercümana gerek var mıdır? “ arasında ilişki yoktur. ($\chi^2=,039$, $sd=3$, $p>.05$) Cinsiyetlerdeki “Özellikle kadın ve çocukların sosyo-psikolojik yardım alması açısından Tercümana gerek var mıdır?” dağılımı birbirine benzemektedir (Tablo 67).

Tablo 67

Cinsiyet Değişkenine Göre “Özellikle kadın ve çocukların sosyo-psikolojik yardım alması açısından tercümana gerek var mıdır?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

		1) Cinsiyetiniz?		Toplam
		Erkek	Kız	
33) Özellikle kadın ve çocukların sosyo-psikolojik yardım alması açısından Tercümana gerek var mıdır?	Evet Vardır	f 92	36	128
		% 97,9%	97,3%	97,7%
	Hayır Yoktur	f 2	1	3
		% 2,1%	2,7%	2,3%
Toplam		f 94	37	131
		% 100,0%	100,0%	100,0%
Kaykare		Katsayı	sd	P
		,039 ^a	1	,843

Tablo 67’ye göre; Düzensiz Göçmenlerin her alanda olduğu gibi toplumsal alanda psikolojik olarak rahat olmaları konusunda da tercümana ihtiyaçları vardır. Sosyal uyum süreci göçmenlerin kendileri yabancı toplum içerisinde rahat hissetmelerine de bağlıdır. Bu anlamda göç yollarında psikolojik travma yaşamış göçmenlerin, özellikle kadın ve çocukların, tercüman yardımı olarak psikolojik destek almaları hem kadın hem de erkek göçmenler tarafından desteklenmektedir. Bu bulgular ışığında, çeviribilim bölümlerinde tercümanlık eğitimi alan öğrencilerin insan psikolojisine yönelik bilgiler edinmesinde de fayda olacaktır.

Katılımcıların cinsiyetleri ile Göre Görsel-işitsel medya (TV-radyo) araçlarında tercih ettiğiniz dil hangisidir? durumları arasında ilişki vardır. ($\chi^2=4.590$, $sd=1$, $p<.05$) Cinsiyetlerdeki “Görsel-işitsel medya (TV-radyo) araçlarında tercih ettiğiniz dil hangisidir?” durum dağılımı birbirine benzememektedir. Erkeklerin %61.7’si Türkçe derken kadınlarda bu oran %83.8’dir (Tablo 68).

Tablo 68

Cinsiyet Değişkenine Göre “Görsel-İşitsel medya (TV-radyo) araçlarında tercih ettiğiniz dil hangisidir?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

		1) Cinsiyetiniz?		Toplam	
		Erkek	Kız		
34) Görsel-işitsel medya (TV-radyo) araçlarında tercih ettiğiniz dil hangisidir?	Türkçe	F %	58 61,7%	31 83,8%	89 67,9%
	Arapça	F %	31 33,0%	6 16,2%	37 28,2%
	İngilizce	F %	5 5,3%	0 0,0%	5 3,8%
Toplam		F %	94 100,0%	37 100,0%	131 100,0%
Kaykare			Katsayı	sd	P
			6,515 ^a	2	,038

Tablo 68’e göre; günümüzde toplumlara yön vermek için medya, özellikle de görsel ve işitsel medya oldukça etkilidir. Göçmenler kadınların büyük bir oranı görsel medyayı “Türkçe” olarak takip ettiğini ifade etmiştir. Erkeklerde görsel medyayı Türkçe takip etme oranı daha düşüktür. Kadınların pek azı kendi dillerinde (Arapça) görsel ve işitsel medyayı takip ettiklerini söylemişlerdir. Erkeklerde bu oran daha fazladır. Bu bulgulardan hareketle, ilgili kurumlar göçmenlere yönelik “Türkçe” kurslarının sayısını ve etkinliğini artırabilirler. Çok dilli ve çok kültürlü tercümanlarla Türk dilinin öğretimini gerçekleştirebilirler. Bu bağlamda Çeviribilim bölümlerinde öğrenim gören öğrenciler “Öğretmenlik Formasyonu” derslerini bölüm içerisinde almasında fayda vardır.

Katılımcıların cinsiyetleri ile “Göre Basılı yayın (gazete-mecmua) araçlarında tercih ettiğiniz dil hangisidir?” arasında ilişki yoktur. ($\chi^2=1,490$, $sd=3$, $p>.05$) Cinsiyetlerdeki “Basılı yayın (gazete-mecmua) araçlarında tercih ettiğiniz dil hangisidir?” dağılımı birbirine benzemektedir (Tablo 69).

Tablo 69

Cinsiyet Değişkenine Göre “Basılı yayın (gazete-mecmua) araçlarında tercih ettiğiniz dil hangisidir?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

		1) Cinsiyetiniz?		Toplam
		Erkek	Kız	
35) Basılı yayın (gazete-mecmua) araçlarında tercih ettiğiniz dil hangisidir?	Türkçe	f 73 % 77,7%	32 86,5%	105 80,2%
	Arapça	f 20 % 21,3%	5 13,5%	25 19,1%
	İngilizce	f 1 % 1,1%	0 0,0%	1 ,8%
Toplam		f 94 % 100,0%	37 100,0%	131 100,0%
Kaykare		Katsayı	sd	P
		1,490 ^a	2	,475

Tablo 69’e göre; Edirne ilinde yaşayan ve basılı yayınları “Türkçe” olarak takip eden kadın göçmenlerin oranı erkek göçmenlerin oranından yüksek seviyededir. Erkekler sayı olarak fazla ancak oran olarak düşüktür. Erkek göçmenlerin belli bir oranı ise basılı yayınları “Arapça” olarak takip etmektedirler. Basılı yayınları “Arapça” takip etme oranı kadınlarda düşüktür. Tercümanlar, izlenen basılı yayınların türünü belirleyerek, göçmen kadın ve erkeklerin ilgi alanlarını belirleyerek, sorunlarının çözümüne daha kolay katkıda bulunabilirler.

Edirne ilinde yaşayan ve bu araştırmaya örneklem olan “Düzensiz Göçmenlerin”, günlük yaşamlarda, araştırmanın “Genel Bulgular Değerlendirmesine” göre, özellikle kamuya yönelik hizmetlere ulaşabilmek için “Toplum Tercümanlarına” ihtiyaç duymaktadırlar.

4.2.3. Yaş Değişkenine Göre Bulgular

Katılımcıların yaşları ile “Kaç aydır Türkiye’de bulunuyorsunuz?” arasında ilişki vardır. ($\chi^2=13,758$ sd=6, $p<.05$) Yaşlara göre “Kaç aydır Türkiye’de kalıyorsunuz?” dağılımı birbirine benzememektedir (Tablo 70).

Tablo 70
Yaş Değişkenine Göre “Kaç Aydır Türkiye’de bulunuyorsunuz?”
Sorusu İçin Kaykare Analizi

			2) Yaşınız?				Toplam
			18 ve daha küçük	19-21	22-24	25 ve daha büyük	
4) Kaç aydır Türkiye’de bulunuyorsunuz?	2 -3 ay	f	1	2	3	3	9
		%	10,0%	8,7%	7,3%	5,3%	6,9%
	4-12 ay	f	8	14	22	19	63
		%	80,0%	60,9%	53,7%	33,3%	48,1%
	1 yıl veya daha fazla	f	1	7	16	35	59
		%	10,0%	30,4%	39,0%	61,4%	45,0%
Toplam		f	10	23	41	57	131
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Kaykare	sd	p					
13,758 ^a	6	,032					

Tablo 70’e göre; “Düzensiz Göçmenlerin” Türkiye’de buldukları süreler açısından yaş aralıkları farklılık göstermektedir. Türkiye’ye ilk gelenlerin büyük bir oranı 25 yaş ve üstü olarak görülmektedir. Bu da önce büyük yaştakilerin daha sonra da küçük yaşta olan göçmenlerin Türkiye’ye geldiklerini göstermektedir. Tercümanlar ve ilgili kurumlar, “Düzensiz Göçmenlerin” Türkiye’de buldukları süreler göre programlama yapmalı ve buna göre gerekli hizmetleri sunmalıdırlar.

Katılımcıların yaşları ile “Eğitim Durumunuz?” arasında ilişki yoktur. ($\chi^2=22,722$, $sd=12$, $p>.05$) yaşlara göre, “Eğitim Durumu” dağılımı birbirine benzemektedir (Tablo 71).

Tablo 71

Yaş Değişkenine Göre; “Eğitim Durumunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

			2) Yaşınız?				Toplam
			18 ve daha küçük	19-21	22-24	25 ve daha büyük	
5) Eğitim durumunuz?	Okur-yazar değil	f	1	0	3	3	7
		%	10,0%	0,0%	7,3%	5,3%	5,3%
	Okur-yazar	f	0	1	1	5	7
		%	0,0%	4,3%	2,4%	8,8%	5,3%
	İlkokul veya Ortaokul mezunu	f	8	7	9	21	45
	%	80,0%	30,4%	22,0%	36,8%	34,4%	
Lise ve dengi okul mezunu	f	1	12	15	20	48	
	%	10,0%	52,2%	36,6%	35,1%	36,6%	
Üniversite mezunu	f	0	3	13	8	24	
	%	0,0%	13,0%	31,7%	14,0%	18,3%	
Toplam	f	10	23	41	57	131	
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
Kaykare	sd	p					
22,772 ^a	12	,030					

Tablo 71’e göre; okur- yazar olmayan göçmenlerin sayısının yaş aralıklarına göre oldukça düşük olduğu ve 19 yaş ve daha üstü yaştaki göçmenlerin büyük bir çoğunluğunun “lise ve dengi okul” mezunu oldukları belirtilmiştir. Araştırmaya katılan göçmenlerin oranına göre, “Üniversite” mezunlarının sayısı da oldukça yüksek görülmektedir. Düzensiz Göçmenlerin sorunlarıyla ilgili çalışan tercümanların, eğitim düzeyi yüksek sayılabilecek kimselere hizmet sunması ve anlaşması kolay olacaktır. İlgili kurumlar eğitim düzeyi yüksek ve herhangi bir yabancı dil bilen göçmenlerden belli alanlarda fayda sağlamaları açısından bu veri önemlidir.

Katılımcıların yaşları ile “Ülkeniz” arasında ilişki yoktur. ($\chi^2=9,408$, $sd=6$, $p>.05$) yaşlara göre “Kaç aydır Türkiye’de kalıyorsunuz?” dağılımı birbirine benzemektedir (Tablo 72).

Tablo 72
Yaş Değişkenine Göre “Ülkeniz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

			2) Yaşınız?				Toplam
			18 ve daha küçük	19-21	22-24	25 ve daha büyük	
6) Ülkeniz:	Suriye	f	9	23	40	48	120
		%	90,0%	100,0%	97,6%	84,2%	91,6%
	Irak	f	1	0	1	5	7
		%	10,0%	0,0%	2,4%	8,8%	5,3%
	Özbekistan	f	0	0	0	4	4
		%	0,0%	0,0%	0,0%	7,0%	3,1%
Toplam		f	10	23	41	57	131
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Kaykare	sd	p					
9,408 ^a	6	,152					

Tablo 72’ye göre; araştırmaya katılan göçmenlerin büyük çoğunluğunun Suriyeli oldukları görülmektedir. Bunun için her yaş aralığında Suriyeli göçmen mevcuttur. Ancak Iraklı ve Özbekistanlı göçmenler de mevcuttur. Bunlar kendi yaş aralıklarını 25 ve üstü olarak belirtmişlerdir. İlgili kurumlar Suriyeli göçmenlerin çokluğu nedeniyle özellikle “Arapça” ve “Arap Kültürünü” bilen Tercümanları istihdam edilmesi yönünde çalışmalar yapmalıdırlar.

Katılımcıların yaşları ile “Ülkenizde barış sağlandıktan sonra ülkenize dönmeyi düşünüyor musunuz?” arasında ilişki vardır. ($\chi^2=,0198$, $sd=3$, $p<.05$) yaşlara göre “Ülkenizde barış sağlandıktan sonra ülkenize dönmeyi düşünüyor musunuz?” dağılımı birbirine benzememektedir (Tablo 73).

Tablo 73

Yaş Değişkenine Göre “Ülkenizde barış sağlandıktan sonra ülkenize dönmeyi düşünüyor musunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

			2) Yaşınız?				Toplam
			18 ve daha küçük	19-21	22-24	25 ve daha büyük	
7) Ülkenizde barış sağlandıktan sonra ülkenize dönmeyi düşünüyor musunuz?	Evet	f	6	12	23	32	73
		%	60,0%	52,2%	56,1%	56,1%	55,7%
	Hayır	f	4	11	18	25	58
		%	40,0%	47,8%	43,9%	43,9%	44,3%
Toplam		f	10	23	41	57	131
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Kaykare	sd	p					
,198 ^a	3	,978					

Tablo 73'e göre; her yaş aralığında düzensiz göçmenler çoğunlukla kendi ülkelerine geri dönmek istediklerini belirtmektedirler. Ancak geri dönmek istemeyen göçmenlerin oranı da azımsanmayacak kadar yüksek görünmektedir. Bu anlamda ilgili kurumlar Tercümanlar aracılığıyla Türk toplumuna “sosyal uyum” konusunda düzensiz göçmenlere yardımcı olmaları gerekmektedir. Çok dilli tercümanların yer alacağı, özellikle dönmek istemeyen göçmenlere yönelik belli yaş gruplarına göre uyum seminerleri, Türkçe dil ve meslek kursları düzenlenmelidir.

Katılımcıların yaşları ile “Kendi ülkenizin Türkiye’deki temsilcisi veya temsilcilikleri sizinle ne derecede ilgilenmektedir?” arasında ilişki yoktur. ($\chi^2=,068$, $sd=3$, $p>.05$) yaşlara göre “Kendi ülkenizin Türkiye’deki temsilcisi veya temsilcilikleri sizinle ne derecede ilgilenmektedir?” dağılımı birbirine benzemektedir (Tablo 74).

Tablo 74

Yaş Değişkenine Göre “Kendi ülkenizin Türkiye’deki temsilcisi veya temsilcilikleri sizinle ne derecede ilgilenmektedir?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

			2) Yaşınız?				Toplam
			18 ve daha küçük	19-21	22-24	25 ve daha büyük	
8) Kendi ülkenizin Türkiye’deki temsilcisi veya temsilcilikleri sizinle ne derecede ilgilenmektedir?	Çok yakından ilgileniyorlar	f	0	0	1	2	3
		%	0,0%	0,0%	2,4%	3,5%	2,3%
	İhtiyacım olduğunda ilgileniyorlar	f	0	5	2	3	10
		%	0,0%	21,7%	4,9%	5,3%	7,6%
	Hiç ilgilenmiyorlar	f	10	18	38	52	118
		%	100,0%	78,3%	92,7%	91,2%	90,1%
Toplam		f	10	23	41	57	131
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Kaykare	sd	p					
9,220 ^a	6	,162					

Tablo 74’e göre; özellikle Suriyeli Düzensiz Göçmenlerin hemen hemen tamamı kendi ülke temsilcilikleri ile ilişkileri olmadıklarını ve Suriye Devletinin temsilciliklerinde kendileri ile ilgilenmediklerini beyan etmişleridir. Bu anlamda İlgili kurumların kendi bünyesinde bulunduracakları “Arapça” bilen tercüman veya tercümanlarla, burada bulunan göçmenlerin insani boyutta olan ihtiyaçlarının karşılanmasını sağlamalıdır. Diğer ülkelerden gelen göçmenler, (Irak ve Özbekistan) kendi ülke temsilciliklerinden gerektiği gibi faydalanabildiklerini ifade etmişlerdir.

Katılımcıların yaşları ile “Türkiye’ye gelmeden önce Türkçeyi ne derecede biliyordunuz?” arasında ilişki vardır. ($\chi^2=11,734$, $sd=6$, $p<.05$) yaşlara göre “Türkiye’ye gelmeden önce Türkçeyi ne derecede biliyordunuz?” dağılımı birbirine benzememektedir (Tablo 75).

Tablo 75
Yaş Değişkenine Göre “Türkiye’ye gelmeden önce Türkçeyi ne derecede biliyordunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

			2) Yaşınız?				Toplam
			18 ve daha küçük	19-21	22-24	25 ve daha büyük	
9) Türkiye’ye gelmeden önce Türkçeyi ne derecede biliyordunuz?	İyi derecede biliyordum	f	0	0	1	4	5
		%	0,0%	0,0%	2,4%	7,0%	3,8%
	Orta derecede biliyordum	f	2	3	6	20	31
		%	20,0%	13,0%	14,6%	35,1%	23,7%
	Hiç bilmiyordum	f	8	20	34	33	95
		%	80,0%	87,0%	82,9%	57,9%	72,5%
Toplam		f	10	23	41	57	131
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Kaykare	sd	p					
11,734 ^a	6	,068					

Tablo 75’e göre; Düzensiz Göçmenlerin Türkçeyi birçoğunun orta derecede olsa bildiğini ifade edelerin yaş aralığı 25 ve daha üstü olarak görülmektedir. Araştırmaya katılan her yaş aralığındaki göçmenler, Türkçe bilmediklerini oldukça yüksek olarak beyan etmişlerdir. Bu anlamanda göçmenlere yönelik çok dilli tercümanların görev alacağı her düzeyde Türkçe dil kursları düzenlenmesi zorunludur.

Katılımcıların yaşları ile “Türkiye’de Türkçe dil kursuna devam ediyor musunuz?” arasında ilişki vardır. ($\chi^2=2,678$, $sd=3$, $p<.05$) yaşlara göre “Türkiye’de Türkçe dil kursuna devam ediyor musunuz?” dağılımı birbirine benzememektedir (Tablo 76).

Tablo 76

Yaş Değişkenine Göre “Türkiye’de Türkçe dil kursuna devam ediyor musunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

		2) Yaşınız?				Toplam	
		18 ve daha küçük	19-21	22-24	25 ve daha büyük		
10) Türkiye’de Türkçe dil kursuna devam ediyor musunuz?	Evet	f	0	5	6	8	19
	%		0,0%	21,7%	14,6%	14,0%	14,5%
	Hayır	f	10	18	35	49	112
	%		100,0%	78,3%	85,4%	86,0%	85,5%
Toplam	f		10	23	41	57	131
	%		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Kaykare		sd	p				
2,678 ^a		3	,444				

Tablo 76’ya göre; Edirne ili içerisinde yaşayan göçmenlerin büyük çoğunluğu kendilerine yönelik düzenlenmiş Türkçe dil kurslarına katılmadıklarını söylemektedirler. 18 yaş altı göçmenlerin tamamı herhangi bir Türkçe dil kursuna gitmediklerini ifade etmişlerdir. Göçmenlerin sorunlarını çözebilmeleri için iletişim ihtiyaçlarına yönelik fazla bir çaba sarf etmediklerini göstermektedir. Bu da Tercümanlara daha fazla ihtiyaç duyulması ve görev yapması anlamına gelmektedir. Bu veri, çeviribilim bölümleri, Türkçe dil kurslarında görev alabilecek ve farklı dillerde “Yabancılara Türkçe Öğretimi” konusunda “Tercüman” eğitimi vermeleri gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Katılımcıların yaşları ile “Türkiye’ye gelme nedeniniz nedir?” durumları arasında ilişki yoktur. ($\chi^2=5,560$, $sd=6$, $p> 05$) yaşlara göre “Türkiye’ye gelme nedeniniz nedir?” durum dağılımı birbirine benzemektedir. Erkeklerin %68.1’i savaş derken kadınlarda bu oran %91.9’dur (Tablo 77).

Tablo 77
Yaş Değişkenine Göre “Türkiye’ye gelme nedeniniz nedir?” Sorusu İçin
Kaykare Analizi

			2) Yaşınız?				Toplam
			18 ve daha küçük	19-21	22-24	25 ve daha büyük	
11) Türkiye’ye gelme nedeniniz nedir?	Savaş	f	6	18	29	45	98
		%	60,0%	78,3%	70,7%	78,9%	74,8%
	Ekonomik Kaygı	f	1	1	2	6	10
		%	10,0%	4,3%	4,9%	10,5%	7,6%
	Transit geçiş için	f	3	4	10	6	23
		%	30,0%	17,4%	24,4%	10,5%	17,6%
Toplam		f	10	23	41	57	131
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Kaykare	sd	p					
5,560 ^a	6	,474					

Tablo 77’ye göre; katılımcıların her yaş aralığına göre, çoğunluğunun Türkiye’ye gelme nedenlerinin “Savaş” olduğu görülmektedir. Başka ülkelere transit geçmeyi düşünenlerin oranı en çok 18 yaş ve altında yoğunlaşmaktadır. Büyük yaştakilerin çoğunluğu Türkiye’de kalmak yönünde görüş bildirmişlerdir. Ekonomik kaygı ile ilgili cevap veren katılımcıların oranı oldukça düşük görünmektedir. Bu veri, göçmenlerin Türkiye’ye gelme nedenlerini öğrenilmesi, bu yöndeki ihtiyaçlarının karşılanması ve göçmenlerin gelecekle ilgili planlarını bilinerek belli bir program yapılması, tercümanlar ve ilgili kurumlar açısından önemlidir.

Katılımcıların yaşları ile “Hangi dilleri biliyorsunuz?” arasında ilişki yoktur. ($\chi^2=1,245$, $sd=6$, $p>.05$) yaşlara göre “Hangi dilleri biliyorsunuz?” dağılımı birbirine benzemektedir (Tablo 78).

Tablo 78

Yaş Değişkenine Göre “Hangi dilleri biliyorsunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

			2) Yaşınız?				Toplam
			18 ve daha küçük	19-21	22-24	25 ve daha büyük	
12) Hangi dilleri biliyorsunuz?	Türkçe	f	6	15	24	33	78
		%	60,0%	65,2%	58,5%	57,9%	59,5%
	Arapça	f	3	6	14	21	44
		%	30,0%	26,1%	34,1%	36,8%	33,6%
	İngilizce	f	1	2	3	3	9
		%	10,0%	8,7%	7,3%	5,3%	6,9%
Toplam		f	10	23	41	57	131
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Kaykare	sd	p					
1,245 ^a	6	,975					

Tablo 78’e göre; araştırmaya katılan göçmenlerin bildikleri diller arasında Türkçenin ilk sırada olması, göçmenlerin Edirne’de günlük yaşama her yaş aralığında katılmalarının bir göstergesidir. Arapça kendi ana dilleri olduğundan bilinmesi doğaldır. Çok az oranda İngilizcenin bilinmesi ise, eğitim durumu yüksek göçmenler tarafından bilinen dil olmasıdır. Bu veri, göçmenlere yönelik çalışmalarda, hizmet veren kurumlar ve tercümanların bilinen dillerden hareket ederek çalışmalarını yapmaları açısından gereklidir. Ayrıca bu soruya verilen cevaplar, çeviribilim bölümlerinin hangi dillere sahip tercümanlar yetiştirmesi konusunda bir bilgi vermektedir.

Katılımcıların yaşları ile “Şuan nerede kalıyorsunuz?” arasında ilişki yoktur. ($\chi^2=2,230$, $sd=3$, $p>.05$) yaşlara göre “Şuan nerede kalıyorsunuz?” dağılımı birbirine benzemektedir (Tablo 79).

Tablo 79

Yaş Değişkenine Göre “Şu an nerede kalıyorsunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

			2) Yaşınız?				Toplam
			18 ve daha küçük	19-21	22-24	25 ve daha büyük	
13) Şuan nerede kalıyorsunuz?	Kiralık evde (arkadaşlarıyla birlikte)	f	3	7	6	4	20
		%	30,0%	30,4%	14,6%	7,0%	15,3%
	Kiralık evde (yalnız başıma)	f	4	4	18	32	58
		%	40,0%	17,4%	43,9%	56,1%	44,3%
	Tanıdık veya akraba yanında	f	2	8	10	15	35
		%	20,0%	34,8%	24,4%	26,3%	26,7%
	Otel veya pansiyonda	f	1	3	3	4	11
		%	10,0%	13,0%	7,3%	7,0%	8,4%
	İl göç idaresi misafirhanesinde	f	0	1	4	2	7
		%	0,0%	4,3%	9,8%	3,5%	5,3%
Toplam		f	10	23	41	57	131
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Kaykare	sd	p					
17,102 ^a	12	,146					

Tablo 79’a göre; “Barınma” göçmenlerin en fazla sorun yaşadığı alanlardan biridir. Küçük yaşta olanların barınma ile ilgili sorunları çok düşük seviyede olduğunu görülürken, büyük yaştakilerin kiralık evlerde veya bir tanıdık yanında kaldıkları görülmektedir. 19-21 yaş aralığındaki gençlerin çoğunluğu tanıdık yanında kalırken, 22-24 yaş aralığındakiler kiralık evlerde kalmaktadır. İl Göç İdaresi Müdürlükleri’nde kalma oranı da oldukça düşük ve tercih edilmemektedir. Tercümanların hizmet verirken, göçmenlerin kaldıkları ortam ve yaşları ile ilişkiyi göz önünde bulundurmaları gerekmektedir.

Katılımcıların yaşları ile “Tercümanlık hizmetine en çok hangi alanda ihtiyaç duyduunuz?” arasında ilişki yoktur. ($\chi^2=20,575$, $sd=18$, $p>.05$) yaşlara göre “Tercümanlık hizmetine en çok hangi alanda ihtiyaç duyduunuz?” dağılımı birbirine benzemektedir (Tablo 80).

Tablo 80

Yaş Değişkenine Göre “Tercümanlık hizmetine en çok hangi alanda ihtiyaç duyduunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

			2) Yaşınız?				Toplam
			18 ve daha küçük	19-21	22-24	25 ve daha büyük	
14) Tercümanlık hizmetine en çok hangi alanda ihtiyaç duyduunuz?	Sağlık	f	4	12	28	38	82
		%	40,0%	52,2%	68,3%	66,7%	62,6%
	Eğitim	f	5	2	6	10	23
		%	50,0%	8,7%	14,6%	17,5%	17,6%
	İletişim	f	0	1	1	0	2
		%	0,0%	4,3%	2,4%	0,0%	1,5%
	Sosyal Uyum	f	0	1	2	3	6
		%	0,0%	4,3%	4,9%	5,3%	4,6%
	Barınma	f	0	4	3	3	10
		%	0,0%	17,4%	7,3%	5,3%	7,6%
	Hukuk	f	1	2	0	2	5
		%	10,0%	8,7%	0,0%	3,5%	3,8%
	Çalışma Hayatı	f	0	1	1	1	3
		%	0,0%	4,3%	2,4%	1,8%	2,3%
Toplam		f	10	23	41	57	131
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Kaykare	sd	p					
20,575 ^a	18	,301					

Katılımcıların yaşları ile “Tercümanlık hizmetinden en çok faydalandığınız alan hangisidir?” arasında ilişki yoktur. ($\chi^2=14,877$, $sd=18$, $p>.05$) yaşlara göre “Tercümanlık hizmetinden en çok faydalandığınız alan hangisidir?” dağılımı birbirine benzemektedir (Tablo 81).

Tablo 81
Yaş Değişkenine Göre “Tercümanlık hizmetinden en çok faydalandığınız alan hangisidir?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

				2) Yaşınız?				Toplam
				18 ve daha küçük	19-21	22-24	25 ve daha büyük	
15) Tercümanlık hizmetinden en çok faydalandığınız alan hangisidir?	Sağlık	f	8	13	29	46	96	
		%	80,0%	56,5%	70,7%	80,7%	73,3%	
	Eğitim	f	1	2	3	1	7	
		%	10,0%	8,7%	7,3%	1,8%	5,3%	
	İletişim	f	0	1	2	0	3	
		%	0,0%	4,3%	4,9%	0,0%	2,3%	
	Sosyal Uyum	f	0	3	3	5	11	
		%	0,0%	13,0%	7,3%	8,8%	8,4%	
	Barınma	f	0	1	0	0	1	
		%	0,0%	4,3%	0,0%	0,0%	,8%	
	Hukuk	f	1	3	3	4	11	
		%	10,0%	13,0%	7,3%	7,0%	8,4%	
	Çalışma Hayatı	f	0	0	1	1	2	
		%	0,0%	0,0%	2,4%	1,8%	1,5%	
Toplam		f	10	23	41	57	131	
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
Kaykare	sd	p						
14,877 ^a	18	,670						

Tablo 80, 81. ve 82'ye göre; Düzensiz Göçmenlerin Edirne ili özelinde en çok tercümana ihtiyaç duyduğu, en çok tercüman hizmeti aldığı ve almak istediği alanın, “sağlık” alanı olduğu görülmektedir. Yaş aralığına göre, sağlık için en fazla ihtiyaç duyan ve hizmet alan kimseler 25 yaş ve daha üzeri iken 19-21 yaş aralığındaki kimselerin sağlıkla ilgili tercüman ihtiyacı en düşük seviyede bulunmaktadır. Katılımcıların verdiği cevaplardan hareketle, her yaş aralığında düşük oranda olsa da tercüman hizmeti beklenen, hizmeti alınan ve tercümanlık hizmeti verilmesi talep edilen diğer bir alanlar ise “Barınma, Eğitim ve Hukuk” alanları görülmektedir. Tercümanların bu verilere bakarak öncelikle “sağlık” alanı olmak üzere, eğitim ve hukuk alanlarında

göçmenlerin günlük yaşam içerisinde tercümanlık ihtiyaçlarını karşılamak için, ilgili kurumlarla birlikte çalışmaları gerekmektedir. Çeviribilim bölümlerinde de ders müfredatlarında “Genel Sağlık, Eğitim, Hukuk” kavramlarını tanıtan en azından birçok seçmeli ders öğrencilere sunulmalıdır.

Katılımcıların yaşları ile “Yaşadığınız şehirde Tercümanlık hizmetlerinin en çok hangi alanda verilmesini istersiniz?” arasında ilişki yoktur. ($\chi^2=21,253$, $sd=15$, $p>.05$) yaşlara göre “Yaşadığınız şehirde Tercümanlık hizmetlerinin en çok hangi alanda verilmesini istersiniz?” dağılımı birbirine benzemektedir (Tablo 82).

Tablo 82

Yaş Değişkenine Göre “Yaşadığınız şehirde Tercümanlık hizmetlerinin en çok hangi alanda verilmesini istersiniz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

			2) Yaşınız?				Toplam	
			18 ve daha küçük	19-21	22-24	25 ve daha büyük		
16) Yaşadığınız şehirde Tercümanlık hizmetlerinin en çok hangi alanda verilmesini istersiniz?	Sağlık	f	4	13	25	43	85	
		%	40,0%	56,5%	61,0%	75,4%	64,9%	
	Eğitim	f	2	3	4	3	12	
		%	20,0%	13,0%	9,8%	5,3%	9,2%	
	İletişim	f	0	1	3	1	5	
		%	0,0%	4,3%	7,3%	1,8%	3,8%	
	Sosyal Uyum	f	0	2	3	3	8	
		%	0,0%	8,7%	7,3%	5,3%	6,1%	
	Barınma	f	3	4	6	2	15	
		%	30,0%	17,4%	14,6%	3,5%	11,5%	
	Hukuk	f	1	0	0	5	6	
		%	10,0%	0,0%	0,0%	8,8%	4,6%	
	Toplam		f	10	23	41	57	131
			%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Kaykare	sd	p						
21,253 ^a	15	,129						

Katılımcıların yaşları ile “Tercüman bulamadığınız durumlarda dil sorununuzu nasıl çözdünüz?” arasında ilişki vardır. ($\chi^2=26,955$, $sd=6$, $p<.05$) yaşlara göre “Tercüman bulamadığınız durumlarda dil sorununuzu nasıl çözdünüz?” dağılımı birbirine benzememektedir (Tablo 83).

Tablo 83

Yaş Değişkenine Göre “Tercüman bulamadığınız durumlarda dil sorununuzu nasıl çözdünüz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

			2) Yaşınız?				Toplam
			18 ve daha küçük	19-21	22-24	25 ve daha büyük	
17) Tercüman bulamadığınız durumlarda dil sorununuzu nasıl çözdünüz?	Bildiğim bir yabancı dille	f	4	6	22	24	56
		%	40,0%	26,1%	53,7%	42,1%	42,7%
	İşaret Diliyle	f	0	3	10	24	37
		%	0,0%	13,0%	24,4%	42,1%	28,2%
	Çözemedim	f	6	14	9	9	38
		%	60,0%	60,9%	22,0%	15,8%	29,0%
Toplam		f	10	23	41	57	131
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Kaykare	sd	p					
26,955 ^a	6	,000					

Katılımcıların yaşları ile “Tercümanlık yardımı alamadığınız bir olayla ilgili sorun yaşadınız mı?” arasında ilişki yoktur. ($\chi^2= 1,878$, $sd=3$, $p>.05$) yaşlara göre “Tercümanlık yardımı alamadığınız bir olayla ilgili sorun yaşadınız mı?” dağılımı birbirine benzemektedir (Tablo 84).

Tablo 84

Yaş Değişkenine Göre “Tercümanlık yardımı alamadığınız bir olayla ilgili sorun yaşadınız mı?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

			2) Yaşınız?				Toplam
			18 ve daha küçük	19-21	22-24	25 ve daha büyük	
18) Tercümanlık yardımı alamadığınız bir olayla ilgili sorun yaşadınız mı?	Evet	f	7	19	31	39	96
		%	70,0%	82,6%	75,6%	68,4%	73,3%
	Hayır	f	3	4	10	18	35
		%	30,0%	17,4%	24,4%	31,6%	26,7%
Toplam		f	10	23	41	57	131
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Kaykare	sd	p					
1,878 ^a	3	,598					

Tablo 83 ve 84'e göre; araştırmaya katılan Edirne ilinde yaşayan göçmenler, tercüman olmayan durumlarda, iletişim sorunlarını her yaştakilerin büyük bir oranı bildikleri bir yabancı dille çözmeye ve iletişim kurmaya çalıştıklarını belirtmişlerdir. Katılımcı olan özellikle 18 yaş ve altındakilerinden büyük bir oran tercüman olmadan iletişim sorunlarını çözemediklerini belirtmişlerdir. Yine 25 yaş ve üstündekilerin işaret dili ile sorunlarını çözmeye çalıştıklarını beyan etmişlerdir. Edirne de göçmenlerin günlük yaşam içerisinde tercümanlık yardımı almadan karşılaştıkları birçok olayda sorun yaşadıklarını her yaş aralığındaki göçmenler belirtmiş ve çok az orandaki göçmen bu sorunları tercüman hizmeti olmadan çözebildiklerini ifade etmiştir. Edirne ilinde özellikle "Arapça" bilen tercümanların sayısının göçmenlere hizmet veren ilgili kurumlar bünyesinde istihdam edilmesi, sadece göçmenlerin iletişim sorunlarının çözülmesi için değil, Edirne kentinin kamu düzeninin sağlanması açısından da gerekmektedir. Bu veriler ışığında, çeviribilim bölümlerinin ilgili kamu kurumları ile ortak çalışma yaparak, programlarını tercümanlık ihtiyaçları yönünde oluşturmaları gerekmektedir.

Katılımcıların yaşları ile "Yaşadığınız ilde size her konuda yardım edebilecek tercüman gerekli mi?" arasında ilişki yoktur. ($\chi^2=1,056$ sd=3, $p>.05$) yaşlara göre "Yaşadığınız ilde size her konuda yardım edebilecek tercüman gerekli mi?" dağılımı birbirine benzemektedir (Tablo 85).

Tablo 85

Yaş Değişkenine Göre "Yaşadığınız ilde size her konuda yardım edebilecek Tercüman gerekli mi?" Sorusu İçin Kaykare Analizi

			2) Yaşınız?				Toplam
			18 ve daha küçük	19-21	22-24	25 ve daha büyük	
19) Yaşadığınız ilde size her konuda yardım edebilecek Tercüman gerekli mi?	Evet	f	8	21	34	48	111
		%	80,0%	91,3%	82,9%	84,2%	84,7%
	Hayır	f	2	2	7	9	20
		%	20,0%	8,7%	17,1%	15,8%	15,3%
Toplam		f	10	23	41	57	131
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Kaykare	sd	p					
1,056 ^a	3	,788					

Katılımcıların yaşları ile “Tercüman bulunduğu yerlerde sizin dilsel ihtiyaçlarınız tam olarak giderilebiliyor mu?” arasında ilişki yoktur. ($\chi^2=2,089$ sd=3, $p>.05$) yaşlara göre “Tercüman bulunduğu yerlerde sizin dilsel ihtiyaçlarınız tam olarak giderilebiliyor mu?” dağılımı birbirine benzemektedir (Tablo 86).

Tablo 86

Yaş Değişkenine Göre “Tercüman bulunduğu yerlerde sizin dilsel ihtiyaçlarınız tam olarak giderilebiliyor mu?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

		2) Yaşınız?				Toplam	
		18 ve daha küçük	19-21	22-24	25 ve daha büyük		
20) Tercüman bulunduğu yerlerde sizin dilsel ihtiyaçlarınız tam olarak giderilebiliyor mu?	Evet	f	6	19	31	41	97
	%	%	60,0%	82,6%	75,6%	71,9%	74,0%
	Hayır	f	4	4	10	16	34
	%	%	40,0%	17,4%	24,4%	28,1%	26,0%
Toplam	f	f	10	23	41	57	131
	%	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Kaykare	sd	p					
2,089 ^a	3	,554					

Tablo 85.ve 86’ya göre; Düzensiz Göçmenler buldukları Edirne ilinde, her yaş aralığına göre tercüman ihtiyacı duyduklarını ifade etmişlerdir. En fazla 19-21 yaş aralığındaki gençlerde tercüman ihtiyacı görülmektedir. Edirne ilinde göçmenlere yönelik tercümanlık hizmetlerinin, kendilerinin dilsel ihtiyaçlarını her yaş aralığında büyük oranda giderdiğini, ancak tam olarak yeterli olmadığını, özellikle de 18 yaş ve altındakiler belirtmektedir. Tercümanlar ve birlikte çalıştıkları ilgili kamu kuruluşları, il içerisinde göçmenlerin hangi yaş aralığında ne tür bir iletişim ihtiyacı olduğunun belirlenerek giderilmesi yönünde ön hazırlık yapmaları önemlidir.

Katılımcıların yaşları ile “Tercümanların hangi alanda donanım eksikliğini görmektesiniz?” arasında ilişki yoktur. ($\chi^2=4,348$ sd=9, $p>.05$) yaşlara göre “Tercümanların hangi alanda donanım eksikliğini görmektesiniz?” dağılımı birbirine benzemektedir (Tablo 87).

Tablo 87
Yaş Değişkenine Göre “Tercümanların hangi alanda donanım eksikliğini görmektesiniz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

			2) Yaşınız?				Toplam
			18 ve daha küçük	19-21	22-24	25 ve daha büyük	
21) Tercümanların hangi alanda donanım eksikliğini görmektesiniz?	Örf ve Adetleri bilmemesi	f	6	9	14	21	50
		%	60,0%	39,1%	34,1%	36,8%	38,2%
	Dini yönden	f	0	4	6	9	19
		%	0,0%	17,4%	14,6%	15,8%	14,5%
	Sosyal Yaşam	f	3	7	13	20	43
		%	30,0%	30,4%	31,7%	35,1%	32,8%
	Dil Yeterliliği	f	1	3	8	7	19
		%	10,0%	13,0%	19,5%	12,3%	14,5%
Toplam		f	10	23	41	57	131
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Kaykare	sd	p					
4,348 ^a	9	,887					

Tablo 87’ye göre; araştırmaya katılan göçmenlere göre, kendilerine hizmet veren tercümanların salt dilsel iletişim yardımı yaptıkları, kültürel donanımlardan yoksun oldukları görülmektedir. Her yaş aralığındaki göçmenler, Tercümanların kendilerinin “Örf ve Adetler’ini” bilmediklerini beyan etmişlerdir. Ayrıca tercümanların, göçmenlerin toplumsal yaşamlarını da tanımadıkları da ortaya çıkmıştır. Tercümanlar bir dili öğrenirken, o dile ait sosyo- kültürel olguları da beraberinde öğrenmek zorundadırlar. Tercümanların hizmet verdikleri dilin ait olduğu toplum ve kültürel yapısını bilmeleri, göçmenlerle kuracakları iletişimde sorunları kolay çözümlenmesine katkı sağlayacaktır. Bu veri aynı zamanda çeviribilim bölümlerinde eğitimini verdikleri dilin ait olduğu toplumsal ve kültürel yapılarını da öğretmeleri zorunluluğunu göstermektedir.

Katılımcıların yaşları ile “Tercümanların sizin söylediklerinize sadık kaldığına inanıyor musunuz?” arasında ilişki yoktur. ($\chi^2=2,219$ sd=6, $p>.05$) yaşlara göre “Tercümanların sizin söylediklerinize sadık kaldığına inanıyor musunuz?” dağılımı birbirine benzemektedir (Tablo 88).

Tablo 88

Yaş Değişkenine Göre “Tercümanların sizin söylediklerinize sadık kaldığına inanıyor musunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

			2) Yaşınız?				Toplam
			18 ve daha küçük	19-21	22-24	25 ve daha büyük	
22) Tercümanların sizin söylediklerinize sadık kaldığına inanıyor musunuz?	Evet	f	6	12	21	31	70
		%	60,0%	52,2%	51,2%	54,4%	53,4%
	Hayır	f	1	1	1	4	7
		%	10,0%	4,3%	2,4%	7,0%	5,3%
	Kararsızım	f	3	10	19	22	54
		%	30,0%	43,5%	46,3%	38,6%	41,2%
Toplam		f	10	23	41	57	131
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Kaykare	sd	p					
2,219 ^a	6	,898					

Tablo 88’e göre; tercümanlar, uygulamalarında, tercüme yaptıkları metne sadık kalmaları konusunda titiz davranmaları gerekmektedir. Tercümanlar kendilerine anlatılan her şeyi eksiksiz ve tam olarak aktarmaya çaba göstermelidirler. Bu veri, her yaş aralığındaki göçmenler, büyük oranda aktarılan metinlere sadık kalınmaktadır derken karasız kalanların oranı da azımsanmayacak oranda yüksek görülmektedir. Tercümanlar, göçmenlerle iletişim kurarken, onların göç yolunda yaşadıkları travmaları göz önüne almaları ve yaşadıkları olumsuzluklardan ötürü “güven” sorunları olduklarını unutmamalıdır.

Katılımcıların yaşları ile “Tercümanları yaptıkları işle ilgili tarafsız buluyor musunuz?” arasında ilişki yoktur. ($\chi^2=1,674$ sd=6, $p>.05$) yaşlara göre “Tercümanları yaptıkları işle ilgili tarafsız buluyor musunuz?” dağılımı birbirine benzemektedir (Tablo 89).

Tablo 89

Yaş Değişkenine Göre “Tercümanları yaptıkları işle ilgili tarafsız buluyor musunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

		2) Yaşınız?					Toplam
		18 ve daha küçük	19-21	22-24	25 ve daha büyük		
23) Tercümanları yaptıkları işle ilgili tarafsız buluyor musunuz?	Evet	f	7	15	26	33	81
		%	70,0%	65,2%	63,4%	57,9%	61,8%
	Hayır	f	1	2	2	4	9
		%	10,0%	8,7%	4,9%	7,0%	6,9%
	Kararsızım	f	2	6	13	20	41
		%	20,0%	26,1%	31,7%	35,1%	31,3%
Toplam		f	10	23	41	57	131
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Kaykare	sd	p					
1,674 ^a	6	,947					

Tablo 89’a göre; araştırmaya katılan göçmenler, her yaş aralığında yüksek oranda tercümanları yaptıkları tercüme işinde tarafsız bulduklarını beyan etmişlerdir. Ancak çok az oranda göçmen, tercümanların tarafsızlığı anlamında “kararsız” kalmıştır. Özellikle de 25 yaş ve üstü kimselerin bu yöndeki cevapları, yabancı olanlara karşı “güvensiz” olduklarını göstermektedir. Tercümanlar göçmenlerle iletişim kurarken onlara karşı davranışlarında dikkat etmelidirler. Onların güvenlerini kazanmalıdırlar. Bu anlamda çeviribilim bölümlerinde ders müfredatında “Etkili İletişim” dersi öğrencilere sunulmalıdır.

Katılımcıların yaşları ile “Tercümanlara bir sırdaşınız gibi inanıyor musunuz?” arasında ilişki yoktur. ($\chi^2=2,268$, $sd=6$, $p>05$) yaşlara göre “Tercümanlara bir sırdaşınız gibi inanıyor musunuz?” durum dağılımı birbirine benzemektedir. Erkeklerin %13.8’i evet derken kadınlarda bu oran % 32.4’dür (Tablo 90).

Tablo 90
Yaş Değişkenine Göre “Tercümanlara bir sırdaşınız gibi inanıyor musunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

		2) Yaşınız?				Toplam	
		18 ve daha küçük	19-21	22-24	25 ve daha büyük		
24) Tercümanlara bir sırdaşınız gibi inanıyor musunuz?	Evet	f	2	5	6	12	25
		%	20,0%	21,7%	14,6%	21,1%	19,1%
	Hayır	f	4	9	21	21	55
		%	40,0%	39,1%	51,2%	36,8%	42,0%
	Kararsızım	f	4	9	14	24	51
		%	40,0%	39,1%	34,1%	42,1%	38,9%
Toplam		f	10	23	41	57	131
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Kaykare	sd	p					
2,268 ^a	6	,893					

Tablo 90’a göre; bu veri, her yaş aralığındaki göçmenlerin belli bir oranı, tercümanlara kendini tam olarak ifade etmemekte ve kendi yaşamı ile ilgili sırlarını vermek konusunda inanmadıklarını göstermektedir. Tercümanlar, göçmenlerle iletişim esnasında, onlara samimi davranarak güvenlerini kazanmalıdır. Bu da etkili bir iletişimle olabilir. Bu nedenle tercümanların mutlaka hem göçmenlerin sosyo- kültür yapılarını hem de etkili iletişim kurabilme tekniklerini mutlaka iyi bilmeleri gerekmektedir. İlgili kurumların göçmenlerin sorunlarına tam çözüm bulmaları için, göçmen kimliğini iyi analiz etmeleri gerekmektedir.

Katılımcıların yaşları ile “Göre Tercümanların sizin kişilik haklarınıza saygılı olduğuna inanıyor musunuz” arasında ilişki yoktur. ($\chi^2=5,340$, $sd=6$, $p>.05$) yaşlara göre “Tercümanların sizin kişilik haklarınıza saygılı olduğuna inanıyor musunuz?” dağılımı birbirine benzemektedir (Tablo 91).

Tablo 91

Yaş Değişkenine Göre “Tercümanların sizin kişilik haklarınıza saygılı olduğuna inanıyor musunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

					2) Yaşınız?				Toplam
					18 ve daha küçük	19-21	22-24	25 ve daha büyük	
25) Tercümanların sizin kişilik haklarınıza saygılı olduğuna inanıyor musunuz?	Evet	f	8	13	28	34	83		
		%	80,0%	56,5%	68,3%	59,6%	63,4%		
	Hayır	f	0	0	1	4	5		
		%	0,0%	0,0%	2,4%	7,0%	3,8%		
	Kararsızım	f	2	10	12	19	43		
		%	20,0%	43,5%	29,3%	33,3%	32,8%		
Toplam		f	10	23	41	57	131		
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		
Kaykare	sd	p							
5,340 ^a	6	,501							

Tablo 91’e göre; bu veri, tercümanların göçmenlerle olan iletişimlerinde, kişilik haklarına insani boyutta saygılı olduklarını, her yaş aralığında yüksek oranda göstermektedir. Ancak yine her yaştaki göçmenin “kararsız” kalmakla bu anlamda çekinceleri olduğu görülmektedir. Tercümanlar, eğitim aldıkları ilgili “Çeviribilim” bölümlerinde “İnsan Hakları” dersi almaları gerekmektedir. Göçmenlere hizmet sunan ilgili kamu kuruluşları da “İnsan Hakları” konusunda duyarlı olmaya çaba göstermelidirler.

Katılımcıların yaşları ile “Tercümanlar, sadece tercümanlık görevi mi yapıyorlar?” arasında ilişki yoktur. ($\chi^2=8,341$, $sd=6$, $p>.05$) yaşlara göre “Tercümanlar, sadece tercümanlık görevi mi yapıyorlar?” dağılımı birbirine benzemektedir (Tablo 92).

Tablo 92

Yaş Değişkenine Göre “Tercümanlar, sadece tercümanlık görevi mi yapıyorlar?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

			2) Yaşınız?				Toplam
			18 ve daha küçük	19-21	22-24	25 ve daha büyük	
26) Tercümanlar, sadece tercümanlık görevi mi yapıyorlar?	Evet	f	10	19	30	38	97
		%	100,0%	82,6%	73,2%	66,7%	74,0%
	Hayır	f	0	0	1	0	1
		%	0,0%	0,0%	2,4%	0,0%	,8%
	Kararsızım	f	0	4	10	19	33
		%	0,0%	17,4%	24,4%	33,3%	25,2%
Toplam		f	10	23	41	57	131
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Kaykare	sd	p					
8,341 ^a	6	,214					

Tablo 92’ye göre; tercümanlar, hizmet verdikleri göçmenlere yönelik alanlarda, sadece dilsel iletişim işini yapmalıdırlar. Tercümanlar göçmenlerle iletişim kurarken, dilsel iletişim dışında herhangi bir yaptırım işini yapmamaya özen göstermelidirler. Bu veride, her yaş aralığındaki göçmenler, yüksek onada tercümanların sadece kendi işlerini icra ettiklerini söylemektedirler. Ancak 25 yaş ve üstü olan kesimde, tercümanların sadece tercüme işini yaptıkları konusunda “karasız” cevap verdikleri görülmektedir.

Katılımcıların yaşları ile “Size verilen tercümanlık hizmetlerini kaliteli buluyor musunuz?” arasında ilişki yoktur. ($\chi^2=7,621$, $sd=6$, $p>.05$) yaşlara göre “Size verilen tercümanlık hizmetlerini kaliteli buluyor musunuz?” dağılımı birbirine benzemektedir (Tablo 93).

Tablo 93

Yaş Değişkenine Göre “Size verilen tercümanlık hizmetlerini kaliteli buluyor musunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

			2) Yaşınız?				Toplam
			18 ve daha küçük	19-21	22-24	25 ve daha büyük	
27) Size verilen tercümanlık hizmetlerini kaliteli buluyor musunuz?	Evet	f	3	11	21	33	68
		%	30,0%	47,8%	51,2%	57,9%	51,9%
	Hayır	f	4	2	7	11	24
		%	40,0%	8,7%	17,1%	19,3%	18,3%
	Kararsızım	f	3	10	13	13	39
		%	30,0%	43,5%	31,7%	22,8%	29,8%
Toplam		f	10	23	41	57	131
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Kaykare	sd	p					
7,621 ^a	6	,267					

Tablo 93’e göre; bu veride, göçmenlerin çoğunluğunun, Edirne ilinde kendilerine verilen tercümanlık hizmetlerini kaliteli bulmadıklarını, belli oranının da yaş aralıklarına bakıldığında bu konuda kararsız kaldıkları görülmektedir. Aslında göçmenlere hizmet veren ilgili kamu kurumları ve tercümanlar, kendilerine sunulan tercümanlık hizmetlerinden “memnuniyet dönütü” almaları, göçmen sorunlarının en aza indirilmesine katkı sağlayacaktır.

Katılımcıların yaşları ile “Kaldığınız şehirdeki yaşamınızda tercümanlık hizmeti alıyor musunuz?” arasında ilişki yoktur. ($\chi^2=6,045$, $sd= 6$, $p>05$) yaşlara göre “Kaldığınız şehirdeki yaşamınızda tercümanlık hizmeti alıyor musunuz?” durum dağılımı birbirine benzemektedir (Tablo 94).

Tablo 94

Yaş Değişkenine Göre “Kaldığınız şehirdeki yaşamınızda tercümanlık hizmeti alıyor musunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

				2) Yaşınız?				Toplam
				18 ve daha küçük	19-21	22-24	25 ve daha büyük	
28) Kaldığınız şehirdeki yaşamınızda tercümanlık hizmeti alıyor musunuz?	Evet	f	1	7	13	12	33	
		%	10,0%	30,4%	31,7%	21,1%	25,2%	
	Hayır	f	0	4	6	8	18	
		%	0,0%	17,4%	14,6%	14,0%	13,7%	
	Bazen	f	9	12	22	37	80	
		%	90,0%	52,2%	53,7%	64,9%	61,1%	
Toplam		f	10	23	41	57	131	
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
Kaykare	sd	p						
6,045 ^a	6	,418						

Katılımcıların yaşları ile “Hangi dillerde Tercümanlık hizmetleri alıyorsunuz?” arasında ilişki yoktur. ($\chi^2=9,288$, $sd=12$, $p>.05$) yaşlara göre “Hangi dillerde Tercümanlık hizmetleri alıyorsunuz?” dağılımı birbirine benzemektedir (Tablo 95).

Tablo 95

Yaş Değişkenine Göre “Hangi dillerde Tercümanlık hizmetleri alıyorsunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

				2) Yaşınız?				Toplam
				18 ve daha küçük	19-21	22-24	25 ve daha büyük	
29) Hangi dillerde Tercümanlık hizmetleri alıyorsunuz?	Arapça	f	9	18	36	49	112	
		%	90,0%	78,3%	87,8%	86,0%	85,5%	
	İngilizce	f	0	1	2	1	4	
		%	0,0%	4,3%	4,9%	1,8%	3,1%	
	Fransızca	f	0	2	1	0	3	
		%	0,0%	8,7%	2,4%	0,0%	2,3%	
	Almanca	f	0	0	0	1	1	
		%	0,0%	0,0%	0,0%	1,8%	,8%	
	Diğer	f	1	2	2	6	11	
		%	10,0%	8,7%	4,9%	10,5%	8,4%	
Toplam		f	10	23	41	57	131	
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
Kaykare	sd	p						
9,288 ^a	12	,678						

Katılımcıların yaşları ile “Verilen Tercümanlık hizmetlerinden ne kadar faydalanıyorsunuz?” arasında ilişki yoktur. ($\chi^2=6,070$, $sd=9$, $p>.05$) yaşlara göre “Verilen Tercümanlık hizmetlerinden ne kadar faydalanıyorsunuz?” durum dağılımı birbirine benzemektedir (Tablo 96).

Tablo 96
Yaş Değişkenine Göre “Verilen Tercümanlık hizmetlerinden ne kadar faydalanıyorsunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

					2) Yaşınız?				Toplam
					18 ve daha küçük	19-21	22-24	25 ve daha büyük	
30) Verilen Tercümanlık hizmetlerinden ne kadar faydalanıyorsunuz?	Hiç	f	0	2	3	6	11		
		%	0,0%	8,7%	7,3%	10,5%	8,4%		
	Az	f	7	13	27	32	79		
		%	70,0%	56,5%	65,9%	56,1%	60,3%		
	Yeterince	f	3	4	9	14	30		
		%	30,0%	17,4%	22,0%	24,6%	22,9%		
	Çok	f	0	4	2	5	11		
		%	0,0%	17,4%	4,9%	8,8%	8,4%		
Toplam		f	10	23	41	57	131		
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		
Kaykare		sd	p						
6,070 ^a		9	,733						

Katılımcıların yaşları ile “Size verilen Tercümanlık hizmeti sorunlarınızı çözmede yeterli mi?” arasında ilişki yoktur. ($\chi^2=6,768$, $sd=6$, $p> 05$) yaşlara göre “Size verilen Tercümanlık hizmeti sorunlarınızı çözmede yeterli mi?” durum dağılımı birbirine benzemektedir (Tablo 97).

Tablo 97
Yaş Değişkenine Göre “Size verilen Tercümanlık hizmeti sorunlarınızı çözmede yeterli mi?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

					2) Yaşınız?				Toplam
					18 ve daha küçük	19-21	22-24	25 ve daha büyük	
31) Size verilen Tercümanlık hizmeti sorunlarınızı çözmede yeterli mi?	Evet	f	4	9	23	29	65		
		%	40,0%	39,1%	56,1%	50,9%	49,6%		
	Hayır	f	3	5	2	10	20		
		%	30,0%	21,7%	4,9%	17,5%	15,3%		
	Kararsızım	f	3	9	16	18	46		
		%	30,0%	39,1%	39,0%	31,6%	35,1%		
Toplam		f	10	23	41	57	131		
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		
Kaykare		sd	p						
6,768 ^a		6	,343						

Tablo 94, 95, 96.ve 97'ye göre; Edirne ilinde göçmenlerin her yaş aralığında yeterli derecede tercümanlık hizmeti alamadıkları, bazen alabildiklerini söylemektedirler. Tüm yaştaki göçmenler Edirne ilinde en çok “Arapça” olarak tercümanlık hizmeti aldıklarını, diğer dillerde ise çok düşük oranda aldıklarını ifade etmişlerdir. Araştırmaya katılan göçmenler, Edirne ilinde verilen tercümanlık hizmetlerinden çok az faydalanabildiklerini beyan etmişlerdir. Edirne ilinde verilen tercümanlık hizmetleri, göçmenlerin günlük yaşamda dilsel sorunlarını çözme konusunda yeterliliği, göçmenler tarafından farklı yaş aralıklarında verilen cevaplara göre değişkenlik göstermektedir. Göçmenlerin büyük bir oranı, tercümanlık hizmetleri ile sorunları çözebildiklerini söylemektedirler. Tercümansız çözemeyen ve karasız kalan göçmenlerin oranı da her yaş aralığında mevcuttur. Edirne il yönetimi, göçmenlerle sürekli iletişim kurabilmek ve iyi bir göç yönetimi için özellikle “Arapça” dilini ve kültürünü bilen tercümanların sayısını arttırmalıdır. Göçmenlere hizmet veren ilgili kamu kurumları bünyesine, “Arapça” tercümanların yanında, farklı dilleri de bilen tercümanlar dahil etmelidir. Göçmenlerin tercümanlardan daha fazla faydalanabilmeleri için, şehrin merkezi bir yerinde “Tercümanlık Bürosu” kurulmalıdır. Her yaştaki göçmenlerinde bu büro ile sürekli iletişim kurabilmelerine olanak sağlanmalıdır. Bu şekilde Edirne ilinde göçmenlerin tercümanlık hizmetlerinden azami oran da faydalanmaları sağlanabilecektir.

Katılımcıların yaşları ile “Günlük yaşamınızda sorunlarınızı Tercümansız çözebiliyor musunuz?” arasında ilişki yoktur. ($\chi^2=6,075$, $sd= 6$, $p>.05$) yaşlara göre “Günlük yaşamınızda sorunlarınızı Tercümansız çözebiliyor musunuz?” durum dağılımı birbirine benzemektedir (Tablo 98).

Tablo 98

Yaş Değişkenine Göre “Günlük yaşamınızda sorunlarınızı Tercümansız çözebiliyor musunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

			2) Yaşınız?				Toplam
			18 ve daha küçük	19-21	22-24	25 ve daha büyük	
32) Günlük yaşamınızda sorunlarınızı Tercümansız çözebiliyor musunuz?	Evet	f	1	4	11	16	32
		%	10,0%	17,4%	26,8%	28,1%	24,4%
	Hayır	f	2	2	2	9	15
		%	20,0%	8,7%	4,9%	15,8%	11,5%
	Bazen	f	7	17	28	32	84
		%	70,0%	73,9%	68,3%	56,1%	64,1%
Toplam	f	10	23	41	57	131	
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
Kaykare	sd	p					
6,075 ^a	6	,415					

Tablo 98'e göre; göçmenler Edirne ilinde dilsel sorunlarını çok az oranı tercümanlıksız her zaman çözebildiğini, her yaşta ki çoğunluk ise bazen çözebildiklerini beyan etmişlerdir. Hiç çözemeyenlerin oranı ise oldukça düşüktür. Bu anlamda Edirne kent yönetimi mutlaka bir "Tercümanlık Bürosu" kurmalıdır ve Edirne ilinde yaşayan göçmenlerin dilsel sorunlarından kaynaklanan sorunlarının giderilmesini sağlamalıdır. Kent yönetimi bu anlamda şehirde bulunan Trakya Üniversitesi'nden işbirliği konusunda yardım almalıdır.

Katılımcıların yaşları ile "Özellikle kadın ve çocukların sosyo-psikolojik yardım alması açısından Tercümana gerek var mıdır?" arasında ilişki yoktur. ($\chi^2=3,986$, $sd=3$, $p>.05$) yaşlara göre "Özellikle kadın ve çocukların sosyo-psikolojik yardım alması açısından Tercümana gerek var mıdır?" dağılımı birbirine benzemektedir (Tablo 99).

Tablo 99

Yaş Değişkenine Göre "Özellikle kadın ve çocukların sosyo-psikolojik yardım alması açısından Tercümana gerek var mıdır?" Sorusu İçin Kaykare Analizi

			2) Yaşınız?				Toplam
			18 ve daha küçük	19-21	22-24	25 ve daha büyük	
33) Özellikle kadın ve çocukların sosyo-psikolojik yardım alması açısından Tercümana gerek var mıdır?	Evet Vardır	f %	10 100,0%	23 100,0%	41 100,0%	54 94,7%	128 97,7%
	Hayır Yoktur	f %	0 0,0%	0 0,0%	0 0,0%	3 5,3%	3 2,3%
Toplam		f %	10 100,0%	23 100,0%	41 100,0%	57 100,0%	131 100,0%
Kaykare	sd	p					
3,986 ^a	3	,263					

Tablo 99'a göre; araştırmaya katılan her yaş aralığında olan göçmenler, göç yolunda yaşadıkları olumsuzluklardan ötürü, özellikle göçmen kadın ve çocukların psikolojik anlamda tedavi olmaları gerektiğini belirtmektedirler. Tercümanlar, psikolojik tedavi konusunda göçmenlere dilsel anlamda yardımcı olmalıdır.

Katılımcıların yaşları ile “Görsel-işitsel medya (TV-radyo) araçlarında tercih ettiğiniz dil hangisidir?” durumları arasında ilişki vardır. ($\chi^2=17,291$, $sd= 6$, $p<.05$) yaşlara göre “Görsel-işitsel medya (TV-radyo) araçlarında tercih ettiğiniz dil hangisidir?” durum dağılımı birbirine benzememektedir (Tablo 100).

Tablo 100
Yaş Değişkenine Göre “Görsel-İşitsel medya (TV-radyo) araçlarında tercih ettiğiniz dil hangisidir?” Sorusuna İçin Kaykare Analizi

			2) Yaşınız?				Toplam
			18 ve daha küçük	19-21	22-24	25 ve daha büyük	
34) Görsel-işitsel medya (TV-radyo) araçlarında tercih ettiğiniz dil hangisidir?	Türkçe	f	4	11	29	45	89
		%	40,0%	47,8%	70,7%	78,9%	67,9%
	Arapça	f	6	12	9	10	37
		%	60,0%	52,2%	22,0%	17,5%	28,2%
	İngilizce	f	0	0	3	2	5
		%	0,0%	0,0%	7,3%	3,5%	3,8%
Toplam	f	10	23	41	57	131	
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
Kaykare	sd	p					
17,291 ^a	6	,008					

Tablo 100'e göre; araştırmaya katılan göçmenlerin, görsel – işitsel medya takibi için tercih ettikleri diller, her yaş aralığında öncelikle “Türkçe ve Arapça” olarak görünmektedir. Bu dilleri çok az oranda “İngilizce” takip etmektedir. 25 yaş ve üstü göçmenler medya takibinde en çok Türkçeyi tercih eden yaş grubu olarak göze çarpmaktadır. Arapçayı da en çok 18 yaş ve altı göçmenler tercih etmektedirler. Tercümanlar ve ilgili kurumlar bu veriyi göz önünde bulundurarak göçmenlere yönelik her yaş grubuna uygun, görsel medya da “Türkçe” öğreten programlar yapabilecekler.

Katılımcıların yaşları ile “Basılı yayın (gazete-mecmua) araçlarında tercih ettiğiniz dil hangisidir?” arasında ilişki vardır. ($\chi^2=16,885$, $sd= 6$, $p<.05$) yaşlara göre “Basılı yayın (gazete-mecmua) araçlarında tercih ettiğiniz dil hangisidir?” dağılımı birbirine benzememektedir (Tablo 101).

Tablo 101
Yaş Değişkenine Göre “Basılı yayın (gazete-mecmua) araçlarında tercih ettiğiniz dil hangisidir?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

			2) Yaşınız?				Toplam
			18 ve daha küçük	19-21	22-24	25 ve daha büyük	
35) Basılı yayın (gazete-mecmua) araçlarında tercih ettiğiniz dil hangisidir?	Türkçe	f	6	13	37	49	105
		%	60,0%	56,5%	90,2%	86,0%	80,2%
	Arapça	f	4	10	4	7	25
		%	40,0%	43,5%	9,8%	12,3%	19,1%
	İngilizce	f	0	0	0	1	1
		%	0,0%	0,0%	0,0%	1,8%	,8%
Toplam		f	10	23	41	57	131
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Kaykare	sd	p					
16,885 ^a	6	,010					

Tablo 101’e göre; her yaş aralığındaki göçmenler, Edirne ilinde basılı yayın organlarını izlemek için tercih ettikleri dillerin “Türkçe ve Arapça” olduğunu belirtmişlerdir. Yine çok az oranda bir kesim, basılı yayınları “İngilizce” olarak takip ettiklerini belirtmişlerdir. Bu veri ışığında, tercümanlar ve ilgili kurumlar, göçmenlerin Türk toplumuna uyumu ve Türk dilinin öğretimi konusunda “Basılı Yayınları” kullanabilirler.

“Yaş Değişkenine Göre Bulguların” değerlendirilmesi sonucunda, tüm yaş aralığında “Düzensiz Göçmen” konumunda bulunan kimselerin verdikleri cevaplardan, dilsel sorunlarını çözebilmeleri ve kamusal hizmetlerden faydalanabilmeleri için, “Toplum Tercümanlığı” desteğine ihtiyaçları oldukları ortaya çıkmıştır.

4.2.4. Medeni Durum Değişkenine Göre Bulgular

Katılımcıların medeni durumları ile “Kaç aydır Türkiye’de bulunuyorsunuz?” arasında ilişki vardır. ($\chi^2=6,320$, $sd=2$, $p<.05$) Medeni durumlara göre “Kaç aydır Türkiye’de bulunuyorsunuz?” dağılımı birbirine benzememektedir (Tablo 102).

Tablo 102
Medeni Durum Değişkenine Göre “Kaç aydır Türkiye’de bulunuyorsunuz?”
Sorusu İçin Kaykare Analizi

			3) Medeni Durumunuz?		Toplam
			Bekar	Evli	
4) Kaç aydır Türkiye’de bulunuyorsunuz?	2 -3 ay	f	6	3	9
		%	9,7%	4,3%	6,9%
	4-12 ay	f	35	28	63
		%	56,5%	40,6%	48,1%
	1 yıl veya daha fazla	f	21	38	59
		%	33,9%	55,1%	45,0%
Toplam		f	62	69	131
		%	100,0%	100,0%	100,0%
Kaykare	6,320	2	,042		

Tablo 102’ye göre; katılımcıların Türkiye’de bulunma süresine göre, 1 yıl veya daha fazla kalanlarla ve 4-12 ay kalanların yarıya yakın oranı evlidir. Yine Türkiye’de 4-12 ay kalanların yarıdan fazlası bekarıdır. 2-3 ay süreyle Türkiye’de bulunanların ise, tüm diğer süreli Türkiye’de kalan evli ve bekar olanlara göre, oldukça düşük bir yüzdesi söz konusudur. Tercümanlar ve ilgili kamu kurumları, göçmenlerle iletişim kurarken, evli olanlarla bekar olanların geliş sürelerine göre farklı ihtiyaçlarının olduğunu göz önünde bulundurarak hizmet sunmalıdırlar.

Katılımcıların medeni durumları ile “Ülkeniz” arasında ilişki yoktur. ($\chi^2=1,951$, $sd=2$, $p>.05$) Medeni durumlara göre “Ülkeniz?” dağılımı birbirine benzemektedir (Tablo 103).

Tablo 103
Medeni Durum Değişkenine Göre “Ülkeniz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

			3) Medeni Durumunuz?		Toplam
			Bekar	Evli	
6) Ülkeniz:	Suriye	f	59	61	120
		%	95,2%	88,4%	91,6%
	Irak	f	2	5	7
		%	3,2%	7,2%	5,3%
	Özbekistan	f	1	3	4
		%	1,6%	4,3%	3,1%
Toplam	f	62	69	131	
	%	100,0%	100,0%	100,0%	
Kaykare	1,951	2	,377		

Tablo 103’e göre; araştırmaya katılan Edirne ilinde yaşayan göçmenlerden hem evli olanların hem de bekar olanların çok büyük bir oranı Suriyelidir. Bu nedenle ilgili kurumlar, mutlaka bünyelerinde “Arapça” bilen tercümanlar bulundurmalıdırlar. Çeviribilim bölümleri de “Arapça” bilen tercümanlık öğrenci sayısını buna paralel arttırmalıdır. Ayrıca “Arapça” bilen kimseleri birkaç aylık tercümanlık kurslarına tabi tutarak, Suriyelilerin sosyo- kültürel yapıları hakkında belli bilgileri edinmelerinin sağlanması gerekmektedir. Çok küçük azınlık olan Özbekistan asıllı evli ve bekar göçmenler ise, kendilerini ifade edecek kadar “Türkçe” bilmektedirler.

Katılımcıların medeni durumları ile “Ülkenizde barış sağlandıktan sonra ülkenize dönmeyi düşünüyor musunuz?” arasında ilişki yoktur. ($\chi^2=,261$, $sd=1$, $p>.05$) Medeni durumlara göre “Ülkeniz de barış sağlandıktan sonra ülkenize dönmeyi düşünüyor musunuz?” dağılımı birbirine benzemektedir (Tablo 104).

Tablo 104

Medeni Durum Değişkenine Göre “Ülkenizde barış sağlandıktan sonra ülkenize dönmeyi düşünüyor musunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

			3) Medeni Durumunuz?		Toplam
			Bekar	Evli	
7) Ülkenizde barış sağlandıktan sonra ülkenize dönmeyi düşünüyor musunuz?	Evet	f	36	37	73
		%	58,1%	53,6%	55,7%
	Hayır	f	26	32	58
		%	41,9%	46,4%	44,3%
Toplam		f	62	69	131
		%	100,0%	100,0%	100,0%
Kaykare			,261	1,609	

Tablo 104’e göre; Düzensiz Göçmenlerden hem bekar hem de evli olanların çoğunluğu, kendi ülkelerinde barış ortamı sağlandıktan sonra ülkelerine geri dönmek istemektedir. Ancak evli ve bekarların hemen hemen yarıya yakını ülkelerinde barış olsa da, tekrar dönmeyeceklerini belirtmektedirler. Bu anlamda kamu kurumları ve tercümanların, göçmenlere yönelik çalışmalarını yaparken bu veri sonucunu iyi değerlendirerek, çalışmalarına yön vermelidirler.

Katılımcıların medeni durumları ile “Kendi ülkenizin Türkiye’deki temsilcisi veya temsilcilikleri sizinle ne derecede ilgilenmektedir?” arasında ilişki yoktur. ($\chi^2=3,341$ sd= 2, $p>.05$) Medeni durumlara göre “Kendi ülkenizin Türkiye’deki temsilcisi veya temsilcilikleri sizinle ne derecede ilgilenmektedir?” dağılımı birbirine benzemektedir (Tablo 105).

Tablo 105

Medeni Durum Değişkenine Göre “Kendi ülkenizin Türkiye’deki temsilcisi veya temsilcilikleri sizinle ne derecede ilgilenmektedir?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

		3) Medeni Durumunuz?		Toplam
		Bekar	Evli	
8) Kendi ülkenizin Türkiye’deki temsilcisi veya temsilcilikleri sizinle ne derecede ilgilenmektedir?	Çok yakından ilgileniyorlar	f 0 % 0,0%	3 4,3%	3 2,3%
	İhtiyacım olduğunda ilgileniyorlar	f 6 % 9,7%	4 5,8%	10 7,6%
	Hiç ilgilenmiyorlar	f 56 % 90,3%	62 89,9%	118 90,1%
Toplam		f 62 % 100,0%	69 100,0%	131 100,0%
Kaykare		3,341		2 ,188

Tablo 105’e göre; Türkiye’ye özellikle Suriye’den gelen göçmenler, ülkelerinden resmi olmayan yollardan geldikleri için, kendi ülke temsilciliklerine gidememektedirler. Tabi ülke temsilcileri de düzensiz göçmen konumuna düşen evli veya bekar tüm vatandaşları ile ilgilenmemektedir. Çok düşük seviyede kimsenin, kendi ülke temsilciliklerine gitmektedir. Bunlar da Özbekistanlılar ve Iraklılardır. Tercümanlar ve göçmenlere hizmet veren kurumlar, göçmenlerin sadece iletişim sorunları ile değil, diğer bütün sorunlarına da (Hukuk, Barınma, Eğitim vb.) çözüm getirmek zorundadırlar.

Katılımcıların medeni durumları ile “Türkiye’ye gelmeden önce Türkçeyi ne derecede biliyordunuz?” arasında ilişki yoktur. ($\chi^2=5,682$, $sd= 2$, $p>.05$) Medeni durumlara göre “Türkiye’ye gelmeden önce Türkçeyi ne derecede biliyordunuz?” dağılımı birbirine benzemektedir (Tablo 106).

Tablo 106
Medeni Durum Değişkenine Göre “Türkiye’ye gelmeden önce Türkçeyi ne derecede biliyordunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

		3) Medeni Durumunuz?		Toplam
		Bekar	Evli	
9) Türkiye’ye gelmeden önce Türkçeyi ne derecede biliyordunuz?	İyi derecede biliyordum	f 1 1,6%	f 4 5,8%	f 5 3,8%
	Orta derecede biliyordum	f 10 16,1%	f 21 30,4%	f 31 23,7%
	Hiç bilmiyordum	f 51 82,3%	f 44 63,8%	f 95 72,5%
Toplam	f 62 100,0%	f 69 100,0%	f 131 100,0%	
Kaykare	5,862	2,053		

Tablo 106’a göre; Düzensiz Göçmenler kendi ülkelerinden Türkiye’ye gelmeden önce, özellikle evli olanların bazıları Türkçeyi çok iyi bildiklerini ve belli oranda da orta seviyede bildiklerini beyan etmişlerdir. Buna karşın, bekarların çok büyük oranının ise, Türkçeyi hiç bilmedikleri, çok küçük oranının az bildikleri görülmektedir. İlgili kurumlar, göçmenlerin bu durumunu dikkate alarak, Türkçe bilen göçmenlerden iletişim anlamında faydalanma yoluna gidebilirler. Tercümanlar, göçmenlerin bazılarını Türkçeyi bilmeleri nedeniyle, hiç bilmeyen göçmenlerin sorunlarının çözümünde işbirliği yapabilirler.

Katılımcıların medeni durumları ile “Türkiye’de Türkçe dil kursuna devam ediyor musunuz? ” arasında ilişki yoktur. ($\chi^2=2,107$, $sd=3$, $p>.05$) Medeni durumlara göre “Türkiye’de Türkçe dil kursuna devam ediyor musunuz?” dağılımı birbirine benzemektedir (Tablo 107).

Tablo 107
Medeni Durum Değişkenine Göre “Türkiye’de Türkçe dil kursuna devam ediyor musunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

		3) Medeni Durumunuz?		Toplam
		Bekar	Evli	
10) Türkiye’de Türkçe dil kursuna devam ediyor musunuz?	Evet	f 8	f 11	f 19
		% 12,9%	% 15,9%	% 14,5%
	Hayır	f 54	f 58	f 112
		% 87,1%	% 84,1%	% 85,5%
Toplam		f 62	f 69	f 131
		% 100,0%	% 100,0%	% 100,0%
Kaykare		,243	1	,622

Tablo 107’ye göre; Edirne ilinde bulunan hem evli hem de bekar olan düzeniz göçmenler, kendilerine kamu kuruluşlarının sunmuş olduğu Türkçe kursları olduğu hale, çok azının Türkçe kursuna katıldıklarını ifade etmişlerdir. Türkçe dil kursuna gitmeyenlerin oranı oldukça yüksektir. İlgili kurumlar bu anlamda özellikle Suriyeliler için Arapça ve Arap kültürünü bilen tercümanlarla çalışmalıdırlar. İlgili kamu kurumları, göçmenleri Edirne’de açılmış olan Türkçe dil kurslarına yönlendirmelidirler.

Katılımcıların medeni durumları ile “Türkiye’ye gelme nedeniniz nedir?” durumları arasında ilişki yoktur. ($\chi^2=5,564$, $sd=2$, $p>.05$) Medeni durumlara göre “Türkiye’ye gelme nedeniniz nedir?” durum dağılımı birbirine benzemektedir. Erkeklerin %68.1’i savaş derken kadınlarda bu oran %91.9’dur (Tablo 108).

Tablo 108
Medeni Durum Değişkenine Göre “Türkiye’ye gelme nedeniniz nedir?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

		3) Medeni Durumunuz?		Toplam
		Bekar	Evli	
11) Türkiye’ye gelme nedeniniz nedir?	Savaş	f 42	56	98
		% 67,7%	81,2%	74,8%
	Ekonomik Kaygı	f 4	6	10
		% 6,5%	8,7%	7,6%
	Transit geçiş için	f 16	7	23
		% 25,8%	10,1%	17,6%
Toplam		f 62	69	131
		% 100,0%	100,0%	100,0%
Kaykare	5,564	2	,062	

Tablo 108’e göre; araştırmaya katılan ve Edirne ilinde yaşamlarını sürdüren özellikle evli düzensiz göçmenlerin Türkiye’ye gelle nedenlerinin en büyük nedeni ülkelerindeki “Savaş”tır. Bekarlar da büyük bir oranda aynı cevap vermişlerdir. Ancak çok az seviyede de olsa Türkiye’ye çalışmak ve para kazanmak için de gelen düzensiz göçmenler vardır. Bunlarda evli olanların oranı yüksektir. Bekar olan göçmenlerin bazılarının amacı Türkiye’yi batı ülkelerine geçmek için transit bir ülke olarak kullanmaktır. Bu düşüncede olan evli göçmenlerin oranı düşüktür. İlgili kurumlar, tercümanlar aracılığı ile, göçmenlerin Türkiye’de bulunma amaçlarını öğrenip, bu doğrultuda bir göçmen politikası oluşturmalıdırlar.

Katılımcıların medeni durumları ile “Hangi dilleri biliyorsunuz?” arasında ilişki yoktur. ($\chi^2=2,067$, $sd=2$, $p>0.356$) Medeni durumlara göre “Hangi dilleri biliyorsunuz?” dağılımını birbirine benzemektedir (Tablo 109).

Tablo 109

Medeni Durum Değişkenine Göre “Hangi dilleri biliyorsunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

			3) Medeni Durumunuz?		Toplam
			Bekar	Evli	
12) Hangi dilleri biliyorsunuz?	Türkçe	f	40	38	78
		%	64,5%	55,1%	59,5%
	Arapça	f	17	27	44
		%	27,4%	39,1%	33,6%
	İngilizce	f	5	4	9
		%	8,1%	5,8%	6,9%
Toplam	f	62	69	131	
	%	100,0%	100,0%	100,0%	
Kaykare		2,067 ^a	2	,356	

Tablo 109’a göre; evli ve bekar olan göçmenlerin yarısından fazlasının Türkçeyi bildiklerini ifade etmeleri hem evli hem de bekar göçmenlerin Türkiye’de buldukları süreçte öğrendikleri ve iletişim kurabildikleri dil olarak ifadeleridir. Asıl bildikleri ve kendi aralarında iletişim kurdukları dil, çoğunluğun anadili olan Arapçadır. İngilizcenin bekarlar arasında evlilere oranla yüksek oranda bilindiği görülmektedir. Tercümanlar, göçmenlerle iletişim kurarken, bildikleri ve iletişim kurabildikleri dilleri bilmeleri, göçmenlerin dilsel sorunların çözümü açısından gerekli olacaktır.

Katılımcıların medeni durumları ile “Şu an nerede kalıyorsunuz?” arasında ilişki vardır. ($\chi^2=13,001$, $sd=4$, $p<.05$) Medeni durumlara göre “Şu an nerede kalıyorsunuz?” dağılımı birbirine benzememektedir (Tablo 110).

Tablo 110
Medeni Durum Değişkenine Göre “Şu an nerede kalıyorsunuz?” Sorusu İçin
Kaykare Analizi

		3) Medeni Durumunuz?		Toplam
		Bekar	Evli	
13) Şu an nerede kalıyorsunuz?	Kiralık evde (arkadaşlarıyla birlikte)	f 13 21,0%	f 7 10,1%	f 20 15,3%
	Kiralık evde (yalnız başıma)	f 22 35,5%	f 36 52,2%	f 58 44,3%
	Tanıdık veya akraba yanında	f 13 21,0%	f 22 31,9%	f 35 26,7%
	Otel veya pansiyonda	f 8 12,9%	f 3 4,3%	f 11 8,4%
	İl göç idaresi misafirhanesinde	f 6 9,7%	f 1 1,4%	f 7 5,3%
Toplam		f 62 100,0%	f 69 100,0%	f 131 100,0%
Kaykare		13,001	4 ,011	

Tablo 110’a göre; Düzensiz Göçmenlerin çözüm bekleyen en büyük sorunlarından bitanesi de buldukları ülkede “Barınma”dır. Edirne’de kalan evli göçmenlerin çoğu kiralık bir evde oturmaktadırlar. Evli olanlardan birçoğu da halen büyük aile tipi olduğu için tanıdık veya akrabalarını yanında kalmaktadırlar. Çok az sayıda evli göçmen ise, otel de veya kiralık tek odalarda kaldıklarını beyan etmişlerdir. Bekar olanlar ise yine evlilerle birlikte veya kiralık odalarda tek başlarına oturduklarını ve hatta az bir kısmı Edirne İl Göç İdaresi misafirhanesinde kaldığını beyan etmiştir. İlgili kurumlar tercümanların yardımıyla, göçmenlerin barınma sorununa çözüm getirebilmeleri açısından bu veri önemlidir.

Katılımcıların medeni durumları ile “Tercümanlık hizmetine en çok hangi alanda ihtiyaç duyduunuz?” arasında ilişki yoktur. ($\chi^2=4,371$ sd=6, $p>.05$) Medeni durumlara göre “Tercümanlık hizmetine en çok hangi alanda ihtiyaç duyduunuz?” dağılımı birbirine benzemektedir (Tablo 111).

Tablo 111

Medeni Durum Değişkenine Göre “Tercümanlık hizmetine en çok hangi alanda ihtiyaç duyduunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

		3) Medeni Durumunuz?		Toplam
		Bekar	Evli	
14) Tercümanlık hizmetine en çok hangi alanda ihtiyaç duyduunuz?	Sağlık	f 35 % 56,5%	f 47 % 68,1%	f 82 % 62,6%
	Eğitim	f 11 % 17,7%	f 12 % 17,4%	f 23 % 17,6%
	İletişim	f 2 % 3,2%	f 0 % 0,0%	f 2 % 1,5%
	Sosyal Uyum	f 3 % 4,8%	f 3 % 4,3%	f 6 % 4,6%
	Barınma	f 6 % 9,7%	f 4 % 5,8%	f 10 % 7,6%
	Hukuk	f 3 % 4,8%	f 2 % 2,9%	f 5 % 3,8%
	Çalışma Hayatı	f 2 % 3,2%	f 1 % 1,4%	f 3 % 2,3%
Toplam	f 62 % 100,0%	f 69 % 100,0%	f 131 % 100,0%	
Kaykare	4,371 ^a	6	,627	

Tablo 111’e göre; Düzensiz Göçmenlerden evli olanların tercümanlık hizmetlerine en fazla ihtiyaç duydukları alan “sağlık”tır. Bunu az da olsa sırasıyla “eğitim”, “sosyal uyum”, “hukuk” gibi alanlar izlemektedir. Bekarlarında tercümanlık hizmetlerine en fazla ihtiyaç duyduğu alan “sağlık” olduğu görülmektedir. Bekar göçmenler, tercümanlık hizmetine ihtiyaç duyduğu alanlar; “eğitim”, “barınma”, “sosyal uyum”, ve “hukuk” olduğunu beyan etmişleridir. Çeviribilim bölümleri, bu veri ışığında, tercümanlık eğitimi alan öğrencilere, dil derslerinin yanında, göçmenlerin tercümanlık ihtiyacı duydukları bu alanlarda da seçimlik ders sunmalıdırlar.

Katılımcıların medeni durumları ile “Tercümanlık hizmetinden en çok faydalandığınız alan hangisidir?” arasında ilişki yoktur. ($\chi^2=3,938$, $sd=6$, $p>.05$) Medeni durumlara göre “Tercümanlık hizmetinden en çok faydalandığınız alan hangisidir?” dağılımı birbirine benzemektedir (Tablo 112).

Tablo 112
Medeni Durum Değişkenine Göre “Tercümanlık hizmetinden en çok faydalandığınız alan hangisidir?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

		3) Medeni Durumunuz?		Toplam
		Bekar	Evli	
15) Tercümanlık hizmetinden en çok faydalandığınız alan hangisidir?	Sağlık	f 42 % 67,7%	54 78,3%	96 73,3%
	Eğitim	f 5 % 8,1%	2 2,9%	7 5,3%
	İletişim	f 2 % 3,2%	1 1,4%	3 2,3%
	Sosyal Uyum	f 6 % 9,7%	5 7,2%	11 8,4%
	Barınma	f 1 % 1,6%	0 0,0%	1 ,8%
	Hukuk	f 5 % 8,1%	6 8,7%	11 8,4%
	Çalışma Hayatı	f 1 % 1,6%	1 1,4%	2 1,5%
	Toplam	f 62 % 100,0%	69 100,0%	131 100,0%
Kaykarere;		3,938	6 ,685	

Tablo 112’e göre; Edirne ilinde evli olan düzensiz göçmenlerin, tercümanlık hizmetlerinde en fazla faydalandıkları alan, “sağlık” alanıdır. Tercümanlık yardımı aldıkları diğer alanlar; “hukuk”, “sosyal uyum” ve az da olsa “eğitim” alanlarıdır. Bekar göçmenler de en fazla “Sağlık” alanında tercümanlık hizmeti almaktadırlar. Bekarlarda diğer alanlardan başta “sosyal uyum” olmak üzere, “eğitim” ve “hukuk” alanlarında tercümanlık hizmeti aldıklarını belirtmişlerdir. İlgili kamu kurumları tarafından göçmenlere sunulan hizmet alanlarında, en fazla tercümandan faydalanılan alandan başlayarak, en az tercümanlık hizmeti alınan alanların belli bir sıralaması yapılarak, bu alanlarda donanımlı tercümanların hizmet vermeleri sağlanmalıdır.

Katılımcıların medeni durumları ile “Yaşadığınız şehirde Tercümanlık hizmetlerinin en çok hangi alanda verilmesini istersiniz?” arasında ilişki vardır. ($\chi^2=16,764$, $sd= 5$, $p>.05$) Medeni durumlara göre “Yaşadığınız şehirde Tercümanlık hizmetlerinin en çok hangi alanda verilmesini istersiniz?” dağılımı birbirine benzememektedir (Tablo 113).

Tablo 113

Medeni Durum Değişkenine Göre “Yaşadığınız şehirde Tercümanlık hizmetlerinin en çok hangi alanda verilmesini istersiniz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

		3) Medeni Durumunuz?		Toplam
		Bekar	Evli	
16) Yaşadığınız şehirde Tercümanlık hizmetlerinin en çok hangi alanda verilmesini istersiniz?	Sağlık	f 31 % 50,0	f 54 % 78,3	f 85 % 64,9
	Eğitim	f 9 % 14,5	f 3 % 4,3	f 12 % 9,2
	İletişim	f 4 % 6,5	f 1 % 1,4	f 5 % 3,8
	Sosyal Uyum	f 4 % 6,5	f 4 % 5,8	f 8 % 6,1
	Barınma	f 12 % 19,4	f 3 % 4,3	f 15 % 11,5
	Hukuk	f 2 % 3,2	f 4 % 5,8	f 6 % 4,6
	Toplam	f 62 % 100,0	f 69 % 100,0	f 131 % 100,0
Kaykare		16,764	5	,005

Tablo 113’e göre; Edirne ilinde bulunan hem evli hem de bekar düzensiz göçmenler, tercümanlık hizmetlerinin en çok “sağlık” alanında verilmesini istemektedirler. Ancak evli göçmenlerin sağlık alanında tercümanlık hizmeti beklentileri yüksek seviyede bulunmaktadır. Bekar göçmenler, “sağlık” alanından sonra en fazla tercümanlık hizmeti verilmesini “barınma” ve “eğitim” alanında talep etmektedirler. Hem evli hem de bekar göçmelerde “sosyal uyum” la ilgili tercümanlık hizmeti talebi düşüktür. Göçmenlere hizmet götüren kurumlar bünyelerinde mutlaka, hizmet talep edilen alanlarla ilgili bilgisi olan tercümanlar bulundurulmalıdır.

Katılımcıların medeni durumları ile “Tercüman bulamadığınız durumlarda dil sorununuzu nasıl çözdünüz?” arasında ilişki vardır. ($\chi^2=13,912$, $sd= 2$, $p<.05$) Medeni durumlara göre “Tercüman bulamadığınız durumlarda dil sorununuzu nasıl çözdünüz?” dağılımı birbirine benzememektedir (Tablo 114).

Tablo 114
Medeni Durum Değişkenine Göre “Tercüman bulamadığınız durumlarda dil sorununuzu nasıl çözdünüz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

			3) Medeni Durumunuz?		Toplam
			Bekar	Evli	
17) Tercüman bulamadığınız durumlarda dil sorununuzu nasıl çözdünüz?	Bildiğim bir yabancı dille	f %	31 50,0%	25 36,2%	56 42,7%
	İşaret Diliyle	f %	8 12,9%	29 42,0%	37 28,2%
	Çözemedim	f %	23 37,1%	15 21,7%	38 29,0%
Toplam		f %	62 100,0%	69 100,0%	131 100,0%
Kaykare			13,912	2	,001

Katılımcıların medeni durumları ile “Tercümanlık yardımı alamadığınız bir olayla ilgili sorun yaşadınız mı?” arasında ilişki yoktur. ($\chi^2= 0,030$ $sd=1$, $p>.05$) Medeni durumlara göre “Tercümanlık yardımı alamadığınız bir olayla ilgili sorun yaşadınız mı?” dağılımı birbirine benzemektedir (Tablo 115).

Tablo 115
Medeni Durum Değişkenine Göre “Tercümanlık yardımı alamadığınız bir olayla ilgili sorun yaşadınız mı?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

			3) Medeni Durumunuz?		Toplam
			Bekar	Evli	
18) Tercümanlık yardımı alamadığınız bir olayla ilgili sorun yaşadınız mı?	Evet	f %	45 72,6%	51 73,9%	96 73,3%
	Hayır	f %	17 27,4%	18 26,1%	35 26,7%
Toplam		f %	62 100,0%	69 100,0%	131 100,0%
Kaykare			,030	1	,863

Tablo 114. ve 115'e göre; araştırmaya katılan göçmenlerden bekar ve evli olanlar günlük yaşamlarında tercüman hizmeti alamadıkları durumlarda büyük oranda sorun yaşadıklarını belirtmişlerdir. Dilsel sorunlarını, özellikle bekarların büyük bir kısmı bilinen farklı bir dille çözüme yoluna gitmişlerdir. Evli olan göçmenler ise daha çok işaret dili ile iletişim sorununu çözmeye çalışmışlardır. Edirne ilinde tercüman hizmeti almadan sorunlarını çözemeyen ve iletişim sorunu yaşayan bekar göçmenlerin oranı da oldukça yüksektir. Evli olan göçmenler tercüman yardımı olmadan büyük oranda sorun yaşadıklarını ve bazen de iletişim sorunlarını hiç çözemediklerini beyan etmişlerdir. Edirne ilinde göçmenler yönelik verilen günlük hizmetlerde mutlaka tercüman desteğine ihtiyaç vardır. Tercüman desteği olmadan göçmenlerin sorunlarının çözümsüz kaldığı görülmektedir.

Katılımcıların medeni durumları ile "Yaşadığınız ilde size her konuda yardım edebilecek Tercüman gerekli mi?" arasında ilişki yoktur. ($\chi^2=1,520$ sd=1, $p>.05$) Medeni durumlara göre "Yaşadığınız ilde size her konuda yardım edebilecek Tercüman gerekli mi?" dağılımı birbirine benzemektedir (Tablo 116).

Tablo 116
Medeni Durum Değişkenine Göre "Yaşadığınız ilde size her konuda yardım edebilecek Tercüman gerekli mi?" Sorusu İçin Kaykare Analizi

		3) Medeni Durumunuz?		Toplam
		Bekar	Evli	
19) Yaşadığınız ilde size her konuda yardım edebilecek Tercüman gerekli mi?	Evet	f 50	f 61	f 111
	%	% 80,6	% 88,4	% 84,7
	Hayır	f 12	f 8	f 20
	%	% 19,4	% 11,6	% 15,3
Toplam	f	62	69	131
	%	100,0	100,0	100,0
Kaykare		1,520		1,218

Katılımcıların medeni durumları ile “Tercüman bulunduğu yerlerde sizin dilsel ihtiyaçlarınız tam olarak giderilebiliyor mu?” arasında ilişki yoktur. ($\chi^2=0,697$ sd=1, $p>.05$) Medeni durumlara göre “Tercüman bulunduğu yerlerde sizin dilsel ihtiyaçlarınız tam olarak giderilebiliyor mu?” dağılımı birbirine benzemektedir (Tablo 117).

Tablo 117

Medeni Durum Değişkenine Göre “Tercüman bulunduğu yerlerde sizin dilsel ihtiyaçlarınız tam olarak giderilebiliyor mu?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

		3) Medeni Durumunuz?		Toplam
		Bekar	Evli	
20) Tercüman bulunduğu yerlerde sizin dilsel ihtiyaçlarınız tam olarak giderilebiliyor mu?	Evet	f 48 % 77,4	f 49 % 71,0	f 97 % 74,0
	Hayır	f 14 % 22,6	f 20 % 29,0	f 34 % 26,0
Toplam		f 62 % 100,0	f 69 % 100,0	f 131 % 100,0
Kaykare		,697	1 ,404	

Tablo 116. ve 117’ye göre; evli göçmenler Edirne ilinde kendilerinin her alanda yardım edecek tercümana ihtiyaç duyduklarını yüksek oranda belirtmişlerdir. Edirne’de günlük yaşam içerisinde tercüman olduğu zamanlarda dilsel ihtiyaçlarını çözemedikleri beyan etmektedirler. Bekarlar da Edirne’de tercüman yardımı ihtiyacı evlilere oranla biraz düşükken, tercümanların bulunduğu yerlerde dilsel sorun yaşamadıklarını söyleyenlerin oranı evlilere göre yüksek görünmektedirler. Düzensiz göçmenlere hizmet götüren kamu ve özel kurumların bünyelerinde mutlaka çok yönlü ve bir çok alanda donanımlı tercüman bulundurmaları gerekmektedir.

Katılımcıların medeni durumları ile “Tercümanların hangi alanda donanım eksikliğini görmektesiniz?” arasında ilişki yoktur. ($\chi^2=3,350$ sd=3, $p>.05$) Medeni durumlara göre “Tercümanların hangi alanda donanım eksikliğini görmektesiniz?” dağılımı birbirine benzemektedir (Tablo 118).

Tablo 118
Medeni Durum Değişkenine Göre “Tercümanların hangi alanda donanım eksikliğini görmektesiniz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

		3) Medeni Durumunuz?		Toplam
		Bekar	Evli	
21) Tercümanların hangi alanda donanım eksikliğini görmektesiniz?	Örf ve Adetleri bilmemesi	f 26 41,9%	f 24 34,8%	f 50 38,2%
	Dini yönden	f 6 9,7%	f 13 18,8%	f 19 14,5%
	Sosyal Yaşam	f 19 30,6%	f 24 34,8%	f 43 32,8%
	Dil Yeterliliği	f 11 17,7%	f 8 11,6%	f 19 14,5%
	Toplam	f 62 100,0%	f 69 100,0%	f 131 100,0%
Kaykare	3,350	3	,341	

Tablo118’e göre; Düzensiz Göçmenler, tercümanların hizmet verirken dilin yanında sosyo-kültürel alanlarda da donanımlı olmaları gerektiğini düşünmektedir. Bekar göçmenler çoğunlukta olmakla beraber, evlilerin de bir bölümü tercümanların kendilerinin örf ve adetlerini tanımadıklarını; yine özellikle evliler başta olmak üzere tercümanların göçmenlerin toplumsal yapısını tanımadıklarını beyan etmektedirler. Ayrıca hem bekar hem de evlilerin bir kısmı tercümanların dil yetersizlikleri olduğunu ifade etmişlerdir. Bu anlamda Çeviribilim bölümleri, tercümanlık eğitimi alan öğrencilerine sadece dil öğretimi değil aynı zamanda dilin toplumsal ve kültürel boyutlarını kapsayan dersler de vermelidirler. Yine tercümanların bu veri doğrultusunda alınan sonuç itibarıyla, göçmenlerin dinleri yönünde de bilgi edinmelerinde fayda vardır.

Katılımcıların medeni durumları ile “Tercümanların sizin söylediklerinize sadık kaldığına inanıyor musunuz?” arasında ilişki yoktur. ($\chi^2=0,759$ sd=2, $p>.05$) Medeni durumlara göre “Tercümanların sizin söylediklerinize sadık kaldığına inanıyor musunuz?” dağılımı birbirine benzemektedir (Tablo 119).

Tablo 119
Medeni Durum Değişkenine Göre “Tercümanların sizin söylediklerinize sadık kaldığına inanıyor musunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

			3) Medeni Durumunuz?		Toplam
			Bekar	Evli	
22) Tercümanların sizin söylediklerinize sadık kaldığına inanıyor musunuz?	Evet	f	31	39	70
		%	50,0	56,5	53,4
		%	%	%	%
	Hayır	f	3	4	7
		%	4,8%	5,8%	5,3%
	Kararsızım	f	28	26	54
		%	45,2	37,7	41,2
		%	%	%	%
Toplam		f	62	69	131
		%	100,0	100,0	100,0
		%	%	%	%
Kaykare			,759	2	,684

Tablo 119’a göre; evli ve bekar düzensiz göçmenler, yarı oranda tercümanların kendi söylediklerine sadık kaldıklarını belirtirken, bekarların neredeyse yarıya yakın oranının bu konuda olumlu ya da olumsuz cevap vermemesi ilginçtir. Yine aynı kararsızlık evli göçmenlerde de görülmektedir. Tercümanların yaptıkları çevirilerde sadık kalmadığını düşünen her iki göçmen grubun da oranı düşüktür. Tercümanlar, yaptıkları tercüme hizmetlerinde, kendilerine aktarılan sorunları olduğu gibi karşı tarafa aktarmayı bir ilke edinmelidir. Bu da göçmenlerin sorunlarının azami ölçüde çözülmesini sağlayacaktır.

Katılımcıların medeni durumları ile “Tercümanları yaptıkları işle ilgili tarafsız buluyor musunuz?” arasında ilişki yoktur. ($\chi^2= 0,266$ sd=2, $p>.05$) Medeni durumlara göre “Tercümanları yaptıkları işle ilgili tarafsız buluyor musunuz?” dağılımı birbirine benzemektedir (Tablo 120).

Tablo 120
Medeni Durum Değişkenine Göre “Tercümanları yaptıkları işle ilgili tarafsız buluyor musunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

			3) Medeni Durumunuz?		Toplam
			Bekar	Evli	
23) Tercümanları yaptıkları işle ilgili tarafsız buluyor musunuz?	Evet	f	38	43	81
		%	61,3%	62,3%	61,8%
	Hayır	f	5	4	9
		%	8,1%	5,8%	6,9%
	Kararsız	f	19	22	41
	m	%	30,6%	31,9%	31,3%
Toplam		f	62	69	131
		%	100,0	100,0	100,0
		%	%	%	%
Kaykare			,266	2	,875

Tablo 120’ye göre; araştırmaya katılan evli düzensiz göçmenler büyük oranda, tercümanları kendilerine iletişim hizmeti verirken tarafsız olduklarını söylerken, üçte birlik bir oranı da bu konuda kararsız kalmışlardır. Yine bekar olan göçmenlerde tercümanların yaptıkları iletişim hizmetinde büyük oranda tarafsız bulmaktadırlar. Kararsız kalan bekarların oranı da evli olan göçmenlerle benzer görülmektedir. Tercümanların, göçmenlerle iletişim kurarken onların, güvenlerini kazanmaya ve güler yüzlü olmaya dikkat etmelidirler. Tercümanlar, işlerinde titiz olmaya ve sorunlarının hemen çözümünde yardımcı olmaya çalışmaları, tercümanların işlerinde tarafsız oldukları konusunda göçmenleri ikna edecektir.

Katılımcıların medeni durumları ile “Tercümanlara bir sırdaşınız gibi inanıyor musunuz?” arasında ilişki yoktur. ($\chi^2=4,259$, $sd=2$, $p>.05$) Medeni durumlara göre “Tercümanlara bir sırdaşınız gibi inanıyor musunuz?” durum dağılımı birbirine benzemektedir. Erkeklerin %13.8’i evet derken kadınlarda bu oran % 32.4’dür (Tablo 121).

Tablo 121
Medeni Durum Değişkenine Göre “Tercümanlara bir sırdaşınız gibi inanıyor musunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

			3) Medeni Durumunuz?		Toplam
			Bekar	Evli	
24) Tercümanlara bir sırdaşınız gibi inanıyor musunuz?	Evet	f	8	17	25
		%	12,9%	24,6%	19,1%
	Hayır	f	31	24	55
		%	50,0%	34,8%	42,0%
	Kararsızım	f	23	28	51
		%	37,1%	40,6%	38,9%
Toplam		f	62	69	131
		%	100,0%	100,0%	100,0%
Kaykare	4,259	2	,119		

Tablo 121’e göre; göç hareketliliği içerisinde, çeşitli olumsuzluklarla karşılaşmış olan düzensiz göçmenler, tabi ki hem de yabancı bir ülkede ilk defa karşılaştıkları kimselere, tercümanda olsa sırlarını vermesi beklenemez. Bu anlamda hem evli hem de bekar göçmenlerin tercümanlara sırdaş olarak güvenmeleri söz konusu olamaz. Evli ve bekar göçmenlerin çok az oranı tercümanları sırdaş olarak görmektedir. Tercümanların, göçmenlerin güvenlerini kazanmak için, mutlaka etkili iletişim ve ikna etme konusunda eğitim almaları önemlidir. Bu anlamda çeviribilim bölümlerinin de ders müfredatlarında “Etkili İletişim” dersi bulunmasında fayda vardır.

Katılımcıların medeni durumları ile “Tercümanların sizin kişilik haklarınıza saygılı olduğuna inanıyor musunuz” arasında ilişki yoktur. ($\chi^2=2,992$, $sd=2$, $p>.05$) Medeni durumlara göre “Tercümanların sizin kişilik haklarınıza saygılı olduğuna inanıyor musunuz?” dağılımı birbirine benzemektedir (Tablo 122).

Tablo 122

Medeni Durum Değişkenine Göre “Tercümanların sizin kişilik haklarınıza saygılı olduğuna inanıyor musunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

		3) Medeni Durumunuz?		Toplam
		Bekar	Evli	
25) Tercümanların sizin kişilik haklarınıza saygılı olduğuna inanıyor musunuz?	Evet	f 37 % 59,7	f 46 % 66,7	83 63,4%
	Hayır	f 1 % 1,6	f 4 % 5,8	5 3,8%
	Kararsızım	f 24 % 38,7	f 19 % 27,5	43 32,8%
Toplam		f 62 % 100,0	f 69 % 100,0	131 100,0
Kaykare		2,992	2	,224

Tablo 122’ye göre; her insanın kişilik haklarına saygı gösterilmesi istemesi, insani bir haktır. Tercümanlar tercüme hizmetini yaparken, gerek evli gerekse bekar göçmenlerin kişilik haklarına saygılı olmalarına dikkat etmelidirler. Bu konuda kararsız kalan bekar göçmenlerin oranı evli göçmenlerin oranından daha yüksek görünmektedir. Tercümanlık eğitimi alan kimselerin “İnsan Hakları” ile ilgili eğitim almalarında ve tercüme işleri yaparken bunu göz önünde bulundurmaları önemlidir.

Katılımcıların medeni durumları ile “Tercümanlar, sadece tercümanlık görevi mi yapıyorlar? arasında ilişki vardır. ($\chi^2=6,022$, $sd=2$, $p<.05$) Medeni durumlara göre “Tercümanlar, sadece tercümanlık görevi mi yapıyorlar?” dağılımı birbirine benzememektedir (Tablo 123).

Tablo 123

Medeni Durum Değişkenine Göre “Tercümanlar, sadece tercümanlık görevi mi yapıyorlar?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

			3) Medeni Durumunuz?		Toplam
			Bekar	Evli	
26) Tercümanlar, sadece tercümanlık görevi mi yapıyorlar?	Evete	f	51	46	97
		%	82,3%	66,7%	74,0%
	Hayır	f	1	0	1
		%	1,6%	0,0%	,8%
	Kararsızım	f	10	23	33
		%	16,1%	33,3%	25,2%
Toplam		f	62	69	131
		%	100,0%	100,0%	100,0%
Kaykare			6,022	2	,049

Tablo 123'e göre; bekar olan Düzensiz Göçmenler kendilerine sunulan tercümanlık hizmetlerinde, tercümanların sadece iletişim hizmetleri yaptıkları yönünde, evli olan göçmenlere oranla yüksek seviyede olumlu cevap vermişlerdir. Bu anlamda evli olan göçmenlerin belli bir oranı karasız kalmıştır. Tercümanlar, sadece tercüme işini yapmaya özen göstermelidirler. Göçmenlerle ilgili çalışan kamu kuruluşları da tercümanlardan sadece tercüme ve iletişim kurma yönünde talepleri olmalıdır. Aksi halde göçmenlerle yaşanan iletişim boyutunda sorunlar çözümsüz kalabilir.

Katılımcıların medeni durumları ile “Size verilen tercümanlık hizmetlerini kaliteli buluyor musunuz?” arasında ilişki yoktur. ($\chi^2=5,483$ sd=2, $p>.05$) Medeni durumlara göre “Size verilen tercümanlık hizmetlerini kaliteli buluyor musunuz?” dağılımı birbirine benzemektedir (Tablo 124).

Tablo 124

Medeni Durum Değişkenine Göre “Size verilen tercümanlık hizmetlerini kaliteli buluyor musunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

		3) Medeni Durumunuz?		Toplam
		Bekar	Evli	
27) Size verilen tercümanlık hizmetlerini kaliteli buluyor musunuz?	Evet	f 26 41,9%	f 42 60,9%	f 68 51,9%
	Hayır	f 12 19,4%	f 12 17,4%	f 24 18,3%
	Kararsızım	f 24 38,7%	f 15 21,7%	f 39 29,8%
Toplam		f 62 100,0%	f 69 100,0%	f 131 100,0%
Kaykare		5,483	2 ,064	

Tablo 124’e göre; Edirne ilinde verilen tercümanlık hizmetleri evli göçmenler tarafında büyük oranda kaliteli bulunurken, bekar göçmenlerde bu oran evlilere göre düşüktür. Tercüme işlerini kaliteli bulmayan bekar göçmenler, yine evlilere oranla yüksek sayılabilecek şekilde bu konuda karasız kaldıkları görülmektedir. Tercümanlar sadece kendi tercüme işlerini yapmaya ve planlı olmaya dikkat etmelidirler. Tercümanlar, kaliteli tercümenin göçmenlerin sorunları çabuk çözümünde etkili olduğunu unutmamalıdır.

Katılımcıların medeni durumları ile “Kaldığınız şehirdeki yaşamınızda tercümanlık hizmeti alıyor musunuz?” arasında ilişki yoktur. ($\chi^2=0,458$ sd=2, $p>.05$) Medeni durumlara göre “Kaldığınız şehirdeki yaşamınızda tercümanlık hizmeti alıyor musunuz?” durum dağılımı birbirine benzemektedir (Tablo.125).

Tablo125

Medeni Durum Değişkenine Göre “Kaldığınız şehirdeki yaşamınızda tercümanlık hizmeti alıyor musunuz?” Soruu İçin Kaykare Analizi

		3) Medeni Durumunuz?		Toplam
		Bekar	Evli	
28) Kaldığınız şehirdeki yaşamınızda tercümanlık hizmeti alıyor musunuz?	Evet	f 17	16	33
		% 27,4	23,2	25,2
		%	%	%
	Hayır	f 9	9	18
		% 14,5	13,0	13,7
		%	%	%
	Bazen	f 36	44	80
		% 58,1	63,8	61,1
		%	%	%
Toplam	f	62	69	131
	%	100,0	100,0	100,0
		%	%	%
Kaykare		,458	2	,796

Tablo 125’e göre; araştırmaya katılan ve Edirne ilinde yaşayan evli düzensiz göçmenlerin büyük kesimi kendilerinin tercümanlık hizmetlerini bazen alabildiklerini beyan etmişlerdir. Çok az orandaki evli göçmenler Edirne’de hiç tercümanlık hizmeti alamadıklarını söylemişlerdir. Tercümanlık hizmeti alan evli göçmenlerin oranı da bir hayli düşüktür. Edirne ilinde tercümanlık hizmeti almak konusunda bekar göçmenlerin oranları da tümüyle evli göçmenlerin ifadesiyle benzerdir. Bu anlamda göçmenler hizmet götüren kurumların bünyelerinde daha çok ve özellikle de Arapça bilen tercüman bulduklarında fayda vardır.

Katılımcıların medeni durumları ile “Hangi dillerde Tercümanlık hizmetleri alıyorsunuz?” arasında ilişki yoktur. ($\chi^2=4,623$, $sd=4$, $p>.05$) Medeni durumlara göre “Hangi dillerde Tercümanlık hizmetleri alıyorsunuz?” dağılımı birbirine benzemektedir (Tablo 126).

Tablo 126
Medeni Durum Değişkenine Göre “Hangi dillerde Tercümanlık hizmetleri alıyorsunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

		3) Medeni Durumunuz?		Toplam
		Bekar	Evli	
29) Hangi dillerde Tercümanlık hizmetleri alıyorsunuz?	Arapça	f 51 % 82,3%	f 61 % 88,4%	f 112 % 85,5%
	İngilizce	f 2 % 3,2%	f 2 % 2,9%	f 4 % 3,1%
	Fransızca	f 3 % 4,8%	f 0 % 0,0%	f 3 % 2,3%
	Almanca	f 0 % 0,0%	f 1 % 1,4%	f 1 % ,8%
	Diğer	f 6 % 9,7%	f 5 % 7,2%	f 11 % 8,4%
Toplam	f 62 % 100,0%	f 69 % 100,0%	f 131 % 100,0%	
Kaykare	4,623	4	,328	

Tablo 126’ya göre; Edirne ilinde bulunan düzensiz göçmenlerin büyük bir çoğunluğu Suriyelidir. Bu nedenle de hem evli hem de bekar göçmenlerin tercüme hizmeti aldığı dil “Arapça”dır. Bunun yanında evli ve bekar göçmenler arasında kendilerine sunulan dillerin dışında farklı dillerde tercümanlık hizmeti alan evli ve bekar göçmenlerde vardır. Edirne ilinde öncelikle Fransızca olmak üzere, İngilizce ve Almanca gibi batı dillerinde tercümanlık hizmeti alan ve evli- bekar olan göçmenlerde söz konusudur. Bu anlamda Edirne ilinde Arapçanın yanında, bazı batı dillerini bilen tercümanlarında ilgili kamu kuruluşlarında istihdam edilerek bulundurulmasında fayda vardır.

Katılımcıların medeni durumları ile “Verilen Tercümanlık hizmetlerinden ne kadar faydalaniyorsunuz?” arasında ilişki yoktur. ($\chi^2=4,431$ sd=3, $p>.05$) Medeni durumlara göre “Verilen Tercümanlık hizmetlerinden ne kadar faydalaniyorsunuz?” durum dağılımı birbirine benzemektedir (Tablo 127).

Tablo 127

Medeni Durum Değişkenine Göre “Verilen Tercümanlık hizmetlerinden ne kadar faydalaniyorsunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

		3) Medeni Durumunuz?		Toplam
		Bekar	Evli	
30) Verilen Tercümanlık hizmetlerinden ne kadar faydalaniyorsunuz?	Hiç	f 5 % 8,1%	6 8,7%	11 8,4%
	Az	f 41 % 66,1%	38 55,1%	79 60,3%
	Yeterince	f 14 % 22,6%	16 23,2%	30 22,9%
	Çok	f 2 % 3,2%	9 13,0%	11 8,4%
Toplam		f 62 % 100,0%	69 100,0%	131 100,0%
Kaykare		4,431	3	,218

Tablo 127’ye göre; Edirne ilinde düzensiz göçmenlere yönelik verilen tercümanlık hizmetlerinden, evlilerin ve bekarların çoğunluğunun az derecede yaralandığı görülmektedir. Hem evli hem de bekar göçmenlerin yeterince yaralandığı oranlar aynıdır. Edirne’de verilen tercümanlık hizmetinden çok yararlandığını ifade eden evli göçmenlerin sayısı bekarlardan fazladır. Bu anlamda Edirne il yönetimi tüm göçmenlerin, şehir merkezinde çok kolay ulaşabileceği bir yerde “Tercümanlık Bürosu” kurulmasını sağlamalıdır. Böylece evli ve ya bekar göçmenler istedikleri zaman Edirne ilinde tercümanlık hizmeti alabileceklerdir

Katılımcıların medeni durumları ile “Size verilen Tercümanlık hizmeti sorunlarınızı çözmeye yeterli mi?” arasında ilişki yoktur. ($\chi^2=0,669$, $sd=2$, $p>.05$) Medeni durumlara göre “Size verilen Tercümanlık hizmeti sorunlarınızı çözmeye yeterli mi?” durum dağılımı birbirine benzemektedir. Erkeklerin %42.6’sı evet derken kadınlarda bu oran % 67.6’dır (Tablo 128).

Tablo 128

Medeni Durum Değişkenine Göre “Size verilen Tercümanlık hizmeti sorunlarınızı çözmeye yeterli mi?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

		3) Medeni Durumunuz?		Toplam
		Bekar	Evli	
31) Size verilen Tercümanlık hizmeti sorunlarınızı çözmeye yeterli mi?	Evet	f 29 % 46,8	f 36 % 52,2	f 65 % 49,6
	Hayır	f 11 % 17,7	f 9 % 13,0	f 20 % 15,3
	Kararsızım	f 22 % 35,5	f 24 % 34,8	f 46 % 35,1
Toplam		f 62 % 100,0	f 69 % 100,0	f 131 % 100,0
Kaykare		,669	2 ,716	

Tablo 128’e göre; Edirne ilinde verilen tercümanlık hizmetleri, evli düzensiz göçmenlerin sorunlarını çözmeye, bekarlara oranla büyük ölçüde yeterli olduğu görülmektedir. Tercümanlık hizmetlerinin yetersiz diye ifade eden bekar göçmenlerin oranı da evlilere göre yüksek seviyededir. Edirne’de verilen tercümanlık hizmetleri konusunda kararsız kalan evli ve bekar göçmenlerin oranları ise benzerlik göstermektedir. Göçmenlere yönelik hizmet veren ilgili kurumlar, göçmenlerin sorunlarını temel düzeyde belirleyerek, tercümanlar aracılığı ile göçmenlerden gelen talepler doğrultusunda azami ölçüde çalışmalıdır.

Katılımcıların medeni durumları ile “Günlük yaşamınızda sorunlarınızı Tercümanlıktan yararlanmadan çözabiliyor musunuz?” arasında ilişki yoktur. ($\chi^2=3,593$, $sd=2$, $p>.05$) Medeni durumlara göre “Günlük yaşamınızda sorunlarınızı Tercümanlıktan yararlanmadan çözabiliyor musunuz?” durum dağılımı birbirine benzemektedir (Tablo 129).

Tablo 129
Medeni Durum Değişkenine Göre “Günlük yaşamınızda sorunlarınızı Tercümanlıktan yararlanmadan çözabiliyor musunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

		3) Medeni Durumunuz?		Toplam
		Bekar	Evli	
32) Günlük yaşamınızda sorunlarınızı Tercümanlıktan yararlanmadan çözabiliyor musunuz?	Evet	f 14	f 18	f 32
		% 22,6	% 26,1	% 24,4
	Hayır	f 4	f 11	f 15
		% 6,5	% 15,9	% 11,5
	Bazen	f 44	f 40	f 84
		% 71,0	% 58,0	% 64,1
Toplam		f 62	f 69	f 131
		% 100,0	% 100,0	% 100,0
Kaykare		3,593	2	,166

Tablo 129'a göre; Edirne ilinde bulunan düzensiz göçmenlerden evli olanlar günlük yaşamlarında dilsel sorunlarını tercümanlıktan yararlanmadan olarak bazen tam olarak çözebildiklerini söylerken, aynı cevabı veren bekar göçmenlerin oranı evlilerden daha yüksektir. Günlük sorunlarını tercümanlıktan yararlanmadan çözen evli ve bekar göçmenlerin yüzdesel oranları benzerdir. Günlük sorunlarını tercümanlıktan yararlanmadan çözemeyen evli göçmenlerin oranı düşüktür olsa, bekar olan göçmenlere oranla yüksek görünmektedir. Göçmenlere yönelik hizmet veren kurumların bünyelerinde bulunan tercümanların hem sayısının hem de çalışma zamanlarının, göçmenlerin günlük sorunlarının çözümü yönünde belirlenmesi gerekmektedir.

Katılımcıların medeni durumları ile “Özellikle kadın ve çocukların sosyo-psikolojik yardım alması açısından Tercümana gerek var mıdır?” arasında ilişki yoktur. ($\chi^2=2,759$, $sd=1$, $p>.05$) Medeni durumlara göre “Özellikle kadın ve çocukların sosyo-psikolojik yardım alması açısından Tercümana gerek var mıdır?” dağılımı birbirine benzemektedir (Tablo 130).

Tablo 130
Medeni Durum Değişkenine Göre “Özellikle kadın ve çocukların sosyo-psikolojik yardım alması açısından Tercümana gerek var mıdır?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

		3) Medeni Durumunuz?		Toplam	
		Bekar	Evli		
33) Özellikle kadın ve çocukların sosyo-psikolojik yardım alması açısından Tercümana gerek var mıdır?	Evet Vardır	f %	62 100,0%	66 95,7%	128 97,7%
	Hayır Yoktur	f %	0 0,0%	3 4,3%	3 2,3%
Toplam		f %	62 100,0%	69 100,0%	131 100,0%
Kaykare			2,759	1,097	

Tablo 130’a göre; Düzensiz Göçmenlerin göç yollarında yaşadığı olumsuz olaylardan ötürü psikolojilerinin etkilendiği bir gerçektir. Bu açıdan ötürü, özellikle kadınların ve çocukların sosyal ve psikolojik yardım almaları konusunda hem evli hem de bekar göçmenlerin nerdeyse tümü, tercümanın olmasına gerek olduğunu belirtmişlerdir. Kadın ve çocukların tercüman eşliğinde sorunlarını daha iyi ifade edebileceklerini düşünen evli ve bekar göçmenlerin oranı çok yüksekken, evli olan göçmenlerden çok düşük oranda tercümanla sosyo-psikolojik yardım almamaları gerekir düşüncesinde olanlarda söz konusudur. Tercümanların mutlaka temel düzeyde psikolojik hastalıklarla ilgili eğitim alarak, göçmenlerin tedavileri esnasında onlara destek olmalıdırlar.

Katılımcıların medeni durumları ile “Görsel-İşitsel medya (TV-radyo) araçlarında tercih ettiğiniz dil hangisidir?” durumları arasında ilişki vardır. ($\chi^2=7,173$, $sd=2$, $p>.05$) Medeni durumlara göre “Görsel-İşitsel medya (TV-radyo) araçlarında tercih ettiğiniz dil hangisidir?” durum dağılımı birbirine benzememektedir (Tablo 131).

Tablo 131
Medeni Durum Değişkenine Göre “Görsel-İşitsel medya (TV-radyo) araçlarında tercih ettiğiniz dil hangisidir?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

			3) Medeni Durumunuz?		Toplam
			Bekar	Evli	
34) Görsel-İşitsel medya (TV-radyo) araçlarında tercih ettiğiniz dil hangisidir?	Türkçe	f	35	54	89
		%	56,5%	78,3%	67,9%
	Arapça	f	24	13	37
		%	38,7%	18,8%	28,2%
	İngilizce	f	3	2	5
		%	4,8%	2,9%	3,8%
Toplam	f	62	69	131	
	%	100,0%	100,0%	100,0%	
Kaykare			7,173	2	,028

Tablo 131’e göre; araştırmaya katılan düzensiz göçmenlerden, görsel ve işitsel medyayı Türkçe takip eden evlilerin oranı bekarların oranından yüksek olduğu görülmektedir. Ancak bekar göçmenlerde evlilere oranla daha yüksek oranda, görsel –işitsel medyayı Arapça izlemektedir. Yine televizyon ve radyoları İngilizce takip eden düzensiz göçmenleri oranı, Türkçe ve Arapça izleyenlere oranla düşüktür. Televizyon ve radyo programlarının hem bekar hem de evli göçmenler tarafından izlenmesi, Edirne’de kamu kurumlarına, özellikle Türkçe öğretimi konusunda yardımcı olacaktır. Tercümanlar aracılığı ile göçmenlere yönelik hazırlanan “Türkçe Dil Öğretimi” programları, göçmenlerin günlük yaşamlarında kendi başlarında birçok dilsel sorunlarını tercümansız çözmelerine ve sosyal uyumlarına fayda sağlayacaktır.

Katılımcıların medeni durumları ile “Göre Basılı yayın (gazete-mecmua) araçlarında tercih ettiğiniz dil hangisidir?” arasında ilişki yoktur. ($\chi^2=3,245$, $sd=2$, $p>.05$) Medeni durumlara göre “Basılı yayın (gazete-mecmua) araçlarında tercih ettiğiniz dil hangisidir?” dağılımı birbirine benzemektedir (Tablo 132).

Tablo 132
Medeni Durum Değişkenine Göre “Basılı yayın (gazete-mecmua) araçlarında tercih ettiğiniz dil hangisidir?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

		3) Medeni Durumunuz?		Toplam
		Bekar	Evli	
35) Basılı yayın (gazete-mecmua) araçlarında tercih ettiğiniz dil hangisidir?	Türkçe	f 46	59	105
		% 74,2%	85,5%	80,2%
	Arapça	f 15	10	25
		% 24,2%	14,5%	19,1%
	İngilizce	f 1	0	1
		% 1,6%	0,0%	,8%
Toplam	f 62	69	131	
	% 100,0%	100,0%	100,0%	
Kaykare	3,245	2	,197	

Tablo 132’ye göre; evli olan düzensiz göçmenlerin basılı yayınları takip ederken tercih ettikleri dil büyük oranda Türkçedir. Evli göçmenlerin çok azı Arapçayı tercih etmektedir. Bekarlarda ise, basılı yayınların takip edilmesi öncelikle Türkçe olmasına rağmen, Arapça olarak da basılı yayınları okumaktadırlar. Yine bekar göçmenlerde az bir kesim İngilizce olarak basılı yayınları takip etmektedir. Bu anlamda göçmenlere yönelik hizmet sunan ilgili kurumlar, göçmenlere yönelik Türkçe Öğretimi konusunda basılı yayın çıkarabilirler. Hatta evli ve bekar göçmenlere gruplar halinde “Sosyal Uyum” konusunda yardımcı olabilecek bazı konularda yazılı bilgi verebilirler.

Edirne ilinde yaşayan ve bu araştırmaya örneklem olan “Düzensiz Göçmenlerin”, günlük yaşamlarında “**Medeni Durum Değişkenine Göre Bulgular**” değerlendirilmesi sonucuna göre, özellikle kamusal hizmetlere ulaşabilmek için “Toplum Tercümanlığı” hizmetlerine ihtiyaç duyulmaktadır.

4.2.5. Türkiye’de Bulunulan Süre Değişkenine Göre Bulgular

Katılımcıların kaç aydır Türkiye’de bulunuyor oldukları ile “Ülkeniz” arasında ilişki vardır. ($\chi^2=10,457$ sd=4, $p<.05$) Kaç aydır Türkiye’de bulunuyor olduklarına göre “Ülkeniz?” dağılımı birbirine benzememektedir (Tablo 133).

Tablo 133

Türkiye’de Bulunulan Süre Değişkenine Göre “Ülkeniz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

		4) Kaç aydır Türkiye’de bulunuyorsunuz?			Toplam
		2 -3 ay	4-12 ay	1 yıl veya daha fazla	
6) Ülkeniz: Suriye	f	9	62	49	120
.....	%	100,0%	98,4%	83,1%	91,6%
Irak	f	0	1	6	7
	%	0,0%	1,6%	10,2%	5,3%
Özbekistan	f	0	0	4	4
	%	0,0%	0,0%	6,8%	3,1%
Toplam	f	9	63	59	131
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Kaykare		10,457	4	,033	

Tablo 133’e göre; araştırmaya katılan göçmenler, Özbekistan, Irak ve Suriye üç değişik ülkeden gelmektedir. Suriyeliler en büyük grubu oluşturmaktadır. Bir yıl veya daha fazla kalanların oranı her üç ülke vatandaşları arasında oldukça yüksektir. 4 ay ve bir yıl arasında gelmiş olanların oranı, Suriyeliler arasında en yüksek orandadır. 2 veya üç ay içerisinde Türkiye’ye gelmiş olanların tamamı Suriyelidir. Bu anlamda Edirne ili içerisinde görev yapan tercümanlar, özellikle Suriye devletinin resmi dili olan “Arapçayı” bilen kimseler olmasında yarar vardır.

Katılımcıların kaç aydır Türkiye’de bulunuyor oldukları ile “Ülkenizde barış sağlandıktan sonra ülkenize dönmeyi düşünüyor musunuz?” arasında ilişki yoktur. ($\chi^2=,739$, $sd=2$, $p>.05$) Kaç aydır Türkiye’de bulunuyor olduklarına göre “Ülkenizde barış sağlandıktan sonra ülkenize dönmeyi düşünüyor musunuz?” dağılımı birbirine benzemektedir (Tablo 134).

Tablo 134

Türkiye’de Bulunulan Süre Değişkenine Göre “Ülkenizde barış sağlandıktan sonra ülkenize dönmeyi düşünüyor musunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

		4) Kaç aydır Türkiye’de bulunuyorsunuz?			Toplam	
		2 -3 ay	4-12 ay	1 yıl veya daha fazla		
7) Ülkenizde barış sağlandıktan sonra ülkenize dönmeyi düşünüyor musunuz?	Evet	f	6	36	31	73
		%	66,7%	57,1%	52,5%	55,7%
	Hayır	f	3	27	28	58
		%	33,3%	42,9%	47,5%	44,3%
Toplam		f	9	63	59	131
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Kaykare			,730	2	,694	

Tablo 134’e göre; Göçmenlerin Türkiye’ye gelmelerini en önemli nedeni ülkelerinde süren savaştır. Geldikleri ülkede kalıcı barış sağlandıktan sonra, özellikle 2-3 ay içerisinde yeni Türkiye’ye gelmiş olanlar başta olmak üzere, daha uzun süreli Türkiye’de bulunan göçmenlerin çoğunluğu ülkelerine geri dönme eğilimindedir. Ancak 1 ve daha fazla süre Türkiye’de kalan göçmenler başta olmak üzere, farklı süreçlerde Türkiye’de bulunan göçmenler bir daha ülkelerine geri dönmek istememektedirler. Bu nedenle, Türkiye’de göçmeneler konusuyla ilgili çalışan kurumlar, göçmenler için iyi bir ”Sosyal Uyum” projesi yapmalıdır. Tabii sosyal uyum konusunda çalışacak tercümanlar, bu yönde gerekli eğitimi almaları gerekmektedir.

Katılımcıların kaç aydır Türkiye’de bulunuyor oldukları ile “Kendi ülkenizin Türkiye’deki temsilcisi veya temsilcilikleri sizinle ne derecede ilgilenmektedir?” arasında ilişki yoktur. ($\chi^2=5,725$, $sd=4$, $p>.05$) Kaç aydır Türkiye’de bulunuyor olduklarına göre “Kendi ülkenizin Türkiye’deki temsilcisi veya temsilcilikleri sizinle ne derecede ilgilenmektedir?” dağılımı birbirine benzemektedir (Tablo 135).

Tablo 135

Türkiye’de Bulunulan Süre Değişkenine Göre “Kendi ülkenizin Türkiye’deki temsilcisi veya temsilcilikleri sizinle ne derecede ilgilenmektedir?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

		4) Kaç aydır Türkiye’de bulunuyorsunuz?			Toplam
		2 -3 ay	4-12 ay	1 yıl veya daha fazla	
8) Kendi ülkenizin Türkiye’deki temsilcisi veya temsilcilikleri sizinle ne derecede ilgilenmektedir?	Çok yakından ilgileniyorlar	f 0 0,0%	1 1,6%	2 3,4%	3 2,3%
	İhtiyacım olduğunda ilgileniyorlar	f 2 22,2%	2 3,2%	6 10,2%	10 7,6%
	Hiç ilgilenmiyorlar	f 7 77,8%	60 95,2%	51 86,4%	118 90,1%
Toplam		f 9 100,0%	63 100,0%	59 100,0%	131 100,0%
Kaykare		5,725	4	,221	

Tablo 135’e göre; Türkiye’de kalma sürelerine göre göçmenler, kendi ülkelerinin temsilciliklerinin kendileri ile hiçbir konuda ilgilenmediklerini belirtmektedirler. Ancak Suriyeliler dışında diğer ülkelerden gelen Özbekistanlı ve Iraklı göçmenler, kendi ülke temsilciliklerine gittiklerinde, temsilcilerin kendi sorunları ile ilgilendiklerini söylemişlerdir. Tercümanlar bu veriye göre, göçmelerin her tür sorunlarıyla ilgilenmek durumunda olduklarının bilincinde olarak, hizmet vermeleri gerekmektedir. Bu anlamda tercümanlar, sadece dilsel yardım değil, göçmenlerin Türkiye’de bir yabancı olarak karşılaşabileceği her tür soruna da çözüm bulmaya hazır olmalıdır.

Katılımcıların kaç aydır Türkiye’de bulunuyor oldukları ile “Türkiye’ye gelmeden önce Türkçeyi ne derecede biliyordunuz?” arasında ilişki vardır. ($\chi^2=11,434$, $sd=4$, $p<.05$) Kaç aydır Türkiye’de bulunuyor olduklarına göre “Türkiye’ye gelmeden önce Türkçeyi ne derecede biliyordunuz?” dağılımı birbirine benzememektedir (Tablo 136).

Tablo 136
Türkiye’de Bulunulan Süre Değişkenine Göre “Türkiye’ye gelmeden önce Türkçeyi ne derecede biliyordunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

		4) Kaç aydır Türkiye’de bulunuyorsunuz?			Toplam
		2 -3 ay	4-12 ay	1 yıl veya daha fazla	
9) Türkiye’ye gelmeden önce Türkçeyi ne derecede biliyordunuz?	İyi derecede biliyordum	f 1 11,1%	f 1 1,6%	f 3 5,1%	f 5 3,8%
	Orta derecede biliyordum	f 1 11,1%	f 9 14,3%	f 21 35,6%	f 31 23,7%
	Hiç bilmiyordum	f 7 77,8%	f 53 84,1%	f 35 59,3%	f 95 72,5%
Toplam		f 9 100,0%	f 63 100,0%	f 59 100,0%	f 131 100,0%
Kaykare		11,434	4	,022	

Tablo 136’ya göre; Edirne ili özelinde bulunan “Düzensiz Göçmenler”, özellikle Türkiye’ye sınır ülkeler olan Suriye ve Irak’tan geldikleri için Türkçeyi birçoğu iyi olmakla birlikte bazıları ise belli sorunlarını çözebilecek kadar bildiklerini ifade etmişlerdir. Ancak Türkiye’de bulunma süreleri farklı da olsa Türkçeyi hiç bilmeyenlerin oranı oldukça yüksek seviyelerdedir. Göçmenlere hizmet veren ilgili kamu kurumlar ve tercümanlar, bu veri doğrultusunda özellikle onlarla iletişim kurabilecekleri “Arapçayı” tercih etmek zorundadırlar.

Katılımcıların kaç aydır Türkiye’de bulunuyor oldukları ile “Türkiye’de Türkçe dil kursuna devam ediyor musunuz?” arasında ilişki yoktur. ($\chi^2=1,649$, $sd=2$, $p>.05$) Kaç aydır Türkiye’de bulunuyor olduklarına göre “Türkiye’de Türkçe dil kursuna devam ediyor musunuz?” dağılımı birbirine benzemektedir (Tablo 137).

Tablo 137
Türkiye’de Bulunulan Süre Değişkenine Göre “Türkiye’de Türkçe dil kursuna devam ediyor musunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

		4) Kaç aydır Türkiye’de bulunuyorsunuz?			Toplam
		2 -3 ay	4-12 ay	1 yıl veya daha fazla	
10) Türkiye’de Türkçe dil kursuna devam ediyor musunuz?	Evet	f 0	10	9	19
		% 0,0%	15,9%	15,3%	14,5%
	Hayır	f 9	53	50	112
		% 100,0%	84,1%	84,7%	85,5%
Toplam		f 9	63	59	131
		% 100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Kaykare		1,649	2	,438	

Tablo 137’ye göre;; Edirne ilinde yaşayan Düzensiz Göçmenlerin, ilde göçmenlere yönelik “Türkçe” kursları olmasına rağmen büyük bir çoğunluk, kurslara katılmadıklarını beyan etmişlerdir. Bu veri sonucuna göre, çok düşük orandaki göçmenin Türkçe kurslarına katıldıkları ve Türkiye’ye en son gelen göçmenlerin ise Türkçe kursuna gitmedikleri görülmektedir. Tercümanlar ve kamu hizmeti sunan ilgili kurumlar, göçmenlerin sorunlarının çözümünde onların kendi ana dilleri “Arapça” ile iletişim kurmak zorundadırlar.

Katılımcıların kaç aydır Türkiye’de bulunuyor oldukları ile “Türkiye’ye gelme nedeniniz nedir?” durumları arasında ilişki vardır. ($\chi^2=13,860$, $sd=4$, $p<.05$) Kaç aydır Türkiye’de bulunuyor olduklarına göre “Türkiye’ye gelme nedeniniz nedir?” durum dağılımı birbirine benzememektedir (Tablo 138).

Tablo 138
Türkiye’de Bulunulan Süre Değişkenine Göre “Türkiye’ye gelme nedeniniz nedir?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

			4) Kaç aydır Türkiye’de bulunuyorsunuz?			Toplam
			2 -3 ay	4-12 ay	1 yıl veya daha fazla	
11) Türkiye’ye gelme nedeniniz nedir?	Savaş	f	5	53	40	98
		%	55,6%	84,1%	67,8%	74,8%
	Ekonomik Kaygı	f	0	1	9	10
		%	0,0%	1,6%	15,3%	7,6%
	Transit geçiş için	f	4	9	10	23
		%	44,4%	14,3%	16,9%	17,6%
Toplam		f	9	63	59	131
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Kaykare			13,860	4	,008	

Tablo 138’e göre; Türkiye’de bulunma sürelerine göre, özellikle Suriye ve Irak’dan gelen göçmenlerin geliş nedenlerinin başında ülkelerinde süren “Savaş” en büyük nedendir. Ekonomik kaygı için gelenlerin çoğunluğu Türkiye’de bir yıldan fazla bulunmaktadır. 2-3 ay içerisinde gelen göçmenlerin yarı oranındakiler Türkiye topraklarını başka ülkelere gitmek için kullanmak isterlerken, bu oran bir yıl veya daha uzun kalan göçmenlerde düşük oranda görülmektedir. Göçmenlerin geliş nedenlerinden hareketle, tercümanlar iletişim kurarken, göçmenlerin Türkiye’de bulunma nedenlerine göre sorunların çözümü yönünde hareket etmeye çaba sarf etmelidirler.

Katılımcıların kaç aydır Türkiye’de bulunuyor oldukları ile “Hangi dilleri biliyorsunuz?” arasında ilişki yoktur. ($\chi^2=4,110$, $sd=4$, $p>.05$) Kaç aydır Türkiye’de bulunuyor olduklarına göre “Hangi dilleri biliyorsunuz?” dağılımı birbirine benzemektedir (Tablo 139).

Tablo 139
Türkiye’de Bulunulan Süre Değişkenine Göre “Hangi dilleri biliyorsunuz?” İçin
Kaykare Analizi

			4) Kaç aydır Türkiye’de bulunuyorsunuz?			Toplam
			2 -3 ay	4-12 ay	1 yıl veya daha fazla	
12) Hangi dilleri biliyorsunuz?	Türkçe	f	7	33	38	78
		%	77,8%	52,4%	64,4%	59,5%
	Arapça	f	1	25	18	44
		%	11,1%	39,7%	30,5%	33,6%
	İngilizce	f	1	5	3	9
		%	11,1%	7,9%	5,1%	6,9%
Toplam	f	9	63	59	131	
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
Kaykare		4,110	4	,391		

Tablo 139’a göre; Edirne ilinde bulunan göçmenlerin, geliş sürelerine bakıldığında buna paralel olarak Türkçe bilme oranlarının yüksekliği göze çarpmaktadır. Hemen arkasından kendi anadilleri olan Arapça ve onun arkasında da çok düşük seviyede İngilizce gelmektedir. Tercümanlar göçmenlerle iletişim kurarken, göçmenlerin geliş sürelerini de göz önünde bulundurarak, öncelikle tercih edecekleri dillerin Türkçe, Arapça ve İngilizce olması gerektiğini bilmeleri önemlidir.

Katılımcıların kaç aydır Türkiye’de bulunuyor oldukları ile “Şuan nerede kalıyorsunuz?” arasında ilişki vardır. ($\chi^2=16,970230$, $sd=8$, $p<.05$) Kaç aydır Türkiye’de bulunuyor olduklarına göre “Şuan nerede kalıyorsunuz?” dağılımı birbirine benzememektedir (Tablo 140).

Tablo 140
Türkiye’de Bulunulan Süre Değişkenine Göre “Şu an nerede kalıyorsunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

			4) Kaç aydır Türkiye’de bulunuyorsunuz?			Toplam
			2 -3 ay	4-12 ay	1 yıl veya daha fazla	
13) Şuan nerede kalıyorsunuz?	Kiralık evde (arkadaşlarımla birlikte)	f %	1 11,1%	14 22,2%	5 8,5%	20 15,3%
	Kiralık evde (yalnız başıma)	f %	2 22,2%	31 49,2%	25 42,4%	58 44,3%
	Tanıdık akraba yanında	f %	5 55,6%	9 14,3%	21 35,6%	35 26,7%
	Otel veya pansiyonda	f %	1 11,1%	7 11,1%	3 5,1%	11 8,4%
	İl göç idaresi misafirhanesinde	f %	0 0,0%	2 3,2%	5 8,5%	7 5,3%
Toplam		f %	9 100,0%	63 100,0%	59 100,0%	131 100,0%
Kaykare			16,970	8	,030	

Tablo 140’a göre; Düzensiz Göçmenler, Edirne ili içerisinde ilk geldiklerinde “tanıdık ve akraba” yanını barınmak için tercih ederlerken, bir yıl ve daha fazla süre geçtikten sonra “Kiralık Ev” tercihleri artmaktadır. Otel ve pansiyonlarda kalma oranları ile Türkiye’de bulunma süreleri arasında pek ilişki bulunmamaktadır. Kiralık evlerde arkadaşları ile kalan göçmenlerin oranı da göçmenlerin geliş sürelerine göre düşük düzeydedir. İl Göç İdaresi Misafirhaneleri’ni barınmak için kullanan göçmenler, Türkiye’de bir yıl ve daha fazla kalanların olduğu görülmektedir. Tercümanların, göçmenlerin barındıkları ortamın günlük sorunlarını ne derecede etkilediği konusunda ilgili kurumları bilgilendirmesi, göçmenlerin sorunlarının daha etkin çözümüne katkı sağlayacaktır.

Katılımcıların kaç aydır Türkiye’de bulunuyor oldukları ile “Tercümanlık hizmetine en çok hangi alanda ihtiyaç duydunuz?” arasında ilişki yoktur. ($\chi^2=8,916$, $sd=12$, $p>.05$) Kaç aydır Türkiye’de bulunuyor olduklarına göre “Tercümanlık hizmetine en çok hangi alanda ihtiyaç duydunuz?” dağılımı birbirine benzemektedir (Tablo 141).

Tablo 141
Türkiye’de Bulunulan Süre Değişkenine Göre “Tercümanlık hizmetine en çok hangi alanda ihtiyaç duydunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

		4) Kaç aydır Türkiye’de bulunuyorsunuz?			Toplam
		2 -3 ay	4-12 ay	1 yıl veya daha fazla	
14) Tercümanlık hizmetine en çok hangi alanda ihtiyaç duydunuz?	Sağlık	f 5	f 43	f 34	f 82
		% 55,6%	% 68,3%	% 57,6%	% 62,6%
	Eğitim	f 2	f 11	f 10	f 23
		% 22,2%	% 17,5%	% 16,9%	% 17,6%
	İletişim	f 0	f 1	f 1	f 2
		% 0,0%	% 1,6%	% 1,7%	% 1,5%
	Sosyal Uyum	f 0	f 1	f 5	f 6
		% 0,0%	% 1,6%	% 8,5%	% 4,6%
Barınma	f 2	f 3	f 5	f 10	
	% 22,2%	% 4,8%	% 8,5%	% 7,6%	
Hukuk	f 0	f 2	f 3	f 5	
	% 0,0%	% 3,2%	% 5,1%	% 3,8%	
Çalışma Hayatı	f 0	f 2	f 1	f 3	
	% 0,0%	% 3,2%	% 1,7%	% 2,3%	
Toplam	f 9	f 63	f 59	f 131	
	% 100,0%	% 100,0%	% 100,0%	% 100,0%	
Kaykare	8,916	12	,710		

Katılımcıların kaç aydır Türkiye’de bulunuyor oldukları ile “Tercümanlık hizmetinden en çok faydalandığımız alan hangisidir?” arasında ilişki yoktur. ($\chi^2=10,356$, $sd=12$, $p>.05$) Kaç aydır Türkiye’de bulunuyor olduklarına göre “Tercümanlık hizmetinden en çok faydalandığımız alan hangisidir?” dağılımı birbirine benzemektedir (Tablo 142).

Tablo 142

Türkiye’de Bulunulan Süre Değişkenine Göre “Tercümanlık hizmetinden en çok faydalandığımız alan hangisidir?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

			4) Kaç aydır Türkiye’de bulunuyorsunuz?			Toplam
			2 -3 ay	4-12 ay	1 yıl veya daha fazla	
15) Tercümanlık hizmetinden en çok faydalandığımız alan hangisidir?	Sağlık	f	6	48	42	96
		%	66,7%	76,2%	71,2%	73,3%
	Eğitim	f	1	3	3	7
		%	11,1%	4,8%	5,1%	5,3%
	İletişim	f	0	1	2	3
		%	0,0%	1,6%	3,4%	2,3%
	Sosyal Uyum	f	1	4	6	11
		%	11,1%	6,3%	10,2%	8,4%
Barınma	f	0	1	0	1	
	%	0,0%	1,6%	0,0%	,8%	
Hukuk	f	0	6	5	11	
	%	0,0%	9,5%	8,5%	8,4%	
Çalışma Hayatı	f	1	0	1	2	
	%	11,1%	0,0%	1,7%	1,5%	
Toplam	f	9	63	59	131	
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
Kaykare		10,356	12	,585		

Katılımcıların kaç aydır Türkiye’de bulunuyor oldukları ile “Yaşadığınız şehirde Tercümanlık hizmetlerinin en çok hangi alanda verilmesini istersiniz?” arasında ilişki yoktur. ($\chi^2=9,145$, $sd=10$, $p>.05$) Kaç aydır Türkiye’de bulunuyor olduklarına göre “Yaşadığınız şehirde Tercümanlık hizmetlerinin en çok hangi alanda verilmesini istersiniz?” dağılımı birbirine benzemektedir (Tablo 143).

Tablo 143

Türkiye’de Bulunulan Süre Değişkenine Göre “Yaşadığımız şehirde Tercümanlık hizmetlerinin en çok hangi alanda verilmesini istersiniz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

				4) Kaç aydır Türkiye’de bulunuyorsunuz?			Toplam
				2 -3 ay	4-12 ay	1 yıl veya daha fazla	
16) Yaşadığımız şehirde Tercümanlık hizmetlerinin en çok hangi alanda verilmesini istersiniz?	Sağlık	f	3	40	42	85	
		%	33,3%	63,5%	71,2%	64,9%	
	Eğitim	f	2	6	4	12	
		%	22,2%	9,5%	6,8%	9,2%	
	İletişim	f	1	2	2	5	
		%	11,1%	3,2%	3,4%	3,8%	
	Sosyal Uyum	f	1	3	4	8	
	%	11,1%	4,8%	6,8%	6,1%		
Barınma	f	1	10	4	15		
	%	11,1%	15,9%	6,8%	11,5%		
Hukuk	f	1	2	3	6		
	%	11,1%	3,2%	5,1%	4,6%		
Toplam	f	9	63	59	131		
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		
Kaykare		9,105	10	,522			

Tablo 141, 142 ve 143’e göre; araştırmaya katılan ve Edirne ilinde yaşamlarını sürdüren göçmenlerin en büyük tercümanlık hizmeti bekledikleri, faydalandıkları ve ihtiyaç duydukları alan “Sağlık” alanı olarak görülmektedir. Türkiye’ye geliş süreleri, sağlık alanında istedikleri hizmetle iniltili değildir. Bu veriler göçmenlerin göç esnasında ve göç sonrasında ne kadar çok sağlık sorunları yaşadıklarını göstermektedir. Bu anlamda göçmenlere tercümanlık hizmeti verecek tercümanların, daha Türkiye’ye ilk geldikleri andan itibaren göçmenlere sağlıkla ilgili konularda iletişim kurmalarını ve bu konuda yardımcı olmalarını gerektirmektedir. Çeviribilim bölümleri de bu veri ışığında, ders müfredatlarında en azından sağlık alanı ile ilgili gerekli kavramları tanıtıcı ders seçeneklerini geleceğin tercümanlarına sunmalıdırlar. Sağlık alanı ile ilgili tercümanlık

hizmetlerinin yanında, özellikle 2-3 ay önce gelen bazı göçmenler düşük oranda da olsa “Eğitim” alanında tercümanlık hizmeti beklemektedirler. Yine aynı grup, “Barınma” ile ilgili de tercümanlık hizmetine ihtiyaç duyduklarını belirtmişlerdir.

Katılımcıların kaç aydır Türkiye’de bulunuyor oldukları ile “Tercüman bulamadığınız durumlarda dil sorununuzu nasıl çözdünüz?” arasında ilişki yoktur. ($\chi^2=6,217$, $sd=4$, $p>.05$) Kaç aydır Türkiye’de bulunuyor olduklarına göre “Tercüman bulamadığınız durumlarda dil sorununuzu nasıl çözdünüz?” dağılımı birbirine benzemektedir (Tablo 144).

Tablo 144
Türkiye’de Bulunulan Süre Değişkenine Göre “Tercüman bulamadığınız durumlarda dil sorununuzu nasıl çözdünüz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

			4) Kaç aydır Türkiye’de bulunuyorsunuz?			Toplam
			2 -3 ay	4-12 ay	1 yıl veya daha fazla	
17) Tercüman bulamadığınız durumlarda dil sorununuzu nasıl çözdünüz?	Bildiğim bir yabancı dille	f %	7 77,8%	24 38,1%	25 42,4%	56 42,7%
	İşaret Diliyle	f %	1 11,1%	17 27,0%	19 32,2%	37 28,2%
	Çözemedim	f %	1 11,1%	22 34,9%	15 25,4%	38 29,0%
Toplam		f %	9 100,0%	63 100,0%	59 100,0%	131 100,0%
Kaykare			6,217	4	,184	

Katılımcıların kaç aydır Türkiye’de bulunuyor oldukları ile “Tercümanlık yardımı alamadığınız bir olayla ilgili sorun yaşadınız mı?” arasında ilişki vardır. ($\chi^2= 7,602$, $sd=2$, $p<.05$) Kaç aydır Türkiye’de bulunuyor olduklarına göre “Tercümanlık yardımı alamadığınız bir olayla ilgili sorun yaşadınız mı?” dağılımı birbirine benzememektedir (Tablo 145).

Tablo 145

Türkiye’de Bulunulan Süre Değişkenine Göre “Tercümanlık yardımı alamadığınız bir olayla ilgili sorun yaşadınız mı?” İçin Kaykare Analizi

					4) Kaç aydır Türkiye’de bulunuyorsunuz?			Toplam
					2 -3 ay	4-12 ay	1 yıl veya daha fazla	
18) Tercümanlık yardımı alamadığınız bir olayla ilgili sorun yaşadınız mı?	Evet	f	5	53	38	96		
		%	55,6%	84,1%	64,4%	73,3%		
	Hayır	f	4	10	21	35		
		%	44,4%	15,9%	35,6%	26,7%		
Toplam		f	9	63	59	131		
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		
Kaykare			7,602	2	,022			

Tablo 144 ve 145’e göre; Düzensiz Göçmenlerin, tercümansız dil sorunlarını bildikleri bir yabancı dille çözme yoluna gittikleri ve bunu da en çok 2-3 ay aralığında Türkiye’de bulunanların tercih ettikleri görülmektedir. Bu oran Türkiye’de bir yıla kadar veya bir yıldan fazla kalanlarda düşük görünmektedir. İşaret dili ile iletişim sorunlarını çözmeye çalışan kimselerin Türkiye’de bir yıldan fazla kalanlar arasında yüksek görünmektedir. Bu Türkiye’de kalma süresi ile iletişim kurulma arasındaki orantıyla alakalıdır. Türkiye’de buldukları süreye bağlı olmaksızın, göçmenler, tercüman yardımı alamadıkları zamanlarda sorun yaşadıklarını belirtmişlerdir. Dilsel sorunlarını çözen göçmenlerin oranı Türkiye’de buldukları sürelerle göre pek farklılık göstermemektedir. Edirne ilinde tercümanlar ve ilgili kamu kurumları, göçmenlerin Türkiye’de kalma süreleri ne olursa olsun sürekli dilsel sorunları olduğunu göz ardı etmemelidirler ve göçmenlerin her zaman tercüman yardımına ihtiyaçları olduklarını unutmamalıdır. Bu bağlamda da göçmenlerle ilgili bütün kamu kuruluşları, bünyelerinde çok dilli ve çok kültürlü tercümanlar buldurmalarıdır.

Katılımcıların kaç aydır Türkiye’de bulunuyor oldukları ile “Yaşadığınız ilde size her konuda yardım edebilecek Tercüman gerekli mi?” arasında ilişki yoktur. ($\chi^2=0,792$ sd=3, $p>.05$) Kaç aydır Türkiye’de bulunuyor olduklarına göre “Yaşadığınız ilde size her konuda yardım edebilecek tercüman gerekli mi?” dağılımı birbirine benzemektedir (Tablo 146).

Tablo 146

Türkiye’de Bulunulan Süre Değişkenine Göre “Yaşadığınız ilde size her konuda yardım edebilecek Tercüman gerekli mi?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

		4) Kaç aydır Türkiye’de bulunuyorsunuz?			Toplam	
		2 -3 ay	4-12 ay	1 yıl veya daha fazla		
19) Yaşadığınız ilde size her konuda yardım edebilecek Tercüman gerekli mi?	Evet	f	6	57	48	111
		%	66,7%	90,5%	81,4%	84,7%
	Hayır	f	3	6	11	20
		%	33,3%	9,5%	18,6%	15,3%
Toplam		f	9	63	59	131
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Kaykare			4,397 ^a	2	,111	

Katılımcıların kaç aydır Türkiye’de bulunuyor oldukları ile “Tercüman bulunduğu yerlerde sizin dilsel ihtiyaçlarınız tam olarak giderilebiliyor mu?” arasında ilişki yoktur. ($\chi^2=5,073$ sd=2, $p>.05$) Kaç aydır Türkiye’de bulunuyor olduklarına göre “Tercüman bulunduğu yerlerde sizin dilsel ihtiyaçlarınız tam olarak giderilebiliyor mu?” dağılımı birbirine benzemektedir (Tablo 147).

Tablo 147

Türkiye’de Bulunulan Süre Değişkenine Göre “Tercüman bulunduğu yerlerde sizin dilsel ihtiyaçlarınız tam olarak giderilebiliyor mu?” Sorusu İçin Kaykare

Analizi

		4) Kaç aydır Türkiye’de bulunuyorsunuz?			Toplam	
		2 -3 ay	4-12 ay	1 yıl veya daha fazla		
20) Tercüman bulunduğu yerlerde sizin dilsel ihtiyaçlarınız tam olarak giderilebiliyor mu?	Evet	f	4	50	43	97
		%	44,4%	79,4%	72,9%	74,0%
	Hayır	f	5	13	16	34
		%	55,6%	20,6%	27,1%	26,0%
Toplam		f	9	63	59	131
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Kaykare			5,073	2	,079	

Tablo 146 ve 147'ye göre; araştırmaya katılan göçmenler, kendilerinin Edirne ilinde buldukları süre sınırı olmaksızın her alanda sürekli olarak tercüman veya tercümanlara ihtiyaç duyduklarını büyük oranda ifade etmişlerdir. 2-3 aydır Türkiye'de bulunan göçmenlerin, tercümana ihtiyacı yoktur, cevabı sayısal oranı düşük ancak yüzdesel oran olarak biraz yüksek görünmektedir. Diğer 147. tablo ise, göçmelerin 4 ay ve daha fazla Türkiye'de kalanların tercümanlarla birlikte büyük oranda dilsel sorunlarını çözebildiklerini söylerken, 2-3 ay önce Türkiye'ye gelenlerin büyük oranı tercümanla dilsel sorunlarını çözemediklerini söylemektedirler. Bu konu göçmenlerin Türkiye'de buldukları süre ile iletişim kurabildikleri tercümanlarla sorunlarına ortak çözüm bulma veya bulamama arasında ilişkiyle alakalıdır. Bu veriler, tercümanların Türkiye'ye yeni gelen göçmenlerle daha çok ilgilenmeleri gerektiğini göstermektedir. Uzun süreli Türkiye'de bulunan göçmenler, Türkiye'deki bürokratik sistemin çalışma şeklini tanıdıkları için, tercümanlarla sorunlarını daha kolay çözebilmektedirler.

Katılımcıların kaç aydır Türkiye'de bulunuyor oldukları ile "Tercümanların hangi alanda donanım eksikliğini görmektesiniz?" arasında ilişki vardır. ($\chi^2=17,570$ sd=6, $p<.05$) Kaç aydır Türkiye'de bulunuyor olduklarına göre "Tercümanların hangi alanda donanım eksikliğini görmektesiniz?" dağılımı birbirine benzememektedir (Tablo148).

Tablo 148
Türkiye'de Bulunulan Süre Değişkenine Göre "Tercümanların hangi alanda donanım eksikliğini görmektesiniz?" Sorusu İçin Kaykare Analizi

	4) Kaç aydır Türkiye'de bulunuyorsunuz?			Toplam	
	2 -3 ay	4-12 ay	1 yıl veya daha fazla		
21) Tercümanların hangi alanda donanım eksikliğini görmektesiniz?	Örf ve Adetleri bilmemesi	f 4 44,4%	f 29 46,0%	f 17 28,8%	f 50 38,2%
	Dini yönden	f 0 0,0%	f 14 22,2%	f 5 8,5%	f 19 14,5%
	Sosyal Yaşam	f 3 33,3%	f 11 17,5%	f 29 49,2%	f 43 32,8%
	Dil Yeterliliği	f 2 22,2%	f 9 14,3%	f 8 13,6%	f 19 14,5%
Toplam		f 9 100,0%	f 63 100,0%	f 59 100,0%	f 131 100,0%
Kaykare		17,570	6	,007	

Tablo 148'e göre; araştırmaya katılan ve Türkiye'ye 2-3 ay ve 4-12 ay önce gelmiş göçmenler, tercümanların dil bilmelerinin yanında dilin arka planının yani o dilin ait olduğu toplumun sosyo-kültürel yapısını da bilmeleri gerektiğini bu veride vurgulamışlardır. Tercümanlar sosyo- kültürel odaklı bir dilsel iletişim içerisinde olmaları her zaman göçmenlerin sorunlarının çözümünde etkili olacaktır. Özellikle gündeme getirilen ve kültürün alt basmağı olan dilin ait olduğu toplumun örf ve adetlerinin bilinmesi, göçmenlerle diyalogun kolay kurulmasını sağlayacaktır. Ayrıca bir yıldan daha uzun süre kalan göçmenlerin “Sosyal Yaşam” konusunda tercümanların donanım eksikliği olduğunu belirtmeleri, çeviribilim bölümlerine de eğitimi verilen dilin toplumsal ve kültürel yaşam çerçevesinde sunulması yönünde fikir vermektedir.

Katılımcıların kaç aydır Türkiye'de bulunuyor oldukları ile “Tercümanların sizin söylediklerinize sadık kaldığına inanıyor musunuz?” arasında ilişki yoktur. ($\chi^2=2,627$ $sd=4$, $p>.05$) Kaç aydır Türkiye'de bulunuyor olduklarına göre “Tercümanların sizin söylediklerinize sadık kaldığına inanıyor musunuz?” dağılımı birbirine benzemektedir (Tablo 149).

Tablo 149

Türkiye’de Bulunulan Süre Değişkenine Göre “Tercümanların sizin söylediklerinize sadık kaldığına inanıyor musunuz?” Sorusu için Kaykare Analizi

					4) Kaç aydır Türkiye’de bulunuyorsunuz?			Toplam
					2 -3 ay	4-12 ay	1 yıl veya daha fazla	
22) Tercümanların sizin Evet söylediklerinize sadık kaldığına inanıyor musunuz?	f	4	37	29	70			
	%	44,4%	58,7%	49,2%	53,4%			
	Hayır	f	0	4	3	7		
	%	0,0%	6,3%	5,1%	5,3%			
	Kararsızım	f	5	22	27	54		
	%	55,6%	34,9%	45,8%	41,2%			
Toplam	f	9	63	59	131			
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%			
Kaykare		2,627	4	,622				

Tablo 149'a göre; “Düzensiz Göçmenler” iletişim esnasında, tercümanların kendilerine söylenen sözlere sadık kalarak dilsel aktarım yaptıklarına, tüm Türkiye’de kalma süre aralıklarına göre yarı oranda inandıklarını belirtmişleridir. Dilsel aktarım esnasında söylenen sözlere sadık kalındığı konusunda kararsız kalan göçmenlerin oranı da bir o kadar yüksektir. Tercümanların kendilerinden aktarılması istenen metinlere sadık

kalması ve mümkün olduğu kadar metnin içeriğinin tam olarak verilmesi konusunda hassas davranmalarında yarar vardır.

Katılımcıların kaç aydır Türkiye’de bulunuyor oldukları ile “Tercümanları yaptıkları işle ilgili tarafsız buluyor musunuz?” arasında ilişki yoktur. ($\chi^2= 7,722$ sd=4, $p>.05$) Kaç aydır Türkiye’de bulunuyor olduklarına göre “Tercümanları yaptıkları işle ilgili tarafsız buluyor musunuz?” dağılımı birbirine benzemektedir (Tablo 150).

Tablo 150
Türkiye’de Bulunulan Süre Değişkenine Göre “Tercümanları yaptıkları işle ilgili tarafsız buluyor musunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

			4) Kaç aydır Türkiye’de bulunuyorsunuz?			Toplam
			2 -3 ay	4-12 ay	1 yıl veya daha fazla	
23) Tercümanları yaptıkları işle ilgili tarafsız buluyor musunuz?	Evet	f	3	44	34	81
		%	33,3%	69,8%	57,6%	61,8%
	Hayır	f	0	4	5	9
		%	0,0%	6,3%	8,5%	6,9%
	Kararsızım	f	6	15	20	41
		%	66,7%	23,8%	33,9%	31,3%
Toplam		f	9	63	59	131
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Kaykare			7,722	4	,102	

Tablo 150’ye göre; “Düzensiz Göçmenler” tercümanların yaptıkları tercüme işi konusunda tarafsız bulma eğilimleri, kalma sürelerine oranla artış göstermektedir. Bu da tercümanlarla iletişim kuran göçmenlerin arasında uzun süreçte oluşan “Güven” kavramıyla ilişkilidir. Tercümanların tarafsızlığı konusunda kararsız kalanların yüzdesi en yüksek 2-3 ay önce Türkiye’ye gelenlerde görülmektedir. Bu da tercümanlara güvensizlik olduğunun göstergesidir. Bu veri çeviribilim bölümlerine, “Etkili İletişim” dersinin, bireylerin yabancı ülkelerde kalış sürelerine göre uyarlanarak sunulması konusunda bir ışık tutmaktadır.

Katılımcıların kaç aydır Türkiye’de bulunuyor oldukları ile “Tercümanlara bir sırdaşınız gibi inanıyor musunuz?” arasında ilişki vardır. ($\chi^2=14,768$, $sd=4$, $p<.05$) Kaç aydır Türkiye’de bulunuyor olduklarına göre “Tercümanlara bir sırdaşınız gibi inanıyor musunuz?” durum dağılımı birbirine benzememektedir. Erkeklerin % 13.8’i evet derken kadınlarda bu oran % 32.4’dür (Tablo 151).

Tablo 151

Türkiye’de Bulunulan Süre Değişkenine Göre “Tercümanlara bir sırdaşınız gibi inanıyor musunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

		4) Kaç aydır Türkiye’de bulunuyorsunuz?			Toplam
		2 -3 ay	4-12 ay	1 yıl veya daha fazla	
24) Tercümanlara bir sırdaşınız gibi inanıyor musunuz?	Evet	f 0	18	7	25
		% 0,0%	28,6%	11,9%	19,1%
	Hayır	f 8	20	27	55
		% 88,9%	31,7%	45,8%	42,0%
	Kararsızım	f 1	25	25	51
		% 11,1%	39,7%	42,4%	38,9%
Toplam		f 9	63	59	131
		% 100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Kaykare		14,768	4	,005	

Tablo 151’e göre; araştırmaya katılan göçmenler, dilsel bağlamda iletişime girdikleri tercümanlara Türkiye’de kalış sürelerinin uzun ya da kısa olması fark etmeksizin, bütün sorunlarını söylemediklerini, tercümanları sırdaş olarak görmediklerini söyleyerek belirtmişlerdir. Bu da göçmenlerin tüm sorunlarının çözüme kavuşturulmaması anlamına gelmektedir. Bu verinin özellikle çeviribilim bölümlerini ders müfredatlarını yaparken, “Tercüman-Metin-Birey” ilişkisine dikkat edilmesi yönünde bilgi vermektedir.

Katılımcıların kaç aydır Türkiye’de bulunuyor oldukları ile “Tercümanların sizin kişilik haklarınıza saygılı olduğuna inanıyor musunuz?” arasında ilişki yoktur. ($\chi^2=7,576$, $sd=4$, $p>.05$) Kaç aydır Türkiye’de bulunuyor olduklarına göre “Tercümanların sizin kişilik haklarınıza saygılı olduğuna inanıyor musunuz?” dağılımı birbirine benzemektedir (Tablo 152).

Tablo 152

Türkiye’de Bulunulan Süre Değişkenine Göre “Tercümanların sizin kişilik haklarınıza saygılı olduğuna inanıyor musunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

				4) Kaç aydır Türkiye’de bulunuyorsunuz?			Toplam
				2 -3 ay	4-12 ay	1 yıl veya daha fazla	
25) Tercümanların sizin kişilik haklarınıza saygılı olduğuna inanıyor musunuz?	Evet	f	8	44	31	83	
		%	88,9%	69,8%	52,5%	63,4%	
	Hayır	f	0	3	2	5	
		%	0,0%	4,8%	3,4%	3,8%	
	Kararsızım	f	1	16	26	43	
		%	11,1%	25,4%	44,1%	32,8%	
Toplam		f	9	63	59	131	
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
Kaykare			7,576	4	,108		

Tablo 152’ye göre tercümanlar, dilsel iletişim yardımı yaptıkları göçmenlerin Türkiye’de buldukları süreler göz önüne alındığında, onların kişilik haklarına saygı gösterdikleri görülmektedir. Kalma süresinin uzunluğu oranında, 4-12 ay ve 1 yıl veya daha üstü kalanların belli bir oranı ise bu konuda kararsız olduklarını belirtmişlerdir. Tercümanların dilsel iletişim hizmeti sundukları kimselerin kişiliklerine saygılı olmaları beklenmektedir. Tercümanların uymak zorunda oldukları ilkeler çeviribilim bölümleri tarafından tercümanlık öğrenimi gören öğrencilere ders olarak sunulmalıdır.

Katılımcıların kaç aydır Türkiye’de bulunuyor oldukları ile “Tercümanlar, sadece tercümanlık görevi mi yapıyorlar?” arasında ilişki yoktur. ($\chi^2=1,141$, $sd=4$, $p>.05$) Kaç aydır Türkiye’de bulunuyor olduklarına göre “Tercümanlar, sadece tercümanlık görevi mi yapıyorlar?” dağılımı birbirine benzemektedir (Tablo 153).

Tablo 153

Türkiye’de Bulunulan Süre Değişkenine Göre “Tercümanlar, sadece tercümanlık görevi mi yapıyorlar?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

			4) Kaç aydır Türkiye’de bulunuyorsunuz?			Toplam
			2 -3 ay	4-12 ay	1 yıl veya daha fazla	
26) Tercümanlar, sadece tercümanlık görevi mi yapıyorlar?	Evet	f	7	46	44	97
		%	77,8%	73,0%	74,6%	74,0%
	Hayır	f	0	1	0	1
		%	0,0%	1,6%	0,0%	,8%
	Kararsızım	f	2	16	15	33
		%	22,2%	25,4%	25,4%	25,2%
Toplam		f	9	63	59	131
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Kaykare	1,141	4	,888			

Tablo 153’e göre; araştırmaya katılan göçmenlerin Türkiye’de kaldıkları sürelerle oranla, tercümanların sadece görevlerini yaptıkları yönünde verdikleri cevaplar doğru orantılıdır. Tercümanlar sadece dilsel iletişim hizmeti sunmaktadırlar. Bunun dışında farklı bir görevleri olmaması gerekmektedir. Ancak göçmenlerden hemen hemen her dört kişiden biri, bu konuda da kararsız olduklarını belirtmişlerdir. Bu veri, göçmenlerin sorunlarına tam çözüm getirilmesi açısından, tercümanların kendi görevleri dışında başka görev üstlenmemeleri gerektiğini vurgulamaktadır.

Katılımcıların kaç aydır Türkiye’de bulunuyor oldukları ile “Size verilen tercümanlık hizmetlerini kaliteli buluyor musunuz?” arasında ilişki vardır. ($\chi^2=10,667$, $sd=4$, $p<.05$) Kaç aydır Türkiye’de bulunuyor olduklarına göre “Size verilen tercümanlık hizmetlerini kaliteli buluyor musunuz?” dağılımı birbirine benzememektedir (Tablo 154).

Tablo 154
Türkiye’de Bulunulan Süre Değişkenine Göre “Size verilen tercümanlık hizmetlerini kaliteli buluyor musunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

					4) Kaç aydır Türkiye’de bulunuyorsunuz?			Toplam
					2 -3 ay	4-12 ay	1 yıl veya daha fazla	
27) Size verilen tercümanlık hizmetlerini kaliteli buluyor musunuz?	Evet	f	2	39	27	68		
		%	22,2%	61,9%	45,8%	51,9%		
	Hayır	f	1	12	11	24		
		%	11,1%	19,0%	18,6%	18,3%		
	Kararsızım	f	6	12	21	39		
		%	66,7%	19,0%	35,6%	29,8%		
Toplam		f	9	63	59	131		
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		
Kaykare			10,667	4		,031		

Tablo 154’e göre; Düzensiz Göçmenler, tercümanların yaptıkları dilsel iletişim hizmetini, Türkiye’de kaldıkları sürecin uzun olması doğrultusunda kaliteli bulduklarını söylerken, henüz yeni Türkiye’ye gelen göçmenler tercümanlık hizmetinin kalitesi konusunda kararsız olduklarını belirtmişlerdir. Tercümanlar, tercümanlık hizmetini en üstün nitelikte ve göçmenlerin Türkiye’de bulunuş sürelerini göz önünde tutarak, onların dilsel sorunlarına etkin şekilde çözüm getirecek bir kalitede yapmalıdırlar.

Katılımcıların kaç aydır Türkiye’de bulunuyor oldukları ile “Kaldığımız şehirdeki yaşamınızda tercümanlık hizmeti alıyor musunuz?” arasında ilişki yoktur. ($\chi^2=6,869$, $sd=4$, $p>.05$) Kaç aydır Türkiye’de bulunuyor olduklarına göre “Kaldığımız şehirdeki yaşamınızda tercümanlık hizmeti alıyor musunuz?” durum dağılımı birbirine benzemektedir (Tablo 155).

Tablo 155

Türkiye’de Bulunulan Süre Değişkenine Göre “Kaldığımız şehirdeki yaşamınızda tercümanlık hizmeti alıyor musunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

				4) Kaç aydır Türkiye’de bulunuyorsunuz?			Toplam
				2 -3 ay	4-12 ay	1 yıl veya daha fazla	
28) Kaldığımız şehirdeki yaşamınızda tercümanlık hizmeti alıyor musunuz?	Evet	f	2	21	10	33	
		%	22,2%	33,3%	16,9%	25,2%	
	Hayır	f	1	5	12	18	
		%	11,1%	7,9%	20,3%	13,7%	
	Bazen	f	6	37	37	80	
		%	66,7%	58,7%	62,7%	61,1%	
Toplam			f	9	63	59	131
			%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Kaykare			6,869	4		,143	

Tablo155’e göre; Edirne ilinde bulunan ve araştırmaya katılan göçmenler Türkiye’de bulunma sürecine göre, tercümanlık hizmetlerine her zaman ulaşamadıklarını belirtmektedirler. Bu anlamda il yönetimi göçmenlerin her an ulaşabilecekleri bir “Tercümanlık Bürosu” oluşturmalıdır. Böylece göçmenler, zorunlu ihtiyaçlarını karşılamak, için kamu hizmeti sunan kurumlara gittiklerinde iletişim sorunu yaşamayacaktır. Ayrıca il yönetimleri, göçmenlerin her an dil hizmeti alabilmeleri için, üniversiteler ile işbirliği yaparak dil bilen (özellikle Arapça) öğrencilerin bu bürolarda staj yapmalarına veya istediklerinde çalışmalarına fırsat vermelidir.

Katılımcıların kaç aydır Türkiye’de bulunuyor oldukları ile “Hangi dillerde Tercümanlık hizmetleri alıyorsunuz?” arasında ilişki yoktur. ($\chi^2=6,194$, $sd=8$, $p>.05$) Kaç aydır Türkiye’de bulunuyor olduklarına göre “Hangi dillerde Tercümanlık hizmetleri alıyorsunuz?” dağılımı birbirine benzemektedir (Tablo 156).

Tablo 156
Türkiye’de Bulunulan Süre Değişkenine Göre “Hangi dillerde Tercümanlık hizmetleri alıyorsunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

				4) Kaç aydır Türkiye’de bulunuyorsunuz?			Toplam
				2 -3 ay	4-12 ay	1 yıl veya daha fazla	
29) Hangi dillerde Tercümanlık hizmetleri alıyorsunuz?	Arapça	f	9	56	47	112	
		%	100,0%	88,9%	79,7%	85,5%	
	İngilizce	f	0	2	2	4	
		%	0,0%	3,2%	3,4%	3,1%	
	Fransızca	f	0	2	1	3	
	%	0,0%	3,2%	1,7%	2,3%		
	Almanca	f	0	0	1	1	
		%	0,0%	0,0%	1,7%	,8%	
	Diğer	f	0	3	8	11	
		%	0,0%	4,8%	13,6%	8,4%	
Toplam		f	9	63	59	131	
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
Kaykare			6,194	8	,626		

Tablo 156’ya göre; Edirne ilinde bulunan ”Düzensiz Göçmenler”, Türkiye’de bulunma sürelerine göre orantılı olarak az süre kalanlardan çok süreli kalanlara doğru bir azalış göstererek “Arapça” tercümanlık hizmetleri almaktadırlar. Arapçayı sırasıyla İngilizce, Fransızca ve Almanca gibi batı dilleri almaktadır. Bunların dışında kalan diğer dillerden de (Rusça ve Özbekçe) tercümanlık hizmetleri verilmektedir. Çeviribilim bölümleri, göçmenlerin en çok tercümanlık hizmeti aldıkları dilleri belirleyerek, bu yönde bir mütercim - tercüman öğretimine yönelmelidirler. Tercümanlar da, bu veri ışığında, şu an Türkiye’de ve dünyada en çok talep edilen dillere yönelerek, tercümanlık eğitimi almalıdırlar.

Katılımcıların kaç aydır Türkiye’de bulunuyor oldukları ile “Verilen Tercümanlık hizmetlerinden ne kadar faydalanıyorsunuz?” arasında ilişki yoktur. ($\chi^2=6,199$, $sd=6$, $p>.05$) Kaç aydır Türkiye’de bulunuyor olduklarına göre “Verilen Tercümanlık hizmetlerinden ne kadar faydalanıyorsunuz?” durum dağılımı birbirine benzemektedir (Tablo 157).

Tablo 157
Türkiye’de Bulunulan Süre Değişkenine Göre “Verilen Tercümanlık hizmetlerinden ne kadar faydalanıyorsunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

			4) Kaç aydır Türkiye’de bulunuyorsunuz?			Toplam
			2 -3 ay	4-12 ay	1 yıl veya daha fazla	
30) Verilen Tercümanlık hizmetlerinden ne kadar faydalanıyorsunuz?	Hiç	f	1	3	7	11
		%	11,1%	4,8%	11,9%	8,4%
	Az	f	5	36	38	79
		%	55,6%	57,1%	64,4%	60,3%
	Yeterince	f	3	16	11	30
	%	33,3%	25,4%	18,6%	22,9%	
	Çok	f	0	8	3	11
		%	0,0%	12,7%	5,1%	8,4%
Toplam		f	9	63	59	131
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Kaykare			6,199	6	,401	

Tablo 157’ye göre; Edirne ilinde verilen tercümanlık hizmetlerinden, Türkiye’de kalış sürelerine göre tüm göçmenlerin çoğunluğu az yaralandıklarını belirtmişlerdir. “Yeterince” cevabını veren göçmenlerin oranı en fazla kalış süresi olandan en az kalış süresi olanlara doğru bir yükseliş göstermektedir. Bunun nedeni Türkiye’ye yeni gelenlerin dilsel iletişim ihtiyaçlarının fazla olmasıdır. Tercümanlar, göçmenlerin Türkiye’de kalış sürelerine göre tercümanlık hizmetlerinin sürelerini uyarlaması, göçmenlerin dilsel sorunlarının çözümü açısından daha etkili olacaktır.

Katılımcıların kaç aydır Türkiye’de bulunuyor oldukları ile “Size verilen Tercümanlık hizmeti sorunlarınızı çözmeye yeterli mi?” arasında ilişki yoktur. ($\chi^2=7,506$, $sd=4$, $p>.05$) Kaç aydır Türkiye’de bulunuyor olduklarına göre “Size verilen Tercümanlık hizmeti sorunlarınızı çözmeye yeterli mi?” durum dağılımı birbirine benzemektedir (Tablo 158).

Tablo 158

Türkiye’de Bulunulan Süre Değişkenine Göre “Size verilen Tercümanlık hizmeti sorunlarınızı çözmeye yeterli mi?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

					4) Kaç aydır Türkiye’de bulunuyorsunuz?			Toplam
					2 -3 ay	4-12 ay	1 yıl veya daha fazla	
31) Size verilen Tercümanlık hizmetini sorunlarınızı çözmeye yeterli mi?	Evet	f	4	35	26	65		
		%	44,4%	55,6%	44,1%	49,6%		
		Hayır	f	3	11	6	20	
		%	33,3%	17,5%	10,2%	15,3%		
	Kararsızım	f	2	17	27	46		
		%	22,2%	27,0%	45,8%	35,1%		
Toplam		f	9	63	59	131		
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		
Kaykare			7,506	4		,111		

Katılımcıların kaç aydır Türkiye’de bulunuyor oldukları ile “Günlük yaşamınızda sorunlarınızı Tercümanlık olmadan çözebiliyor musunuz?” arasında ilişki yoktur. ($\chi^2=4,688$, $sd=4$, $p>.05$) Kaç aydır Türkiye’de bulunuyor olduklarına göre “Günlük yaşamınızda sorunlarınızı Tercümanlık olmadan çözebiliyor musunuz?” durum dağılımı birbirine benzemektedir (Tablo 159).

Tablo 159

Türkiye’de Bulunulan Süre Değişkenine Göre “Günlük yaşamınızda sorunlarınızı Tercümanlık olmadan çözebiliyor musunuz?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

					4) Kaç aydır Türkiye’de bulunuyorsunuz?			Toplam
					2 -3 ay	4-12 ay	1 yıl veya daha fazla	
32) Günlük yaşamınızda sorunlarınızı Tercümanlık olmadan çözebiliyor musunuz?	Evet	f	2	15	15	32		
		%	22,2%	23,8%	25,4%	24,4%		
		Hayır	f	1	11	3	15	
		%	11,1%	17,5%	5,1%	11,5%		
	Bazen	f	6	37	41	84		
		%	66,7%	58,7%	69,5%	64,1%		
Toplam		f	9	63	59	131		
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		
Kaykare			4,688	4		,321		

Tablo 158 ve 159'a göre; araştırmaya katılan göçmenler, kendilerine Edirne ilinde sunulan tercümanlık hizmetlerinin, Türkiye'de kalış sürelerinin uzun ya da kısa oluşlarına bakılmaksızın, büyük oranda dilsel iletişim sorunlarının çözümünde "yetersiz" kaldığını belirtmişlerdir. Bazı göçmenler, özellikle bir yıl ve daha fazla Türkiye'de bulunanlar "kararsız" olduklarını beyan etmişlerdir. Yine çoğu göçmen, Edirne ilinde günlük yaşantı içerisinde sorunlarını tercümansız "bazen" çözebildiklerini söylerken, burada yine Türkiye'de bir yıldan fazla kalan göçmenlerin oranının yüksek seviyede olduğu görülmektedir. Bu veriler, tercümanların ve kamu hizmeti sunan ilgili kurumların, göçmenlere hangi alanlarda ne sıklıkta tercümanlık hizmeti verilmesi gerektiğini planlamalarını ve göçmenlerin gerekli anlarda tercümana çok kolay şekilde ulaşabilmelerine imkan vermelerini göstermektedir.

Katılımcıların kaç aydır Türkiye'de bulunuyor oldukları ile "Özellikle kadın ve çocukların sosyo-psikolojik yardım alması açısından Tercümana gerek var mıdır?" arasında ilişki yoktur. ($\chi^2=3,747$, $sd=2$, $p>.05$) Kaç aydır Türkiye'de bulunuyor olduklarına göre "Özellikle kadın ve çocukların sosyo-psikolojik yardım alması açısından Tercümana gerek var mıdır?" dağılımı birbirine benzemektedir (Tablo 160).

Tablo 160

Türkiye'de Bulunulan Süre Değişkenine Göre "Özellikle kadın ve çocukların sosyo-psikolojik yardım alması açısından Tercümana gerek var mıdır?" Sorusu İçin Kaykare Analizi

	4) Kaç aydır Türkiye'de bulunuyorsunuz?			Toplam	
	2 -3 ay	4-12 ay	1 yıl veya daha fazla		
33) Özellikle kadın ve çocukların sosyo-psikolojik yardım alması açısından Tercümana gerek var mıdır?	Evet Vardır f %	9 100,0%	63 100,0%	56 94,9%	128 97,7%
	Hayır Yoktur f %	0 0,0%	0 0,0%	3 5,1%	3 2,3%
Toplam	f %	9 100,0%	63 100,0%	59 100,0%	131 100,0%
Kaykare	3,747	2	,154		

Tablo 160'a göre; "Düzensiz Göçmenlerin" Türkiye'de bulunma süreleri farklı da olsa tümü, göç esnasında ve sonrasında yaşanan olumsuz koşullardan ötürü psikolojik olarak etkilenmiş kimselerin, tabii özellikle kadın ve çocukların, bu yönde tedavi edilmeleri konusunda hemfikir oldukları görülmektedir. Bu anlamda ilgili kurumların ve onlarla birlikte hizmet veren tercümanların bu yönde gerekli eğitimi almaları önemlidir. Çeviribilim bölümleri de, tercümanlık eğitimi alan öğrencilerine bu yönde gerekli donanımları dersler ve seminerler yoluyla verilmesini sağlamalıdır.

Katılımcıların kaç aydır Türkiye'de bulunuyor oldukları ile Göre Görsel-İşitsel medya (TV-radyo) araçlarında tercih ettiğiniz dil hangisidir? durumları arasında ilişki yoktur. ($\chi^2=3,219$, $sd=4$, $p>.05$) Kaç aydır Türkiye'de bulunuyor olduklarına göre "Görsel-İşitsel medya (TV-radyo) araçlarında tercih ettiğiniz dil hangisidir?" durum dağılımı birbirine benzemektedir (Tablo 161)

Tablo 161

Türkiye'de Bulunulan Süre Değişkenine Göre "Görsel-İşitsel medya (TV-radyo) araçlarında tercih ettiğiniz dil hangisidir?" Sorusu İçin Kaykare Analizi

				4) Kaç aydır Türkiye'de bulunuyorsunuz?			Toplam
				2 -3 ay	4-12 ay	1 yıl veya daha fazla	
34) Görsel-İşitsel medya (TV-radyo) araçlarında tercih ettiğiniz dil hangisidir?	Türkçe	f	4	45	40	89	
		%	44,4%	71,4%	67,8%	67,9%	
	Arapça	f	4	16	17	37	
		%	44,4%	25,4%	28,8%	28,2%	
	İngilizce	f	1	2	2	5	
		%	11,1%	3,2%	3,4%	3,8%	
Toplam		f	9	63	59	131	
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
Kaykare	3,219	4	,522				

Tablo 161'e göre; "Düzensiz Göçmenlerin" Türkiye'de kalış sürelerine bakıldığında, büyük bir oranının görsel ve işitsel medyayı Türkçe ve Arapça olarak takip ettikleri görülmektedir. Görsel-İşitsel medyanın Arapça takip edilme oranının en yüksek olduğu grup Türkiye'de 2-3 ay bulunanlardır. Yine aynı grup medyayı en yüksek oranda İngilizce olarak takip etmektedir. Görsel medyayı Türkçe izleme oranının en yüksek olduğu grup ise Türkiye'de 4-12 arası kalanlarda görülmektedir. Türkiye'de kalış süreleri farklı da olsa, göçmenlerin büyük çoğunluğunun görsel- işitsel yayımları Türkçe

olarak izlediklerinden hareketle; ilgili kurumlar ve bünyelerinde bulunan tercümanlar yardımıyla, göçmenlere “Sosyal Uyum” ve “Türkçe” öğretimi yönünde çeşitli görsel ve işitsel programlar hazırlanmasını sağlayabilirler.

Katılımcıların kaç aydır Türkiye’de bulunuyor oldukları ile “Basılı yayın (gazete-mecmua) araçlarında tercih ettiğiniz dil hangisidir?” arasında ilişki yoktur. ($\chi^2=2,118$, $sd=4$, $p>.05$) Kaç aydır Türkiye’de bulunuyor olduklarına göre “Basılı yayın (gazete-mecmua) araçlarında tercih ettiğiniz dil hangisidir?” dağılımı birbirine benzemektedir (Tablo 162).

Tablo 162

Türkiye’de Bulunulan Süre Değişkenine Göre “Basılı yayın (gazete-mecmua) araçlarında tercih ettiğiniz dil hangisidir?” Sorusu İçin Kaykare Analizi

				4) Kaç aydır Türkiye’de bulunuyorsunuz?			Toplam
				2 -3 ay	4-12 ay	1 yıl veya daha fazla	
35) Basılı yayın (gazete-mecmua) araçlarında tercih ettiğiniz dil hangisidir?	Türkçe	f	8	52	45	105	
		%	88,9%	82,5%	76,3%	80,2%	
	Arapça	f	1	11	13	25	
		%	11,1%	17,5%	22,0%	19,1%	
	İngilizce	f	0	0	1	1	
		%	0,0%	0,0%	1,7%	,8%	
Toplam		f	9	63	59	131	
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
Kaykare	2,118	4	,714				

Tablo 162’ye göre; Edirne ilinde yaşayan göçmenler, basılı yayınları takip ederken yüksek oranda Türk dilini kullandıklarını belirtmektedir. Türkiye’de kalış sürelerine göre, Türkçe basılı yayınları en fazla 2-3 ay önce Türkiye’ye gelenler takip ederken ve 1 yıl veya daha fazla Türkiye’de olanların, farklı sürelerde Türkiye’de kalanlara göre, yüksek oranda Arapça basılı yayınları takip ettiklerini beyan etmişlerdir. Yine çok düşük oranda İngilizce olarak basılı yayınlar göçmenler tarafından takip edilmektedir. Göçmenlere yönelik hizmet veren ilgili kurumlar, birlikte çalıştıkları tercümanların yardımıyla, göçmenlerin sıklıkla takip ettikleri basılı yayınlar yoluyla; göçmenlerin kendilerine yönelik hizmetlerin ne şekilde ve ne zaman yapılacağını, kendileri ile ilgili şehir yönetiminin aldığı kararların öğrenilmesini sağlayabilirler.

“Türkiye’de Bulunulan Süre Değişkenine Göre Bulguların” değerlendirilmesi sonucunda, ne kadar süre Türkiye’de bulunsalar dahi, “Düzensiz Göçmen” konumunda bulunan katılımcıların verdikleri cevaplardan, dilsel sorunlarını çözebilmeleri ve kamusal hizmetlerden faydalanabilmeleri için, “Toplum Tercümanlığı” desteğine ihtiyaçları oldukları ortaya çıkmıştır.

TARTIŞMA VE DEĞERLENDİRME

İnsanlar ait oldukları toplumlardan kopup, yabancı ülkelere göçmen olarak giderek, yaşamlarını bu ülke topraklarında yeni bir toplumda, farklı kültür içerisinde sürdürmesi beraberinde büyük sıkıntıları getirmektedir. Çeşitli nedenler gittikçe yoğunlaşan ve artış gösteren göçmenlerin nüfus hareketlerini, düzensiz bir göç durumuna dönüştürmüştür. Bu zorunlu ve beklenmedik göç hareketleri hem göç edilen toplum yaşamını hem de göç eden kimselerin yaşamlarını derinden etkilemektedir. Göç alan ülkelerde çok dillilik ve çok kültürlülük oluşmuştur. Göçmenlerin birincil düzeyde yaşamsal ihtiyaçlarını karşılayabilmeleri ve ilgili kamu kuruluşlarının hizmetlerinden faydalanabilmeleri için, dil konusunda kendilerine yardımcı olacak tercümanlara ihtiyaçları vardır.

Son yıllarda Türkiye sınırdaş olduğu (özellikle Suriye ve Irak) Ortadoğu ve Afrika ülkelerinden gelen “Düzensiz Göçmenlerin” hedefi haline gelmiştir. Düzensiz Göçmenlerin bir kısmı Türkiye’de kalmak isterken, birçoğu Türkiye’yi gelişmiş Avrupa Birliği ülkelerine gitmek için kullanmaktadır. Özellikle Türkiye’nin Avrupa’ya açılan kapı konumunda olan sınır kenti Edirne özelinde, düzensiz göçmen hareketleri yoğunlaşmıştır. Bu nedenle, Edirne’de bulunan düzensiz göçmenlerin dilsel iletişim bağlamında karşılaştıkları zorlukları belirlemek ve çözüm önerileri için çalışma yapma gerekliliği doğmuştur.

Bir tarafta Düzensiz Göçmenlerden kaynaklanan sorunların çözümünde kamu güvenliğinin muhafaza edilmesi, diğer taraftan ise göçmenlerin insani olan haklarının korunmasını amaçlayan etkili bir göç yönetimi geliştirebilmek hayati derecede önem kazanmıştır. Dilsel sorunların çözümsüzlüğü hem kent yönetimi hem de göçmenlerin üzerinde baskı oluşturmaktadır. Bu çalışmada Edirne örneğinden hareketle; tüm dünyada gittikçe, tercümanlık hizmet boyutları genişleyen Toplum Tercümanlığının Türkiye’de dilsel sorunların çözümündeki gerekliliği ve farklı ülkelerde nasıl uygulandığına dair bir tartışma ortamı oluşturulacaktır.

Uluslararası düzeyde eş zamanlı tercümanlık ilk kez ortaya 1928 Nuremberg Trials’da Birleşik Devletlerde (Moser-Mercer, 2012:49) olmuş ve yeni eğitimcilerle birlikte Toplum Tercümanlığına dönüşmüştür. Temel anlamda, Toplum Tercümanlığının ortaya çıkışı, farklı dilleri konuşan kimselerin arasında iletişimi gerçekleştirmek ve onlara

yardımcı olarak, gönüllülük esasına dayanmaktadır. Günümüzde halen amatörcü ve gönüllü olarak yürütülen kamusal hizmet alanları mevcuttur. Toplum Tercümanlığı, göçmenlerin bir araya gelmesiyle oluşan çokkültürlülüğün barış ve hoşgörü çerçevesinde yaşatılması için uğraş veren tercümanlık türüdür. Göçün ve tercümanlığın birbirini tamamlayan iki olgu düşüncesinden hareketle; Toplum Tercümanlığının, göç alan farklı ülkelerde ve Türkiye’de hangi alanlarda göçmenlere hizmet sunduğu konusunu irdelemek gereklidir.

Toplum Tercümanlığı her ne kadar ülkeler arasında farklı sözcüklerle söylene de benzer işlevi olması beklenmektedir. Toplum Tercümanlığının bazı Avrupa Birliği (AB) ülkelerinde uygulama alanlarının belirlenerek bu bağlamda işbirliği yapılması için Transkom Incorporated tarafından bir çalışma yapılmıştır. Bu çalışmada da ulaşılan sonuçlarla Türkiye’de yapılan Toplum Tercümanlığı uygulama alanlarının ortak ve farklı yönleri karşılaştırılacaktır.

Çokkültürlü bir toplum yapısına sahip **İsviçre’de** Toplum Tercümanlığı karşılığını “Dil ve Kültür Arabulucuları” (Sprach-und KulturmittlerInnen) ya da “Çokkültürlü Tercümanlar” (Interkulturelle ÜbersetzerInnen) olarak bulmaktadır. İsviçre’nin bazı bölgelerinde ise Toplum Tercümanlığı “Çokkültürlü Arabulucular” (Interkulturelle VermittlerInnen, Interkulturelle MediatorInnen) anlamında kullanılmaktadır. Üç resmi dili olan **Belçika’nın** eyaletlerinde Toplum Tercümanları, “Sosyal Tercümanlar”, (interkulturelle(r) Mediatorin; soziale(r) DolmetscherInnen ve soziale(r) Übersetzerin) diye adlandırılmaktadır. **Avustralya’da** ise Toplum Tercümanlığı; "Community Interpreters" “Yerel Tercümanlar” anlamına gelen (KommunalDolmetschen) olarak adlandırılmaktadır. **İspanya’da** Toplum Tercümanlığı, “Dil ve Kültür Aracılığı” (Sprach-und Kulturmittlung) olarak tanımlanmaktadır. Ayrıca Toplum Tercümanlığı, kültürel uzlaşmanın olduğu kültürlerarası aracılık hizmeti veren “Kültür Arabulucusu” (Kulturelle Mediation) anlamında kullanılmaktadır. Bölgesel olsa da İtalya’da Toplum Tercümanlığı, “Dil ve Kültür Aracılık” alanı adı altında (Sprach- Kulturmittlung) kullanılmaktadır. Ayrıca **İtalya’da** kültürlerarası iletişim konusunda “Kültür Uzlaştırıcıları” da (mediatore (inter-) culturale) hizmet vermektedirler. Bunlar da kültürlerarası uzlaşmacı olarak ya da “Dilsel ve Kültür Uzlaşmacısı” (mediatore linguistico culturale) olarak da tanınmaktadır. **Almanya’da** Toplum Tercümanlığını

karşılaman farklı alanlara göre isimler söz konusudur. Bunlar; “Sosyal Tıp Tercümanları” (Sozialmedizinischen DolmetscherInnen), “Uyum Asistanları” (IntegrationsassistentInnen), “Dil Aracıları” (SprachmittlerInnen), “Toplum Tercümanları” (GemeindedolmetscherInnen), “Çokkültürlü Danışmanlar” (Interkulturelle BeraterInnen), ve “Dil ve Kültür Aracıları (Sprach-KulturmittlerInnen) anlamlarında kullanılmaktadır. Kelime anlamları ve kullanıldıkları alanlar her ne kadar farklı olsa da, tüm hepsinin **Türkiye’de** kullanılan sözlü iletişimin alt türü olan Toplum Tercümanlığı ile işlevi ve hizmet alanları benzerdir. Aslında “Yeminli Tercümanlar”, resmi kurumlarda ve kamu hizmetlerinden herkesin yaralanması konusunda Toplum Tercümanlığı işlevini yerine getirmektedir. Fakat Türkiye’de Yeminli Tercümanlar resmi kurum olarak “Noterler” aracılığı ile varlıklarını sürdürmektedir. Tercümanlıkla ilgili resmi herhangi bir kuruma bağlı olmadan ve belge almadan çalışmaktadırlar. Yeminli tercümanların hizmet vereceği yabancı dili temel beceriler düzeyinde (konuşma, anlama, okuma, yazma) bilmeleri yeterlidir. Toplum Tercümanlarının sadece dili bilmeleri yeterli değildir. Hizmet verdikleri dilin ait olduğu toplumun tüm kültürel değerlerini de tanımak zorunlulukları vardır. Evrenini Edirne ilindeki Düzensiz göçmenlerin oluşturduğu bu çalışmanın konusu olan araştırmada, Toplum Tercümanlığının gerekliliğine yönelik bulgular, farklı kültürel yapıya sahip kişilerin, ihtiyaç duyulan kamu hizmetleri (sağlık, barınma, iş, eğitim gibi) almaları kapsamında değerlendirilebilir.

Toplum Tercümanlığı **İsviçre’de** ilk önceleri, klasik dilsel iletişim bağlamında yapılmakta ve dilsel aracıya gereksinim duyan kimselerin sosyo-kültürel yapıları göz önüne alınmamaktadır. İsviçre toplumu çokdilli ve çokkültürlü bir dokuya sahip olması nedeniyle, farklılıklar nedeniyle kamuya yönelik hizmetlerden (sağlık, sosyal uyum, eğitim gibi) faydalanamayan kimselere yönelik, çokkültürlü donanıma sahip Toplum Tercümanlığı görevini yerine getiren “Dil ve Kültür Aracıları ve Uzmanları” tercümanlık hizmetleri sunmuşlardır. **Belçika’da** ise Toplum Tercümanlığı ilk başlarda ülkede yaşayan etnik azınlıkların sağlık kuruluşlarının verdiği hizmet bağlamında gönüllü olarak görev almışlardır. “Dil Uzmanları” daha sonraları göçmenlerin de kültürlerarası iletişim ihtiyaçlarını karşılamak ve onların sağlık, hukuk ve sosyal yaşama uyumları konusunda hizmet alabilmelerini sağlamak amacıyla ticari işletmeler şeklinde hizmet vermişlerdir. **Avusturya’da** “Yerel Tercümanlar”, ülkede bulunan farklı dilli

göçmenlerin, kamuoyuna açık hizmetlerden faydalanmaları yönünde çalışma yapmışlardır. Gönüllü olarak farklı sosyo-kültürel yapıya sahip kimselere toplumsal eşit haklardan yararlanmaları konusunda yardımcı olmuşlardır. **İspanya’da**, kültürel çatışmaların bertaraf edilmesi anlamında kültürlerarası aracılık hizmeti sunan “Toplum Tercümanlığı” ilk başlarda çokda ön planda olmamakla birlikte, mesleki bir konumu vardır. Farklı etnik grupların yaşadığı İspanya’da, “Toplum Tercümanı” gruplar arasındaki anlaşmayı sağlamak için vardır. **İtalya’da**, Toplum Tercümanları, ilk olarak farklı etnik yapıdaki ve kültürel yapı olarak farklı olan vatandaşlar arasında meydana gelen kültürel çatışmaların önüne geçebilmek için, tarafsız ve güvenilir “Dil ve Kültür Uzlaşıcısı” olarak görev yapmışlardır. Kültür Uzlaşıcıları anti ırkçılık konusunda da hizmet vermişlerdir. Toplum tercümanlığı alanında çok çeşitliliğin olduğu **Almanya’da** Toplum Tercümanları; ilk başlarda farklı etnik grupların ve ülkeye yakın Avrupa ülkelerinden gelen yabancı işçilerin dilsel, kültürel aracılık ve topluma uyum konularında yardımcı olmak için gönüllü kimselerden oluşturulmuştur. Tercümanlık alanında eğitim seminerleri verilerek kamusal alanlara sunulan hizmetlerden herkesin faydalanması yönünde hizmet vermişlerdir. **Türkiye’de** ise; Toplum Tercümanlığı, sözlü çevirinin bir alt türü olarak yeni yeni tanınmaktadır. Ancak farklı etnik köken ve kültürel yapıya sahip toplumlardan oluşmuş Osmanlı İmparatorluğundan Türkiye Cumhuriyeti’ne miras kalan çokkültürlü toplum yapısının uyum içerisinde yaşayabilmesi için her ne kadar o ilk dönemlerde bilinmese de Toplum Tercümanlığı hizmetleri gönüllü olarak yapılmaktaydı. Türkiye’de Toplum Tercümanlığının görev alanları açısından bakıldığında, çoğu devlet kurumlarında (mahkeme, karakol, evlendirme dairesi, tapu dairesi gibi) yeminli tercümanlar bilirkişi sıfatı ile, kamuya açık hizmetlerden herkesin yararlanması konusunda yardımcı olmaktadır. Toplum Tercümanlarının görev alanlarının kapsamsız gittikçe değiştiği için, yeminli tercümanlar sorunların çözümünde yetersiz kalmaktadırlar. Çokkültürlü toplumlarda artık tercümanlardan sadece iki dilli olmaları değil, iki kültürlü, insan psikolojisini tanıyan donanımlı kimseler olmaları beklenmektedir. Edirne özelinde yapılan “Düzensiz Göçmenlerin Tercümanlık Sorunları” başlıklı çalışmada, çoğunluğunun Ortadoğu kökenli Suriyelilerin oluşturduğu göçmenlerin temel düzeyde hizmet almak istedikleri alanlarda Toplum Tercümanlığına ihtiyaç duyduklarını belirtmişlerdir. Özellikle kendilerinin kültürel öğelerini (örf, adet, din, sosyal yaşam) çok iyi tanıyan donanımlı

tercümanları tercih ettikleri görülmektedir. Çalışmada birçok göçmen Türk dilini iletişim kurabilecek kadar bildiklerini belirtmişlerdir. Bu anlamda Türkiye Cumhuriyeti “Türkçe” dil kursları açarak Düzensiz Göçmen konumundaki kimselerin Türk dilini öğrenmeleri ve gönüllü olarak dil sorunları olanlara sosyal yaşamda yardım etmeleri konusunda olanak sağlamaktadır. İlk kez Türkiye’ye geldiklerinde dilsel sorunlarını farklı dillerle de (özellikle İngilizce) çözmeye çalıştıklarını bu çalışmada belirtmişlerdir.

Toplum Tercümanlığı, kamuya açık hizmetlerin (polis merkezlerinde, göçmen bürolarında, sosyal hizmet merkezlerinde, afet durumlarında, büyük spor organizasyonlarında, çatışma ortamlarında, sağlık ve psikiyatrik tedavi merkezlerinde, okullarda ve benzeri kurumlarda); yetkililerle göçmenler arasındaki iletişimi kolaylaştırmak amacıyla, her biri dil ve kültür uzmanı olan kimseler tarafından verilen sözlü çeviri hizmeti anlamına gelmektedir. Aynı zamanda göç alan ülkenin kamu düzeninin sağlanması açısından da Toplum tercümanlığı etkin rol oynamaktadır. Toplum Tercümanlığının benzer isimler adı altında yürütüldüğü diğer ülkelerde hangi alanlarda hizmet verdiği konusunda Transkom Incorporated tarafından yapılan çalışmada şu sonuçlara ulaşılmıştır.

İsviçre’de Dil ve Kültür Uzmanları, şehir merkezlerinde kurulan aracı merkezlerde faaliyet göstermektedir. İsviçre’de yaşayan göçmenlere şu alanlarda bilgilendirme yapılmakta ve hizmet vermektedirler.

- Sağlık Alanında (Hastanelerde, psikiyatri kliniklerinde ve bunlara bağlı sosyal hizmetler kısmında, psikolojik hastalıklarında kriz durumlarında veya tıbbi müdahalelerinde),
- Sosyal Alanda (Mahkemelerde duruşma anlarında, Noterlerde ve ya Sosyal İşler Müdürlüklerinde, Uyum ve Göç Bilgilendirmelerinde ve Kadın Evlerinde),
- Eğitim Alanında (okullarda, çocuk yuvalarında, okul öncesi eğitim veren eğitim kurumlarda, veli görüşmelerinde ve proje çalışmalarında).

Belçika’da özellikle sağlık kuruluşlarında “Toplum tercümanlığı” bir meslek olarak sürdürülürken, diğer alanlarda da deneyimli “Dil Uzmanlarına” ihtiyaç duyulmaktadır. Hukuk ve sosyal gibi bazı çeviri alanlarında özel ticari çeviri işletmeleri devreye girmektedir. Üç resmi dilin olduğu çokkültürlü bir ülke olan Belçika’da, etnik grupların

varlığı da kültürel ve toplumsal farklılıkların arabuluculuğunun yerine getirilmesi konusunda çokkültürlü “Sosyal Tercümanlara” büyük görev yüklemiştir. Toplum Tercümanları aşağıdaki alanlarda danışma ve dilsel yardım hizmeti sunmaktadırlar.

- Dilsel ve kültürel yanlış anlaşılmalara sebep olan çatışmaları önleme,
- Irkçılık ve ayrımcılıkta avukat,
- Sağlık Alanında (hastalar için duygusal ve pratik yardım, hasta bakıcılarla olabilecek sorunların, onlarla iş birliği içerisinde kalarak hastaların bakımını sağlamak, hastalar için sağlık konusunda eğitim),
- Sosyal Alanlarda (özellikle göçmen aileler üç resmi dilden birini öğrenmesi konusunda teşvik edilmektedir. Hukuk, noter, adliye, okul, barınak, emniyet, psikiyatri merkezi).

Avusturya’da anadili Almanca olmayan kimselerin ve özellikle göçmenlerin, kamuya açık olan hizmetlerden faydalanabilmeleri ve bu hizmetlerin ulaşımında yaşadıkları zorlukları bertaraf etme konusunda, “Yerel Tercümanlar” görev almaktadırlar. Görev yaptıkları alanlar şunlardır:

- Sağlık Alanında (özel tedaviye ve bakıma ihtiyacı olan dil bilmeyen hastalara, tıbbi müdahalelerde, kadın hastalıklarında, psikiyatri merkezlerinde),
- Uyum Bürolarında,
- Vatandaşlık Bürolarında,
- Sosyal Hizmetler Alanında (Hukuk alanında, eğitim alanında).

İspanya’da, Toplum Tercümanlarının çalışma alanlarında, yaptıkları faaliyetlerden sadece göçmenler değil, aynı zamanda farklı kültürel yapıya sahip etnik gruplar da faydalanmaktadır. Toplum Tercümanlarının İspanya’da faaliyet alanları şunlardır:

- Sağlık Alanı (Aile merkezindeki ilave ve aile planlamasındaki bilgilendirme için sağlık çalışanlarıyla beraber çalışmak, örneğin dil zorlukları ve kültürel kodların uzlaşma konusunda yardımcı olmak),
- Eğitim Alanı (Temel ve ileri derecede okullar ve destek dersinde, ev ziyaretindeki Anne babanın ve öğretmenlerin eşliği, aile ve okul arasındaki iletişim problemlerinde ve öğretmenler için bilimsel kongreler konusunda yardımcı olmak),

- Sosyal Hizmet Alanı (Sosyal çalışanlar ve başvuranlar arasındaki tercümanlık, sosyal hizmetleri için eşlik etme ve işi engelleyen kültürel kodların yorumlanması konusunda yardımcı olmak).

İtalya’da Toplum Tercümanlarının kamu hizmetlerinin tüm bölgelerde ve herkese, özellikle de göçmenlere eşit şekilde ulaşmasını sağlamak için dilsel engelleri ortadan kaldırmak görevleri vardır. İtalya devleti herkesin kamu hizmetlerinden etkin şekilde faydalanması yönünde etkin düzenlemeler yapılmıştır. Toplum Tercümanlarının bu bağlamda meslek olarak resmi görev aldıkları hizmet alanları şunlardır:

- Kamuya açık idareler: Hükümet büroları, işsizlik merkezleri, göçmenler için düzenlemeler vb.,
- Sosyal ve sağlık hizmetleri: klinikler, danışmanlık merkezleri, sosyal sağlık, uyuşturucudan koruma önlemi için bilgi merkezleri,
- Kamuya açık güvenlik: Polis merkezi, yabancılar şubesi, geçici yurtlar,
- Entegrasyon hizmeti: sosyal ve kültürel entegrasyon için düzenlemeler, ev arama, dil kurslar vb.,
- Kamuya açık ve özel sosyal düzenlemeler ve merkezler: Kayıt merkezleri, özel mülteci kampları ya da kalacak yerler, ergin olmayanlar için düzenlemeler.

Almanya’da Toplum Tercümanlığı rolünü üstlenen “Dil ve Uyum Uzlaştırıcıları”, çokkültürlü bir toplum olmanın gereklerini en uygun şekilde yerine getirmektedir. Göçmenlerin azami ölçüde kamu hizmetlerinden faydalanmaları yönünde yardımcı olurken, sorunların çözümü için, sosyal kurumların uzmanları ile göçmenlerin bir araya gelmelerini sağlamaktadırlar. Toplum Tercümanları tarafından göçmenlere şu alanlarda hizmet sunumu yapılmaktadır:

- Sağlık Alanında, (bütün hastaneler ve tıp ve bakıcılık bölümleri, hastane sosyal hizmetleri, rehabilitasyon merkezleri, fizik ve psikolojik rehabilitasyon merkezleri, ambulanslar, psikiyatri klinikleri, terapi düzenleri, psikososyal merkezleri, doktor muayenehaneleri, kamuya açık sağlık hizmetleri, sağlık müdürlükleri, AIDS danışmanlığı, Beslenme danışmanlığı gibi),

- Sosyal Çalışma Alanında, (Çocuk ve gençlik yardım merkezleri, sabit bakım evleri, gençlik merkezleri, çocuk yuvası, boşanma ve borçlu danışmanlığı, göç danışmanlığı, eğitim danışmanlığı gibi),
- Belediye Sosyal Hizmetler Alanında, (sosyal müdürlük, yabancılar şubesi, konut müdürlükleri, sigortacılar, şehir kesimi çalışması, okullar ve çocuk yuvası düzeni, kadınlarla sosyal çalışma alanlarında, yaşlı bakıcılığı, engelli bakıcılığı).

Türkiye’de, Edirne özelinde yapılan bu çalışma doğrultusunda, Toplum Tercümanlığı alanında görev alacak çok yönlü olarak donanımlı kimselerin görev almaları gerekliliği belirlenmiştir. Yine bu çalışma sonucunda; sadece Edirne’de değil, Türkiye sınırları içerisinde yaşayan farklı dil ve kültürlere sahip insanların ve Türkiye’yi hedef alan göçmenlerin tüm kamusal hizmetlerden faydalanmaları açısından Toplum Tercümanlarına şiddetle gerek duyulmaktadır. Her ne kadar Türkiye’de birçok kamusal alanda düzensiz Göçmenlere yeterli hizmet verilse de; bu çalışmada verilen cevaplardan hareketle; Edirne’de ve Türkiye’de aşağıdaki alanlarda Toplum Tercümanlığı kapsamına giren hizmetlerin verilmesi beklenmektedir.

- Sağlık Alanında (her türlü sağlık sorunlarının giderilmesi için, bütün sağlık merkezlerinde ve hastanelerde ücretsiz tedavi olanağı),
- Göçmenlerin Barınma İhtiyaçları Konusunda (Türkiye Düzensiz Göçmenler için özellikle Suriye’ye sınır kentlere, göçmenlerin her türlü hizmeti alabilecekleri kamplar kurmuştur),
- Eğitim Alanında (Milli Eğitim Bakanlığı tarafında atanan öğretmenler tarafından göçmenlere her düzeyde eğitim olanağı sağlanmaktadır),
- Çalışma alanında (Meslek sahibi göçmenlere, Çalışma Bakanlığı tarafından mesleki durumlarına göre iş alanlarına yerleştirme konusunda kendilerine iş alanlarında kontenjan sağlanmıştır),
- Göç esnasında yalnız kalan çocukların koruma altına alınması,
- Sosyal Hizmet Alanlarında (evlendirme dairesi, karakol, mahkeme, belediye hizmetleri, ticari konularda).

Farklı ülkelerden göçmen alan ülkeler, göçe kaynaklık eden ülkelerin dillerinde “Toplum Tercümanları” aracılığı ile hizmet sunmaktadır. Göçmenler yapılan dilsel ve

kültürel hizmetler, göç alan ülkelerin coğrafi konumlarına ve göçmenlerin konuştuğu dillere göre farklılık göstermektedir.

İsviçre’de birçoğu iki dilli ve kültürlü olan göçmen kökenlilerden oluşan “Toplum Tercümanları”, profesyonel anlamda değil, bir iş olarak bu mesleği yapmaktadırlar. İsviçre’de Toplum Tercümanlarının, hizmet verdikleri diller göç veren ülkelerin dilleridir. Bunlar: Arapça, Farsça, Türkçe, Rusça, İspanyolca, Portekizce, Kürtçe, İtalyanca, Sırpça; Hırvatça, Arnavutça, Urduca ve birçok Afrika dilleridir.

Belçika’da sosyal hizmetler alanlarında çalışan “Toplum Tercümanları” çalıştıkları alanlara göre ve göçmen yoğunluğuna göre ücretlendirilmektedir. Avusturya’da da birçoğu göçmen kökenli olan iki dilli ve kültürlü kişiler “Dil Uzmanları” adı altında meslek olarak yürütmektedirler. “Dil Uzmanları”; Türkçe, Arapça, Farsça, Rusça, Sırpça, Hırvatça, Boşnakça, Arnavutça, Lehçe, Urduca ve birçok Afrika ülkesi dillerinde hizmet vermektedirler.

Avusturya’da sosyal yaşam içerisinde “Toplum Tercümanlığı” görevini “Yerel Tercümanlar” yürütmektedir. Özellikle Avusturya toplumuna uyum ve eğitim alanlarında, Türkçe, Boşnakça, Hırvatça, Sırpça, Rusça, Çekçe, Arapça, Arnavutça, Ermenice, Farsça ve Afgan dillerinde hizmet verilmektedir.

İspanya’da 90’lı yıllardan itibaren göçmen sayıları birdenbire artmaya başlamıştır. Bu artışa paralel olarak kültürlerarası tercümanlık neredeyse hiç gündeme gelmemiştir. Bunun yerine bu alanda, uygulamada kaliteli tercümanlar değil, gönüllü çalışanlar görülmektedir. İspanya’da başta Kuzey Afrika dilleri ve Fransızca olmak üzere, Arapça, Farsça, Rusça, Sırpça, Hırvatça, Boşnakça birçok Afrika ülkelerine ait diller ve etnik dillerde hizmet verilmektedir.

İtalya bulunduğu coğrafi konum nedeniyle oldukça yoğun göçmen hareketlerine maruz kalmaktadır. Bu anlamda İtalyan devleti 1998’lerde İtalya’daki göç ve göçmenlerin statüsünü genel olarak düzenleyen 40/98 ulusal yasa aracılığıyla kültür uzlaşmacılarına, etnik azınlıklar için, dilsel yardım yapmaları resmîyet kazanmıştır. İtalya’da “Dil ve Kültür Uzmanları”, Kuzey Afrika ülkeleri dilleri başta olmak üzere Fransızca, Arapça, Farsça, Boşnakça, Hırvatça, Sırpça, Rusça, Çekçe, Arnavutça, Ermenice ve Afgan dillerinde hizmet vermektedir.

Almanya’da kültürlerarası uzlaşma etkinliklerinin mesleki anlamda iyi uygulanması, hizmet sektöründe çalışan “Dil ve Kültür Uzlaşıcılarına” maddi olarak kazanımlar da sağlamaktadır. “Dil ve Uyum Uzlaştırıcıları” tarafından, temel olarak Farsça, Arapça, Rusça, Sırpça, Hırvatça, Türkçe, Kürtçe, Fransızca, Vietnam dili ve Tigrinya Dillerinde tercümanlık hizmeti verilmektedir.

Türkiye’de ise, Edirne özelinde yapılan bu çalışma sonucunda, il merkezinde bulunan Düzensiz Göçmenlerin birçoğunun Türkçeyi bildiğini göstermektedir. Bilmeyenler ise, başta Arapça olmak üzere, İngilizce ve Fransızca dil hizmetleri aldıklarını beyan etmişlerdir. Türkiye genelinde ise, Toplum Tercümanları görev sınırları tam olarak çizilmediği için, göçmenlere yönelik tercümanlık hizmetlerinin verilmesi konusunda, piyasada noterlere bağlı olarak çalışan yeminli tercümanlar, İl Göç İdaresi Müdürlüklerinde çalışan ve dil bilenler, bunu yanında çeşitli sivil toplum örgütleri aracılığı ile dilsel iletişim yardımı yapılmaktadır. Yine bu araştırma bağlamında yapılan çalışmaların sonucunda, Edirne İl Göç İdaresi Müdürlüğü’nün verdiği bilgiye göre; Arapça, Farsça, Urduca, Rusça, Kürtçe, bazı Afgan dilleri, Afrika kökenliler için Fransızca, İngilizce, Bulgarca, Yunanca dillerinde göçmenlere tercümanlık hizmeti verildiği bilinmektedir.

Toplum Tercümanlarının yasal çerçevede kaliteli hizmet vermesi beklenmektedir. Toplum Tercümanı olan kimselerin de tutarlı, güvenilir, kendi mesleki sınırları içerisinde kalan, duyarlı ve tarafsız olmaları kültürlerarası hizmet verebilmeleri açısından bir ön koşuldur. Bu anlamda Toplum Tercümanlarının eğitim almaları kaçınılmazdır

İsviçre’de Toplum Tercümanı olarak görev alacak kimselerden Tercümanlık Sertifikasının yanında bu alanda çalıştığını gösterir referans belgesi, B 2 düzeyinde hizmet vereceği dili bildiğini gösteren belge istenmektedir. Toplum Tercümanlarının, her tür tercümanların bağlı olduğu çatı oluşumu INTERPRET’e bağlı olmaları zorunlulukları vardır. İsviçre’de Basel, Bern, Züriç, Baden ve Luzern gibi kentlerde göçmenlere yönelik tercümanlık eğitimi verilmektedir. Yapılan tüm tercümanlık eğitimleri INTERPRET’in belirttiği standartlara uygun olmak zorundadır.

Belçika’da “Dil Aracılarının” Toplum Tercümanlığı alanında iki yıl çalıştığına dair referans istenmektedir. Flandern kentinde üç yıl Tercümanlık eğitim programı olan iki

tane yüksekokul vardır. Sağlık alanında çalışan Tercümanlara yönelik Foyer Örgütü projesi çerçevesinde eğitim programı vardır. Belçika'nın Fransızca konuşulan kesimlerinde tercüman olabilmek için kendi eğitim modülleri oluşturulmuştur. Ancak Flamanca konuşulan kesimlerinde ise, Tercümanların B 2 seviyesinde dil bilmeleri ve 18 saatlik tercümanlık başlangıç kursu almaları gerekmektedir. Toplum Tercümanlığı Belçika'da meslek olarak iyi bir iş koludur.

Avusturya'da Toplum Tercümanlığı alanı için bütüncül bir eğitim programı yoktur. Ancak ilginç ve güncel bir çalışma alanı olarak görülmektedir. Üniversite eğitimi boyutunda Konferans Tercümanlığı adı altında devlet tarafından desteklenen Toplum Tercümanlığı eğitimi konusunu, Avusturya'da daha çok farklı kurumlar ve vakıflar üstlenmişlerdir. Viyana, Klagenfurt, Innsbruck, Graz, Tirol ve Linz gibi kentlerde bulunan eyalet hastaneleri Sağlık Bakanlığının da destek verdiği göçmen olan çalışanlarından tercümanlık yapmak isteyenleri belli bir proje çerçevesinde belli sağlık alanlarında hizmet vermeleri bağlamında kurslara tabi tutmaktadır.

İspanya'da Toplum Tercümanlığının özgün bir meslek olarak yapılmamasının nedeni bütüncül bir Tercümanlık eğitim programının olmamasıdır. Buna karşın İspanya'da temel ve lisansüstü eğitim aralığında kültürlerarası tercümanlık eğitimi verilmektedir. Üniversite boyutunda kültürlerarası tercümanlık eğitimi veren kurumlar şunlardır: Madrid'de Alaca'de Üniversitesi, Salamanca ve Valladolid Üniversitesi, Castellon, Jaume 1 Üniversitesi, Teneriffa, La Laguna Üniversitesi. İspanya'da bu üniversitelerde Toplum Tercümanlığı eğitimi temel sertifika kursları, lisans ve lisansüstü eğitim şekillerinde verilmektedir.

İtalya'da tüm ülke genelinde kısmen de olsa bölgesel farklılıklar gösteren Toplum Tercümanlığına yönelik mesleki eğitim programları vardır. Siena Üniversitesinde özel bir "Kültür Uzlaşmacısı" kursu sürmektedir. 2001-2002 eğitim yılında yapılan eğitim reformundan sonra, İtalya'da yaklaşık otuz üniversitede ve bazı enstitülerde Toplum Tercümanlarının görevlerini yerine getiren "Kültür Uzlaşıcısı" eğitimi verilmektedir. Kültürel uzlaşma alanında uyguladıkları tüm programlar Avrupa Birliği tarafında da desteklenmektedir.

Almanya'da Toplum Tercümanlığı alanında çok çeşitliliğin olmasına karşın, tercümanlara verilen eğitim programları, ders içerikleri, programların süresi ve verilen

derslerin kalitesi aynı olarak hazırlanmıştır. Toplum Tercümanlığı alanında eğitim almak isteyenler ileri seviyede eğitim almak isterlerse günlük, diğerleri için aylık paket programlar bağlamında eğitim sunulmaktadır. Üniversitelerin Mütercim ve tercümanlık bölümlerinin dışında Almanya’da Toplum Tercümanlığı yaklaşımında üç kuruluş eğitim sürecini desteklemektedir. Bunlardan biri, “Berlin Sağlık Derneği” (Gesundheit Berlin e.V.) dir. Diğer Darmstadt şehrindeki “Çokkültürlü Şehir Bürosu” (Interkulturelle Büro der Stadt Darmstadt) dır. Bu alanda hizmet sunan diğer kurum ise, bir kiliseye bağlı sosyal işler kurumu olan “Wuppertal Kilisesi” (Diakronie Wuppertal) dır. Bu kuruluşlarda toplum Tercümanlığına yönelik eğitim süreçlerini bitiren kimseler Almanya’da tercümanların üye oldukları çatı kuruluş olan “SprachKuM” üye olmak zorundadırlar. Aksi halde çalışmaları mümkün değildir.

Türkiye’de ise; Tercümanların devlet hizmetlerinde nasıl kullanılacağı ile ilgili düzenlemeler vardır. Ancak Tercümanlık hizmetini sağlayacak kişinin hangi eğitim ve yeterliliklere sahip olması gerektiğiyle ilgili yeterli derecede açıklama bulunmamaktadır. Ayrıca ülkemizde Tercümanlık mesleğine yönelik ulusal seviyede bir yasal düzenleme de bulunmamaktadır. Tercümanlık yapanların uyması gereken temel ilkeler söz konusudur. Edirne özeline yönelik yapılan çalışmada, Tercümanların bu ilkelere (sadakat, gizlilik, tarafsızlık, kişisel haklara saygı gibi) uymalarının, Düzensiz Göçmenlerin sosyal yaşama uyumu konusunda yardımcı olduğu görülmüştür. Halen Türkiye’deki özel ve devlet üniversitelerinde İngilizce, Almanca, Fransızca, Rusça, Arapça, Çince gibi dillerinde Mütercim ve Tercümanlık Bölümleri mevcuttur. Bu bölümlerin birçoğunda lisansüstü programlar da vardır. Bunun yanında diğer meslek dallarında olduğu gibi meslek odası yoktur. Tercümanlık mesleğinin standartları, çalışma koşulları konusunda herhangi bir yasal düzenleme de mevcut değildir. Bunun yanında çeşitli çeviri dernekleri mevcuttur (Türkiye Çevirmenler Derneği, Çeviri Derneği, Çeviri İşletmeleri Derneği, Çevirmenler Meslek Birliği, Türkiye Konferans Tercümanları Derneği gibi).

Dünyada yaşanan düzensiz göç olgusu tüm ülkeleri etkilemektedir. Göçün beraberinde getirdiği ve sonrasında oluşan sorunların belirlenip çözümü için, farklı kültürlerle sahip toplumlar arasında kurulacak dilsel iletişim anahtar rolündedir. Bu araştırmanın konusu olan “Düzensiz Göçmenlerin Tercümanlık Sorunları” çalışması, hem göçmenlerin dilsel

sorunlarının çözümlenmesi hem de hedef ülkenin kamu düzeninin korunması açısından önemlidir. Ayrıca, konuyla ilgili yapılan literatür taramasında, sadece Edirne özelinde değil, Türkiye genelinde de böyle bir çalışmanın yapılmamış olduğu görülmüştür. Tarihin her döneminde çeşitli nedenlerle yaşanan göç hareketliliklerine maruz kalmış Türkiye için Toplum Tercümanlığı alanında yapılacak bu tür çalışmaların ne kadar gerekli olduğunu göstermektedir.

Toplum Tercümanlığı, kamu kurumları aracılığı ile etkin olarak dünyada en çok Sağlık Alanında, Mahkeme Ortamında, Afet Ortamında, Çatışma Ortamında, Polis Karakollarında, Uluslararası Spor Organizasyonlarında ve Göç alanlarında kullanılmaktadır. Toplum Tercümanlığının Türkiye’de profesyonelleşmemesi ilgili bireyleri mağdur etmektedir. Farklı kültürlere sahip bireylerin çeşitli nedenlerle bir araya gelmesinden kaynaklanan iletişim sorunlarının üstesinden gelmek için, Türkiye genelinde tüm kamu kurumlarında kadrolu olarak profesyonel Toplum Tercümanları bulundurulması büyük önem arz etmektedir.

SONUÇ

Çeviri olgusunda paradigma değişimi dilbilimin alt türü olan çeviribilim alanının bağımsız bir bilimsel disiplin olmasını sağlamıştır. İlk başlarda basit kültürel olguların aktarımı söz konusu iken, çeviri alanında yeni kültürel odaklı yaklaşımlarla birlikte çeviri olgusu yeniden şekillenmiştir. Kültür odaklı yönelimler beraberinde, çeviri alanına sosyal bakışın da gelmesini sağlamıştır. Bu bağlamda kültür, tüm alt öğeleriyle (dil, din, tarih, gelenek görenekler, sanat gibi) toplum yaşamında içselleştirilmiştir. Kültür olmadan toplum, toplum olmadan da kültür tanımlanamaz düşüncesinden hareketle; toplumsal ve kültürel kavramlar çeviribilimin araştırma konuları haline gelmiştir. Bu nedenle, çeviri tüm yönleri ile incelenerek özellikle toplumsal yaklaşımlar konularıyla ilişkilendirilmiştir.

Kültürel odaklı yönelimlerden, erek dizgenin bir edebiyatı olduğu ve tarihsel sistemler içerisinde işlendiği Even-Zohar'ın "Çoğuldizge Kuramı; normların önemli rol oynadığı Gieden Toury'nin "Betimleyici Kuramı" ve belli bir amaca yönelik çeviri edincine sahip ve iki kültürlü olması beklenen çevirmen olmasını savunan Skopos Kuramı, kültürün yanı sıra sosyal boyutların da konu edinen çeviri uygulaması bağlamında ele alınmıştır. Her iki kültürde tanıyan çevirmen modeli olarak "Toplum Tercümanlığına" model oluşturan bu kuramlar, erek ve kaynak kültür arasında ilişkiler bağlamında irdelenmiştir.

Toplumbilimsel odaklı çeviri yaklaşımı ile birlikte; "çeviribilim" metin çevirisi kısır döngüsünden çıkararak, diğer toplumsal yapılarla bir bütünlük içerisinde algılanmaya başlanmıştır. Disiplinlerarası çalışmalar, "çeviribilimin" diğer bilimsel alanlara sağladığı katkıları ön plana çıkarmış ve toplumbilim odaklı araştırmaların merkezi haline getirmiştir. Çevirinin bir iletişim olgusu olmaktan çıkarılıp dil dışı arka planının öne çıkarılması ile birlikte, sosyal bilimler alanında diğer bilimsel disiplinlerle aynı düzeyde bir mevki edinmiştir. Toplumsal dönüşümler bağlamında rol oynayan çeviri, toplumsal sistemde oluşturduğu etkiler nedeniyle, her ne kadar sözlü tercümanlık temelinde oturtulmuş olsa da kültürel anlamda "Toplum Tercümanlığı" alanında somut çalışmaların yapılmasını gündeme getirmiştir.

Çeviribilim'in dilbilimden bağımsız bir bilim dalı haline gelmesi ile birlikte kültür odaklı toplumsal yaklaşımlarla birlikte sosyolojik yaklaşımlar da önem kazanmıştır. Özellikle Pierre Bourdieu ve Niklas Luhman'ın sosyolojik yaklaşımları çeviribilim alanında yer bulmuş ve çeviribilim alanıyla ilişkilendirilmiştir. Birçok çeviribilimci tarafından ele alınan Pierre Bourdieu'nün sosyolojik yaklaşımı ve Luhmann'ın "sistem kuramı" çeviribilim alanında yer bulmuş ve insanbilim bağlamında "Toplum Tercümanlığı" ile ilişkilendirilmiştirlerdir. Bu anlamda çeviri ve toplumbilim arasındaki etkileşim, toplumsal pratiğin nesnel bir şekilde çevirinin eylem ve ürünü ile ortaya çıkarılmasıdır.

Çevirinin dilbilimsel analizlerden uzaklaşıp, sadece dilsel bir eylem olmayıp iki kültürlü olması, çeviri alanına yeni bir yön vermiştir. Kültürel norm odaklı metin çevirileri, iki kültürlü çevirmeni ve erek kültürün okurunu da çeviri araştırmalarının konusu haline getirmiştir. Öznel bir durum olan bir metnin algılanması ve kültürel açıdan doğru bir şekilde aktarılması hem kaynak hem de erek kültür açısından önemlidir. Bu bağlamda, çevirmenin, "Toplum Tercümanlığı" alanında olması beklenen, iki kültürlü ve donanımlı olmasını gerektirmektedir.

Çeviri alanına "Kültürel Norm Odaklı Yaklaşımlar" bağlamında, çeviri eylemi bir kültür transferi ve kültürler ötesi bir olgudur. Çeviri tarihsel süreç içerisinde kültürel öğelerle birlikte kendini yenileyen ve düzenleyen bir eylem alanıdır. Dinamik bir olgu olarak çeviri, kültürlerarası etkileşim bağlamında bir süzgeç rolünü de oynamaktadır. Farklı kültürel değerlerin karşılıklı transfer görevini yapan çevirinin, erek okura metinler aracılığı ile yeniden hayat vererek anlaşılmasını sağlamak sorumluluğu vardır. Her bir çeviribilim araştırmacısının yaklaşım şekline bakıldığında, yaptıkları kültürel norm odaklı çeviri değerlendirmeleri, çeviri olgusunun "kültür" ile birlikte yeni bir yönelim içerisinde olduğunu göstermektedir. Kültürün çeviri olgusuna kazandırdığı anlam, dilsel iletişimin anahtarı olan dille gün yüzüne çıkmaktadır. Farklı kültürlerin dil aracılığı ile buluşmasını sağlayan "Toplum Tercümanı" kültürlerarası bir uyumun oluşmasını sağlamaktadır.

Baş döndürücü teknolojik gelişmeler çeşitli nedenlere bağlı olarak dünyada kültürleri birbirine yaklaştırmaktadır. Bu yüzyılın tartışmasız en belirleyici özelliği, farklı toplumları ve kültürleri bir araya getirmektedir. Kültürlerarası kurulan diyalog bir

kültürün diğereine tamamen yabancı olmasını olanaksız hale getirmektedir. Bu noktada toplumların birbirleriyle yoğun bir kültürel etkileşim süreci uygun bir kavram olan “Çokkültürlülük” ön plana çıkmaktadır. “Çokkültürlülük”, çeviri aracılığı ile farklı kültürlerin ortak bir paydada buluşmasına olanak sağlamıştır. Farklı kültürel ürünlerin anlaşılmasını sağlayan çevirmen ve çeviri, kültür aktarımcısı olarak, kültürel odaklı çeviri bağlamında araştırmalara konu olmuştur.

Kültürün ana ögesi dildir. Dünyada yaşanan kültürlerarası sıkı ilişkiler, çeviri olgusunun kültürel bir süreç olarak önemli olduğunu göstermektedir. Çeviri aracılığı ile kültürel norm yaklaşımlar, kültürel değerlerin kaybolmamasına ve canlı tutulmasına yardımcı olmaktadır. Çeviri aracılığı ile farklı toplumlararası gerçekleşen iletişim, kültürlerarası alışverişin gerekliliğini ortaya çıkarmıştır. Toplum- ve kültürlerarası iletişim sonucu, çeşitli nedenlere bağlı olarak gerçekleşen kültürel çeşitlilik “Çokkültürlülük” kavramı ortaya çıkarmıştır. Çokkültürlülükle sıkı ilişkisi olan çeviri, dilsel bir araç olmaktan çok, farklı kültürlerarasında sosyal ve kültürel uyum aracıdır.

Çokkültürlü toplumların oluşmasının temel nedeni göçtür. Kendi toplumlarından kopup farklı toplumlarla yaşamaya başlayan kimseler kültürel sorunlar yaşamaktadırlar. Kültürlerin karşılaşması ve beraberinde getirdiği sorunların çözümünde, bu sürecin iyi yönetilmesi gerekmektedir. Çokkültürlülük politikalarının yasal olarak uygulandığı ülkelerde, bir kültürel birlik ve kültürlerin özgünlüğünün korunması için her farklı kültürel yapıya sahip toplulukların kendilerini ifade etmelerine bağlıdır. Bunun da ortak iletişim dili ile gerçekleşmesi mümkündür. Bu da çeviri dilidir.

Dünyada son zamanlarda yaşanan ve ülkelerin en büyük sorunu haline gelen uluslararası göç hareketliliği yaşanmaktadır. Her zaman uluslararası anlaşmalar çerçevesinde gerçekleşmeyen bu göçler, sosyal ve siyasi değişimler gibi çeşitli zorunluluklardan ötürü “Düzensiz Göç” olarak gerçekleşmektedir. Göç dendiğinde ilk akla gelen yerler, iç savaşların hüküm sürdüğü Ortadoğu ve Afrika’dır. Göç, düzensiz şekilde yakın komşu ülkelere gerçekleşmektedir. Bu nedenle Türkiye, Ortadoğu ülkelerinden Suriye ve Irak’tan gelen düzensiz göçmenlerin hedefi haline gelmiştir. İç savaştan kaçan “Düzensiz Göçmenler” Türkiye topraklarını, ekonomik olarak gelişmiş batı ülkelerine (özellikle AB üyesi olan ülkelere) transit geçiş için kullanmaktadırlar. Bu bağlamda Türkiye’nin batıya açılan kapısı konumunda olan Edirne’de (AB üyesi

Bulgaristan ve Yunanistan'a sınırı olan tek ildir) “Düzensiz Göç” hareketlerinden oldukça etkilenmektedir.

Göç ve Çeviri kavramları birbirlerini tamamlayan iki unsurdur. Bu anlamda bir sınır kenti olan Edirne'de yaşayan ve transit geçiş için bulunan “Düzensiz Göçmenlerin” iletişim eksikliğinden kaynaklanan sorunlarının tespiti hem insani boyut hem de kamu yönetimi açısından önemlidir. Çevirinin sadece dilsel değil, kültürel ve toplumsal boyutta olması, “Düzensiz Göçmenlerin” sorunlarının çözümünde katkı sağlayacaktır.

Hızlı teknolojik gelişmeler sonucu günümüzde, dünyada yaşanan hızlı iletişim ve ulaşım olanakları yeni çeviri anlayışını da gerektirmiştir. Buna göre çeviri, kültür ve toplumbilim çerçevesinde şekillenmiştir. Farklı kültürel birikimlerini insanlığın hizmetine sunma görevi olan çeviri, karmaşık bir uğraş haline gelmiştir. Zaman içerisinde kültür gibi değişen dinamik bir olgu olan çeviri eylemi, sadece dil aktarımı değil, kültürel değerlerin tarihsel süreç içerisinde nasıl oluştuğu, nesilden nesile nasıl aktarıldığı, kaybolmaya yüz tutmuş kültürel değerlerin ortaya çıkarılması ve farklı kültürlerin bir arada yaşaması için uyum görevlerini de üstlenmiştir.

Kültürel dinamiklerin çeviri olgusuna yön vermesiyle birlikte çevirmenin de bu anlamda rolü değişmiştir. Dilsel aktarım yerine farklı kültürler arasında iletişimde bazen bir sosyal uyum uzmanı bazen de kültürlerarası köprü rolü üstlenmek zorundadır.

Tarih boyunca oldukça geniş bir kitleye hitap eden sözlü çeviri faaliyetinin insanların gündelik hayatlarında da sıklıkla başvurmak durumunda kaldığı, farklı birçok alana hitap edebilen oldukça geniş kapsamlı bir kavramdır. Hukuktan tıpa; edebiyattan ticarete; diplomasiden sosyal yardımlaşma kuruluşlarına kadar farklı birçok alanda sözlü çeviri alt türleri vardır. Her bir tür ise farklı uzmanlık becerileri gerektirmektedir. Bu türlerden biri de “Toplum Tercümanlığıdır”. Küreselleşen dünya düzeni ile birlikte farklı bir şekil almaya başlayan “Toplum Tercümanlığı” farklı ülkelerde ikamet etmek veya çalışmak zorunda kalan kişi sayısının artmasından dolayı, özellikle sağlık, hukuk, emniyet, göç ve eğitim alanlarında toplum tercümanlığı artık pek çok ülke için zorunluluk haline gelmiştir. Önceleri gönüllülük esasına göre yapılan “Toplum Tercümanlığı”, kullanım alanları genişledikçe ayrı bir çeviri uzmanlığı gerektiren ve özellikle göç alan çoğu ülkelerde kurumsal meslek olarak uygulama alanı bulmuştur.

“Toplum Tercümanlığı” dünyada kitleleri ilgilendiren ve etkileyen olaylarla (Göç, Küreselleşme, Medya gibi.) birlikte ayrı bir önem kazanmaktadır. Bu durum, hem çevirinin hem de çevirmenin rolünü değiştirmiştir. Çeviri, kültür ve sosyal bir pratik alan olurken, tercümanın rolü de değişmiş, sadece dilsel aracı konumunda olmaktan sıyrılarak, aynı zamanda bir kültür ve toplumbilim uzmanı olmuştur. Bu anlamda kavram olarak gündeme gelen “Toplum Tercümanlığı”, çevirinin soyo- kültürel işlevini yerine getiren ve gün geçtikçe gereklilik alanı genişleyen bir ayrı disiplin haline gelmiştir.

Çeşitli nedenlere dayalı olarak gerek zorunlu gerekse gönüllü göç olgusu dünyada çok büyük boyutlara ulaşmıştır. Bu nedenle göçün beraberinde getirdiği sorunların çözümünde politika oluşturmak için, özellikle göç alan farklı ülkelerde (Almanya, İtalya, İspanya, Avusturya, Belçika ve İsviçre gibi) Toplum Tercümanlığı, çeşitli isimler altında fakat işlevleri aynı olarak ön plana çıkarılmıştır. Göçmenlerin buldukları ülkelerde insani ihtiyaçlarının karşılanması konusunda, öncelikle iki dilli ve her iki kültürü de tanıyan göçmenler arasından gönüllü kimseler, belli süreli (en az altı ay) kursa alınmıştır. Göçün kaynak olduğu ülkelerin dillerine yönelik kurslar düzenlemiştir. Bu kimseler, sağlık, eğitim, kamuya açık sosyal hizmetler alanlarında göçmenlerin dil sorunlarının çözümü için görevlendirilmiştir Toplum Tercümanlığının görev alanlarının boyutları genişledikçe, üniversiteler Mütercim-Tercümanlık bölümlerinde ilgili alanlara yönelik eğitim vermeye başlamışlardır.

Son yıllarda yaşanan büyük kitlesel göç hareketleri, Türkiye’yi hem bölgenin istikrarlı bir ülkesi olarak hem de batı ülkelerine geçiş ülkesi olarak her alanda (ekonomik, sosyal, güvenlik gibi) oldukça etkilemektedir. Göçe kaynak olan ülkelere yakın olan Güneydoğu Anadolu Bölgesinde bulunan Türk şehirleri, (Hatay, Gaziantep, Şanlıurfa, Batman, Siirt, Adıyaman gibi) yaşanan kitlesel göçlerin hedefi haline gelmiştir. Ancak Edirne de bir sınır kenti olarak düzensiz göç olgusundan oldukça etkilenmektedir. Bulgaristan ve Yunanistan gibi iki Avrupa Birliği’ne (AB) üye ülkeye hem kara hem de deniz yoluyla geçiş olanağı olan Edirne, ülkelerini terk ederek “Düzensiz Göçmen” kimliği altında Avrupa Birliği ülkelerine transit geçiş yapmak isteyen kimseler tarafından coğrafi konumu nedeniyle özellikle tercih edilmektedir. Ayrıca çokkültürlü bir kent olan Edirne’ye yerleşerek yaşayan ve sürekli olarak kalan Düzensiz Göçmenler

de mevcuttur. Çeşitli nedenlerden dolayı bir arada bulunmak zorunda kalan farklı kültürlerden, farklı dillerden bireylerin, buldukları ülkenin bu kişilere sundukları sosyal hizmetleri alabilmelerinde bu bireylere en büyük iletişim yardımı sağlayacak sözlü çeviri türü “Toplum Tercümanlığıdır”. Bu anlamda, özellikle Toplum Tercümanlığı ile “Düzensiz Göçmen” arasında derin bir ilişki bulunmaktadır. Bu çalışmada; Edirne özelinden hareketle; tüm Türkiye’de “Düzensiz Göçmenlerin” kendilerine sunulan sosyal hizmetlere ulaşmasında karşılaştıkları dilsel sorunların belirlenerek ortaya konması, çözümü konusunda yapılacak çalışmalar ışık tutacaktır.

Türkiye genelinde ve Edirne özelinde özellikle komşu ülkelerin kaynak olduğu kitlesel göç olgusunun iyi yönetilmesine yönelik varlığı yadsınamaz çok dilli ve çok kültürlü tercüman eksikliği söz konusudur. Bu anlamda tercüman eksikliğinin giderilmesi gerekmektedir. Etkin bir iletişim için, Tercümanlık hizmeti verilen Düzensiz Göçmenlerin yaşam biçimlerine, inanışlarına, geleneklerine yönelik bilgiye sahip ve o kültüre duyarlı olan ve güçlü bir eğitim almış Toplum Tercümanlarına ihtiyaç vardır. Düzensiz göçmenlere gerek insani gerekse uluslararası insan hakları çerçevesinde kamu hizmetleri sunan kurumların uygulamalarında mutlaka çok kültürlü Toplum Tercümanlarının da bulunması ve bu anlamda kamu çalışanı olarak çalıştırılması bir zorunluluktur.

Toplum Tercümanlığının gerekliliği konusunda düzensiz göç konusunda Edirne ili özelinde yapılan durum tespiti şeklinde olan bu araştırmada önemli bulgulara ulaşılmıştır. Göç sonrasında oluşan sorunların giderilmesi için göçmenlerle mutlaka iletişim kurulması gerekmektedir. Edirne ilinde bulunan Düzensiz Göçmenlere yönelik yapılan çalışma beş ana başlık altında toplanmıştır. Düzensiz Göçmenlerin temel sorunlarının Tercümanlık aracılığı ile ilgili sorunları “Genel Bulgular”, “Cinsiyet Değişkenine Göre Bulgular”, “Medeni Durumunuz Değişkenine Göre Bulgular”, “Türkiye’de Bulunulan Süre Değişkenine Göre Bulgular”, “Eğitim Durumu Değişkenine Göre Bulgular” adı altında belirlenmiş ve çokkültürlü bir kent olan Edirne özelinden hareketle tüm Türkiye’de dikkate alınarak uygulanması önemlidir. Çalışmada farklı etnik/ulusal kökene mensup düzensiz göçmenlerin, kendi kimliklerinin korunarak ihtiyaçlarının, kültürün en önemli öğelerinden biri olan dil çerçevesi doğrultusunda ele alınarak giderilmesi konusu irdelenmiştir. Ayrıca daha önce bu alanda böyle bir çalışma

yapılmamış olması “Düzensiz Göç ve Toplum Tercümanlığı” ilişkisini göstermesi açısından oldukça önemlidir.

Çeşitli nedenlerden dolayı bir arada bulunmak zorunda kalan farklı kültürlerden, farklı dillerden bireylerin, buldukları ülkenin bu kişilere sundukları sosyal hizmetleri alabilmelerinde bu bireylere en büyük iletişim yardımı sağlayacak sözlü çeviri türü “Toplum Tercümanlığıdır”. Bu anlamda, özellikle Toplum Tercümanlığı ile “Düzensiz Göçmen” arasında derin bir ilişki bulunmaktadır. Bu çalışmada; Edirne özelinden hareketle; tüm Türkiye’de “Düzensiz Göçmenlerin” kendilerine sunulan sosyal hizmetlere ulaşmasında karşılaştıkları dilsel sorunların belirlenerek ortaya konması, çözümü konusunda yapılacak çalışmalar ışık tutacaktır.

Türkiye coğrafi konumu nedeniyle başta “Düzensiz Göçmenler” olmak üzere; hem turizm, hem eğitim, hem de ticaret alanlarında pek çok farklı kültürlere sahip insanın tercih ettiği bir ülkedir. Edirne özelinde “Düzensiz Göçmenlerin Tercümanlık Sorunlarına” yönelik yapılan bu araştırma da göstermektedir ki; Türkiye’de de farklı dil ve kültüre sahip kimselerin sosyal sistemle bütünleşmesi ve resmi işlemlerini yerine getirebilmesi için “Toplum Tercümanlığının” önemi kat kat artmıştır.

Bu çalışmanın ışığında, kavramsal olarak “Toplum Tercümanlığı” söylemiyle yeni yeni tanışan Türkiye’de “Toplum Tercümanlığının” eksiklerini ortaya koyacak ve çözüm önerileri sunacak çalışmalar, Türkiye'nin insan haklarına değer veren, gelişmiş bir devlet olma hedefine yöneltecektir. Ayrıca bu konuda yapılacak başka çalışmalar, hem Edirne özelinde düzensiz göçmenlerin tercümanlık sorunlarının mevcut durumunun tespiti şeklinde olan bu çalışmayı tamamlayıcı nitelikte olacak hem de bu alanda oluşan literatüre katkı sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

Kitaplar

- Akbulut, Nihal (1998), *Söylenceden Gerçekliğe*, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul
- Amman, Margret (2008) *Akademik Çeviri Eğitime Giriş*, Çev. E. Deniz Ekeman, Multilingual, İstanbul
- Arı, Sevinç (2014) *Çeviri Sosyolojisi*, Aylak Adam Kültür Sanat Yayıncılık, İstanbul
- Arı, Sevinç. (2016) *Çeviri ve Kültürel Semboller*, Değişim Yayınları, İstanbul
- Arnold, Heinz Ludwig/ Dietering, Heinrich (1997). *Grundzüge der Literaturwissenschaft*, Deutscher Taschenbuch Verlag, München
- Asutay, Hikmet (2014). *Göçmen Edebiyeti, Yazarlar Sözlüğü*, Paradigma Akademi, Edirne
- Bağlı, Mazhar / Özensel, Ertan (2013). *Çokkültürlü Vatandaşlık*, Çizgi Kitapevi, Konya
- Bourdieu, Pierre (2001). *Die Regeln der Kunst*, Frankfurt am Main: Suhrkamp
- Brackert, Helmut / Stückrath, Jörn (1992). *Literaturwissenschaft, Ein Grundkurs*, RRowohlt Taschenbuch Verlag GmbH, Hamburg
- Çelik, Celaledin (2013). *Dünyada ve Türkiye’de Çokkültürlülük*, Sentez Yayıncılık, Ankara
- Çınar, Aliye (2016). *Çokkültürlülük Efsanesi*, Sentez Yayıncılık, İstanbul
- Doğan, Aymil (2015). *Sözlü Çeviri Çalışmaları ve Uygulamaları*, Siyasal Kitapevi, Ankara
- Doytcheeva, Milena (2005). *Çokkültürlülük*, Çev. Tuba Akıncılar Onmuş, İletişim Yayınları, İstanbul
- Driesen, Christiane / Petersen, Haimo-Andreas (2011). *Gerichtsdolmetschen, Grundwissen und -fertigkeiten*, Narr Verlag, Tübingen
- Eco, Umberto (1996). *Anlam Ormanlarında Altı Gezinti*, Çev: Kemal Atakay, Can Yayınları, 3. Baskı, İstanbul
- Eco, Umberto (1996). *Yorum ve Aşırı Yorum*, Çev: Kemal Atakay, Can Yayınları, İstanbul
- Ersoy, Hüseyin (2012). *Kavram, Kuram ve Süreç Açısından Tercüme Etkinliği*, Araştırma Yayınları, Ankara

- Eruz, Sakine (2008). *Akademik Çeviri Eğitimi Çeviri Amaçlı Metin Çözümlemesi*, Multilingual Yayınları, İstanbul
- Eruz, Sakine (2010). *Çokkültürlülük ve Çeviri: Osmanlı Devleti'nde Çeviri Etkinliği ve Çevirmenler*, Multilingual Yayınları, İstanbul
- Eruz, Sakine (2010). *Çokkültürlülük ve Çeviri: Osmanlı Devleti'nde Çeviri Etkinliği ve Çevirmenler*, Multilingual Yayınları, İstanbul
- Eruz, Sakine (2012). *Çeviri Derneği ve Türkiye'de Çevirmenlik Mesleğinin Statüye Kavuşamaması Üzerine On Üç Yıllık Gelgitli Bir Öykü*, Avrupa Birliği Bakanlığı Çeviri Platformu, Avrupa'nın Dili Çeviridir, İstanbul
- Gadamer, Hans-Georg (2008). *Philosophical Hermeneutics*, Univ of California Press, California
- Göker, E. (2010). *Araştırma Tasarımı açısından Pierre Bourdieu'nün Sanat Sosyolojisi*, Ocak ve Zannat. G, Çeğin, E.Göker, A. Arlı ve Ü.Tatlıcan (drl.). İletişim Yayınevi, İstanbul
- Gürçağlar, Ş. Tahir (2005). *Kapılar: Çeviri Tarihine Yaklaşımlar*, Scala, İstanbul
- Holz-Maenttaeri Justa (1984). *Translatorisches handeln Theorie und Methode*, Academia Scientiarum Fennica, Helsinki
- İçdygu, Ahmet & Asel, Damla B. (2012). *Türkiye'de Düzensiz Göç*, Eylül 2012 Ankara
- Kade, Otto (1980). *Die Sprachmittlung als gesellschaftliche Erscheinung und Gegenstand wissenschaftlicher Untersuchung*, Übersetzungswissenschaftliche Beihefte, Heft III. Leipzig
- Kuhn, Thomas S. (1962). *Bilimsel Devrimlerin Yapısı*, çev. Kuyaş Nilüfer, Alan Yayıncılık, İstanbul
- Luhmann, Niklas (1991). *Soziale Systeme*, Suhrkamp Verlag, Frankfurt am Main: Parekh, Bhikhu (2002). *Çokkültürlülüğü Yeniden Düşünmek*, Çeviren, Bilge Tanrıseven, Phoenix Yayınevi, Ankara
- Prunc, Erich (2002). *Einführung in die Translationswissenschaft Band I Orientierungsrahmen*, 2. Erweiterte und verbesserte Auflage, Druchwerk, Graz
- Reiss, Katharina /Vermeer, Hans J. (1984). *Grundlegung allgemeinen Translationstheorie*, Max Niemeyer Verlag, Tübingen
- Reiss, Katharina/Vermeer, Hans J. (1991). *Grundlegung einer allgemeinen Translationstheorie*, Max Niemeyer Verlag, Tübingen
- Rıfat, Mehmet (1996). *Eleştiri ve Eleştiri Kuramı Üstüne Söylemler*, Düzlem Yayınları, İstanbul

- Rıfat, Mehmet (2004). *Eleştirisel Bakış Açuları, Eleştiri Seçkisi*, Dünya Kitapevi, İstanbul
- Rıfat, Mehmet. (2004) *Çeviri Seçkisi 2, Çeviri(bilim) Nedir?*, Dünya Yayıncılık, Dünya Kitapları 233, İstanbul
- Schwingel, M. (2003). *Pierre Bourdieu zur Einführung*, Junius, Hamburg
- Stolze, Radegundis (2013). *Çeviri Kuramları*, Çev. (2013) E. Durukan, Değişim Yayınları, İstanbul
- Stolze, Radegundis (1992). *Hermeneutisches Übersetzen*, Gunter Narr Verlag, Tübingen
- Taylor, Charles (2014). *Çokkültürcülük, Tanıma Politikası*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul
- Transkom (2006). *Vergleichende Studie zu Sprach- und Kulturmittlung in verschiedenen Europaeischen Laendern*, Duruckerei Habeth, Hürth
- Tosun, Muharrem (2002) *Dil Edincini Aşan Bir Edim Olarak Çeviri Eylemi (Çeviri Kuramlarının Gelişiminde Paradigma Değişimi)* Yayımlanmamış Doktora Tezi, İstanbul
- Tosun, Muharrem (2007). *Çeviri Eleştirisi Kuramının Temelleri*, Sakarya Yayıncılık, Adapazarı
- Tosun, Muharrem (2013.) *Çeviri Eleştirisi Kuramı*, Aylak Adam Kültür Sanat Yayıncılık, Aylak adam 12, Düşünce 5, İstanbul
- Wacquant, Loic J. D (2003). *Düşünümsel Bir Antropoloji için Cevaplara Giriş*, içinde Düşünümsel Bir Antropoloji için Cevaplar. Çeviren: Nazlı Ökten, İletişim Yayınları, İstanbul
- Wacquant, Loic J. D (2010). *Pierre Bourdieu: Eserleri ve Entelektüel Gelişimi*, Ocak ve Zaanat. G. Çeğin, E.Göker,A.Arlı ve Ü.Tatlıcan (drl). İletişim Yayınları, İstanbul
- Vatandaş, Celalettin (2002). *Çok Kültürlülük*, Değişim Yayınları, İstanbul
- Yazıcı, Mine (2010). *Çeviribilimin Temel Kavram Ve Kuramları*, Multilingual, İstanbul
- Yoldaş, Y. (2007). *İşlevsel-yapısal Sistem Kuramı*, Alfa Akademi, Bursa
- Yücel, Faruk (2013). *Çeviribilim Paradigmaları*, Çeviri Seçkisi, Çanakkale Kitaplığı, Akademi Yayınları No:9, Çanakkale

Sürekli Yayınlar

- Pym, A. (2006). "On the social and cultural in Translation Studies". A.Pym, M.Shlesinger ve Z.Jettmarova (Ed.) "Sociacultural Aspects of Translating and Interpreting", Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins,1-25
- Asutay, Hikmet (2017) "Almanya'da Gençlik ve Gençlik Kültürleri Kavramlarının Tanımı ve Tarihsel Gelişimi" TRAKYA ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER DERGİSİ Cilt: 19 Sayı: 1 Haziran 2017, s. 59-74
- Asutay, Hikmet (2016) "An Outlook On Turkish-German Immigrant Literature In Terms Of Culture Education" Educational Research Association The International Journal of Educational Researchers 2016, 7(1): 17-23 ISSN: 1308-9501 <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/ijers/article/view/5000170813>; 25.01.2016
- Asutay, Hikmet / Tuğba Çarıkçı (2015). "Göçün Ellinci Yılında Almanya'da Yükselen Değer: Türk-Alman Göçmen Yazını": Humanitas, Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi Cilt 3, Sayı 5, s.9-16
- Asutay, Hikmet / Havise Çıvı (2013) "Doksanlı Yılların Türk-Alman Yazınına Bakış" Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi Cilt 15, Sayı 2, Aralık 2013, s. 235-246
- Asutay, Hikmet (2007). "Dil Kültür ve Eğitim" (bilimsel kitap) Eğitim Kitabevi Yayınları, ISBN: 978-975-8890-34-7, Konya
- Bengi Öner, Işın /İnce, Ülker. (1995). "Çeviri Eğitiminde Kaynak Metni Oluşturmaya Yönelik Yöntem Arayışları: Geniş bir Bakış Açısı", Çeviribilim 1, s.125-144 İstanbul
- Çelik, Celaleddin (2007). "Niklas Luhmann"da Sosyal Sistem Olarak Toplum ve Modern Toplumun Karmaşıklığı Sorunu", Bilimname XII, 2007/, s. 51- 71
- Gündoğdu, Mehmet (2005). "Çeviride Kuram- Uygulama İlişkisi" Uluslararası IV. Dil, Yazın ve Deyişbilim Sempozyumu Bidirileri, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, s. 93-101 Çanakkale
- Kaindl, Klaus (2009). "Toplumsal Bir Olgu Olarak Çeviri: Çeviribilimde Sosyolojik Yaklaşımlar", Çeviri Paradigmaları, Editör: F. Yücel, Çev, F.Şan, s.165-176, Çanakkale Kitaplığı Akademi, Çanakkale
- Kuran, Nedret (1995). "Çağdaş Alman Çeviribilimcilerin Yaklaşımları", Çeviri ve Çeviri Kuramı Üstüne Söylemler, Düzlem Yayınları, s.33-55
- Kurultay, Turgay/ Bulut, Alev (2012). "Toplum Çevirmenliğine Yeniden Bakışta Afette Rehber Çevirmenlik (ARÇ)", İstanbul Üniversitesi Çeviribilim Dergisi, sayı:6 s.75-102 İstanbul
- Moser- Mercer, Barbara (2012). "Identifying and interpreting scientific phenomena"; s. 4759, Brenda Nicodemus, Laurie Swabey (Editors), Advances in Interpreting Research, Amsterdam/Philadelphia,

- Pöhhacker, Franz (2012). “Toplum Çevirmenliği”. İstanbul Üniversitesi, Çeviribilim Dergisi Sayı 6 (2-2012) s.75-102, İstanbul
- Pöhhacker, Franz (2012). “Researching interpreting Approaches to inquiry”; s. 5-26, Brenda Nicodemus, Laurie Swabey (Editors), Advances in Interpreting Research, Amsterdam/Philadelphia,
- Prunc, Erich (2008). “Çeviri Kültürlerinin Oluşumu Üzerine”, Çeviri Paradigmaları, Editör: F. Yücel, Çev. A. Karakaya, s. 177-193, Çanakkale Kitaplığı Akademi, Çanakkale
- Öner, Bengi-Işın (2006). “Çeviribilimde Bir Konu Olarak Yerelleştirme. Yerelleştirmede Bir Konu olarak Çeviri”. Okan Üniversitesi Çeviribilim Seminerleri 2005-2006. Okan Üniversitesi Hasanpaşa Kampüsü Toplantı Salonu 5 Ocak 2006, İstanbul
- Öztaş, İsmail (1993). “Çeviri, Çevirmen, Dilbilim İlişkisi, Çeviride Eşdeğerlik ve Kayıplar”, Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, Cilt 10/Sayı 2/ Aralık 1993/ s. 55-65, Ankara
- Sağlık Bakanlığı'nın 27.02.2012 tarih ve 8000 sayılı yazısı
- Tunç, A.Ş. (2015). “Mülteci Davranışı ve Toplumsal Etkileri: Türkiye'deki Suriyelilere İlişkin Değerlendirme”, Tesam Akademik Dergisi, Temmuz Sayı: 2 s. 29-63
- Tyulenev, S. (2009). “Why (not)Luhmann? On the applicability of social systems theory to translation studies?”, Translation Studies, 2.2, 147-162.
- Vardar, Berke (1981). “Çeviri Konuşmaları” Yazko Çeviri, Sayı2, s. 172- 173, İstanbul
- Vermeer, Hans.J. (1994). “Übersetzen als Kultureller Transfer”, Überstzugswissenschaft, Hrsg. Snell-Hornby, M, UTB-Francke Verlag,, s.30-54.
- Wolf, Michaela (2007a). “Introduction” in Michaela Wolf and Alexandra Fukari (eds.) in Constructing a sociology of translation, John Benjamins Publishing Company, s. 1-36

İnternet Kaynakları

- Çalışkan, Murat (2014). “Cografya Dünyası”, www.cografya.gen.tr/tr/edirne/ (Erişim Tarihi: 14.09.2015)
- Uluslararası Af Örgütü Raporu (2015). “Dünyada İnsan Haklarının Durumu” http://www.amnesty.org.tr/uploads/Docs/986_multeciraporu936.pdf (Erişim Tarihi: 17.02.2015)
- United Nation (2013). “Unmigration” <http://esa.un.org/unmigration/wallchart2013.htm> (Erişim Tarihi: 17.02.2015)
- Kamu Denetçiliği Kurumu (2015). “Mültecilerin Hukuki Durumuna Dair Sözleşmeler”, <http://www.ombudsman.gov.tr/contents/files/45516--Multecilerin-Hukuki-Durumuna-Dair-Sozlesme.pdf> (Erişim Tarihi 28.09.2015)
- 11 Nisan 2013 tarihli Resmi Gazete (2013). “Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu”<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2013/04/20130411-2.htm> (Erişim Tarihi: 28.09.2015).
- Çeviri Derneği (2011). ”Çeviribilim: Bir Giriş”, <http://ceviribilim.com/> (Erişim Tarihi:09.03.2016)
- Kobyay, Senem (2015). “Çoğuldizge Kuramı nedir?” ÇeviriBlog <http://www.ceviriblog.com/2015/05/25/cogul-dizge-kurami-nedir/> (Erişim:Tarihi:09.03.2016)
- Göksel, Nil (2012). “Umberto Eco Göstergebilimi”, [agrapha dogmata](https://agraphadogmata.wordpress.com), <https://agraphadogmata.wordpress.com> (Erişim Tarihi:23.09.2016)
- Çevirmenler Derneği (2017). “Mahkeme Çevirmenliği Nedir?”, www.infolla.com/mahkeme-cevirmenligi (Erişim Tarihi:09.01.2017)
- Migration Services Diakronie Wuppertal (2017). “TransKom” www.equal-tca-aim.com (Erişim Tarihi:05.02.2017)
- European Economic and Social Committee (2017). “Migration” www.Eesc.europa.eu/resources/doc/f_ces9237-2011_tcd_tr.doc (Erişim Tarihi: 17.04.2017)
- gazeteduvaR (2017). “Günümüzde ve Dünyada Göç Olgusu”, www.gazeteduvar.com.tr/analiz/2016/12/16/gunumuzde-dunyada-goc-olgusu/ (Erişim Tarihi: 17.04.2017)
- Çağlar, A (1999). “Türk Üniversitelerinde Öğrenim Gören Türk Cumhuriyetleri ve Akraba Toplulukları Öğrencilerinin Sorunları”, Amme İdaresi Dergisi, Cilt: 32, Sayı:4, s.133-169. [yayin.todaie.gov.tr/goster.php? Dosya=MDQ5MDQ4MDU3MDU1MDU1](http://yayin.todaie.gov.tr/goster.php?Dosya=MDQ5MDQ4MDU3MDU1MDU1) (Erişim Tarihi: 10.02.2016)

Çöllü, F. ve Öztürk, F. (2009). “Türk Cumhuriyetleri, Türk Ve Akraba Topluluklarından Türkiye’ye Yüksek Öğrenim Görmek Amacıyla Gelen Öğrencilerin Uyum Ve İletişim Sorunları (Konya Selçuk Üniversitesi Örneği)”, Journal of Azerbaijani Studies, Cilt: 12, Sayı: 1, s. 223-239. <http://jhss-khazar.org/wp-content/uploads/2010/06/18.pdf> (Erişim Tarihi: 17.03.2016)

EKLER

Ek I: Etik Kurul Kararı

Evrak Tarih ve Sayısı: 02/06/2016-E.7503

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Etik Kurulu

Sayı : 61923333/050.99/
Konu : Dilekçe hk.

Sayın Coşkun DOĞAN

Üniversitemiz Etik Kurul Başkanlığının **01/06/2016** tarihli ve **58** sayılı toplantısında alınan "**01**" nolu karar örneği aşağıda sunulmuştur. Bilgilerinize rica ederim.

Prof.Dr. Ahmet Celal APAY
Etik Kurulu Başkanı

Yapılan görüşmeler sonunda; Coşkun DOĞAN'ın "Düzensiz Göçmenlerin Tercümanlık Sorunları" başlıklı anket çalışmasının Etik açıdan uygun olduğuna oy birliği ile karar verildi.

Evrakı Doğrulamak İçin : <http://193.140.253.232/envision.Sorgula/BelgeDogrulama.aspx?V=BE8R3NVB8>

Etik Kurulu Esentepe Kampüsü 54187 Serdivan SAKARYA / KEP Adresi:
sakaryauniversitesi@hs01.kep.tr
Tel:0264 295 50 00 Faks:0264 295 50 31
E-Posta :ozelkalem@sakarya.edu.tr Elektronik Ağ :www.sakarya.edu.tr

Bu belge 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5. Maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Ek II: Anket

DÜZENSİZ GÖÇMENLERİN TERCÜMANLIK SORUNLARI

Sayın Katılımcı,

Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Çeviribilim Anabilim Dalında yürütmekte olduğum "Edirne Özelinde Düzensiz Göçmenlerin Tercümanlık Boyutunda Sorunları ve Toplum Tercümanlığının bu Sorunların Çözümündeki Rolü" başlıklı doktora tez çalışmamın zorunlu bir aşaması olan bu araştırma için sizin görüş ve katkılarınıza ihtiyaç duyulmaktadır. Anket formu, bireyleri veya kurumları tek tek değil genel bir değerlendirmeye tabi tutmak için hazırlanmıştır. Vereceğiniz cevaplar yalnızca bilimsel amaçlarla kullanılacak olup kesinlikle gizli tutulacaktır. Bu nedenle tüm soruların içtenlikle cevaplandırılması beklenmektedir. Soruları cevaplarken sizin durumunuz için en uygun olan seçeneğin karşısındaki içine + işareti koyunuz.

Göstereceğiniz ilgi ve tüm yardımlarınız için teşekkür ederim. Saygılarımla,

Coşkun DOĞAN
Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Çeviribilim Anabilim Dalı
Doktora Öğrencisi

- 1) Cinsiyetiniz?
 a) Erkek
 b) Kadın
 b) Ekonomik kaygı
 c) Transit geçiş için
 d) Diğer
- 2) Yaşınız?
 a) 18 ve daha küçük
 b) 19-21
 c) 22-24
 d) 25 ve daha büyük
- 3) Medeni Durumunuz?
 a) Bekar
 b) Evli
- 4) Kaç aydır Türkiye'de bulunuyorsunuz?
 a) 1 ay ve daha az
 b) 2 -3 ay
 c) 4-12 ay
 d) 1 yıl veya daha fazla
- 5) Eğitim durumunuz?
 a) Okur-yazar değil
 b) Okur-yazar
 c) İlkokul veya Ortaokul mezunu
 d) Lise ve dengi okul mezunu
 e) Üniversite mezunu
 f) Lisansüstü (Master veya doktora)
- 6) Ülkeniz: .....
 a) Ortadoğu
 b) Kafkaslar ve Asya
 c) Balkanlar ve Avrupa
 d) Afrika
 e) Diğer
- 7) Ülkenizde barış sağlandıktan sonra ülkenize dönmeyi düşünüyor musunuz?
 a) Evet
 b) Hayır
- 8) Kendi ülkenizin Türkiye'deki temsilcisi veya temsilcilikleri sizinle ne derecede ilgilenmektedir?
 a) Çok yakından ilgileniyorlar
 b) İhtiyacım olduğunda ilgileniyorlar
 c) Hiç ilgilenmiyorlar
- 9) Türkiye'ye gelmeden önce Türkçeyi ne derecede biliyordunuz?
 a) İyi derecede biliyordum
 b) Orta derecede biliyordum
 c) Hiç bilmiyordum
- 10) Türkiye'de Türkçe dil kursuna devam ediyor musunuz?
 a) Evet
 b) Hayır
- 11) Türkiye'ye gelme nedeniniz nedir?
 a) Savaş.
- 12) Hangi dilleri biliyorsunuz?
 a) Türkçe
 b) Arapça
 c) İngilizce
 d) Fransızca
 e) Diğer
- 13) Şuan nerede kalıyorsunuz?
 a) Mülteci kampında
 b) Çadır kentte
 c) Kiralık evde (arkadaşlarımla birlikte)
 d) Kiralık evde (yalnız başıma)
 e) Tanıdık veya akraba yanında
 f) Otel veya pansiyonda
 g) İl göç idaresi misafirhanesinde
- 14) Tercümanlık hizmetine en çok hangi alanda ihtiyaç duydunuz?
 a) Sağlık
 b) Eğitim
 c) İletişim
 d) Sosyal Uyum
 e) Barınma
 f) Hukuk
 g) Çalışma Hayatı
 h) Diğer
- 15) Tercümanlık hizmetinden en çok faydalandığınız alan hangisidir?
 a) Sağlık
 b) Eğitim
 c) İletişim
 d) Sosyal Uyum
 e) Barınma
 f) Hukuk
 g) Çalışma Hayatı
 h) Diğer
- 16) Yaşadığınız şehirde Tercümanlık hizmetlerinin en çok hangi alanda verilmesini istersiniz?
 a) Sağlık
 b) Eğitim
 c) İletişim
 d) Sosyal Uyum
 e) Barınma
 f) Hukuk
 g) Çalışma Hayatı
 h) Diğer
- 17) Tercüman bulamadığınız durumlarda dil sorununuzu nasıl çözdünüz?
 a) Bildiğim bir yabancı dile
 b) İşaret diliyle

- c)Çözemedim
- 18) Tercümanlık yardımı alamadığınız bir olayla ilgili sorun yaşadınız mı?
 a)Evet
 b)Hayır
- 19) Yaşadığınız ilde size her konuda yardım edebilecek Tercüman gerekli mi?
 a) Evet
 b) Hayır
- 20) Tercüman bulunduğu yerlerde sizin dilsel ihtiyaçlarınızı tam olarak giderilebiliyor mu?
 a)Evet
 b)Hayır
- 21) Tercümanların hangi alanda donanım eksikliğini görmektesiniz?
 a)Örf ve Adetleri bilmemesi
 b)Dini yönden
 c)Sosyal Yaşam
 d)Dil Yeterliliği
- 22) Tercümanların sizin söylediklerinize sadık kaldığına inanıyor musunuz?
 a)Evet
 b)Hayır
 c)Kararsızım
- 23) Tercümanları yaptıkları işle ilgili tarafsız buluyor musunuz?
 a)Evet
 b)Hayır
 c)Kararsızım
- 24) Tercümanlara bir sırdaşınız gibi inanıyor musunuz?
 a)Evet
 b)Hayır
 c)Kararsızım
- 25) Tercümanların sizin kişilik haklarınıza saygılı olduğuna inanıyor musunuz?
 a)Evet
 b)Hayır
 c)Kararsızım
- 26) Tercümanlar, sadece tercümanlık görevi mi yapıyorlar?
 a)Evet
 b)Hayır
 c)Kararsızım
- 27) Size verilen tercümanlık hizmetlerini kaliteli buluyor musunuz?
 d)Evet
 a)Hayır
 b)Kararsızım
- 28) Kaldığınız şehirdeki yaşamınızda tercümanlık hizmeti alıyor musunuz?
 a)Evet
 b)Hayır
 c)Bazen
- 29) Hangi dillerde Tercümanlık hizmetleri alıyorsunuz?
 a)Arapça
 b)İngilizce
 c)Fransızca
 d)Almanca
 e)Diğer
- 30) Verilen Tercümanlık hizmetlerinden ne kadar faydalaniyorsunuz?
 a)Hiç
 b)Az
 c)Yeterince
 d)Çok
- 31) Size verilen Tercümanlık hizmeti sorunlarınızı çözmede yeterli mi?
 a)Evet
 b)Hayır
 c)Kararsızım
- 32) Günlük yaşamınızda sorunlarınızı Tercümansız çözebiliyor musunuz?
 a)Evet
 b)Hayır
 c)Bazen
- 33) Özellikle kadın ve çocukların sosyo-psikolojik yardım alması açısından Tercümana gerek var mıdır?
 a)Evet vardır
 b)Hayır Yoktur
- 34) Görsel-işitsel medya (TV-radyo) araçlarında tercih ettiğiniz dil hangisidir?
 a)Türkçe
 b)Arapça
 c)İngilizce
 d)Fransızca
 e)Diğer
- 35) Basılı yayın (gazete-mecmua) araçlarında tercih ettiğiniz dil hangisidir?
 a)Türkçe
 b)Arapça
 c)İngilizce
 d)Fransızca
 e)Diğer

ÖZGEÇMİŞ

Coşkun DOĞAN 20.11.1964 tarihinde Ordu ilinin Mesudiye ilçesinde doğmuştur. İlk okulu Mesudiye'ye bağlı Yeşilce Beldesinde bitiren DOĞAN, Ordu'da yatılı olarak Hamdullah Suphi Tanrıöver Ortaokuluna, daha sonra da Ordu Lisesine devam etmiştir. Ancak lise 3. sınıfın son bir ayında Mesudiye Lisesinde okuyarak buradan mezun olmuştur. 1980 yılında Almanya'ya gitmiş ve burada bir yıl Hagen Fachhochschule'de Makine Mühendisliği okumuş ve 1982 yılında Türkiye'ye dönerek İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Alman Dili ve Edebiyatı bölümüne girmiş ve 1986 yılında başarı ile bitirmiştir. Aynı yıl Almanca Öğretmeni olarak atanmış ve 9 yıl Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı çeşitli okullarda çalışmıştır. DOĞAN, 1991-1992 yılları arasında askerlik görevini Yedeksubay olarak Diyarbakır'da Hava Kuvvetleri bünyesinde Almanca Mütercim olarak yapmıştır. 1995-1998 yılları arasında Trakya Üniversitesine bağlı Keşan Meslek Yüksek Okulunda Almanca Okutman olarak çalışmıştır. 1997 yılında Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi Alman Dili ve Eğitimi Anabilim Dalında başladığı "Lehrkonzepte zum frühen Deutschunterricht in der Türkei" konulu Yüksek Lisans tezini 2000 yılında tamamlamıştır. 1998 yılında Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Alman Dili Eğitimi bölümünde çalışmaya başlamıştır. Bu arada 2002'de Anadolu Üniversitesi İktisat Fakültesi Kamu Yönetimi Bölümünü bitirmiştir. 2002-2004 yılları arasında Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı olarak Türkçe Okutman olarak Almanya'nın Essen kentinde çalışmıştır, 2013 yılında Sakarya Üniversitesi Almanca Mütercim Tercümanlık bölümünde doktora programına kabul edilmiştir. Klasman seviyesinde Futbol ve Hentbol hakem Gözlemciliği yapan DOĞAN, halen Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Alman Dili Eğitimi bölümünde Öğretim Görevlisi olarak çalışmaktadır. DOĞAN, bekarıdır. İlk evliliğinden iki çocuğu ve iki torunu vardır.